

Bulletin advokacie

Informace o povinných platbách advokátů na rok 2016 • Zákon o obětech trestných činů – jeho nedostatky a možnosti řešení • Jak vymezit právo cesty • Výpočet nemajetkové újmy • Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz • Dění v regionech: Advokáti na Střední Moravě •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A



O klamavých obchodních praktikách
podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES čtete
v článku JUDr. Dany Ondřejové, Ph.D., na str. 27-34.

VSTUPENKY
NA GALAVEČER
PRÁVNÍKA ROKU
ZCELA
ROZEBRÁNY!

Kombinovaná spotřeba paliva a emise CO₂ nového BMW řady 7:
4,7–8,3 l/100 km, 124–193 g/km.

BMW EFFICIENT DYNAMICS.
NIŽŠÍ SPOTŘEBA. VÍCE RADOSTI Z JÍZDY.

NOVÉ BMW ŘADY 7.
LUXUSNÍ JÍZDA.

Nové BMW řady 7



www.bmw.cz

Radost z jízdy



Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v systému ASPI



DOPORUČUJEME

Zákoník práce. Komentář

5. aktualizované vydání

Bohuslav Kahle, Margerita Vysokajová, Petr Hůrka, Nataša Randlová, Jiří Doležilek

Komentář vychází z právního stavu účinného k 1. 10. 2015.

5. aktualizované vydání úspěšného komentáře k zákoníku práce od renomovaného autorského kolektivu reaguje na změny, které přináší novela zákona č. 205/2015 Sb., upravující zejména problematiku odškodňování pracovních úrazů.

Novelou dochází ke zrušení zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který nikdy nenabyl účinnosti. Zákon také nově stanoví způsoby zrušení dohody o provedení práce obdobně jako je tomu v případě dohody o pracovní činnosti.

Komentář je určen pro pracovníky, kteří se každodenně zabývají praktickou aplikací zákoníku práce. Tedy nejen pro právníky a studenty práv ale pro další odborníky z praxe, kteří převážně nemají právnícké vzdělání — personalisty, podnikatele, ředitele firem.

Komentář je výbornou pomůckou usnadňující výklad ustanovení, která přinášejí nejasnosti. Výklad zákona je doplněn odkazy na související judikaturu a literaturu a obohacen o praktické příklady.



Celý komentář k dispozici také v systému ASPI

Objednávejte na
www.wolterskluwer.cz/obchod



Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanicový
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jiroušek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žížlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. 11. 2015 v nákladu
16 450 výtisků.

Obálka: Shutterstock.com

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Lenka Vidovičová: **Jak rozhodnout?** 3

Aktuality

Jak na legislativní smršť Robert Němec 4

Martin Vychopeň znovu zvolen předsedou ČAK 4

Kontrolní hlášení plátců DPH se týká i advokátů Monika Novotná 5

Konference o aktuálních problémech obhajoby Hana Rýdlová 6

Galavečer Právníka roku 2015: Vstupenky zcela rozebrány! icha 10

Druhý ročník Evropského dne advokátů Tereza Tupá 12

Pozvánka na konferenci k problematice advokátní mlčenlivosti 12

Aktuálně v právu Hana Rýdlová 14

Informace o povinných platbách advokátů na rok 2016 16

z právní teorie a praxe

Články

Zákon o obětech trestných činů – jeho nedostatky a možnosti řešení

Jiří Jelínek, Vladimír Pelc 19

Jak vymezit právo cesty Karel Svoboda 24

**Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice
č. 2005/29/ES** Dana Ondřejová 27

Výpočet nemajetkové újmy Karel Nedbálek 35

Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení
Zdena Pinkavová 42

**Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému
k praní špinavých peněz** Eva Indruchová 46

Z judikatury

Nabytí nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevládníka 50

Z judikatury ESLP 56

Z odborné literatury

Jan Dědič, Jan Lasák, Josef Kříž a kol.: **Obchodní společnosti.**

Judikatura k rekodifikaci (Kateřina Eichlerová) 60

Pavel Vrcha: **Nabytí nemovitosti (zapsané v katastru nemovitostí)
od nevládníka** (Michal Králík, Eva Dobrovolná) 60

Jiří Jelínek, Jaroslav Ivor a kol.: **Trestní právo Evropské unie
a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky**
(Ivona Berková) 62

Miloslav Macela, Daniel Hovorka, Adam Křístek, Klára Trubačová,
Zuzana Zárasová: **Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář**
(Monika Puškinová) 63

Bulletin slovenskej advokácie přináší... 64

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Dnes, pane Bušku, čehos zvíš, čili romance o konci rudého člověka 65

Z české advokacie

Děni v regionech: Advokáti na Střední Moravě Lenka Vidovičová	66
Z kárné praxe Jan Syka	68
Program pojištění profesní odpovědnosti pro advokáty a advokátní kanceláře 2016 Jana Lunerová	71
Změna ve způsobu ustanovování obhájců v Karviné Jiří Klega	74
Z jednání představenstva ČAK icha	75
Tenisové setkání ústeckých advokátů a soudců Michal Vejlupek	76
Golfový turnaj české advokacie po osmnácté Jan Myška	76

Z Evropy

Mezinárodní výroční kongres AIJA 2015, tentokrát v Londýně Denisa Molnár, Eva Indruchová.....	77
---	----

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	79
Užívání zpravodajské techniky v souvislosti se vztahem advokáta a klienta Robert Němec	80
Pozvánka na seminář „Aktuální otázky insolvenčního řízení“	81
Pozvánka na XIV. turnaj advokátů a advokátních koncipientů v bowlingu.....	81
Pozvánka na Krakonošův pohár 2016	82

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	83
Kresba Lubomíra Lichého	84
Víte, že... Stanislav Balík	84
Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložně, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.



Jak rozhodnout?

Již několikrát se mohla advokátní veřejnost v úvodnicích seznámit s rozhodováním představenstva a průběhem jejich pravidelných zasedání. I když podrobnější představu o tom, co se na zasedáních představenstva konkrétně probírá, si mohou advokátky a advokáti udělat podle pravidelně zveřejňovaných zápisů na webových stránkách, ne

předpokládám, že pravidelné studium těchto zápisů patří k oblíbené četbě advokátní veřejnosti. Navíc – strohý text málokdy odráží atmosféru, která zasedání provází. Mí kolegové JUDr. Michal Žížlavský a Mgr. Robert Němec se v rámci rubriky aktualit snaží „vypichnout“ ve většině vydání BA krátkou anonci některá zásadní témata z jednání. V těchto případech se zaměřují na aktuální problémy, jako jsou legislativní záměry, útoky na advokátní mlčenlivost či nezávislost.

Schůze představenstva se zpravidla koná každé druhé pondělí a úterý v měsíci. Jsem přesvědčena, že nejméně oblíbenou částí jednání je pondělní odpoledne. Tam je totiž zpravidla zařazena agenda, která je – bohužel – součástí každého zasedání. Je nutno rozhodovat o případném vyškrtnutí kolegů ze seznamu advokátů nebo o pozastavení výkonu advokacie (případně analogicky ohledně advokátních koncipientů). Právě v těchto agendách představenstvo rozhoduje jako výkonný orgán Komory.

Rozhodnout o vyškrtnutí kolegy – advokáta ze seznamu advokátů, je tím nejvážnějším zásahem do jeho advokátního života. Znamená zánik legálního základu pro výkon advokacie. Pro každého člena představenstva je toto rozhodování nepochybně jedním z nejobtížnějších. Naplnit požadavek zákona a zároveň „soudit“ profesního kolegu je nesnadné a nepopulární. Každý člen představenstva navíc musí sám zvážit, zda v každém jednotlivém případě je skutečně nestranný, a pakliže takové pochybnosti shledá, je povinen nehlasovat a neúčastnit se projednávání případu.

Většinou není problematické rozhodování v případech, kdy advokát byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin, spáchaný v souvislosti s výkonem advokacie. Takový advokát nemá v řadách advokacie co dělat, takže u většiny členů představenstva převládne spravedli-

vé rozhořčení nad tím, co takový odsouzený advokát spáchal. Naštěstí takových případů není mnoho, jak by se mohlo jevit podle toho, jaké pozornosti se jim dostává ze strany médií.

Závažnější kategorii jsou případy advokátů, kteří byli pravomocně odsouzeni za úmyslný trestný čin, který nespáchali v souvislosti s výkonem advokacie, nebo kteří byli pravomocně odsouzeni za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem advokacie k jinému než nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a tyto činy navíc ohrožují důvěru v řádný výkon advokacie.

Prostor pro správní uvážení ve věci nastává pro představenstvo právě při hodnocení, zda a jak konkrétní případ ohrožuje důvěru v řádný výkon advokacie. Kde jsou meze takového ohrožení?

Odpověď na tuto otázku je nutno hledat v zákoně o advokacii a ve stavovských předpisech. Advokát má postupovat tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, nejspíše tím, že bude dodržovat zákon a pravidla profesionální etiky a soutěže mezi advokáty. Ve stavovských předpisech je pak zjevně viditelné, že přísné požadavky na chování advokáta jsou mírně rozšířeny i na všeobecné chování a postoje – požadavek na poctivost, slušnost a čest platí nejen při výkonu advokacie. Toto poměrně přísné vymezení pak působí mnohdy velké problémy při posouzení, zda v konkrétním případě to jednání, pro které má být advokát vyškrtnut, je skutečně takového rázu, aby bylo podkladem pro tak závažný počín.

Pokud by představenstvo zvolilo příliš striktní výklad, mohlo by celkem bez jakéhokoli uvažování v převážně většině případů rozhodnout o vyškrtnutí bez dalšího. Proto diskuse představenstva ohledně těchto rozhodnutí mohou být velmi bouřlivé, neboť hledání hranice důvěry v řádný výkon advokacie může být rozdílné.

Je nutné vždy zvážit, jaký dopad může mít chování advokáta nejen na jeho klienty, ale i na veřejnost. Ten, kdo se obrací na advokáta s požadavkem na právní služby, důvodně předpokládá, že advokát bude dodržovat povinnosti stanovené zákonem a stavovskými předpisy a nebude úmyslně porušovat zákon.

Svěření zákonné pravomoci Komoře ve věcech správních je ze strany státu na první pohled velkorysý, ale naopak i zavazující. Pro jednotlivé členy představenstva je toto rozhodování jedním z nejzávažnějších, neboť si každý své rozhodnutí musí obhájit – před ostatními, ale i před sebou samým.

JUDr. LENKA VIDOVIČOVÁ, členka představenstva ČAK

o)) Jak na legislativní smršť

VE DNECH 12. A 13. ŘÍJNA 2015 SE KONALA 22. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. NA PROGRAMU JEDNÁNÍ BYLA TÉŽ VOLBA PŘEDSEDY A MÍSTOPŘEDSEDŮ PŘEDSTAVENSTVA (VIZ NÍŽE). V DALŠÍCH BODECH SVÉHO JEDNÁNÍ SE PŘEDSTAVENSTVO ZABÝVALO MIMO JINÉ OBLASTÍ LEGISLATIVY, RESPEKTIVE ÚČASTÍ ČAK NA LEGISLATIVNÍM PROCESU.



JUDr. Martin Vychopeň informoval představenstvo o schůzce s prezidentem Hospodářské komory České republiky Ing. Vladimírem Dlouhým, CSc., na které se zástupci obou komor dohodli na vzájemné spolupráci v oblasti legislativy.

Díky změně legislativních pravidel vlády, o kterých jsme vás již v minulosti informovali, se zástupci ČAK pravidelně účastní zasedání LRV. Jednání LRV se účastní buď pověřený člen představenstva, nebo vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK, JUDr. Johan Justoň.

V současné době je však v legislativním procesu obrovská spousta předpisů, které se mohou přímo či nepřímo dotýkat výkonu advokacie, jako je nově připravovaný zákon o zadávacích řízeních, novela občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, novela trestního řádu, novela zákona o elektronických komunikacích atd. Některé předpisy se zásadním způsobem dotýkají oblasti advokacie, ačkoliv se to na první pohled nemusí zdát. Jako příklad lze zmínit

novelu zákona o DPH, která zavádí kontrolní hlášení DPH (bližší viz článek JUDr. Moniky Novotné na vedlejší straně). Tato novela byla přijata bez většího zájmu odborné veřejnosti a přes nesouhlasné stanovisko ČAK, která se ohradila zejména proti zásahu do jednoho z pilířů advokacie, kterým je advokátní mlčenlivost (bližší viz stanovisko ČAK ke kontrolním hlášením podle zákona o DPH na www.cak.cz/Aktuality).

S ohledem na omezené personální kapacity legislativního odboru ČAK je pro zajištění efektivní účasti ČAK na legislativním procesu nezbytná aktivní spolupráce odborných sekcí ČAK. Již nyní jsou materiály rozepisovány jednotlivým sekcím s očekáváním, že k nim odborné sekce zaujmou stanovisko, které legislativa ČAK dále zpracuje. Z důvodu lhůt není možné předkládat všechny materiály na zasedání sekcí, věc je třeba řešit *per rollam* ve lhůtě, která je velmi krátká (cca 15 pracovních dní).

Spolupráce legislativního odboru s odbornými sekcemi však nefunguje ideálně, neboť některé odborné sekce neposkytují legislativnímu odboru dostatečnou součinnost. V této souvislosti vyzvalo představenstvo předsedy odborných sekcí, aby zvážili dosavadní činnost svých členů a navrhli změny v personálním složení sekcí, tak, aby byly složeny z advokátů, kteří mají chuť a kapacitu se problematice věnovat a reálně se podílet na práci sekcí. Představenstvo zároveň pověřilo Mgr. Roberta Němce, aby ve spolupráci zejména s většími advokátními kancelářemi, které mají dostatečnou personální kapacitu, zajistil zájemce o aktivní práci v sekcích s uvedením jejich případné specializace.

✿ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
místopředseda ČAK

Martin Vychopeň znovu zvolen předsedou ČAK

V úterý 13. 10. 2015 proběhly v sídle ČAK (vzhledem ke končícímu dvouletému volebnímu období funkcionářů představenstva ČAK) tajné volby vedení představenstva pro další dvouleté období.

Plným počtem hlasů byl opětovně zvolen předsedou ČAK JUDr. Martin Vychopeň.

Místopředsedou ČAK, pověřeným dohledem nad činností pobočky ČAK v Brně, byl rovněž opětovně zvolen **JUDr. Petr Poledník.**

Dalšími místopředsedy byli zvoleni (v abecedním pořadí):

JUDr. Antonín Mokry

Mgr. Robert Němec, LL.M.

JUDr. František Smejkal

✿ odbor vnějších vztahů ČAK

Kontrolní hlášení plátců DPH se týká i advokátů

Kontrolní hlášení je novým speciálním výkazem, od něhož si státní správa slibuje snížení daňových podvodů a daňových úniků. Kontrolní hlášení bylo zavedeno zákonem č. 360/2014 Sb., který novelizoval zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Novela doplnila zákon o DPH o nová ustanovení § 101c – § 101i, a to s účinností od 1. 1. 2016.

Povinnost podávat kontrolní hlášení se týká **všech plátců DPH**, jak právnických, tak fyzických osob, s výjimkami, stanovenými zákonem. **Pro advokáty a advokátní společnosti žádné výjimky upraveny nejsou.**

Frekvence podání kontrolního hlášení se u právnických a fyzických osob liší. Právnické osoby podávají kontrolní hlášení měsíčně, a to nejpozději do 25. dne následujícího měsíce po skončení příslušného kalendářního měsíce (bez ohledu na to, zda jsou měsíční nebo čtvrtletní plátcí DPH). Fyzické osoby podávají kontrolní hlášení do 25. dne následujícího měsíce po skončení zdaňovacího období – tedy měsíční plátcí budou podávat kontrolní hlášení na měsíční bázi a čtvrtletní plátcí čtvrtletně. Právnické osoby a fyzické osoby – měsíční plátcí DPH podají první kontrolní hlášení za leden 2016 nejpozději do 25. února 2016, fyzické osoby – čtvrtletní plátcí DPH podají první kontrolní hlášení za první čtvrtletí 2016 do 25. dubna 2016.

Pozor – na rozdíl od daňových priznání zákon neposkytuje u pozdního podání kontrolního hlášení dobrodini tzv. ochranné lhůty pěti pracovních dní. Jestliže tedy plátcé DPH podá kontrolní hlášení pozdě, byť i jen o jeden den, bude mu správcem daně vyměřena pokuta ve výši 1 000 Kč. V případě, že plátcé podá kontrolní hlášení až na základě výzvy správce daně, bude mu vyměřena pokuta ve výši 10 000 Kč. V případě, že plátcé nebude reagovat na výzvy správce daně a nepodá následně kontrolní hlášení, bude mu vyměřena pokuta až 50 000 Kč. Správce daně může rovněž vyměřit plátcí penále za ztěžování postupu při vyměření daně ve výši až 500 000 Kč.

Kontrolní hlášení je nutné podávat **v elektronické podobě**, v rozsahu a podobě stanovené správcem daně. V tomto případě je nutné dodržet tzv. xml formát, jehož předběžnou podobu a strukturu zveřejnilo Generální finanční ředitelství na svých webových stránkách. Předběžný formulář kontrolního hlášení je k dispozici na <http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Formular-kontrolniho-hlaseni.pdf>. Dle informací GŘF bude finální verze zveřejněna nejpozději do konce listopadu 2015. Kontrolní hlášení je nezbytné podávat **prostřednictvím datové schránky plátce nebo prostřednictvím daňového portálu finanční správy v aplikaci EPO se zaručeným elektronickým podpisem či přístupovými údaji do datové schránky.** V opačném případě se bude považovat podání za neúčinné (tj. jako by nebylo podáno).

Kontrolní hlášení je novým výkazem, který však nenahrazuje podávání DPH priznání a souhrnného hlášení. Samotné kontrolní hlášení totiž nebude obsahovat veškeré transakce uváděné v priznání k DPH, ale pouze transakce týkající se uskutečněných

zdanitelných plnění s místem plnění v tuzemsku a přijatých zdanitelných plnění s místem plnění v tuzemsku. V kontrolním hlášení se budou vykazovat údaje o jednotlivých daňových dokladech, týkajících se přijatých a uskutečněných zdanitelných plnění.

Plátcé bude v kontrolním hlášení uvádět zejména uskutečněná zdanitelná plnění a přijaté úplaty, včetně jmenovitého uvedení DIČ odběratele, ev. čísla daňového dokladu, data povinnosti priznat DPH, základu daně a daně a kódu režimu plnění. U zdanitelných plnění s hodnotou do 10 000 Kč včetně daně a plnění, u kterých nevznikla povinnost vystavit daňový doklad, uvádí plátcé údaje jen ve zjednodušené formě (základ daně a daň). Stejně údaje bude plátcé uvádět i u přijatých zdanitelných plnění, u kterých nárokuje odpočet daně. Podobně bude postupováno v případech reverse charge.

Ve formuláři je nezbytné vyplnit **všechny kontaktní údaje plátce, především také identifikační číslo datové schránky plátce či jeho zástupce.** Pokud nebude kompletně vyplněna hlavička formuláře, bude podání kontrolního hlášení opět považováno za neúčinné. V kontrolním hlášení je dále nutné uvádět čísla dokladů, tak, jak je přidělil dodavatel, přičemž je nutné dodržet alespoň alfanumerickou strukturu daného čísla dokladu. Dále je nutné do kontrolního hlášení uvádět data ve formátu DD.MM.RRRR.

Výzvy týkající se kontrolního hlášení budou v případě nejasností a nesrovnalostí evidovaných v systému správce daně doručovány výhradně elektronicky do datové schránky (jen osobám, které nemají datovou schránku, což se netýká advokátů, bude správce doručovat e-mailem). Odpověď na výzvu bude možná pouze v elektronické podobě, a to nejpozději do pěti kalendářních dní od doručení výzvy. Doručení výzvy se liší v případě zaslání výzvy datovou schránkou či e-mailem. Je-li výzva zaslána e-mailem, je považována za doručenu okamžikem odeslání ze schránky správce daně. Jestliže je výzva doručována prostřednictvím datové schránky, je výzva považována za doručenu (tzv. fikce doručení) desátým dnem po odeslání výzvy do datové schránky za předpokladu, že během této doby nebyla otevřena datová schránka plátce.

Pro všechny plátcé daně znamená nový formulář zvýšení administrativní zátěže a zároveň i zvýšení nákladů na daňové, softwarové a jiné poradenství. **Pro advokáty může znamenat navíc i ohrožení základní povinnosti advokáta, totiž povinnosti mlčenlivosti.** Z tohoto důvodu vyjádřila Česká advokátní komora nesouhlas s nově zaváděnou povinností plátců DPH podávat kontrolní hlášení. Upozornila zejména na skutečnost, že je **státu dáván do rukou nástroj, jímž může sledovat platby mezi advokátem a jeho klientem, jejich výši, četnost, frekvenci.** Dle názoru České advokátní komory tak kontrolní hlášení významným způsobem snižují ochranu klienta proti zásahům státu, pokud jde o garanci jeho práva na právní pomoc. Zásadní výhrady České advokátní komory však nenašly dosud patřičnou odezvu ze strany Ministerstva financí, a proto je pravděpodobné, že novou povinnost budou muset začít všichni plátcí, advokáty nevyjímaje, od Nového roku plnit.

✿ JUDr. MONIKA NOVOTNÁ, členka kontrolní rady ČAK

Konference o aktuálních problémech obhajoby



UNIE OBHÁJČŮ ČR VE SPOLUPRÁCI S ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU A PRÁVNICKOU FAKULTOU UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE USPOŘÁDALA DNE 1. ŘÍJNA 2015 NA PŮDĚ PRAŽSKÉ PRÁVNICKÉ FAKULTY ODBORNOU KONFERENCI NA TÉMA PRÁVO NA OBHAJOBU – TEORIE A PRAXE 21. STOLETÍ.

Skoro tři desítky přednášejících zaměřily své příspěvky v šesti odborných blocích jak na teoretická východiska (např. svoboda jako základ spravedlnosti, právo na obhajobu a presumpce nevinu), tak i na konkrétní aplikační problémy (např. Listina základních práv EU v aplikační praxi, limity projevu obhájce v trestním řízení ve světle judikatury ESLP). Samostatný blok byl věnován také teoretickým východiskům správního trestání (např. právo na obhajobu v řízení o správních deliktech) a právu na obhajobu v praxi stran trestního řízení (např. kontrast platné právní úpravy a reálných východisek obhajoby v praxi). Své poznatky přednesli jak čeští, tak slovenští obhájci, kterým byl věnován samostatný tzv. „slovenský blok“, v němž seznámili posluchačstvo se svými poznatky z praxe.

Krátce po deváté hodině přítomné posluchače přivítali prezident Unie obhájců ČR JUDr. Tomáš Sokol, prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc., proděkan Právnické fakulty UK, a jménem České advokátní komory promluvil její místopředseda JUDr. Petr Poledník.



Místopředseda ČAK JUDr. Petr Poledník.

První blok nazvaný **Teoretická východiska – ústavní a trestní právo** zahájil velmi poutavou přednáškou **Svoboda jako základ spravedlnosti** soudce ESLP JUDr. Aleš Pejchal. Ten jako celoživotní praktik vnímá právo jako něco skutečně jednoduchého za předpokladu, že splňuje několik základních podmínek: víra v právo a spravedlnost je možná, je-li zločin potrestán, trest

za zločin je přitom výsledkem spravedlivého procesu, v němž je nezpochybnitelně prokázána vina, obviněný je plně informován o svých právech, zejména o právu na efektivní obhajobu, a to vše je srozumitelné a jasné všem, bez rozdílu, odborníkům i laikům. Hovořil také o svých zkušenostech z ESLP.

Příspěvkem **Právo na obhajobu a presumpce nevinu** na něj navázal prorektor UK prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. Seznámil přítomné s ústavními a mezinárodními základy práva (zejména práva na obhajobu) a dále hovořil o vzájemném vztahu těchto pramenů práva a úloze ústavních soudů v této oblasti. Zmínil také v krátkých poznámkách (sám je označil spíše za otázky než odpovědi) problémy přezkumu ústavnosti, principu priority lidských práv, přednesl i poznámky k zákazu sebeobviňování a advokátní mlčenlivosti nebo k presumpci nevinu. Velkou slabinu vidí v tom, že veřejnost na podezřelého ihned hledí jako na obviněného, na obviněného hned jako na obžalovaného a na obžalovaného jako na odsouzeného. Na tyto jeho poznámky navázali další přednášející.

Historický exkurz práva na obhajobu v příspěvku **Právo na obhajobu z pohledu trestněprávní teorie v proměnách času** přednesl člen prezidia Unie obhájců ČR doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D. Připomenul nejdůležitější milníky „uzákonění rozsahu práva na obhajobu“ a jak z jeho slov vyplynulo, dnešní standard práva na obhajobu se vyvíjel desítky, ne-li stovky let. To, co dnes bereme za běžné, se uzákonilo až v nedávné době. Vyjádřil ale i jisté obavy z rekodifikace trestního práva a kritizoval i určité body novely trestního zákoníku z dílny Ministerstva spravedlnosti, kdy se zamýšlel například nad tím, zda nejde o krok zpět, když je navrhováno, aby bylo možné pořádkovou pokutu uložit i obhájci.

Druhý blok Právo na obhajobu v soudní praxi zahájil místopředseda Ústavního soudu prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc., příspěvkem **Listina základních práv Evropské unie v aplikační praxi**. Prof. Fenyk se zabýval právní povahou Listiny základních práv Evropské unie z hlediska unijního i z pohledu členských států a charakterizoval jednotlivá základní práva zaměřená na oblast trestního řízení. V druhé části příspěvku poukázal na dosavadní kazuistiku Soudního dvora Evropské unie při aplikaci Listiny základních práv Evropské unie, především pak při použití zásady *ne bis in idem* ve vztazích mezi členskými státy (Hanskerberg Fransson C-617/10 k výkladu čl. 50 a 51 Evropské listiny, Zoran Spasic C-129/14 PPU k výkladu čl. 50, čl. 52 a čl. 54 Evropské listiny, a Stefano Meloni C-399/11 k výkladu čl. 47a a 48 odst. 2 a čl. 53 Evropské listiny).

Limity projevu obhájce v trestním řízení ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva byly tématem vystou-

pení předsedy Nejvyššího soudu **prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D.** Podle jeho názoru advokáti zastávají specifické postavení prostředníků mezi veřejností a soudy, což je dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva stavi do ústředního postavení v rámci výkonu spravedlnosti. Na advokáty jsou proto kladeny zvýšené nároky z hlediska svobody projevu. Uvedené se projevuje zvláště při obhajobě v trestním řízení, protože obhájcí se nezastupitelným způsobem podílejí na zajištění práva na obhajobu zastupovaných osob. Při vymezení limitů projevů obhájců je proto třeba vzít v úvahu jak zvláštní povahu advokátní profese, tak i nutnost zajištění práv zastupovaných osob. Závěrem se prof. Šámal pokusil vymezit základní limity projevu obhájce, a to jak ve vztahu ke konkrétním subjektům (kritické projevy vůči soudcům, státním zástupcům nebo znalcům), tak i v závislosti na dalších kritériích (povaha výroku, publicita aj.).



Předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.

O **zákazu sebeobviňování v judikatuře soudů** pojednal soudce Ústavního soudu a bývalý místopředseda ČAK **JUDr. David Uhlíř**. Zaměřil se ve svém příspěvku nikoli na to, jak by to mělo být, ale jak to se zákazem sebeobviňování ve skutečnosti je a jak se v historii vyvíjel vztah k obviněnému. Podle jeho slov lze vysledovat určitou sinusoidu a určitě nelze tvrdit, že jednou dosažená úroveň zákazu sebeobviňování je neměnná a absolutní. Popsal případy z historie, které se tohoto institutu týkaly (např. Miranda Rule 1963) a upozornil na významné stanovisko Ústavního soudu uveřejněné pod č. 439/2010 Sb., shrnující přehled názorů Ústavního soudu na institut sebeobviňování, nebo na rozhodnutí IV. ÚS 158/2013, týkající se vydání listin (je rozdíl, zda vydává fyzická osoba jako osoba, nebo jako orgán právnické osoby).

Třetí blok se věnoval tématu nazvanému **Teoretická východiska – správní trestání**. Zahájila jej svým vystoupením **Právo na obhajobu v řízení o správních deliktech doc. JUDr. Helena Prášková, CSc.** z pražské právnické fakulty. Ta zmínila zejména rozdíly týkající se práva na obhajobu v trestním a správním řízení (kvalifikace právního zástupce, existence/neexistence bezplatné právní pomoci, úroveň záruk práv obviněného, bezplatná pomoc tlumočnicka...), kdy právo na obhajobu ve správním řízení se vnímá jako podstatně slabší, což odpovídá i tomu, že správní řízení je rychlejší a flexibilnější.



Docentka JUDr. Helena Prášková, CSc.

O **limitech práva na obhajobu v řízeních o správních deliktech** mluvil následně také **doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.**, jenž také v několika bodech zmínil novou zákonu o přestupcích. O té hovořil také další přednášející **JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D.**, ve své přednášce **Vybrané aspekty práva na obhajobu v návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**.

Další část konference byla věnována tématu **čtvrtého bloku** nazvanému **Právo na obhajobu v praxi stran trestního řízení**. Jako první vystoupil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství **JUDr. Jan Lata, Ph.D.**, který se zaměřil na **Limity obhajoby z pohledu státního zástupce**. Hned v úvodních slovech vznesl velmi ostrou kritiku na adresu České advokátní komory. Ta podle jeho slov dostatečně nereaguje na excesy obhájců, nedostatečně rozhoduje stížnosti třetích osob a státních orgánů na advokáty a v neposlední řadě podle jeho vyjádření nefunguje kárná komise tak, jak by měla. Vyjádřil se k vybraným medializovaným případům a nutno říci, že v přednáškovém sále vyvolal velmi nelibou odezvu, zejména když si uvědomíme, že kárně potrestaných advokátů je ročně mnohonásobně více než státních zástupců nebo soudců (nejen v absolutních číslech, ale i když přihlídneme k procentuálnímu poměru, viz také článek *Petra Motyčky Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem? BA č. 1-2/2015, str. 16-52 - pozn. redakce*).

Na jeho vystoupení pak navázal státní zástupce **Mgr. Vladimír Hackl** se svým pohledem na věc v příspěvku nazvaném **Obhajoba a dohled v soustavě státního zastupitelství**, a dále člen prezidia Unie obhájců ČR **JUDr. Filip Seifert, MBA**, který téma **Obhajoba je součástí spravedlnosti jako protiváha obžaloby** pojal jako vyjádření jednoduché rovnice: obžaloba + obhajoba + soud = spravedlnost. Obhajoba podle něho kriticky hodnotí učiněné závěry, přináší jiné posouzení, popř. jiný běh věci, *de facto* precizuje spravedlnost a proces nalezení spravedlnosti, brání obviněného a je tak pomocí a také brzdou represe a obžalovací úchyly. Podle něho má mít obviněný právo hájit se tak, jak uzná za vhodné, ke specifickým obhajoby ale patří také to, že úkolem není jen prokázání nevinu, ale také zmírnění viny. Závěrem podotkl, že obhajoba má mít rovnocenné postavení s obžalobou, snahy o omezení obhajoby směrem k posílení trestní represe je třeba odmítnout a Unii obhájců je pak třeba vnímat zejména jako „obhájce obhajoby“.

Další člen prezidia Unie obhájců ČR **Mgr. Lukáš Trojan** „přejmenoval“ úvodem svou přednášku **Kontrast platné právní úpravy a reálných východisek obhajoby v praxi** na „*Frustraci praktikujícího obhájce*“ a hned objasnil, jaké postřehy z praxe ho k tomu vedou. V případě zahájení trestního řízení je třeba ve smyslu § 160 odst. 1 trestního řádu v odůvodnění usnesení přesně označit skutečnosti, které odůvodňují závěr o důvodnosti trestního stíhání, avšak v praxi se setkává povětšinou jen s obecným nebo nedostatečným odůvodněním, což znemožňuje efektivní obhajobu. Jako další příklad uvedl skutečnost, že často dochází v rozporu s § 65 odst. 1 trestního řádu k odpírání přístupu do spisu při absenci závažných důvodů ve smyslu § 65 odst. 2 trestního řádu, a tím dochází k účelovému obcházení práva na obhajobu. Vyjádřil dále také svou frustraci nad rozpory v praxi týkající se účasti obhájce ve vyšetřování, kdy obhájce nebývá vyrozuměn o předvolání k podání vysvětlení a nemusí mu být poskytnut úřední záznam o podání vysvětlení, což si vysvětluje jako vyšetřovací strategii. Mluvil ale také o nedostatečných právech obhajoby v hlavním líčení, kdy obhajoba nemá v praxi právo repliky k obžalobě, nemá právo se vyjádřit k provedeným důkazům a prvním reálným nástrojem obhajoby se tak nezřídka stává až závěrečná řeč.

* * *

Po přestávce na oběd se posluchači sešli v sále k **pátému bloku** konference nazvanému **Právo na obhajobu v teorii a praxi slovenských kolegů**. Jako první slovenský přednášející vystoupil děkan Panevropské vysoké školy **prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc.**, který s kolegyní **JUDr. Evou Viktorií Malíkovou** připravil příspěvek týkající se problematiky **Advokáta v postavení agenta**. Právo na obhajobu je jedním z nejvýznamnějších individuálních práv obviněného v trestním řízení, ale současně v širším smyslu jde o garanci, která je nosným pilířem koncepce spravedlivého procesu jako takového. V příspěvku se prof. Ivor zamýšlel nad přípustností ustanovení advokáta za agenta, přičemž se zaměřil především na otázku nezávislosti advokáta, možnosti působení advokáta jako agenta a potenciální vliv tohoto působení na právo na obhajobu a spravedlivý proces. Poukázal na konkrétní případ a vakuum ve slovenské právní úpravě, které v této oblasti přetrvává i přes mnohé odborné diskuse, a odmítavý postoj odborné veřejnosti k možnosti ustanovení advokáta za agenta.



Děkan panevropské VŠ prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc.

Další slovenský kolega, **prof. JUDr. Jozef Záhora, PhD.**, přednesl příspěvek na téma **Účast obviněného na úkonech přípravného řízení**. Podle něho může obviněný realizovat právo na obhajobu prostřednictvím obhájce, nebo se obhajovat sám. V případě, že se obhajuje sám, musí mu soud zabezpečit, aby mu byla poskytnuta rozumná možnost obhajovat své zájmy za podmínek, které ho nepostaví do podstatně nevýhodnější pozice v porovnání s druhou stranou, tedy zabezpečit tzv. princip rovnosti zbraní. Za tím účelem tedy slovenský trestní řád umožňuje v určitých případech účast obviněného na vyšetřovacích úkonech a možnost klást svědkům otázky. V závěru svého vystoupení analyzoval příslušnou právní úpravu ve světle čl. 6 Evropské úmluvy, který garantuje právo na spravedlivý proces.

Doc. JUDr. Sergej Romža, PhD., z Právnické fakulty Univerzity Pavla Josefa Šafaříka v Košicích, si zvolil téma **Realizace práva na obhajobu obviněným po dobu jeho umístění v cele předběžného zajištění při zadržení**. Také on připomněl, že právo obviněného na obhajobu je jeho základním procesním právem, jehož význam umocňuje skutečnost, že trestní řád přiznává právo na obhajobu status základní zásady trestního řízení. S nerespektováním tohoto práva trestní řád spojuje zásadní procesní konsekvence, když porušení tohoto práva považuje za podstatnou vadu řízení, která, kromě jiného, odůvodňuje revizi rozhodnutí postiženého takovouto procesní vadou. Evropský soud pro lidská práva i ústavní soudy konstantně judikují, že právo na obhajobu nemůže mít formální, iluzorní charakter, ale je nezbytné toto právo uplatňovat a interpretovat způsobem, který by ve svých důsledcích zabezpečoval jeho reálné naplnění. Tomu musí korespondovat také legislativně-technické, materiální a organizační podmínky. V případě obviněného, který je po dobu zadržení umístěn v cele policejního zajištění, tomu tak ale není.

Tématu **Kontradiktornost v trestním řízení z pohledu obhájců** se věnoval **JUDr. Juraj Chylo, PhD.**, slovenský advokát. Zaměřil se na teoretické vymezení problematiky principu kontradiktornosti ve spojitosti s identifikováním některých praktických problémů, a na návrhy řešení, zejména v otázce uplatňování principu kontradiktornosti v přípravném řízení.

Na něho navázal košický advokát **JUDr. Peter Čopko** s příspěvkem **Projevy kontradiktornosti v přípravném řízení jako součást uplatnění práva na obhajobu**, který prezentoval úvahy o důvodnosti a potřebě prosazování prvků kontradiktornosti, jako významné součásti uplatnění práva na obhajobu, už v přípravném řízení. K uvedenému přístupu ho vede především významné posílení kontradiktorních prvků v soudní fázi řízení přijetím rekonstruovaného trestního řádu na Slovensku, jakož i zhodnocení poznatků z praxe při uplatňování práva na obhajobu v jednotlivých formách přípravného řízení.

* * *

Poslední, šestý, blok konference nazvali organizátoři **Právo na obhajobu v teorii a praxi**. Jako první vystoupil a publikum velmi zaujal svým příspěvkem nazvaným **Některé aspekty práva na obhajobu, rychlosti řízení, ekonomické dostupnosti obhajoby a zásady veřejnosti řízení** advokát **JUDr. Karol Hrádela**. Pozornost posluchačstva si zasloužil svým pohledem na uplatnění práva na obhajobu v praxi státních orgánů a porovnáním této praxe s judikaturou ESLP a Listinou práv EU. Zejména pak uvedl

konkrétní příklady znemožňování výkonu advokacie, např. stanovením termínů ze strany soudů, které nemůže advokát splnit, neprováděním důkazů navržených obhajobou, bráněním v přístupu k důkazům ze strany státních orgánů. Povzdechl si i nad praxí, kdy je výkon advokacie stěžován odmítáním zaslání podkladů ze strany státních orgánů, nebo kdy je komplikován zjišťováním údajů o tom, kde se nachází klient, který je ve výkonu trestu. Častou praxí je také odmítání provedení znaleckých posudků (čímž dochází k popírání principu veřejnosti soudního řízení, včetně utajování důvodů soudního rozhodování) nebo účelový výběr obhájců a přísedících.



Advokát JUDr. Karol Hrádela.

Nad **Úskalími obhajoby právnické osoby v trestním řízení** se zamýšlel **Mgr. David Čep**, podle něhož je obhajoba právnické osoby v trestním řízení v porovnání s osobami fyzickými v mnoha ohledech podstatně ztížena, což ostatně vyplývá ze samotné povahy právnických osob jakožto právní fikce. Již z úpra-

vy úkonů právnické osoby, respektive jejího zastoupení v trestním řízení, pak vyplývají dílčí komplikace, které v konečném důsledku mohou vést ke znatelnému omezení realizace jejich procesních práv. Problematickými kategoriemi jsou v tomto ohledu (vedle samotné otázky zastoupení v trestním řízení) výslech a výpověď právnické osoby, jakož i osoby kvalifikované, a v konečném důsledku účinná realizace práva na obhajobu právnické osoby.

„**Právo na obhajobu“ trestně neodpovědných dětí** si jako téma svého vystoupení zvolila **Mgr. Katarína Kandová** z brněnské právnické fakulty, která se zamýšlela nad právem trestně neodpovědných mladistvých a dětí mladších 15 let na „obhajobu“ v podobě obligatorně ustanoveného opatrovníka – advokáta s ohledem na skutečnost, že řízení proti těmto osobám je občanskoprávní povahy. Po zhodnocení současné právní úpravy *de lege lata* se autorka zaměřila zejména na její komparaci s mezinárodněprávními závazky České republiky v této oblasti a pokusila se najít optimální řešení nedostatků povinného právního zastoupení trestně neodpovědných dětí v řízení o činech jinak trestných podle hlavy III. zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

Jako poslední tohoto bloku i celé konference vystoupila s příspěvkem **Obhajoba vazebně stíhaných osob** plzeňská advokátka **Mgr. et Mgr. Radka Linhartová**. Výchozím bodem jejího příspěvku bylo teoretické vymezení rozdílů mezi obhajobou a výpovědí, se zaměřením na vazebně stíhané osoby. Na konkrétním praktickém příkladu pak demonstrovala, jaké důsledky s sebou může zaměňování obou teoretických pojmů v rámci obhajoby vazebně stíhaných osob přinést, a snažila se nalézt odpovědi na praktické otázky, jako např. jak vést efektivní obhajobu osoby, která odmítla vypovídat, případně na co je vhodné se v rámci výpovědi vazebně stíhané osoby zaměřit, aby byla její obhajoba skutečně efektivní.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✿ Foto TOMÁŠ PICH

Chalupa/Reiterman/Holý

Obchodní korporace

Obecná část

Základy soukromého práva V



- Publikace navazuje na učebnici práva cenných papírů z roku 2014.
- Je založena na jasném výkladu a velkém množství příkladů vycházejících ze zkušeností autorů s aplikací práva obchodních korporací v praxi.
- Autoři se nebojí vyjádřit své názory na sporná ustanovení obecné části zákona, svým úsilím tak přispívají k hledání jejich správné interpretace.

2015, brožovaná, cena dle rozsahu
obj. číslo SK38

Svejkovský/Kabelková/Vychopeň a kol.

Vzory zakládacích dokumentů, právních jednání ve vztahu k obchodním korporacím



- Obsahuje více než 200 vzorů k novému korporátnímu právu.
- Vzory ke všem částem zákona o obchodních korporacích.
- Vzory společenských smluv ke všem typům obchodních korporací (akciová společnost, společnost s ručením omezeným, komanditní společnost, veřejná obchodní společnost, družstvo, sociální družstvo).

2015, brožovaná, 640 stran
cena 890 Kč, obj. číslo M41

Smutný/Husták

Investiční služby po rekodifikaci



- Publikace podává ucelený přehled východisek právní úpravy investičních služeb včetně hodnocení veřejnoprávních a soukromoprávních aspektů právní úpravy v kontextu práva Evropské unie a tuzemského právního řádu.
- Podrobně se věnuje vymezení a obsahu jednotlivých investičních služeb a investičních nástrojů včetně diskuze o některých problematických otázkách a jejich praktického řešení.

2015, brožovaná, cena dle rozsahu,
obj. číslo PP101

Galavečer Právníka roku 2015: Vstupenky zcela rozebrány!

právníkroku²⁰¹⁵

Jeden pracovní den a dva dny víkendu letos stačily k tomu, aby advokáti (z více než dvou třetin, ve zbytku pak soudci, státní zástupci, notáři, exekutoři a podnikoví právníci) zcela rozebrali vstupenky na galavečer Právníka roku 2015, který proběhne 29. 1. 2016 v Laser Show Hall Bobycentra v Brně.

Naprostá většina rezervací byla navíc učiněna elektronicky, což nám umožňuje evidovat rezervace skutečně objektivně tak, jak v čase docházejí. Všechny, na které se nedostalo, a jsou zklamáni, chceme ujistit:

System rezervace vstupenek je, i když se vám to nezdá, spravedlivý. Všichni jste měli stejnou šanci, všichni jste se o možnosti rezervovat si vstupenky dozvěděli ve stejný čas z Bulletinu advokacie č. 10/2015. Letos jsme, stejně jako vloni, dokonce s elektronickou rezervací přes web vyčkali až

do doby, kdy skutečně všem byl doručen tištěný Bulletin s informacemi, jak si vstupenky rezervovat.

Přestože kapacita Laser Show Hall v Bobycentru je mnohem vyšší než předloni v hotelu International, nedovolí uspokojit zájem všech. Věřte nám, že všechny rezervace jsou spravedlivě zaznamenávány a rozhodně si pracovnice ČAK nezaslouží spílání těch, kteří si vzpomněli být o chvíli později než druzí.

ČAK ani EPRAVO.CZ jako spolupořadatelé soutěže Právník roku před jedenácti lety neočekávali, že se z galavečera Právníka roku stane tak prestižní společenská událost. Moc nás to samozřejmě těší, a také zavazuje do budoucna.

Vstupenky na galavečer budou těm šťastnějším z vás doručovány poštou na udané adresy kolem poloviny ledna 2016.

✿ icha

Nemusíte být zrovna
superhrdinou,



stačí mít
srdce na dlani...



LS

HODINKY, BEZ KTERÝCH SE NEOBEJDETE

JEDINEČNÉ, VÁMI NAVRHNUTÉ HODINKY,
KTERÉ NEBUDE MÍT NIKDO NA SVĚTĚ

ŠPIČKOVÉ OSAZENÍ DIAMANTŮ
PODLE VAŠEHO PŘÁNÍ

CELOŽIVOTNÍ ZÁRUKA

WWW.SERYNWATCHES.COM



Druhý ročník Evropského dne advokátů

DESÁTÝ PROSINEC JE JIŽ TRADIČNĚ OSLAVOVÁN JAKO MEZINÁRODNÍ DEN LIDSKÝCH PRÁV. V MINULÉM ROCE SE RADA EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE) ROZHODLA TENTO DEN SPOJIT S TRADICÍ NOVOU, A PODNÍTLA TAK ZALOŽENÍ EVROPSKÉHO DNE ADVOKÁTŮ. CÍLEM TÉTO AKTIVITY JE UPOZORNIT NA NĚKTERÁ AKTUÁLNÍ TÉMATA A ZÁROVEŇ ZDŮRAZNIT ROLI ADVOKÁTNÍ PROFESE.

Program Evropského dne advokátů vytvářejí především jednotlivé advokátní komory a dále například soudy a právnické fakulty, které mají zájem se podílet na vzdělávání veřejnosti v oblasti právního státu a ochrany práv občanů. Každá členská komora CCBE byla požádána, aby vyzvala své členy k organizaci akcí a publikování vzdělávacích materiálů a/nebo uspořádala další programy, které podpoří informovanost veřejnosti o tématu Evropského dne advokátů. V České republice se ujme organizace Česká advokátní komora, která naváže na praxi z minulého ročníku a pokusí se o ještě širší medializaci.

V loňském roce byla tématem Evropského dne advokátů ochrana osobních údajů, elektronického hromadného sledování občanů a profesní zásady mlčenlivosti. Letošní ročník se bude věnovat problematice svobody projevu, a to projevu ve všech jeho formách. Toto téma je obzvláště důležité v současném období střetů svobod. Takovým střetem, a to konkrétně mezi svobodou projevu a právem nebýt uražen a diskriminován, byl hned zpočátku roku útok na pařížskou redakci Charlie Hebdo.

CCBE navrhla pro letošní rok tato témata:

- Svoboda projevu všech občanů
- Svoboda projevu advokátů
- Základní prameny týkající se svobody projevu

Většinový názor je, že **svoboda projevu by měla být takřka bez omezení**, a její ochrana je také často upravena v ústavách.

Přesto známý příklad výkřiku: „Hoří!“ uprostřed plného divadla vyzývá k určitým limitům. Jednou z kategorií svobody projevu všech občanů je i jejich **právo svobodně hovořit s advokátem**. Tato možnost existuje ve všech státech EU a je známa pod pojmem profesní tajemství. Jak již bylo řečeno, toto téma bylo projednáno loni a bohužel snahy o porušování profesního tajemství např. v podobě odposlechů existují i nadále. Příkladem je přijetí zákona o podmínkách sledování a použití zpravodajských prostředků ve Francii.

Svobodu projevu advokáta lze studovat hned z několika úhlů. Pravděpodobně nejčastější projev advokáta probíhá v řízení před soudem a představuje jej komunikace jak se soudem, tak i se zástupcem protistrany. Případy, kterými se kárná komise ČAK zabývá, jsou i stížnosti k projevům advokátů mezi sebou.

K tématu svobody projevu advokáta napsal JUDr. Stanislav Balík poutavý článek Prašivá ovce (Black sheep), který se zabývá dosud nepřekonaným případem z roku 1922. Článek je zveřejněn v anglickém jazyce v oficiální příručce CCBE k Evropskému dni advokátů a rozhodně jej doporučuji k přečtení.¹

Aktuální informace Česká advokátní komora postupně zveřejní prostřednictvím svých webových stránek www.cak.cz pod bannerem Evropský den advokátů. Pod tímto bannerem je možné najít dokumenty různého druhu, včetně odborných textů a judikatury týkající se svobody projevu. Další informace lze nalézt v anglickém jazyce na stránkách samotné CCBE www.ccbe.eu/lawyersday.

❖ Mgr. TEREZA TUPÁ, odbor mezinárodních vztahů ČAK

¹ Dostupné na [www: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/document/European_Lawyers_Day/2015/EN_Handbook_A4_final.pdf](http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/document/European_Lawyers_Day/2015/EN_Handbook_A4_final.pdf).

Česká advokátní komora zve u příležitosti Evropského dne advokátů zástupce všech právnických profesí na meziresortní odborné kolokvium – panelovou diskusi k tématu



MLČENLIVOST ADVOKÁTA

Datum a čas konání: 10. prosince 2015 od 9.30 do 13 hodin

Místo konání: sídlo pobočky České advokátní komory, nám. Svobody 84/15, Brno (Kleinův palác)

Po skončení odborné části kolokvia bude od 15 hodin následovat autogramiáda nové publikace „V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869-1914“, jejímž autorem je Mgr. Martin Rája, Ph.D., s úvodním příspěvkem JUDr. PhDr. Stanislava Balíka.

Příhlášky a případně témata odborných příspěvků lze zasílat e-mailem na adresu sekr@cakbrno.cz nebo telefonicky na tel. č. 542514401-2 (H. Kislická a H. Tomalová).

❖ JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ, předseda ČAK

Témata:

- **svoboda projevu a mlčenlivost advokáta**
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, advokát, emeritní soudce ÚS
- **advokátní mlčenlivost a právo na spravedlivý proces, zákaz sebeobviňování**
JUDr. David Uhlíř, soudce ÚS
- **povinnost mlčenlivosti advokáta v konfrontaci se zamýšlenou trestností přípravy daňových deliktů**
JUDr. Monika Novotná, advokátka, členka kontrolní rady ČAK
- **advokátní mlčenlivost a problematika domovních prohlídek u advokátů**
Mgr. Robert Němec, LL.M., advokát, místopředseda ČAK
- **advokátní mlčenlivost a insolvenční správci**
JUDr. Michal Žižlavský, advokát, člen představenstva ČAK



© TGS

ADVOKÁTI JSOU OCHRÁNCI SVOBODY PROJEVU

SVOBODA PROJEVU

Občané po celé zeměkouli, včetně advokátů, jsou často napadáni, cenzurováni, zadržováni, stíháni nebo vězněni pro bránění tohoto práva.

V tomto roce vzdávají evropští advokáti poctu Mezinárodnímu dni lidských práv tím, že připomínají význam svobody projevu.

SVOBODA
PROJEVU

EVROPSKÝ
DEN
ADVOKÁTŮ
2015

10. PROSINCE
2015

*NAPŘÍČ EVROPOU,
VE SPOJENÍ
S MEZINÁRODNÍM
DNEM LIDSKÝCH PRÁV*



ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

www.bulletin-advokacie.cz
www.cak.cz/bannerEvropskýdenadvokátů



COUNCIL OF BARS AND LAW SOCIETIES OF EUROPE
CONSEIL DES BARREAUX EUROPÉENS

www.ccbe.eu/lawyersday
#freedomofspeech @ccbeinfo
<https://www.facebook.com/ccbeinfo>

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Zákony a smlouvy elektronicky

Zákony, právní předpisy a mezinárodní smlouvy by mohly být zveřejňovány elektronicky ve speciálním informačním systému. Počítá s tím návrh zákona, který schválila dne 26. října 2015 vláda. Ministerstvo vnitra, které materiál předložilo, si od zákona slibuje zvýšení dostupnosti, přehlednosti a srozumitelnosti platného práva.

Odškodné za pracovní úrazy se zvýší

Bolestné a odškodnění za zhoršené uplatnění po pracovním úrazu či kvůli nemoci z povolání se zvýší. Vyplývá to z vládního nařízení, které na jednání schválila dne 12. října 2015 vláda. Hodnota bodů, jimiž se jednotlivá poškození zdraví ze zaměstnání hodnotí, se zvýší ze 120 na 250 korun.

Nový zákon o posuzování shody u výrobků

Sněmovna v prvním čtení podpořila dne 20. října 2015 návrh nového zákona o posuzování shody stanovených výrobků při jejich uvádění na trh. Zákon upravuje obecné požadavky na stanovené výrobky uváděné na trh, práva a povinnosti jejich prodejců a také technické požadavky, které musejí tyto výrobky před uvedením na trh splňovat (např. ukládá povinnost výrobcům, aby k výrobku přikládali návody v češtině).

Druhý důchodový pilíř zanikne

Druhý důchodový pilíř, do něhož vstoupilo asi 85 000 klientů, příští rok zanikne. Rozhodla o tom dne 23. října 2015 sněmovna, když schválila vládní návrh důchodového zákona. Předloha předpokládá, že od začátku roku nebude možné ve fondech druhého pilíře spořit. Lidé dostanou peníze zpět. Normu ještě musí schválit Senát a podepsat prezident.

Kontrola domácích kotlů

Legislativní rada vlády schválila dne 29. října 2015 návrh zákona o ochraně ovzduší, který předložilo Ministerstvo životního prostředí. Norma by měla mimo jiné umožnit přímou kontrolu domácích topenišť při důvodném podezření, že majitel domu nelegálně spaluje odpady nebo topí neschváleným palivem.

Z judikatury

Advokáty v řízení před ÚS nově nemusí zastupovat jiný advokát

Plénium Ústavního soudu přijalo dne 22. října 2015 stanovisko, podle kterého, je-li účastníkem nebo vedlejším účastníkem

řízení před Ústavním soudem advokát, nemusí být podle ustanovení § 30 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, zastoupen jiným advokátem. Změnu prostřednictvím plenárního stanoviska odsouhlasila většina ústavních soudců. Dosud si při podání ústavní stížnosti a dalších příležitostech museli advokáti zjednat služby některého z kolegů, to bude podle nového stanoviska ve většině případů již zbytečné.

Ze světa práva

Osm právníků dostalo medaile Antonína Randy

Osm českých právníků dne 2. listopadu 2015 získalo v pražském Karolinu ocenění za rozvoj právní vědy či praxe - medaile Antonína rytíře Randy, které od roku 1992 uděluje zástupcům právního stavu Jednota českých právníků. In memoriam získal stříbrnou medaili významný český právní historik Stanislav Balík, někdejší profesor na pražské a plzeňské právnické fakultě. Další stříbrné ceny obdrželi Jan Kotous, který přednáší na pražské právnické fakultě a Institutu CEVRO, notářka Alice Sedláková, soudce NS Jiří Spáčil a emeritní notář Karel Wawerka. Bronzové medaile si pak odnesli soudce NS Michal Králík, notář Jiří Nosek a daňová poradkyně Zuzana Švédová.

Zeman na ústavního soudce navrhl šéfa katedry brněnských práv

Prezident navrhl dne 20. října 2015 na post ústavního soudce Josefa Fialu, který je vedoucím katedry občanského práva PF MU v Brně. Nominaci předložil Senátu. Pokud ji horní komora schválí, patnáctičlenný tým ústavních soudců zůstane i po odchodu Vladimíra Kůrky kompletní. Senátoři mají na rozhodnutí čas do 19. prosince 2015.

Nový člen Komise pro nový trestní řád

Ministr spravedlnosti Robert Pelikán jmenoval dne 16. října 2015 místopředsedu Ústavního soudu a významného odborníka na trestní právo Jaroslava Fenyka členem Komise pro nový trestní řád. Komise pro nový trestní řád, jejímž členem se stává, zahájila svoji činnost v březnu loňského roku. Je složena z odborníků z praxe, tj. soudců, státních zástupců, advokátů i zástupců Ministerstva vnitra a Policie ČR, a současně i z odborníků z akademické sféry.

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Mnohem více z legislativy, judikatury a celého světa práva pro vás denně přinášíme na www.bulletin-advokacie.cz.



NOVINKA C. H. BECK



Bahýřová/Kocourek/Vomáčka

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

Komentář

- Posuzování vlivů na životní prostředí je specifickým právním postupem, jehož cílem je mj. získat odborný podklad pro vydání rozhodnutí ve vztahu k činnostem, jež mohou mít dopady na životní prostředí a veřejné zdraví v daném území.
- Komentář zákona o posuzování vlivů na životní prostředí nabízí podrobný výklad platné právní úpravy, s důrazem na zohlednění recentní judikatury (zejména správních soudů a soudního dvora EU).
- Publikace si klade za cíl být přínosnou pomůckou nejen pro čtenáře z řad odborné právnické veřejnosti (advokáti, soudci, pracovníci správních úřadů, akademici), ale též pro ty, jichž se práva a povinnosti vyplývající z právní úpravy posuzování vlivů na životní prostředí bezprostředně týkají (investoři, veřejnost, dotčená veřejnost).

*2015, vázané, 312 stran
cena 790 Kč, obj. číslo BK5*

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha 1, tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- o výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2016
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2016
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2015
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2016 – POZOR ZMĚNA!



I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2016

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2016 činí

- 8 000 Kč,
- 3 000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 4 000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2016.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2016.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2016, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2016

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2016 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2016,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2016.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2016, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2016 je 201604876.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2015

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropská advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2015 činí

- 3 000 Kč;
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;

c) pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2016.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (15) a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2015 je 1514876.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2016

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů“), uzavřené mezi Generali Pojišťovna, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2016 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 6 700 Kč a je splatné do 31. 12. 2015.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2016 je 201604876.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsaní další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnuti. Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2016 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období po 1. 1. do 30. 6. 2016, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2016, a advokáti zapsaní

do seznamu advokátů v období po 1. 7. do 31. 12. 2016 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2016, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2017. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsáni do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2016, hradí tedy pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2015 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2016 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jak je popsáno v bodě 1., jsou dále i pro rok 2016 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, se s účinností od 1. ledna 2016 stanoví částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení.

Příklad: U tříletného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále připojil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.

b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti i pro rok 2016 nejsou účastni hromadného pojištění a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2016 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2016 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Příklad: Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.

c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropská usazení advokátů zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2016 činí 5 000 000 Kč.

d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2016 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2015, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2016 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/ Pro advokáty/Předpisy o advokacii/Stavovské předpisy.

z právní teorie a praxe

Zákon o obětech trestných činů – jeho nedostatky a možnosti řešení



prof. JUDr. JIŘÍ JELÍNEK, CSc., JUDr. VLADIMÍR PELC

1. Úvod

Již více než dva roky uplynuly od okamžiku, kdy zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (dále též „ZOTČ“) nabyl v plném rozsahu účinnosti.¹ Zákon o obětech trestných činů představoval z historického pohledu skutečný milník v legislativním přístupu k obětem trestných činů. Svým způsobem šlo o vyvrcholení dlouhodobého trendu posilování práv těchto osob. Nejvýznamnější změnou, která předcházela přijetí zákona o obětech trestných činů, bylo zakotvení možnosti oběti jako poškozeného v trestním řízení domáhat se kromě náhrady škody též nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení.²

Posilování práv obětí zejména jako poškozených v trestním řízení s sebou přináší nemalá rizika. Nepromyšlené zavádění nových práv obětí – byť vedené dobrými úmysly – může způsobit narušení celého systému trestního řízení a v krajním případě dokonce podstatným způsobem ohrozit dosažení základního účelu trestního řízení, který představuje především zjištění pachatele trestného činu a jeho spravedlivé potrestání.

Zákon o obětech trestných činů přinesl zejména nová, dosud neexistující práva obětí, např. právo na odbornou pomoc, která je v určitých případech poskytována i bezplatně nebo za sníženou odměnu (§ 4 až 6 ZOTČ), **široké právo na informace** (§ 7 až 13 ZOTČ) a **právo na ochranu soukromí** (§ 15 a zejm. § 16 ZOTČ). Zákon také zavedl **některé nové instituty trestního řízení.** Jedná se např. o institut důvěrníka oběti (§ 21 ZOTČ), institut známý ze zahraničí jako tzv. *victim im-*

pact statement, neboli prohlášení oběti o dopadech trestného činu na její život (§ 22 ZOTČ), a v neposlední řadě institut předběžných opatření v trestním řízení (ustanovení § 88b až § 88o trestního řádu).³

Došlo také k **posílení a rozšíření již existujících práv obětí trestných činů.** Příkladem mohou být speciální výsledková pravidla. Zákon o obětech trestných činů také v oblasti peněžité pomoci nahradil zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů, a **komplexně upravil problematiku tzv. odškodňování obětí trestných činů ze strany státu** (§ 23 až 37 ZOTČ), přičemž i zde došlo k rozšíření práva na peněžitou pomoc ze strany státu i ke zvýšení částek této pomoci. Kromě rozšíření a posílení práv obětí trestných činů je nezpochybnitelným přínosem zákona o obětech trestných činů **překonání roztržitého právního úpravu ochrany obětí v českém právním řádu.**

Přes výše uvedené klady trpí právní úprava ochrany obětí trestných činů i **některými podstatnými nedostatky.** Konceptním nedostatkem je pak bohužel přílišná složitost a rozsah právní úpravy v některých směrech.

V současnosti se poukazuje zejména na praktické problémy z pohledu policejní praxe. Jedná se především o rozsah poučovací povinnosti policejního orgánu ve vztahu k oběti. Nutno podotknout, že na **chybně formulovanou poučovací povinnost** a možné praktické problémy s naplňováním práva na informace, upozorňovala nauka již před více než dvěma lety.⁴ V souvislosti s tím rovněž soustavně poukazujeme na **nedostatky české právní úpravy z hlediska práva Evropské**

1 Zákon o obětech trestných činů byl Senátem schválen dne 30. ledna 2013 téměř po ročním projednávání v Parlamentu ČR. Prezident jej podepsal dne 11. února 2013. Ve Sbírce zákonů byl vyhlášen dne 25. února 2013. Účinnost zákona byla rozdělena do tří fází. Z hlediska obětí trestných činů je klíčová část ustanovení vztahující se k akreditačnímu řízení, která nabyla účinnosti 1. dubna 2013 – jde zejména o standardy kvality, které musí dodržovat neziskové organizace, jež se budou chtít akreditovat pro pomoc obětem trestných činů. Hlavní část zákona týkající se práv obětí trestných činů nabyla účinnosti dne 1. srpna 2013.

2 O konkrétním přínosu této novely však vznikají pochybnosti, viz Jelínek, J.: Poškozený, náhrada škody, nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení v novele trestního řádu 2011, *Kriminalistika*, 2011, roč. 44, č. 4, str. 264-272.

3 K problematice předběžných opatření viz Jelínek, J.: Předběžná opatření v trestním řízení, *Bulletin advokacie*, 2013, č. 5, str. 27-30.

4 Srov. připomínky v prvním komentáři k zákonu o obětech trestných činů, který vyšel ještě před tím, že tento zákon nabyl v plném rozsahu účinnosti. Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou, 1. vydání, Leges, Praha 2013, str. 61.

unie. Kromě nedokonalé koncepce práva oběti na informace obsahuje problematika ochrany obětí i **další zásadní problémy: např. absence vymezení účelu zákona, terminologické nepřesnosti či některá řešení ohrožující zásadu materiální pravdy nebo právo na obhajobu.**

2. Poznámky k pojmosloví a účelu zákona

Zákon o obětech trestných činů neuvádí, jak je ostatně v české trestní legislativě v poslední době obvyklé, svůj účel. Svůj účel nevynechává ani trestní zákoník z roku 2009 (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – dále též „tr. zák.“). Tento kodex neobsahuje již ani účel trestání, jak jej obsahoval předešlý trestní kodex (zákon č. 140/1961 Sb.). Tento trend je s ohledem na vývoj právní interpretace poměrně paradoxní, neboť doktrína zjevně stále více inklinuje k tomu, že právní normy je nutné vykládat podle jejich skutečného účelu a smyslu (výklad *e ratione legis*), částečně na úkor čistě jazykového výkladu.⁵

Domníváme se, že v případě zákonů, které upravují společenské vztahy novým způsobem (jako zákon o obětech trestných činů nebo např. zákon o trestní odpovědnosti právnických osob), by bylo vhodné výslovně uvádět účel právní normy, a to alespoň v obecné rovině. Význam uvedení účelu spočívá nejen v tom, že vede osobu jej aplikující ke správnému výkladu, ale také v tom, že představuje vodítko pro řešení obtížných (sporných) případů.

Účelem zákona o obětech trestných činů je podle našeho názoru snaha o zlepšení postavení obětí trestných činů v trestním řízení i mimo něj a zajištění citlivého zacházení zejména ze strany orgánů činných v trestním řízení. Sekundárním účelem je pak zlepšení jejich postavení při uplatňování soukromoprávních nároků v trestním řízení (nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení). Ve vztahu k účelu trestního řízení je pak důležité uvést, že **účel trestního řízení anticipuje (předznamenává) účel zákona o obětech trestných činů. Ochrana obětí musí respektovat základní funkce trestního řízení a neměla by v žádném případě zásadním způsobem omezovat nebo ztěžovat průběh trestního řízení.** V ideálním případě by naopak měla směřovat k lepšímu naplňování účelu trestního řízení.⁶

Zákon o obětech trestných činů hovoří pouze o účelu peněžité pomoci obětem trestných činů ze strany státu. Z ustanovení § 25 ZOTČ se dá poměrně snadno dovodit *primární účel peněžité pomoci*, jímž je *prispět k překonání zhoršené sociální situace* oběti způsobené trestným činem.⁷ Domníváme se

však, že peněžité pomoci obětem má podle zákona o obětech trestných činů nově částečně i *funkci reparační*. Tento *sekundární účel* peněžité pomoci je možné dovodit z dalších ustanovení zákona o obětech trestných činů.

Především poskytnutím peněžité pomoci přechází nárok oběti na náhradu škody a nemajetkové újmy na stát (§ 33 ZOTČ). Plné nahrazení nemajetkové újmy, újmy na zdraví nebo škody vzniklé v důsledku smrti způsobené trestným činem je (*per argumentum a contrario*) důvodem pro neposkytnutí peněžité pomoci. Rovněž v dalších důvodech pro neposkytnutí peněžité pomoci hraje otázka reparační újmy svou úlohu [srov. § 27 písm. a) a c) ZOTČ]. Navíc, pokud není požadována peněžité pomoci ve výši paušální částky, mají určující význam prokázaná ztráta na výdělku a náklady vzniklé s léčením nebo formou odborné pomoci [srov. § 28 odst. 1 písm. a), b) a d) ZOTČ].

Zákon o obětech trestných činů trpí i některými **terminologickými nedostatky**. Nejvýraznějším z nich je vymezení pojmu trestného činu pro účely zákona o obětech trestných činů. Za trestný čin se totiž považuje také *čin jinak trestný* (§ 2 odst. 1 ZOTČ). Z důvodové zprávy plyne, že tvůrce zákona tím chtěl vyřešit případy, kdy jednání, které jinak vykazuje znaky trestného činu, není trestným činem z důvodu nedostatku věku či nepřičetnosti jednatelky osoby. To má své opodstatnění, neboť oběti takového jednání je v těchto případech působena v zásadě stejná újma, jako kdyby jednání osobou byla osoba trestně odpovědná (pachatel). Problémem však je, že trestní zákoník užívá pojem „čin jinak trestný“ v souvislosti s určitými okolnostmi vylučujícími protiprávnost a podle nauky je tento pojem ještě širší (řadí se sem např. všechna jednání za okolností vylučujících protiprávnost).⁸

Těžko však lze za oběť považovat útočníka, kterému byla způsobena škoda na zdraví v důsledku jednání obránce v rámci nutné obrany, nebo osobu, které byla jednáním v krajní nouzi způsobena újma na zdraví, ačkoli, nebylo-li by jednání v krajní nouzi, důsledky by pro zasaženou osobu byly horší. V uvedených případech je **proto nezbytné výkladem omezit význam pojmu „čin jinak trestný“, jak jej používá ustanovení § 2 odst. 1 ZOTČ, zásadou zákazu zneužití postavení oběti** (§ 3 odst. 1 ZOTČ) a obecnou právní zásadou, podle které *nikdo nemůže mít prospěch z vlastního protiprávního jednání, resp. ze své vlastní nepoctivosti*. Z druhé jmenované zásady pak plyne např. samozřejmý závěr, že *oběť trestného činu nemůže být zároveň pachatelem shodného trestného činu*. Na tento nedostatek a možná řešení *de lege ferenda* jsme poukázali již před tím, než uvedené ustanovení zákona nabylo účinnosti.⁹

Zákon o obětech trestných činů dále používá na několika místech *spojení „oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“* [v § 2 odst. 4 písm. d) ZOTČ – vymezení zvlášť zranitelné oběti, v § 24 odst. 1 písm. d) ZOTČ – pro účely peněžité pomoci]. S ohledem na účel zákona **nevykládáme tento pojem restriktivně a radíme do jeho rámce nejen trestné činy podle hlavy III zvláštní části trestního zákoníku**. Tomuto pojetí napovídá i logický výklad *per argumentum a contrario*, neboť nic zákonodárci nebránilo, aby v zákoně výslovně označil skupinu trestných činů jako „trestné činy podle hlavy III zvláštní části trestního zákoníku“.

Podle našeho názoru **sem musí patřit např. i trestný čin svádění k pohlavnímu styku** podle § 202 tr. zák., a to i přes jeho

5 V novém občanském zákoníku z roku 2012 (zákon č. 89/2012 Sb., účinný od 1. ledna 2014) se pro potřeby interpretace norem soukromého práva dokonce v ustanovení § 2 odst. 2 uvádí: „Zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce; nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu.“

6 K účelu trestního řízení srov. více např. Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní, 3. vydání, Leges, Praha 2013, str. 21-23.

7 Zhoršená sociální situace se projevuje ve dvou rovinách: zhoršení finanční situace a narušení sociálních vazeb obětí. K tomu více viz Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 141-142.

8 K širší významu pojmu „čin jinak trestný“ v nauce srov. Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část, 4. vydání, 2014, str. 142-143.

9 Ke všem navrhovaným řešením srov. Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou, 1. vydání, Leges, Praha 2013, str. 24-25.

zařazení do hlavy IV zvláštní části trestního zákoníku mezi trestné činy proti rodině a dětem, neboť tímto trestným činem se chrání obdobné hodnoty jako v případě trestných činů pohlavního zneužití (§ 187 tr. zák.), kuplířství (§ 189 tr. zák.) nebo zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 tr. zák.).

Pro účely peněžité pomoci obětem trestných činů, tj. ve smyslu § 24 odst. 1 písm. d) ZOTČ, je nezbytné do skupiny trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti zařadit **i trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a) tr. zák.** V případě ustanovení § 2 odst. 4 písm. d) ZOTČ takový výklad není nutný, neboť za zvlášť zranitelnou oběť se výslovně podle § 2 odst. 4 písm. c) ZOTČ považuje i oběť trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 tr. zák.

V literatuře se objevil názor relativizující takový výklad ve vztahu k trestnému činu pohlavního zneužití podle § 202 tr. zák.,¹⁰ ačkoli je zřejmé, že tento trestný čin lze spáchat i samostatně, tj. nikoli v souběhu s některým trestným činem podle hlavy III zvláštní části trestního zákoníku. V tomto názoru se navíc uvádí, že v případech dobrovolně prostituujících dětí starších 15 let je třeba zvážit aplikaci § 29 ZOTČ, upravujícího snížení a nepřiznání peněžité pomoci.

Tento závěr však představuje *contradictio in se* (neboli rozpor v sobě), neboť k aplikaci § 29 ZOTČ může dojít až v případě, že daná osoba, o jejíž žádosti o peněžitou pomoc se rozhoduje, spadá do okruhu oprávněných žadatelů, tedy naplňuje některý z předpokladů podle ustanovení § 24 ZOTČ. Nad rámec toho uvádíme, že ani z hlediska obsahového takový závěr není zcela správný, neboť hovořit o spoluzavinění vzniku újmy [viz § 29 písm. a) ZOTČ] v případě prostituující osoby starší 15 let, která je obětí trestného činu pohlavního zneužití dle § 202 tr. zák., je značně problematické.

Za méně výrazný pojmový nedostatek zákona o obětech trestných činů považujeme vymezení zásady zákazu diskriminace v § 3 odst. 3 ZOTČ, které vychází z antidiskriminačního zákona (srov. § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb.). Podle uvedeného ustanovení jsou možnými diskriminačními důvody rasa oběti, její etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientace, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víra a světový názor. Ze zkušenosti je zřejmé, že k diskriminaci obětí trestného činu může docházet i z jiných důvodů, např. kvůli sociálnímu původu a majetkovým poměrům oběti [k tomu srov. odstavec 9 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. 10. 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestných činů (dále též „směrnice o minimálních pravidlech“)], charakteru jejího vzdělání nebo profese, jejím vrozeným dispozicím, popř. místu jejího původu (i v rámci České republiky). Legislativce bohužel výčet formuloval jako taxativní. Zde by bylo vhodné do ustanovení kromě doplnění dalších diskriminačních důvodů vložit před jejich výčet slovo „zejména“, aby výčet mohl být vykládán jako demonstrativní a dal se rozšiřovat výkladem.

3. Poučení oběti trestného činu a právo na informace

Nejvýraznějším nedostatkem zákona o obětech trestných činů je nešťastně formulovaná povinnost Policie České republiky a policejního orgánu stanovená v § 8 ZOTČ. Podle něj musí tyto orgány předat oběti velké množství informací, a to i bez žádosti.

Problémem formulace obsažené v návěť § 8 odst. 1 ZOTČ je, že požaduje, aby se tak stalo *při prvním kontaktu s obětí*. V praxi si zejména policejní orgány stěžují na to, že jim tato povinnost způsobuje další administrativní zátěž. Navíc se poukazuje na skutečnost, že takové informování oběti se míjí zcela účinkem, neboť oběť je často v nevhodnou chvíli (těsně po útoku) zahlcena velkým množstvím informací. Znění ustanovení o povinnosti informovat oběti vychází bohužel z rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SVV z roku 2001, které již bylo nahrazeno výše zmíněnou směrnicí o minimálních pravidlech.

Tvrzení o možnosti zhojit tyto nedostatky právní úpravy eurokonformním výkladem české právní úpravy, a to „ve světle“ směrnice o minimálních pravidlech,¹¹ nenalézá v praxi uplatnění. Je totiž vůbec otázkou, zdali by bylo možné znění § 8 odst. 1 ZOTČ (extenzivně) vyložit takovým způsobem, že oběť není nutné za určitých okolností informovat o všem hned při prvním kontaktu. V rovině praktické je také naprosto zřejmé, že pokud jsou adresátem této normy policejní orgány, budou vždy postupovat v souladu s textem zákona, což potvrzuje i dosavadní praxe. Domníváme se navíc, že i z hlediska čistě teoretického je takový postup problematický.

U takové aplikace tedy vyvstávají určité problematické aspekty. Nejprve se nabízí otázka, zda text českého zákona o obětech trestného činu lze „eurokonformně“ vyložit, když dle textace zákona vzniká policejnímu orgánu povinnost informovat oběť i bez žádosti, jakmile se dostane do prvního kontaktu s obětí (srov. § 8 odst. 1 ZOTČ).

Z hlediska teoretického je eurokonformní výklad *pojmem doktríny evropského práva a představuje tzv. nepřímý účinek unijního práva*. Klíčovým případem, který položil základy principu nepřímého účinku, byla věc *Von Colson*, v níž Soudní dvůr uvedl, že povinnost členských států přijmout všechna vhodná opatření k zajištění dodržování směrnice, je závazná pro všechny orgány členských států včetně soudů. Podle uvedeného rozhodnutí vnitrostátnímu soudu přísluší vykládat a uplatňovat právní předpisy přijaté za účelem provádění směrnice v souladu s požadavky práva EU (dříve právo Společenství) v celém rozsahu, v němž mu vnitrostátní právo poskytuje určitý prostor pro uvážení.¹² Podle ustálené judikatury Soudního dvora je povinností vnitrostátního soudu vykládat národní právo ve světle znění směrnice. Nepřímý účinek představuje v jistém smyslu způsob aplikace vnitrostátního práva, neboť při nalézáni eurokonformního výkladu jsou omezujícím kritériem výkladové metody uznávané vnitrostátním právem.¹³

Z hlediska formálně-právního je důležitá také otázka časové působnosti. Při zkoumání okamžiku, kdy vzniká povinnost eurokonformně „vykládat“ vnitrostátní právo, přicházejí do úvahy dvě možné varianty. Jako první přichází do úvahy možnost, že povinnost vykládat národní právo v souladu se směrnicí vzniká již okamžikem jejího vstupu v platnost. Druhá varianta,

10 Srov. Gřivna, T. In: Gřivna, T., Šámal, P., Válková, H. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář, C. H. Beck, Praha 2014, str. 171.

11 Viz Gřivna, T. In: Gřivna, T., Šámal, P., Válková, H. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář, C. H. Beck, Praha 2014, str. 67.

12 Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. dubna 1984, věc 14/83 (Von Colson), odst. 15 a 28.

13 Srov. např. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 5. října 2004 ve spojených věcech C - 397/01 až C - 403/01 (Pfeiffer), odst. 116.

ke které se nakonec přiklonil i Soudní dvůr, stanovuje za okamžik vzniku této povinnosti až uplynutí transpoziční lhůty, která byla státům dána k řádnému převedení směrnice do vnitrostátního práva.¹⁴ V daném případě transpoziční lhůta ještě neuplynula.¹⁵ I kdybychom považovali zákon o obětech trestných činů za tzv. předčasnou transpozici, což je vzhledem k době zpracovávání zákona o obětech trestných činů a jeho důvodové zprávě pochybné,¹⁶ může podle našeho názoru povinnost k eurokonformnímu výkladu vzniknout až uplynutím transpoziční lhůty.¹⁷

Zákonodárce podle našeho názoru vyjadřuje policejním orgánům velkou nedůvěru, když jim neumožňuje, aby z ospravedlnitelných důvodů (např. velmi špatný psychický stav oběti bezprostředně po spáchání trestného činu) neposkytly kompletní poučení obětem o jejich právech okamžitě (při prvním kontaktu). Nutno však také říci, že množství a forma obětem poskytovaných informací nejsou pouze „zásluhou“ chybné právní úpravy. Současná standardní poučení sice prošla za dobu účinnosti zákona o obětech trestných činů určitými úpravami, ale stále jde o příliš dlouhé dokumenty, které jsou prakticky pouze kopiemi příslušných paragrafů zákona o obětech trestných činů, přičemž oběti jsou zpravidla nuceny podepsat každou stranu takového poučení, což rovněž nedává rozumný smysl.¹⁸

V praxi byl dokonce zaznamenán případ, kdy policejní orgán v případě, v němž figurovaly stovky poškozených (na majetku), nejen že všem poškozeným zasílal poučení o právech oběti, ale také vyžadoval, aby každá z těchto obětí podepsala, že poučení převzala a porozuměla mu, neboť to považoval za jejich povinnost (vynutitelnou v krajním případě i formou uložení pořádkové pokuty podle § 66 odst. 1 tr. řádu) a podmínku dalšího postupu v trestním řízení. Takový postup hrubě vybočuje ze smyslu a účelu zákona o obětech trestných činů a porušuje i ustanovení § 2 odst. 4 tr. řádu, podle něž trestní věci musí být projednávány bez zbytečných průtahů.

Z výše uvedených důvodů proto navrhuje, aby zákonodárce změnil dikci ustanovení § 8 odst. 1 ZOTČ. Zákonodárce by se měl rovněž pokusit o zásadní zjednodušení a zřehlednění koncepce práva na informace. Zjednodušení právní úpravy lze do-

sáhnout kupř. vypuštěním některých písmen z ustanovení § 8 odst. 1 ZOTČ a přiblížit tak jeho složitost § 9 ZOTČ. Například sběrná kategorie práv podle § 8 odst. 1 písm. j) ZOTČ totiž v sobě podle našeho názoru obsahuje i jiná práva podle § 8 odst. 1, jež jsou součástí práva na informace [např. právo na informaci o tom, za jakých podmínek a v jakém rozsahu má oběť právo na peněžitou pomoc, včetně poučení o lhůtě pro podání žádosti podle § 8 odst. 1 písm. g) ZOTČ].

Ke zřehlednění úpravy práva na informace by jistě přispělo i **sjednocení norem o formě poskytování informací obětem do jednoho ustanovení, např. do § 13 ZOTČ.** Uvedené ustanovení upravuje formu a způsob poskytování informací, avšak pouze pokud jde o informace podle § 9 a § 10 odst. 1 a 2 ZOTČ. Formu poskytování informací uvedených v § 8 odst. 1 ZOTČ upravují ustanovení § 8 odst. 2 až 4 ZOTČ. Forma poskytování informací podle § 11 ZOTČ není v zákoně o obětech trestných činů bohužel upravena vůbec. Pochybnosti zde nebudou vzbuzovat pouze ty informace, jejichž forma poskytnutí vyplývá jasně z povahy věci, např. poskytnutí pravomocného rozhodnutí, kterým se trestní řízení končí [viz § 11 odst. 1 písm. a) ZOTČ].

Z hlediska obsahu práva na informace, resp. přístupu k informacím (viz § 7 ZOTČ), také v zákonu o obětech trestných činů chybí právo oběti, která nerozumí jazyku, ve kterém se trestní řízení vede, obdržet na žádost překlad rozhodnutí, jímž se ukončuje trestní řízení (srov. čl. 7 odst. 3 směrnice o minimálních pravidlech).¹⁹

4. Další problematické aspekty z hlediska trestního řízení

Zákon o obětech trestných činů podstatným způsobem novelizoval s účinností od 1. srpna 2013 i trestní řád. V této souvislosti bychom rádi poukázali na dva zásadní problémy, které přímo souvisí s prosazováním práv obětí v trestním řízení.

Prvním problémem, na který již bylo v literatuře několikrát poukázáno,²⁰ je přímou novelizací trestního řádu zavedená *povinnost zaslat poškozenému na jeho žádost opis usnesení o zahájení trestního stíhání* (§ 160 odst. 2 tr. řádu). Uvedená povinnost bohužel není ničím omezena, jako tomu je např. u institutu nahlížení do spisu (srov. § 65 tr. řádu), a jazykové znění vede k výkladu, že tak musí být učiněno bez zbytečného odkladu.

Domníváme se však, že s ohledem na zachování cíle trestního řízení, aby byl skutkový stav zjištěn bez důvodných pochybností, a zásady práva na obhajobu, **je nezbytné, aby k zaslání opisu usnesení o zahájení trestního stíhání v žádném případě nedocházelo před tím, než dojde k výsledku osoby poškozené jako svědka. Z usnesení o zahájení trestního stíhání se totiž osoba poškozená nejen dozví popis skutku, ze kterého je dotyčná osoba obviněna, a zákonné označení trestného činu, ale i skutečnosti, jež odůvodňují závěr o důvodnosti trestního stíhání (§ 160 odst. 1 tr. řádu).** Zákonodárce tak podle našeho názoru pokračuje v neblahém trendu, který nerespektuje princip materiální pravdy, když ustanovení týkající se zejména svědeckých tvrzení směřují proti jejich objektivitě. Jedním z obdobných příkladů z nedávné minulosti je i ustanovení o možnosti opakování rekognice (§ 104b odst. 4 poslední věta), ačkoli nauka i část judikatury tento postup tvrdě odmítala s poukazem na skutečnost, že opakování rekognice (buť v jiné formě) je nemožné s ohledem na objektivitu a její použitelnost.²¹

14 Srov. např. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 4. července 2006 ve věci C - 212/04 (Adeneler), odst. 114 a 115.

15 Implementační lhůta je zpravidla dvouletá od dne vyhlášení směrnice. V daném případě končí 16. listopadu 2015. Článek byl napsán v srpnu 2015.

16 Důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů uvádí, že tento zákon je přijímán k zajištění souladu českého právního řádu s návrhem směrnice o minimálních pravidlech (nikoli s přijatou směrnicí o minimálních pravidlech).

17 K názorům na eurokonformní výklad předčasně přijatých transpozičních opatření srov. podrobněji Král, R.: Vnitrostátní účinek směrnice EU před uplynutím lhůty k jejich transpozici. *Jurisprudence*, 2010, č. 5, Praha, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, str. 13.

18 Důkazem o tom, že lze vyhotovit i poměrně krátké poučení o právech oběti, které nebude pouhou citací ustanovení v zákoně, mohou být poučení používaná některými organizacemi poskytujícími právní informace podle § 9 ZOTČ. Viz Danková, K., Pelc, V.: Právní pomoc obětem trestných činů, CSSP Praha, 2014, str. 32-35. Uvedená publikace dostupná dne 20. 8. 2015 na: http://www.intervencnicentrum.cz/kniha_A5_pravni_pomoc.pdf.

19 K dalším právním, které poskytují směrnice o minimálních pravidlech a které lze ze zákona o obětech trestných činů dovodit pouze výkladem, srov. Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 51. Komplexně k problematice obětí trestných činů v právu Evropské unie srov. Jelínek, J., Gřivna, T., Herczeg, J., Navrátilová, J., Syková, A. et al.: Trestní právo Evropské unie, Leges, Praha 2014, str. 281-298.

20 Srov. Basík, M.: K dopadům nového zákona o obětech trestných činů, aneb abychom s vaničkou nevykládali i dítě, *Státní zastupitelství*, 2013, č. 5, str. 32-36; nebo Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 248-249.

Druhým problémem může v určitých případech být ustanovení § 17 ZOTČ, které upravuje právo oběti na zabránění kontaktu s osobou, kterou označila za pachatele. Toto právo lze uplatnit na žádost oběti, a to i v průběhu hlavního líčení, kde se nachází těžiště dokazování. Těto žádosti je podle zákona nutno vyhovět, pokud je oběť podle zákona o obětech tzv. zvlášť zranitelnou obětí (srov. § 2 odst. 4 ZOTČ). Jediné omezující kritérium, které zákon o obětech trestných činů obsahuje, je povaha prováděného úkonu, která umožňuje příslušnému orgánu žádost odmítnout. Povaha úkonu to vylučuje tehdy, když úkon vyžaduje kontakt mezi obviněným a obětí, např. u konfrontace (§ 104a tr. řádu). Problémem v konkrétním případě může být, že zvlášť zranitelnou obětí bude vždy osoba mladší 18 let [srov. § 2 odst. 4 písm. a) ZOTČ], a to bez ohledu na míru viktimizace a nebezpečí viktimizace sekundární. V případě, v němž bude např. 17letá osoba obětí bagatelního trestného činu spáchaného rovněž osobou mladistvou (např. krádež oblečení nebo mobilního telefonu, aniž by došlo ke kontaktu mezi obětí a pachatelem v době činu), půjde podle nás o nedůvodné omezení práva na obhajobu.

5. Závěr

Zákon o obětech trestných činů i přes svůj nezpochybnitelný přínos v oblasti ochrany práv oběti trestných činů obsahuje velké množství problematických aspektů. Jde proto prozatím bohužel spíše o přínos ideje, podle níž je třeba obětem trestných činů pomáhat, a to nejen z důvodů morálních a sociálních, ale také kvůli tomu, že oběť a její vztah ke státním orgánům (zejména orgánům činným v trestním řízení) zásadním způsobem určují výsledek trestního řízení. Jsou totiž v mnoha případech rozhodujícími faktory pro odsouzení pachatele, tedy pro výkon spravedlnosti. Zejména problematická úprava poučení oběti o jejich právech nepřispívá k pozitivnímu vztahu oběti a policejního orgánu.

Některé nedostatky zákona o obětech trestných činů lze překlenout vhodnou interpretací, jiné vyžadují bezpodmínečně legislativní změnu. V tomto směru jde především o nutnost nové úpravy práva na informace v ustanovení § 8 ZOTČ. Koncepce práva na informace by měla být změněna tak, aby dotčený orgán měl možnost dostatečným způsobem zohlednit konkrétní situaci a potřeby oběti. Česká právní úprava by tím odstranila i nejvýraznější nedostatek ve vztahu k evropské směrnici o minimálních pravidlech, kterou by Česká republika měla do 16. listopadu 2015 implementovat.

Pro zachování účelu trestního řízení považujeme za nezbytné modifikovat ničím nepodmíněnou povinnost zaslat poškozenému opis o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 2 tr. řádu). Aby nebyla ohrožena zásada materiální pravdy (§ 2 odst. 5 tr. řádu), je třeba, aby zákonodárce upravil možnost odmítnout žádost poškozeného, např. z důvodu ohrožení zjištění skutkového stavu, čímž dojde i k ochraně práva obviněného na obhajobu, nebo aby policejnímu orgánu výslovně umožnil posečkat a nejednat bez zbytečného odkladu.

✦ Prvý autor je vedoucím katedry trestního práva PF UK, druhý autor je asistentem na stejné katedře a advokátem v Praze.

21 Judikatura Ústavního soudu naopak směřuje k širokým možnostem opakování rekognice. Viz náleží Ústavního soudu ze dne 23. února 2015, sp. zn. I. ÚS 2852/14. K argumentům, proč nelze rekognici opakovat srov. zejm. Protivinský, M.: Vady rekognice a jejich procesní důsledky, Bulletin advokacie, 1997, č. 2, str. 11 a násl.



Jiří Jelínek a kolektiv Zákon o obětech trestných činů Komentář s judikaturou 2. vydání

Druhé vydání úspěšného komentáře přináší rozšířený výklad zákona doplněný nejen o změny vyplývající z rekonstrukce soukromého práva, ale i o výklad k novelizaci trestního řádu. Obsahuje také související judikaturu a veškeré relevantní související právní předpisy.

320 stran, pevná vazba, 550 Kč



Helena Kučerová, Eva Horzinková Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou 3. vydání

Podrobný komentář reaguje na významné legislativní změny a novou judikaturu. S ohledem na dělenou účinnost poslední novelizace je zpracován ve dvojím znění, podle právního stavu účinného od 1. 10. 2015 a od 1. 10. 2016. Na závěr je uveden přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků.

připravujeme na prosinec



Petr Průcha Správní řád s poznámkami a judikaturou 2. vydání

Druhé aktualizované a doplněné vydání je zpracováno podle stavu k 1. 6. 2015. Reflektuje novelizace správního řádu (zákonem č. 303/2013 Sb. a zákonem č. 250/2014 Sb.) a uvádí nejnovější judikaturu a závěry poradního sboru ministra vnitra ke spr. řádu.

496 stran, brožovaná vazba, 720 Kč



Daniel Hájek a kolektiv Vzory smluv pro podnikatelskou praxi

Kolektiv autorů z advokátní praxe připravil vzory smluv vycházejících z nového občanského zákoníku. Typové i nepojmenované smlouvy řeší řadu otázek nad rámec podstatných náležitostí. Praktické jsou příklady formulací obecných a závěrečných ustanovení. Vzory lze po zadání jedinečného kódu stáhnout z internetu a upravovat.

416 stran, pevná vazba, 690 Kč

Na www.knihyleges.cz jsme pro vás připravili spoustu informací o našich knihách ke stažení – obsahy, ukázky, recenze...

Nakladatelství Leges, s. r. o., Lublaňská 61, Praha 2, tel.: 222 356 400, e-mail: chci@knihyleges.cz, www.knihyleges.cz
Knihkupectví Olomouc, Právnická fakulta UP, tř. listopadu 8, Olomouc, tel.: 585 637 803, e-mail: olomouc@knihyleges.cz

Jak vymezit právo cesty



JUDr. KAREL SVOŘADA, Ph.D.

Právo cesty je od 1. 1. 2014 možné zřídit nejen jako služebnost (věcné právo), ale i jako relativní závazek (§ 1029 odst. 2 o. z.). Může mít různý obsah (§ 1030 o. z.). Proto je nutné vyjasnit, jakým způsobem je třeba v nynějších právních poměrech formulovat žalobní petít, aby byl dostatečně určitý a obstal jako vykonatelný exekuční titul.

Obecně k právu cesty

Práve cesty rozumíme jednak oprávnění vlastníka sousedního pozemku k aktivnímu výkonu práva cesty, jednak tomuto právu odpovídající povinnost strpět výkon práva cesty ze strany vlastníka dotčeného pozemku.

Právo nezbytné cesty ve smyslu § 1029 a násl. o. z. z pohledu oprávněného sestává ze tří dílčích oprávnění. Prvním z nich je **právo průchodu, případně průjezdu přes vymezenou část pozemku souseda**, které vzniká v rozsahu, který je nezbytně nutný pro obvyklé hospodaření a užívání panujícího pozemku. Součástí práva cesty může, ale nemusí být i **oprávnění k úpravě sousedního pozemku tak, aby mohl být průchod, případně průjezd realizován**. Právo cesty může být rozšířeno ještě o další dílčí právo žalobce, a to zřízením **oprávnění užívat již existující soukromou cestu**, která vede přes dotčený pozemek (§ 1030 odst. 1 věta druhá o. z.).

Ust. § 1029 odst. 2 věta první o. z. normuje, že **právo cesty lze zřídit „i jako služebnost“**. To znamená, že právo cesty vzniká buď jako věcné právo (jako služebnost dle § 1257 a násl. o. z.), **nebo i jako relativní závazek** dle § 1721 a násl. o. z. Soud tedy může ustavit právo cesty buď jako závazek účinný výlučně mezi žalobcem a žalovaným (jako **obligaci** dle § 1721 a násl. o. z.),¹ nebo jako **služebnost osobní** (tedy jako věcné břemeno, které sice působí vůči každému vlastníku dotčeného pozemku, ale je z něho oprávněn jen žalobce), nebo jako **služebnost pozemkovou**, z níž je zavázán, případně

oprávněn kterýkoliv pozdější vlastník jak panujícího, tak dotčeného pozemku.

Nelze pochybovat, že **forma práva cesty** (zda jde o osobní nebo věcnou služebnost nebo jen o obligační právo) **musí být jednoznačně patrná z právního jednání, které vede ke zřízení práva cesty**. Přitom není podstatné, zda ke zřízení práva cesty došlo smlouvou nebo rozsudkem. **Jde-li o chybějící vymezení způsobu a frekvence využití práva cesty**, soudní praxe k řešení problému s určitostí právního úkonu zakládajícího právo cesty přistupuje **jinak pro případ, kdy právo cesty bylo zřízeno smlouvou, a jinak za situace, kdy ke zřízení tohoto práva došlo rozsudkem**.

Smluvní sjednání práva cesty bez jeho konkretizace

Byla-li sjednána služebnost spočívající v právu cesty, aniž by bylo ustaveno, kudy cesta vede, nemá to za následek neplatnost smlouvy pro neurčitost. Je na vlastníku pozemku dotčeného právem cesty, aby v souladu s dobrými mravy a potřebou panujícího pozemku vymezil průběh cesty. Při vytyčení cesty je třeba vycházet z potřeby panující nemovitosti, nelze však také vě břemeno vykonávat v rozsahu, na který účastníci smlouvy o jeho zřízení nebo jejich nástupci nemohli vzhledem k okolnostem konkrétního případu pomyslet.²

Ani frekvence práva využívat cestu nemusí být ve smlouvě konkretizována. Postačí, když je vymezen panující a dotčený pozemek. Frekvenci využívání práva cesty vymezuje osoba oprávněná z práva cesty, a to svým faktickým konáním při využívání tohoto práva.³ Není ani vyloučeno, aby toto vymezení bylo obsaženo v jiné, např. v nájemní smlouvě, případně ve smlouvě, na kterou je ve smlouvě o zřízení práva cesty odkázáno.⁴

O vymezení konkrétního způsobu využití práva cesty může vlastník dotčeného pozemku a zřejmě i vlastník panujícího pozemku požádat soud poté, co vlastník dotčeného pozemku bez zbytečného odkladu po výzvě oprávněného nesdělil, kudy má cesta vést, případně pokud oprávněný s tímto vymezením nesouhlasí. Učiní tak žalobou na určení obsahu práva cesty. Právní zájem na určovací žalobě (§ 80 o. s. ř.) bude spočívat v tvrzení a během řízení doložené skutečnosti, že se zavázal a oprávněný neshodnou na konkrétním obsahu práva cesty. Soud při vymezení průběhu cesty není vázán žalobním petitem (§ 153 odst. 2 o. s. ř.). Při rozhodování vyjde z předpokladu, že právo cesty musí být vykonáváno tak, aby povinného zatěžovalo co nejméně. V případě pochybností o rozsahu práva cesty platí, že povinný má být omezován spíše méně než více. Soud vyjde též z principu dobrých mravů.⁵ Výše uvedené platí i v případě, že mezi účastníky je sporná frekvence práva cesty.

Smlouva o zřízení práva cesty nemusí obsahovat údaj o tom, zda jde o právo průchodu nebo i o právo průjezdu. Za takových okolností rozhoduje potřeba panujícího pozemku s ohledem na jeho původní stav a způsob využití.⁶ Podle tohoto kritéria

1 K výkladu služebností viz např. Thondel, A. ve Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář, svazek III., Wolters Kluwer, a. s., Praha 2014, str. 721-726.

2 Srov. Švestka, J., Spáčil J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník I., § 1 až 459. Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 1033. Viz rovněž rozsudek NS z 9. 7. 2014, sp. zn. 22 Cdo 3833/2012.

3 Viz Dobrovolná, E.: K platnosti smlouvy o zřízení věcného břemene cesty, Právní rozhledy č. 18/2014.

4 Rozsudek NS z 19. 6. 2012, sp. zn. 22 Cdo 3774/2010.

5 Rozsudek NS z 6. 1. 2006, sp. zn. 22 Cdo 2647/2004.

6 Dobrovolná, E.: K platnosti smlouvy o zřízení věcného břemene cesty, Právní rozhledy č. 18/2014.

soud k případné žalobě vlastníka pozemku dotčeného právem cesty rozhodne, zda vlastník panujícího pozemku cestu nevyužívá zčásti protiprávně.

Ustavení práva cesty rozhodnutím soudu

1. Náležitosti rozsudečného výroku

Dojde-li k ustavení práva cesty soudním rozhodnutím, je dosavadní soudní praxe k vymezení podstatných náležitostí výroku přísnější než při posuzování náležitostí smluvního zřízení práva cesty. **Z výroku rozsudku musí vyplývat, nejen v jaké formě se zřizuje právo cesty (zda se jedná o osobní nebo o věcnou služebnost, obligační právo), ale i kudy cesta vede. Umístění cesty soud vymezí za pomoci jejího vyznačení v geometrickém plánu, který je součástí žalobního petitu nebo rozsudečného výroku, případně smlouvy o zřízení práva cesty.**⁷ Rozsah práva cesty a její umístění mohou být vymezeny i slovně, je-li naplněn požadavek určitosti.⁸ **Ve výroku je nutné stanovit i způsob výkonu práva cesty (zda jde o právo průchodu nebo i o právo průjezdu, právo průjezdu může být limitováno druhem vozidla).**⁹ Jde-li o **frekvenci práva cesty, nemusí být ve výroku rozsudku popsána**, k jejímu dovození dojde z toho, jakým způsobem je v době vyhlášení rozsudku využíván pozemek, k němuž se zřizuje právo cesty.¹⁰

Pro případ, že soud konstituuje **právo cesty jako relativní závazek**, nikoliv jako služebnost, měl by využít formulace „*Právo nezbytné cesty se povoluje tak, že žalovaný je povinen strpět průchod a průjezd žalovaného přes pozemek X...*“. Takovou formulaci soud dá najevo jednak fakt, že povinnost uložená rozsudkem má konstitutivní charakter, jednak skutečnost, že právo cesty je zřízeno jako obligace (jako závazek výhradně mezi žalobcem a žalovaným), nikoliv jako služebnost.

Zřízení práva cesty jako **služebnosti osobní** se odrazí ve výroku „*Žalobci se povoluje právo cesty přes pozemek X...*“. Tím soud dá najevo jednak konstitutivnost rozsudku, že jde o právo vázající jen na osobě žalobce, ale zároveň i o povinnost, která zavazuje každého vlastníka dotčeného pozemku, který bude následovat po žalovaném.

Jestliže právo cesty bude ustaveno jako **služebnost k věci**, bude výrok rozsudku znít „*Povoluje se právo cesty přes pozemek X na pozemek Y...*“. Tím bude ukotveno, že jde o konstitutivní rozhodnutí, které zavazuje (opravňuje) kterékoliv následující vlastníky jak dotčeného, tak panujícího pozemku.

Soud musí respektovat, že případná **úplata za zřízení práva cesty a případná újma sloužící k odčinění zátěže pozemku (§ 1030 odst. 1 o. z.) za zřízení práva cesty mají odlišný skutkový i právní základ**. Proto je třeba o každé z nich rozhodnout zvlášť a není možné je zahrnout pod jediný výrok. Jestliže soud rozhodne, že žalobce může užívat i již existující cestu žalovaného (§ 1030 odst. 1 věta druhá o. z.), měl by úplatu sloužící k úhradě zvýšených nákladů na její údržbu stanovit rovněž samostatným výrokem. Podle zákona sice jde o součást práva na úplatu za zřízení práva cesty, ale podstata tohoto plnění nesplyvá s úplatou v užším smyslu, která vyjadřuje právo vlastníka dotčeného pozemku na výhodu z toho, že vlastník panujícího pozemku užívá jeho pozemek (právo na kvazinájemné). Jestliže soud takto nepostupuje a o úplatě rozhodne

jediným výrokem, musí alespoň v odůvodnění uvést, jaká částka úplaty žalovanému náleží za výhodu, kterou žalobce získal zřízením práva cesty, a jaká část úplaty je nákladem na zvýšenou údržbu již existující cesty vedoucí skrz pozemek žalovaného. Jinak dojde ke zrušení a vrácení odvoláním napadeného rozsudku pro jeho nepřezkoumatelnost.

Jestliže je pro výkon práva cesty nutná úprava sousedního pozemku, soud ji musí v rozsudku vymezit (např. tím, že půjde o dlážděnou cestu v konkrétní šíři, včetně zaměření, kudy cesta vede). Pokud soud povolí pouze právo cesty a průjezdu, aniž by stanovil, že vzniká i oprávnění k úpravě sousedního pozemku, oprávnění k úpravě (k vytvoření umělé cesty dle § 1031 o. z.) nevznikne. Např. Nejvyšší soud konstatoval, že rozhodnutí o zřízení práva nezbytné cesty bez dalšího nezakládá oprávnění vybudovat můstek, který by přemostil zatížený pozemek a umožnil přístup k přilehlé stavbě.¹¹

Zřizuje-li soud právo cesty i jako **oprávnění užívat již existující cestu** na dotčeném pozemku, **musí to v rozsudku výslovně ustavit, jinak toto právo nevznikne**. Nezbytnou součástí výroku je i verdikt o úplatě za zvýšené náklady na údržbu této cesty, které jsou spojeny s právem žalobce spoluužívat tuto cestu. Soud může dle § 153 odst. 2 o. s. ř. žalobci zřídit právo spoluužívat již existující soukromou cestu, i když to žalobce nenavrhne (např. pokud žalobce žádá o zřízení oprávnění k úpravě sousedního pozemku, aby vznikla umělá cesta, kterou bude využívat jen on). Samozřejmě za předpokladu, že takové řešení nejlépe vyhovuje kritériím pro stanovení rozsahu práva cesty dle § 1029 odst. 2 o. z.

Niže odůvodním, že **nenaplnění dosud poměrně přísných požadavků na vymezení práva cesty ve výroku rozsudku zřejmě od 1. 1. 2014 nemusí být důvodem pro zamítnutí návrhu na nařízení výkonu tohoto rozsudku pro jeho neurčitost**.

2. K vázanosti soudu žalobou

Zřízení práva cesty po přilehlém pozemku představuje **zákonem stanovený způsob vypořádání vztahu** mezi vlastníkem stavby, ke které není zajištěn přístup, a vlastníkem přilehlého pozemku. Z ust. § 153 odst. 2 o. s. ř. plyne, že soud nemůže bez dalšího zamítnout žalobu o zřízení práva cesty jen proto, že navrhovaný rozsah práva cesty se mu jeví jako nepřiměřený. Musí popř. i za pomoci znaleckého posudku posoudit možnost zřízení takového rozsahu práva cesty, který by zatěžoval vlastníka přilehlého pozemku co nejméně a zároveň zajišťoval žalobci přístup k jeho pozemku nebo stavbě v nezbytném rozsahu.¹² **Jeví-li se soudu žalobou uplatněná forma, způsob nebo rozsah práva cesty nepřiměřené, je na soudu, aby právo cesty zřídil jinak.**¹³ Ve zbytku soud žalobu nezamítá, nicméně žalobce má právo podat odvolání, protože nebylo zcela vyhověno jeho představě.

7 Rozsudek NS z 30. 7. 2007, sp. zn. 22 Cdo 2280/2006.

8 Stanovisko NS ČSR ze 17. 12. 1985, sp. zn. Cpj 312/85.

9 Rozsudek NS z 21. 2. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2989/2006.

10 Rozsudek NS z 18. 10. 2005, sp. zn. 22Cdo 730/2005.

11 Rozsudek NS z 16. 8. 2013, sp. zn. 22 Cdo 2357/2012.

12 Rozsudek NS z 11. 7. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1075/2006.

13 Rozsudek NS z 30. 7. 2007, sp. zn. 22 Cdo 2280/2006.

Soud při existenci ust. § 153 odst. 2 o. s. ř. není vázán rozsahem, v němž má dojít ke zřízení práva cesty. Toto pravidlo se však uplatní jen v případech, kdy soud právo cesty vymezuje jinudy, případně v nižší formě, než požaduje žalobce (např. namísto věcného břemene zřizuje právo cesty jako obligační právo). **Soud ale nemůže konstituovat právo cesty ve vyšší formě nebo ve větším rozsahu či frekvenci, než je uvedeno v žalobním petitu** (např. neustaví i právo průjezdu, když je žádáno jen právo průchodu, nekonstituuje právo cesty jako věcné břemeno, když podle žaloby má jít o obligační závazek účinný jen mezi žalobcem a žalovaným). Jiný výklad by nerespektoval smysl ust. § 153 odst. 2 o. s. ř., jímž je připuštěna možnost jiného než požadovaného rozhodnutí, pokud soud s ohledem na hmotněprávní podstatu vyřešení záležitosti nemůže vztah mezi účastníky řízení vyřešit jinak než porušením obecné zásady vázanosti soudu žalobou. Výjimky z této zásady je třeba vykládat restriktivně, což v případě řízení o zřízení práva cesty znamená, že soud nemůže jít zjevně nad návrh žalobce.¹⁴

3. Rozsudek o právu cesty jako exekuční titul

Rozsudek o zřízení práva cesty má konstitutivní podstatu, protože se jím zakládá právo cesty. Konstitutivní rozsudky ale prvotně neslouží k uložení konkrétní povinnosti, takže nebývají využívány jako exekuční tituly. Nicméně Nejvyšší soud již za účinnosti úpravy do 31. 12. 2013 uzavřel, že rozsudek o zřízení práva cesty je exekučním titulem, na jehož základě se lze domoci nucené realizace práva cesty pro případ, že vlastník dotčeného pozemku výkon práva cesty zneumožňuje.¹⁵ **Nejvyšší soud tedy již před 1. 1. 2014 k rozsudku o zřízení práva cesty přistupoval nejen jako k rozhodnutí konstitutivní povahy, které se ze své podstaty neexecvuje, ale i jako k rozhodnutí, v němž je obsažena povinnost žalovaného strpět rozsudkem zřízené právo cesty.** Na druhou stranu tentýž Nejvyšší soud v některých rozhodnutích dovodil, že nositel práva cesty se vůči vlastníku dotčeného pozemku může domoci uložení povinnosti zdržet se zásahů do práva cesty nebo dokonce uložení povinnosti zdržet se konkrétního jednání, např. povinnosti odstranit nově vybudovanou závoru.¹⁶ Takže přístup Nejvyššího soudu k přímé exekvovatelnosti rozsudku o zřízení práva cesty do 31. 12. 2013 nebyl vyprofilován.

Převažující postoj Nejvyššího soudu, že rozsudek ustavující právo cesty je i exekučním titulem k vymození práva cesty, byl v právních poměrech do 31. 12. 2013 sice praktický, ale z teoretického hlediska problematický. Nicméně **od 1. 1. 2014 si myslím, že je třeba jej respektovat.** Ust. § 1029 i z ust. § 1031 a § 1032 o. z. totiž na rozdíl od § 151o odst. 3 obč. zák. č. 40/1964 Sb. normují, že právo cesty se „povoluje“, nikoliv jen „zřizuje“. Z této odlišnosti v dřívější a aktuální formulaci skutečně je na místě dovodit, že rozsudek o zřízení práva

cesty nejen právo cesty konstituuje, ale i výslovně přiznává – „povoluje“ žalobci realizovat právo cesty přes pozemek žalovaného způsobem a v rozsahu, který je vymezen v rozsudku. Přínejmenším od 1. 1. 2014 tedy není na místě, aby žalobce pro případ, že žalovaný nerespektuje rozsudkem zřízené právo cesty, podal další žalobu směřující k uložení povinnosti strpět právo cesty. Již rozsudek o „povolení práva cesty“ je exekučním titulem.

Dosud převažující judikatura má za to, že pokud je v **rozsudku pouze uvedeno, že se „zřizuje právo cesty“, není takový rozsudek materiálně vykonatelný, protože v něm není ani obecným způsobem uveden rozsah práva cesty.** Ten je třeba identifikovat jednak popisem umístění cesty, jednak obecným určením charakteru tohoto práva, např. právo chůze a právo průjezdu.¹⁷ Tento náhled však nekoresponduje s benevolentním přístupem soudů k posuzování platnosti smluv o zřízení práva cesty, když nelze pominout, že takové smlouvy mohou být zahrnuty i do notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, který je stejně jako rozsudek exekučním titulem. Přitom není vyvážené, aby jeden exekuční titul (rozsudek) byl pro svoji relativní neurčitost pokládán za materiálně nevykonatelný, zatímco jiný typ exekučního titulu (notářský zápis), který má tentýž obsah, vykonatelným bude. **Výše uvedenou judikaturu je třeba podle mého názoru revidovat ve prospěch vykonatelnosti rozsudků o zřízení práva cesty, i když nevyhovují požadavkům na petit, které jsem popsals výše v článku. Samozřejmě jen tehdy, pokud z rozsudku vyplývá alespoň forma, kterou se zřizuje právo cesty (zda jde o obligaci nebo o osobní či věcnou služebnost).**

Z nového civilního kodexu (např. § 574 a § 1258 o. z.) plyne, že jakákoliv právní jednání (úkony) směřující k ustavení soukromých práv a povinností, mají být posouzeny spíše jako platné, když jejich relativní neurčitost má být překlenuta s ohledem na konkrétní okolnosti, v nichž byly uskutečněny, a s přihlédnutím ke zjevnému záměru jednajících subjektů. I tento fakt podporuje změnu soudní praxe ve směru benevolentnějšího posuzování konkrétnosti a materiální vykonatelnosti rozsudků o zřízení práva cesty.

Část soudní praxe ostatně již před 1. 1. 2014 přistupovala k vykonatelnosti rozsudků o zřízení práva cesty poměrně shovívavě. I Nejvyšší soud v jednom ze svých rozhodnutí konstatoval, že zřízení práva cesty bez bližší specifikace znamená, že jde jak o právo průchodu, tak o právo průjezdu. Soud však může omezit právo cesty i jen na oprávnění průchodu.¹⁸

Jde-li o realizaci výkonu rozhodnutí týkající se „povoleného“ práva cesty, soud bude vycházet z rozsudku. Jestliže právo cesty bylo povoleno jen obecnou formulací „zřizuje se právo průchodu a průjezdu“, soud (exekutor) bude zjišťovat, zda právo cesty je rušeno jen zčásti a jen proto, že je vykonáváno v míře přesahující obvyklost, a to jak vzhledem k aktuálnímu způsobu užívání panujícího, tak dotčeného pozemku. Rozsudek o „povolení“ práva cesty tedy jako exekuční titul požívá jisté míry elasticity, která je nestandardní i ve srovnání s jinými exekučními tituly, které se realizují výkonem směřujícím k provedení prací a výkonů (§ 350 a násl. o. s. ř.).

✦ Autor je soudcem Krajského soudu v Plzni a pedagogem na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

14 Prakticky totožný závěr viz rozsudek NS z 16. 8. 2013, sp. zn. 22 Cdo 2357/2012.

15 Usnesení NS z 26. 11. 2014, sp. zn. 22 Cdo 1680/2014. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud připustil, že tento typ konstitutivních rozsudků může být vykonán. Otázka jeho materiální vykonatelnosti se posuzuje až v řízení o výkon rozhodnutí.

16 Usnesení NS z 29. 11. 2010, sp. zn. 22 Cdo 2665/2009.

17 Rozsudek NS z 30. 8. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2317/2004.

18 Rozsudek NS z 23. 6. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2667/2004.

Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES



JUDr. DANA ONDŘEJOVÁ, Ph.D.

1. Pojmové vymezení klamavých obchodních praktik a jejich právní regulace

Klamavé obchodní praktiky se snaží prostřednictvím nepravdy nebo zkrácené pravdy, resp. různých klamavých forem lákání zákazníků, přivodit soutěžiteli prospěch, kterého by bez této reklamy zřejmě nedosáhl (nebo ne tak snadno, efektivně či rychle). Ke klamání může dojít **aktivním jednáním** (např. uváděním nepravdivých údajů), ale také **jednáním pasivním** (označovaným také jako tzv. klamavé opomenutí, k němuž může dojít např. neuvedením údaje, který je pro průměrného spotřebitele relevantní, bez ohledu na úmysl či nedbalost podnikatele).

Podle Soudního dvora EU (C-281/12) je „obchodní praktika klamavá, pokud jednak obsahuje nesprávné informace, nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl, a jednak je způsobilá vést spotřebitele k přijetí rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil“. Podle Nejvyššího soudu „za klamný je možno považovat jen takový údaj, který je způsobilý ve spotřebiteli vyvolat představu, jež neodpovídá v daném údaji popsané skutečnosti“ (srov. 33 Odo 428/2003).

Klamavé obchodní praktiky jsou upraveny na evropské ujednání úrovni směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2006/2004 (dále rovněž „směrnice 2005/29“). Směrnice 2005/29 upravuje klamavé obchodní praktiky v článku 6 a 7 (tzv. malé generální klauzule nekalých obchodních praktik)¹ a v tzv. černé listině nekalých obchodních praktik, která tvoří přílohu směrnice. Směrnice 2005/29 je založena na koncepci tzv. úplné harmonizace² pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik uskutečňovaných vůči spotřebitelům, členské státy Evropské unie (dále rovněž „EU“) tedy nemohou přijmout ani aplikovat přísnější úpravu týkající se nekalých obchodních praktik, než jakou stanoví tato směrnice (srov. článek 4 směrnice), a to ani s cílem dosáhnout vyšší úrovně ochrany spotřebitelů (srov. např. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-261/07, C-299/07 nebo C-304/08).

Zákaz uplatňování klamavých obchodních praktik je upraven v národních právních řádech členských států Evropské unie v právu proti nekalé soutěži,³ ve zvláštní právní úpravě regulující (zakazující) nekalé obchodní praktiky⁴ či v obecných kodexech chránících spotřebitele.⁵ V českém právním prostředí jsou klamavé obchodní praktiky upraveny v § 5 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále rovněž „ZOS“), a příloze č. 1 tohoto zákona. Na zákaz klamání v rámci obchodního jednání dopadá také právní úprava nekalé soutěže [srov. § 2976 odst. 1 a § 2977 a 2979 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník] a tzv. reklamní právo (srov. např. § 2 odst. 1 bod c) zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů].⁶

Předmětem tohoto příspěvku je podrobnější kazuistický popis dílčích jednání, označených jako klamavé obchodní praktiky, popsanych v tzv. černé listině nekalých obchodních praktik (příloha směrnice 2005/29).

2. Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny nekalých obchodních praktik

Obchodní praktiky se považují za klamavé vždy, pokud spadají pod body 1 až 23 (z celkových 31 bodů zahrnujících také agresivní obchodní praktiky)⁷ přílohy směrnice 2005/29,

1 Podle rozhodnutí Soudního dvora EU (C-435/11) platí, že „v případě, kdy obchodní praktika splňuje všechna kritéria uvedená v článku 6 odst. 1 k tomu, aby byla kvalifikována jako klamavá praktika vůči spotřebiteli, není na místě ověřovat, zda je taková praktika rovněž v rozporu s požadavky náležitě profesionální péče ve smyslu článku 5 odst. 1 písm. a), aby mohla být platně považována za nekalou, a tudíž zakázanou.“

2 Komise EU ve své Zprávě o provádění směrnice 2005/29 o nekalých obchodních praktikách (2013/2116(INI)) ze dne 20. prosince 2013, dostupná na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0474+0+DOC+XML+V0//CS> (citováno 14. 8. 2015), maximální harmonizaci směrnice zdůrazňuje a konstatuje, že spojené prodeje a další obchodní propagační akce, které Soudní dvůr EU projednává jako nekalé obchodní praktiky a které nejsou uvedeny na černé listině v příloze směrnice 2005/29, mohou členské státy EU zakázat pouze případ od případu.

3 Například Německo, Rakousko, Dánsko, Španělsko. Viz Mišur, P.: Evropská komise předložila přezkum směrnice o nekalých obchodních praktikách, Obchodněprávní revue, 2013, č. 5, str. 149.

4 Například Spojené království, Portugalsko, Rumunsko, Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Slovensko apod., kde byly přijaty zvláštní zákony o nekalých obchodních praktikách. Viz tamtéž.

5 Například ve spotřebitelském zákoníku (Francie, Itálie, Bulharsko, Malta) nebo občanském zákoníku (Nizozemsko). Viz tamtéž.

6 Zákaz klamání je upraven také v sektorových regulacích označování či reklamy na potraviny, doplňky stravy, léčivé humánní prostředky apod.

7 V právu Spojeného království je devětadvacet vždy nekalých obchodních praktik považováno také za trestný čin (vyjma praktiky v bodě 11 a 28). Viz Shears, P.: Unfair Commercial Practices: Regulation at Risk, European Business Law Review, 2012, č. 4, str. 498.

aniž by bylo potřeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 a 6 směrnice. Jejich výčet je taxativní, za klamavé mohou však být považovány i další praktiky,⁸ a to sice takové, které naplní tzv. malé generální klauzule upravené v článku 6 (klamavé jednání) a článku 7 (klamavé opomenutí), případně generální klauzule nekalých obchodních praktik podle článku 5 směrnice 2005/29 (označované také jako „šedá listina“ nekalých obchodních praktik).⁹

Taxativní vymezení nekalých obchodních praktik se může jevit jako nepraktické,¹⁰ může totiž vést k úvaze, že je třeba jej neustále doplňovat o nově vznikající klamavá jednání. Komise EU ve své Zprávě o provádění směrnice 2005/29¹¹ však konstatuje, že ani po několika letech účinnosti této směrnice není vhodné rozšiřovat černou listinu, ačkoliv takový krok v budoucnu nevylučuje.

Obchodní praktiky jsou tedy vždy považovány za klamavé, pokud podnikatel činí některé (či více) z triadvaceti jednání:

- 8 Jak uvádí P. Hajn in Oslabená ochrana spotřebitelů? K aktuálnímu výkladu směrnice o nekalých obchodních praktikách, *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 2, str. 47: „Směrnice nabízí řadu příležitostí k obsahové expanzi svého textu, k takové podobě jeho interpretace, která odpovídá současnému „ekonomickému počasí“.“
- 9 Srov. např. Reich, R.: Case plus: Experiences with full harmonisation in Dir. 2005/29 after Plus – from black to grey lists? *Revue européenne de droit de la consommation*, 2011, č. 2, str. 399 a násl.
- 10 Odlišné je pojetí nekalosoutěžních praktik, které jsou založeny na kombinaci generální klauzule nekalé soutěže (§ 2976 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) a demonstrativního výčtu nekalosoutěžního jednání (srov. § 2976 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).
- 11 Zpráva o provádění směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách (2013/2116(INI)) ze dne 20. prosince 2013. Dostupná na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0474+0+DOC+XML+V0//CS> (citováno 14. 8. 2015).
- 12 Svůj etický kodex mají například podnikatelé působící v oblasti reklamy, advokacie, medicíny, žurnalistiky (tyto kodexy jsou poté závazné v daném oboru pro všechny osoby v něm působící). Etický kodex však může přijmout jakýkoliv individuální podnikatel pro své zaměstnance, poté je závazný interně.
- 13 Z pokynů k nařízení Spojeného království (květen 2008), kterými se provádí směrnice o nekalých obchodních praktikách – ochrana spotřebitelů před nepoctivými obchodními postupy (*Consumer Protection from Unfair Trading*). Antimonopolní úřad Spojeného království (*Office of Fair Trading*), oddělení pro obchodní společnosti a regulační reformu (*Department for Business Enterprise and Regulatory Reform*), 2008.
- 14 Například označení „Ekologicky šetrný výrobek“ se vyznačuje znalostí u 61 % spotřebitelů. Viz http://www.npj.cz/tmce/aktuality%20soubory/vysledky_18_pruzkumu_amspr_cr.pdf (citováno 14. 8. 2015).
- 15 Bez genetické modifikace.
- 16 Ekologická označení jsou definována a upravena nařízením Rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91. Toto nařízení uvádí seznam výrazů a zkratk (jako je „bio“ nebo „eko“), jež mohou být používány. Podnikatelé jsou na prvním místě povinni předkládat ekologická tvrzení, která jsou konkrétní, přesná a jednoznačná. K podpoře svých tvrzení musí mít obchodníci vědecký důkaz a být připraveni jeho výsledky poskytnout srozumitelným způsobem v případě, že jejich tvrzení bude zpochybněno.
- 17 Srov. První zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování směrnice o nekalých obchodních praktikách 2005/29/ES. COM (2013). Dostupné na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf (citováno 14. 8. 2015).
- 18 Společnost Consumer Focus zveřejnila studii, z níž vyplývá, že 58 % spotřebitelů se domnívá, že mnoho společností předstírá ekologické chování jen proto, aby si mohly účtovat vyšší ceny. Blíže viz <http://www.consumerfocus.org.uk/publications/green-expectations-consumers%E2%80%99-understanding-of-green-claims-in-advertising> (citováno 14. 8. 2015).
- 19 Pro jednotlivé podnikatele však není žádný problém vytvořit si vlastní (soukromý) kodex chování, pokud se však má dohodnout více podnikatelů, je to samozřejmě náročnější; obdobně to platí pro kodexy, které jsou schvalovány veřejnými subjekty. K tomu více viz http://www.socr.cz/file/523/01_op-ochrana-spotr-2009.pdf (citováno 16. 8. 2015).

1. Tzv. kodexy chování

„Tvrzení, že obchodník podepsal kodex chování, ačkoli tomu tak není.“

Pod daný bod spadá například situace, kdy podnikatel tvrdí, že dodržuje etické kodexy daného oboru či vlastní etický kodex,¹² ačkoliv tomu tak není, a ani nerespektuje případná rozhodnutí (doporučení) příslušného orgánu oprávněného dohlížet na dodržování takových kodexů (například v ČR působící Arbitrážní komise Rady pro reklamu či profesních komor).

Podle tohoto ustanovení lze řešit také případy porušení kodexů chování, jež obsahují závazky o ochraně životního prostředí, společností, která se zavázala takový kodex dodržovat. Příkladem je situace, kdy se obchodník zavázal dodržovat závazný kodex chování, který podporuje udržitelné využívání dřeva, a na svých internetových stránkách zveřejní logo tohoto kodexu. V kodexu je obsažen závazek, že strany, které se rozhodly kodex dodržovat, nebudou používat tvrdé dřevo z lesů, které nejsou udržitelně obhospodařovány. Avšak zjistí se, že výrobky propagované na této internetové stránce obsahují dřevo z odlesněné oblasti.¹³

2. Tzv. značky jakosti a obdobná označení

„Používání značky důvěry, značky jakosti nebo rovnocenné značky bez získání potřebného povolení.“

Pod vymezené jednání spadají případy, kdy podnikatel bez existence skutečného oprávnění používá například značku „Klasa“ (česká kvalita), „Ekologicky šetrný výrobek“,¹⁴ „Bezpečná kvalitní hračka“, značku shody „CE“, „bez GMO“,¹⁵ „Czech made“, „Pečeť jakosti“, „Práce postižených“ apod.

Na zneužívání tzv. ekologických tvrzení¹⁶ (označení typu „ekologický“, „biologický“, „rozložitelný“, „udržitelný“ a „přírodní“) upozorňuje také Komise EU,¹⁷ která zdůrazňuje, že jsou dané výrazy v praxi používány vágně, neseriózně a nepřesně.¹⁸

3. Nepravdivé tvrzení o schválení kodexu chování

„Tvrzení, že kodex chování byl schválen veřejným nebo jiným subjektem, ačkoli tomu tak není.“

Podnikatel upozorňuje na dodržování etického kodexu v rámci svého podnikání,¹⁹ přičemž poukazuje na skutečnost, že jej schválila určitá profesní komora nebo sdružení, ačkoliv tomu tak není. Činí tak proto, že přihlášení podnikatele k takovému kodexu může vylepšit jeho obraz „v očích“ spotřebitelů a zlepšit jeho konkurenceschopnost.

4. Tzv. prohlášení o schválení, potvrzení nebo povolení

„Tvrzení, že obchodník (jakož i jeho obchodním praktikám) nebo produktu bylo uděleno schválení, potvrzení nebo povolení veřejného nebo soukromého subjektu, ačkoli tomu tak není, nebo takové tvrzení není v souladu s podmínkami schválení, potvrzení nebo povolení.“

Obrázek Lubomír Lichý



Do daného rámce spadají praktiky, kdy prodávající tvrdí, že jeho výrobku (službě) bylo uděleno povolení, ačkoliv tomu tak není, nebo nejedná v rámci podmínek povolení.

Může se jednat o příklad, kdy podnikatel prodávající houby nepravdivě uvádí, že má osvědčení prokazující znalost hub vydané krajskou hygienickou stanicí,²⁰ nebo že má povolení k prodeji chráněných rostlin či živočichů či schválení léčiv či doplňků stravy k prodeji na území konkrétního státu.

5. Tzv. vábivá reklama

„Výzva ke koupi produktů za určitou cenu, aniž by obchodník zveřejnil důvody, na základě kterých se může domnívat, že nebude sám nebo prostřednictvím jiného obchodníka schopen zajistit dodávku uvedených nebo rovnocenných produktů za cenu platnou pro dané období a v přiměřeném množství vzhledem k povaze produktu, rozsahu reklamy a nabízené ceny (vábivá reklama).“

Komise EU²¹ uvádí k danému bodu oficiální příklad, a to sice reklamu na mobilní telefon za velmi nízkou cenu v porovnání s ostatními nabídkami na trhu, aniž by nabízející měl přiměřenou zásobu s ohledem na poptávku, kterou lze na základě reklamy očekávat.

Pod zmíněný bod spadá řada praktik obchodních řetězců, které se snaží lákat zákazníky na zboží, které následně není dostupné nebo je dostupné za odlišných než inzerovaných podmínek. K tomu se přiléhavě vyjádřil Městský soud v Praze (sp. zn. 9 Ca 66/2003), který shledal právně nepřipustným (klamavým) situací, kdy obchodní řetězec Lidl ve svém reklamním letáku nabízel akční cenu za mo-

bilní telefon (tomuto byl v letáku věnován prostor na celé A4), jenž byl do konkrétní prodejny dodán toliko ve dvou kusech: *„Reklama byla dodána řádově stovekům zákazníků, nebo spíše tisícům. Reklamou tak bylo osloveno nepoměrně větší množství zákazníků, než mohlo být nabídkou telefonu v počtu dvou kusů v dané provozovně uspokojeno... Za takových okolností musí podnikatel usilovat o to, aby dosáhl rozumné rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou... Spotřebitelé se zlákáni reklamou dostavili za účelem koupě zboží do prodejen žalobce, a to ve větší míře, než by běžně činili. I pokud by žádný z těchto spotřebitelů v prodejnách žalobce nic jiného nezakoupil, což soud považuje za nepravděpodobné, lze spatřovat způsobilost předmětné reklamy zjednat prospěch žalobci v hospodářské soutěži na úkor jiných soutěžitelů – prodejců v témže oboru již v samotném přilákání velkého množství spotřebitelů do prodejen žalobce. Při návštěvě prodejny se tito spotřebitelé nepochybně mohli seznámit s nabídkou ostatního zboží prodávaného žalobcem a v paměti jim také utkvěl název a místo prodejny žalobce. Seznámení značného počtu potenciálních zákazníků s těmito údaji je bezesporu předpokladem k tomu, aby si někteří z nich právě v prodejnách žalobce určité zboží skutečně koupili, a to buď při první, či při některé z dalších návštěv. Předmětnou reklamou žalobce totiž zviditelnil více své obchodní jméno, spojení tohoto jména s prodejem určitých výrobků a místo svých provozoven. Žalobce jako*

20 Viz § 3 odst. 9 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů.

21 Viz http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/is-it-fair/pdf/ucp_cs.pdf (citováno 11. 8. 2015).

obchodní soutěžitel tak zvýraznil své postavení na trhu a byl zachycen ve vědomí spotřebitele reklamy ve spojení s určitými výrobky nad rozsah obvyklé pozornosti...“.

Dalším příkladem, který se v praxi objevil, byla reklamní praktika letecké společnosti, která pořádala zvláštní akci na všechny své lety do Barcelony. Tato akce byla po dobu jednoho měsíce inzerována v řadě časopisů a na internetu, ale za sníženou cenu byl ve skutečnosti pouze malý blok sedadel. Většina zákazníků, kteří se snažili využít této nabídky, nedostala rezervaci.²² Letecká společnost měla být schopna nabídnout za akční cenu rozumný počet míst a měla by přitom vzít v úvahu rozsah reklamy a/nebo (přínejmenším) uvést počet míst, která jsou za akční cenu k dispozici.

Na rozšířené klamavé obchodní praktiky společností zajišťujících prodej letenek prostřednictvím webových stránek ukazuje také Komise EU ve své Zprávě o provádění směrnice 2005/29.²³ Komise EU vyzdvihuje jako nebezpečnou praktiku, kdy při rezervaci letenky prostřednictvím internetu nejsou do ceny zahrnovány nevyhnutelné náklady, například přírůžky za platbu kreditní nebo debetní kartou.

Do této oblasti spadá například praktika některých internetových serverů, které nabízí určitou cenu za hotelový pokoj za jednu osobu na noc, spotřebitel si tento pokoj objedná a při potvrzení objednávky je cena zvýšena, aniž je na to spotřebitel zvláštně upozorněn (na dotaz aktivního a bystrého spotřebitele je podnikatelem sděleno, že daný pokoj již nebyl k dispozici a jedná se tedy o apartmán se zvýšenou cenou). Obdobně praktika cestovních kanceláří – potvrzení pokoje ve vybraném hotelu a následné sdělení na letišti při příjezdu do dané destinace, že kapacita hotelu byla překročena a spotřebiteli bude nabídnut pokoj v jiném hotelu (který nemusí naplňovat původní spotřebitelovy představy).

6. Tzv. přivábit a zaměnit

„Výzva ke koupi produktu za určitou cenu a poté odmítnutí ukázat inzerovaný předmět spotřebitelům nebo odmítnutí přijetí objednávek produktu nebo dodání produktu v přiměřené lhůtě nebo předvedení vadného vzorku produktu s úmyslem propagovat jiný produkt (reklama typu „přivábit a zaměnit“).“

V praxi se jedná o případy, kdy podnikatel inzeruje v rámci reklamy určitý produkt za velmi výhodnou cenu a při dostavení se spotřebitele na prodejnu a zájem spotřebitele o koupi

22 K tomu bližší viz <http://www.malepenize.cz/2011/03/07/je-to-poctive-nekale-obchodni-praktiky.html> (citováno 14. 8. 2015).

23 Zpráva o provádění směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách (2013/2116(INI)) ze dne 20. prosince 2013. Dostupná na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0474+0+DOC+XML+V0//CS> (citováno 14. 8. 2015).

24 A to navzdory zákonné úpravě obsažené v § 1732 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle níž platí, že „se má za to, že návrh dodat zboží nebo poskytnout službu za určenou cenu učiněný při podnikatelské činnosti reklamou, v katalogu nebo vystavením zboží je nabídkou s výhradou vyčerpání zásob nebo ztráty schopnosti podnikatele plnit.“ Smlouva tedy byla uzavřena již okamžikem, kdy spotřebitel objednávku zaslal (dodal) podnikateli.

25 Touto praktikou se zabýval Městský soud v Praze sp. zn. 5 Ca 99/2009, který ji shledal klamavou.

26 Více viz <http://www.coi.cz/userdata/files/prilohy-ke-106/15-03-17-ri-brno.pdf> (citováno 14. 8. 2015).

výrobku akceptací objednávky podnikatel odmítne,²⁴ případně odmítne spotřebiteli daný výrobek ukázat nebo spotřebiteli ukáže záměrně vadný výrobek, za který spotřebiteli nabídl jiný výrobek (typicky dražší).

Může se jednat také o situaci, kdy spotřebitel na základě reklamní kampaně vyhledá určitého prodejce za účelem objednání konkrétního zboží, například velmi výkonného vysavače pro domácnost. V prodejně mu ovšem sdělí, že zásoby jsou vyprodané na všech pobočkách a další kusy nebudou k dostání ani v budoucnu, nicméně jako substituci nabízí vysavače průmyslové, jež sice přesně nespĺňují váhové a velikostní parametry slibovaného vysavače a nejsou tak designové, nicméně jejich výkon je stejný.

7. Tzv. omezené nabídky: zvláštní nabídka pouze dnes!

„Nepravdivé tvrzení, že produkt bude dostupný pouze po omezenou dobu nebo že bude dostupný pouze po omezenou dobu za určitých podmínek, za účelem přimět spotřebitele k okamžitému rozhodnutí bez příležitosti nebo času potřebného k učinění informované volby.“

Případy, kdy podnikatel na spotřebitele vytváří tlak vyvolaný nepravdivým tvrzením, že se jedná o extrémně výhodnou, ale časově velmi omezenou nabídku (například „zbývá pouze poslední kus zboží“, „akce končí dnes“ nebo „objednejte pouze dnes se slevou 30 %“²⁵), přičemž taková sleva se už nebude opakovat. Ve skutečnosti se taková akce vždy prodlouží a je to tzv. celoroční taktika podnikatele.

Česká obchodní inspekce²⁶ sankcionovala společnost, která používala v rámci televizní reklamy následující praktiku: „Pozor, nyní senzace, zavoláte-li a objednáte-li ihned, nezaplatíte 1 299 Kč, ani 999 Kč, ale pouze senzačních 899 Kč.“

8. Tzv. marketing v češtině, poprodejní servis v angličtině

„Závazek poskytnout poprodejní servis spotřebitelům, s nimiž obchodník před uzavřením obchodní transakce komunikoval jazykem, který není úředním jazykem členského státu, v němž se obchodník nachází, a následné poskytování servisu pouze v jiném jazyce, aniž to bylo spotřebiteli jasně sděleno předtím, než se spotřebitel zavázal k obchodní transakci.“

V praxi se uskutečnilo jednání mezi českým podnikatelem a německým spotřebitelem o poskytnutí záručního (pozáručního) servisu v němčině, přičemž následně byl servis poskytnut toliko v češtině. Takový přístup podnikatele však mohl vést k tomu, že spotřebitel učinil obchodní rozhodnutí, které by při absenci takového tvrzení podnikatele jinak neučinil.

9. Tzv. inzerování produktů, jejichž prodej není dovolený

„Tvrzení nebo jiné vytváření dojmů, že prodej produktu je dovolený, i když tomu tak není.“

Podle Komise EU²⁷ se praktiky podle tohoto bodu dělí na dvě skupiny. První skupina se týká zboží nebo služeb, jejichž prodej je zakázán (není dovolen). Druhá skupina se týká zboží nebo služeb, jejichž prodej není zakázán, ale je právně omezen (nezbytností určitých povolení, licencí apod.).

Jedná se například o nedovolený prodej chráněných živočichů (např. „ohromte své přátele piraněmi z Amazonie“) nebo rostlin, doprovázený tvrzením podnikatele o právní nezávadnosti takového prodeje. Daný bod souvisí také s nabízením různých zdravotně závadných produktů (například „léčiva“ obsahující oxid chloričitý, který se používá jako bělidlo či dezinfekce do bazénů, a které má údajně vyléčit pásový opar, lymfskou boreliózu či rakovinu),²⁸ případně prodej léků vázaných na lékařský předpis prostřednictvím internetu bez receptu.

10. Tzv. zavádějící představa o právech spotřebitele: speciálně pro Vás!

„Uvádění práv, která spotřebitelům vyplývají ze zákona, jako přednosti obchodníkovy nabídky.“

Pod hypotézu daného bodu patří situace, kdy podnikatel zdůrazňuje práva spotřebitele jako zvláštní práva, která poskytuje pouze tento podnikatel (např. při uzavírání smluv se spotřebitelem distančním způsobem²⁹ zdůraznění v reklamě „u nás může spotřebitel odstoupit od smlouvy do čtrnácti dnů³⁰ a vrátíme mu všechny peněžní prostředky včetně nákladů na dodání!“ nebo obecná tvrzení „při porušení smlouvy z naší strany můžete odstoupit od smlouvy“ apod.), event. pouze tomuto spotřebiteli.

11. Tzv. skrytá reklama

„Využití prostoru ve sdělovacích prostředcích k propagaci produktu, za kterou obchodník zaplatil, aniž by to byl spotřebitel schopen z obsahu, obrázků nebo zvuků jednoznačně poznat. (Placená reklama ve formě novinových článků, advertorial.)“

Jedná se o typický případ tzv. skryté reklamy neboli reklamy, která se vůči spotřebiteli jako reklama netváří. Jedná se o různé podoby článků o aktuálních problémech, kde jsou zmiňovány nevhodnější produkty pro jejich vyřešení – ať už nemoci, zahrádkářství apod., které nejsou jako reklama označeny, byť jí ve skutečnosti jsou a jsou poskytovány také za úplatu.³¹

Komise EU uvádí následující oficiální příklad:³² článek v cestopisném časopisu o cestování v Norsku obsahuje popis toho, jak se pro tento výlet výborně hodí určitý druh tábornického vybavení, kvůli čemuž výrobce tábornického vybavení finančně přispěl k článku, pokud o tom čtenáři nejsou informováni.

Komise EU ve své Zprávě o provádění směrnice 2005/29³³ zdůrazňuje nebezpečí skryté reklamy na internetu ve formě komentářů na sociálních sítích, fórech či blozích, jež zdánlivě pocházejí od samotných spotřebitelů – ve skutečnosti se jedná o zprávy komerční nebo reklamní povahy přímo či nepřímo vytvářené nebo financované hospodářskými subjekty.³⁴

12. Tzv. přehnané zneužívání strachu z bezpečnostních rizik

„Věcně nesprávné tvrzení o povaze a míře rizika pro osobní bezpečnost spotřebitele nebo jeho rodiny, pokud si produkt nezakoupí.“

Jedná se o využití různých forem neodůvodněného motivu strachu v reklamě (tvrzení typu „nekupíte-li si náš výrobek, stane se Vám...“) vytvářené za účelem vzbuzení nedůvodných obav pro osobní bezpečnost spotřebitele či jeho rodiny při nezakoupení si propagovaného (nabízeného) výrobku. Taková tvrzení jsou často využívána ve vztahu k pojistným produktům, dětským hračkám, autosedačkám, bezpečnostní výbavě automobilů, také různým druhům zabezpečení domů a bytů³⁵ spolu s různými naturalistickými zobrazeními následků nezakoupení propagovaného výrobku (služby) apod.

13. Tzv. výroba renomovaným výrobcem

„Propagace výrobku podobného výrobku konkrétního výrobce způsobem, jenž cíleně vede k uvedení spotřebitele v omyl tak, že uvěří, že daný výrobek je vyroben týmě výrobcem, i když tomu tak není.“

Propagace výrobku je doplněna tvrzením o výrobě produktu uskutečněné známými, v daném oboru zavedenými, kvalitními výrobci, byť tomu tak ve skutečnosti není (výrobce je v oboru neznámý). Obdobou je napodobování obalů známých výrobců pro tzv. neznačkové výrobky.

27 Srov. Komise EU: Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách. Dostupné na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf.

28 Více viz <http://www.novinky.cz/domaci/375347-lide-piji-nebezpecne-belidlo-aby-vylecili-nemoci-treba-i-rakovinu.html> (citováno 14. 8. 2015).

29 Srov. § 1820 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

30 Dané tvrzení může obsahovat také nedovolené zkrácení práv spotřebitele oproti zákonné úpravě.

31 Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 24/2010 je reklama skrytá, „šifř-li provozovatel televizního vysílání určité sdělení s vědomím, že má reklamní charakter.“ Podle téhož rozhodnutí „vystupuje-li vrcholový sportovec v televizním vysílání v oblečení charakteristickém pro sport, který provozuje, či pro životní styl s daným sportem obecně spojovaný, nejde zpravidla o skrytou reklamu, i když určité prvky tohoto oblečení jsou nosiči reklamního sdělení (zde se jednalo o čepici s ochrannou známkou „Red Bull“, pozn. aut.). O skrytou reklamu by však mohlo jít, pokud by si sportovec takové oblečení, ač je jinak při sportovních akcích nebo příležitostech spojených s tímto sportem nebo s ním souvisejícím životním stylem nenosil, vzal s cílem adresovat prostřednictvím televizního vysílání skryté reklamní sdělení divákům.“

Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 6 As 47/2009 má skrytá reklama tři znaky:

1. prezentace v pořadu, který nemá charakter reklamy, sleduje reklamní cíl,
2. prezentace záměrně sleduje reklamní cíl a
3. prezentace je způsobila uvést veřejnost co do své povahy v omyl.

32 Viz http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/is-it-fair/pdf/ucp_cs.pdf (citováno 11. 8. 2015).

33 Zpráva o provádění směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách (2013/2116(INI)) ze dne 20. prosince 2013. Dostupná na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0474+0+DOC+XML+V0//CS> (citováno 14. 8. 2015).

34 Komise EU apeluje na členské státy, aby přijaly vhodná opatření, kterými by zabránily dalšímu rozvoji těchto praktik, mj. také formou zavádění pozorovatelů či moderátorů internetových fór, kteří by byli za tímto účelem vyškoleni a poučeni o nebezpečích takové skryté reklamy.

35 Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 1 As 47/2010.

14. Tzv. pyramidové programy

„Zahájení, provozování nebo propagace pyramidového programu, kdy spotřebitel zaplatí za možnost získat odměnu, která závisí především na získávání nových spotřebitelů do programu, a nikoli na prodeji nebo spotřebě produktů.“

Pyramidový program je „obchodní model, ve kterém jeho účastníci platí vstupní poplatek za možnost stát se členy tohoto obchodního modelu. Zisku pak členové pyramidového programu dosahují tak, že sami aktivně získávají další členy tohoto obchodního modelu – za každého získaného nového člena jim náleží odměna.“³⁶

Pojmové znaky pyramidového programu vymezil Soudní dvůr EU ve věci C-515/12 ze dne 3. dubna 2014: *Pyramidový program představuje obchodní praktiku nekalou za všech okolností pouze tehdy, vyžaduje-li takový program od spotřebitele, aby zaplatil jakoukoliv částku za možnost získat odměnu, která závisí především na získávání nových spotřebitelů do programu, a nikoli na prodeji nebo spotřebě produktů*.³⁷

Komise EU³⁸ uvádí následující příklad spadající do uvedeného bodu: osoby, které se chtějí zapojit jako distributoři, musí zaplatit vstupní poplatek, který je neúměrný hodnotě nákladů na obdržený naučný materiál (např. informace o produktech) nebo administrativním nákladům za zahrnutí do sítě, a pokud se hlavního zdroje odměny dosáhne nábořem dalších osob do sítě.³⁹

36 Švásta, P. in Pyramidové programy a Ponziho schémata v českém právu. Viz <http://www.epravo.cz/top/clanky/pyramidove-programy-a-ponziho-schemata-v-ceskem-pravu-86517.html> (citováno 14. 8. 2015). V České republice se trestněprávní rovinou takové praktiky zabýval Nejvyšší soud ve věci 6 Tdo 1280/2007.

37 V České republice se Nejvyšší soud zabýval trestněprávní rovinou tzv. pyramidových her v rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 1237/2009.

38 Viz http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/is-it-fair/pdf/ucp_cs.pdf (citováno 11. 8. 2015).

39 K podmínkám pyramidových programů vymezených Federální komisí pro obchod v USA blíže viz Janovská, M.: *Nekalá soutěž a klamavé praktiky po americku*, Právní rozhledy, 1996, č. 12, str. 551-555.

40 Nemocní lidé či lidé trpící určitými fyzickými nedostatky (padání vlasů, nadváha apod.) jsou velmi náchylní k ovlivnění reklamou či jinými marketingovými praktikami a jejich úsudek je odlišný oproti běžnému spotřebiteli – to potvrzuje také rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 As 98/2013.

41 I kdyby však prokázány byly, taková tvrzení (například „výrobek XY vyléčí chřipku i nachlazení; do dvou dnů budete bez příznaků!“) jsou nepřijatelná podle právní úpravy evropské i české.

V evropském právním prostředí zakazuje tvrzení o přibližování doplňků stravy (potravin) léčivům například Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES ze dne 20. března 2000, o sblížení právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy, nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006, o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin.

V českém právním prostředí je to například zákon o regulaci reklamy – srov. § 5d odst. 2 písm. d). K zakázaným tvrzením u doplňků stravy a potravin viz bohatá rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu – srov. např. 7 As 49/2007, 7 As 48/2008. Z rozhodovací praxe Soudního dvora EU viz C-544/10 nebo C-195/14.

42 Jejich prodej sankcionovala Česká obchodní inspekce. Viz <http://www.coi.cz/userdata/files/dokumenty-ke-stazeni-vyrocnizpravy-o-cinnostech/2009-vyr-zprava-cinnost.pdf>, str. 34.

43 Srov. zápis z jednání Rady pro rozhlasové a televizní vysílání 2015/642/HLI/Růz ze srpna 2015. Dostupný na www.rtrv.cz.

44 K tomu blíže První zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování směrnice o nekalých obchodních praktikách 2005/29/ES. COM (2013). Dostupné na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf (citováno 14. 8. 2015).

15. Tzv. nesprávná tvrzení o přestěhování či ukončení činnosti provozovny

„Tvrzení, že obchodník zamýšlí ukončit obchodování nebo se stěhuje, ačkoli tomu tak není.“

Pod hypotézu tohoto bodu spadají různé akce typu „likvidace“, „konec zásob“, „likvidační výprodej“, „totální výprodej“ nebo „výprodej veškerých zásob – rušíme pobočku“, „výprodej z důvodu ukončení činnosti“ apod., ačkoliv se jedná o běžný (například sezónní) výprodej. Ve spotřebitelích podobné akce vyvolávají pocit časově omezené a vysoce aktuální nabídky, kterou je potřeba využít.

16. Tzv. usnadňování možnosti výhry v loterii

„Tvrzení, že produkty usnadní výhru ve hrách založených na náhodě.“

Podnikatelé používají například tvrzení „při zakoupení našeho výrobku vyhrajete v loterii“ nebo „při zakoupení našeho výrobku se zvýší možnost výhry v loterii o 70 %“ (může se týkat jakýchkoliv výrobků, nejčastěji je tomu však ve vztahu k drahým kamenům, náramkům, amuletům apod.).

17. Tzv. nepravdivá tvrzení o léčivé schopnosti

„Nepravdivé tvrzení, že produkt může vyléčit nemoci, poruchu nebo tělesné postižení.“

Jedná se o častá tvrzení prodejců potravin nebo doplňků stravy (ale také jiných produktů) o jejich vlivu na vyléčení nemoci⁴⁰ (například rakovina, alergie), ačkoliv tyto účinky nebyly nikdy prokázány.⁴¹ Tyto praktiky se často zaměřují také na usnadnění hubnutí toliko prostřednictvím zázračných pilulek, krémů či hubnoucích přístrojů bez nezbytnosti vyvinutí jakéhokoliv fyzického úsilí či dietního omezení.

V České republice byly zaznamenány nabídky různého zboží, které dokáže vyléčit různé potíže a nemoci (zpravidla v medicíně rovině nevyléčitelné) – magnetický náramek na ruku (pomáhající proti bolesti svalů a kloubů), dětské lněné kalhotky (které mají údajně pomoci při bolestech svalů, příznivě ovlivňovat kardiovaskulární systém apod.), oblečení (pomáhající léčit ekzém), léčivé hrnky⁴² apod. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání⁴³ zahájila správní řízení ohledně reklamy na doplněk stravy, která deklaruje, že daný produkt může nahradit veškeré léky, a to výhradně přírodní cestou, a že je možné přestat užívat léky a nahradit je uvedeným přípravkem.

Uvedený bod nebude naplněn (a nebude se tedy jednat o nekalou obchodní praktiku), pokud podnikatel prokáže, že daný výrobek může skutečně nemoc vyléčit (to se týká humaních léčivých výrobků, nikoliv doplňků stravy či potravin).⁴⁴

18. Tzv. nesprávné informace o tržních podmínkách

„Poskytování věcně nesprávných informací o tržních podmínkách nebo o možnosti opatřit si produkt s úmyslem přimět zá-

kazníka k jeho pořízení za méně výhodných podmínek, než jsou běžné tržní podmínky.“

V praxi se stala například následující praktika: spotřebiteli byl nabízen čistič brýlí označený cenou 899 Kč s tím, že v současné době probíhá časově omezená a velmi výhodná akce, kdy v případě zakoupení pěti čističů bude cena za všechno dohromady 500 Kč. Na výrobku byly současně uvedeny webové stránky výrobce, kde spotřebitel zjistil, že cena za jeden čistič zdaleka nedosahovala ani 100 Kč.

Oficiálním příkladem uvedeným Komisí EU⁴⁵ je situace, kdy obchodník, který prodává zabezpečovací zařízení jako např. alarmy, předkládá statistiky vloupání v určité části města, čímž naznačuje, že je tato část města obzvláště ohrožena, přičemž tomu tak ve skutečnosti není (předloží statistiku jiné části jiného města či si údaj zcela vymyslí).

19. Tzv. gratulujeme, vyhráli jste!

„Obchodní praktika, v níž se tvrdí, že v rámci propagace probíhá soutěž o ceny, aniž by byly uděleny ceny, které odpovídají uvedenému popisu, nebo jejich odpovídající náhrada.“

Jedná se o různé spotřebitelské soutěže, kdy spotřebitel splní veškeré stanovené podmínky (například nasbírá určitý počet kupónů za nákupy), za něž má získat určitou věc (cenu) zdarma, avšak podnikatel mu bez náhrady sdělí, že veškeré ceny již byly rozdány, spotřebitel dostane jinou věc výrazně nižší hodnoty (neposkytne tedy odpovídající náhradu), případně bez jakéhokoliv sdělení nedostane žádnou cenu (typické např. u výher osobních automobilů či vysokých obnosů, které však mají toliko nalákat k využití různých zpoplatněných telefonních linek nad rámec běžných tarifů).

Podnikatel vyrábějící směsi pro přípravu dortů na krabici s touto směsí uváděl „v každé krabici zlaté srdce jako přívěšek“. V každé krabici se však nacházela informace spočívající v tom, že zašle-li spotřebitel sms na stanovené číslo a bude-li prvním ze tří spotřebitelů za každý den, vyhraje zlatý přívěšek.

20. Tzv. nepravdivé vytváření dojmu bezplatných nabídek

„Popis produktu slovy „gratis“, „zdarma“, „bezplatně“ a podobnými, pokud musí spotřebitel zaplatit jakékoli jiné náklady, než jen nevyhnutelné náklady spojené s reakcí na obchodní praktiku a s vyzvednutím nebo doručením věci.“

Z uvedeného vyplývá, že podnikatel nesmí spotřebiteli k ceně výrobku připočítat náklady na balné, manipulaci nebo správu. Naopak přípustné je zahrnutí nákladů spojených s reakcí na obchodní praktiku, skutečné náklady na přepravu nebo doručení, event. na cestu spotřebitele konanou za účelem vyzvednutí věci.⁴⁶

Do daného bodu spadají například praktiky typu: „kosmetická taštička k časopisu jako dárek zdarma“ a doplněno malým písmem v jiné části „za pouhých 120 Kč“ nebo tvrzení „sluneční brýle k nákupu zdarma“, přičemž ty jsou dodány pouze v případě, že si zákazník objedná letní doplňky nad

4 000 Kč. Nebo různé nabídky zdarma, když musí spotřebitel zavolat na nestandardně zpoplatněné telefonní číslo.⁴⁷

Při kontrole předváděcí prodejní akce bylo Českou obchodní inspekcí⁴⁸ zjištěno, že sedm spotřebitelů (účastníků akce) mělo zdarma obdržet sadu výrobků (paměťový polštář, indukční vařič nebo konvektomat a dvě ložní soupravy – příkrývky a polštáře), avšak podmínkou pro obdržení těchto dáreků byl nákup jedné sady, tj. příkrývky a polštáře v ceně 9 900 Kč.

Daný bod tak klade na podnikatele požadavek vysoké transparentnosti týkající se pravdivosti a úplnosti ceny.

21. Tzv. neobjednané produkty

„Přiložení faktury nebo podobných dokladů pro provedení platby k marketingovým materiálům, čímž se ve spotřebiteli vyvolá dojem, že si inzerovaný produkt již objednal, ačkoli tomu tak není.“

Jedná se o praktiky označované jako tzv. katalogové podvody neboli podvodné jednání iniciované podvodnou společností, jehož adresátem je široké spektrum subjektů a které směřuje k získání zcela neadekvátních poplatků za služby s minimální přidanou hodnotou prostřednictvím využití takové nekalé obchodní praktiky, která skrývá adresátovi pravou podstatu právního jednání.

Podle oficiálního vyjádření Evropského parlamentu spočívá katalogový podvod v tom, že „firma vydávající katalog hospodářských subjektů osloví podniky, zpravidla poštou, a vyzve je, aby vyplnily nebo aktualizovaly svůj obchodní název a své kontaktní údaje, přičemž v nich vzbudí mylný dojem, že budou v tomto katalogu uvedeny bezplatně; vzhledem k tomu, že tyto podniky posléze zjistí, že ve skutečnosti – aniž by tak chtěly učinit – podepsaly smlouvu, která je obvykle zavazuje k tomu, že budou nejméně tři roky v katalogu hospodářských subjektů za roční poplatek ve výši přibližně 1 000 EUR“.⁴⁹ Evropský parlament dále zdůraznil, že tyto klamavé obchodní praktiky jsou zacíleny především na malé podniky, oslovovány jsou také profesní a dokonce i neziskové subjekty, například nevládní organizace, dobročinné organizace, školy a knihovny a místní společenská, např. zájmová sdružení (srov. bod I. téhož usnesení).⁵⁰

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr⁵¹ shledal zakázaným jednáním, kdy distributor reklamních letáků rozesílal zkušební výtisky letáků obsahující instrukce k doplnění údajů, přičemž na okraji letáku bylo velmi malým písmem uvedeno,

45 Viz http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/is-it-fair/pdf/ucp_cs.pdf (citováno 14. 8. 2015).

46 Srov. Komise EU: Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách. Dostupné na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf (citováno 14. 8. 2015).

47 Podle Soudního dvora EU je „nerozhodné, že náklady uložené spotřebiteli, jako je cena poštovní známky, jsou zanedbatelné oproti hodnotě ceny nebo z nich obchodníkovi neplyne žádný zisk.“ Viz C-428/11.

48 Viz str. 2 Zprávy České obchodní inspekce „Nekalé obchodní praktiky na předváděcích akcích vedou“. Dostupné na <http://coi.cz>.

49 Srov. bod D usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. prosince 2008 o nepoctivých katalogových firmách (C 45 E/17).

50 Podle Evropského parlamentu utrpěly malé podniky (zde ve smyslu „drobných podnikatelů“) v důsledku tzv. katalogových podvodů „psychickou újmu, finanční škodu a trpí pocitu viny, rozpaky a frustraci.“

51 Rakouský Nejvyšší soudní dvůr sp. zn. 4 Ob 1/02d.

že podpisem dojde za nezanedbatelný roční poplatek k zaregistrování do seznamu společností dostupných na internetu.

V české právní úpravě byla problematika katalogových podvodů upravena s účinností od 1. července 2010 výslovně v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (§ 46 odst. 5): „Inzerce v rámci podnikatelské činnosti a pro účely hospodářského styku, která nabízí registraci v katalogích, jako jsou zejména telefonní a jiné seznamy, prostřednictvím platebního formuláře, složenky, faktury, nabídky opravy nebo jiným podobným způsobem, musí obsahovat jednoznačně a zřetelně vyjádřenou informaci, že tato inzerce je výlučně nabídkou na uzavření smlouvy. To platí přiměřeně i pro přímou nabídku takové registrace.“ V nové právní úpravě obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, tato výslovná regulace již upravena není, takové jednání je však z nekalosoutěžního pohledu postižitelné prostřednictvím generální klauzule nekalé soutěže (§ 2976 odst. 1) či skutkové podstaty klamavého označení zboží nebo služby (§ 2978).

22. Tzv. podnikatel se vydává za spotřebitele

„Nepravdivé tvrzení nebo vyvolávání dojmů, že obchodník nejedná za účelem spojeným s jeho obchodní nebo podnikatelskou činností, řemeslem nebo povoláním, nebo klamná prezentace obchodníka jako spotřebitele.“

Komise EU⁵² uvádí oficiální příklad spočívající v tom, že podnikatel prodává ojeté auto jiného zákazníka (tedy nikoliv jeho vlastní) prostřednictvím inzerátu na nástěnce v místním obchodě a neuvádí, že je tento prodej součástí jeho podnikání.

Nejčastěji jsou tyto praktiky zastoupeny u prodeje nemovitostí či ojetých automobilů, kde mají spotřebitelé zpravidla nedobré zkušenosti s realitními kancelářemi nebo autobazary. Z toho důvodu se někteří prodávající „skrývají“ za pozici nepodnikatele, aby nalákali spotřebitele, kteří by si daný produkt od profesionála v daném oboru nekoupili.

23. Tzv. poprodejní servis: celoevropské záruky

„Vývolávání klamného dojmů, že poprodejní servis k výrobku je dostupný v jiném členském státu, než ve kterém je výrobek prodáván.“

52 Viz http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/is-it-fair/pdf/ucp_cs.pdf (citováno 11. 8. 2015).

53 Například Česká národní banka uložila pokutu ve výši šest milionů Kč za zprostředkování nevhodných produktů v oblasti pojišťovnictví, neinformování klientů o poplatkové struktuře, nezohlednění při analýze požadavků a potřeb klientů. Více na www.cnb.cz. Realitní kanceláři byla Českou obchodní inspekcí udělena pokuta ve výši pět milionů Kč za to, že opakovaně ujišťovala své klienty, že zprostředkovatelská smlouva není výhradní, ačkoliv byla, a porušení výhradnosti bylo sankcionováno 6 % z ceny nemovitosti, minimálně však 19 500 Kč. Více na www.coi.cz. Český telekomunikační úřad uložil pokutu za nabízení bezplatné služby, za kterou si společnost účtovala 29 Kč měsíčně. Více na www.ctu.cz. S ohledem na výše uvedené je nutno konstatovat, že pouze taková výše pokut a pravidelné kontroly mohou působit pro podnikatele odrazujícím způsobem.

54 Zpráva o provádění směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách (2013/2116(INI)) ze dne 20. prosince 2013. Dostupná na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0474+0+DOC+XML+V0//CS> (citováno 14. 8. 2015).

Může se jednat například o tvrzení, že k výrobku zakoupenému v Německu je poskytován záruční i pozáruční servis také v České republice (event. v celé Evropské unii), ačkoliv takové tvrzení neodpovídá skutečnosti (zejména ve vztahu k českému spotřebiteli se může podnikatel snažit podnitit jeho zájem o výrobek z důvodu flexibilnějšího vyřizování poprodejního servisu).

3. Závěrem

Klamavé obchodní praktiky představují výrazné ohrožení řádné obchodní volby spotřebitele, neboť mohou spotřebitele vést k učinění takového ekonomického rozhodnutí, které by při absenci klamavé praktiky neučinil.

Směrnice 2005/29/ES (stejně jako zákon o ochraně spotřebitele) zakazuje klamavé obchodní praktiky v rámci tzv. malé generální klauzule klamavých obchodních praktik (článek 6 a 7), tak v taxativním výčtu klamavých obchodních praktik, obsažených v tzv. černé listině nekalých obchodních praktik (body 1 až 23).

V současné době existuje rozhodovací praxe Soudního dvora EU toliko k několika bodům klamavých obchodních praktik podle černé listiny směrnice 2005/29, konkrétně ve vztahu k tzv. pyramidovým programům (C-515/12), či soutěži bez získání výhry (C-428/11). Soudní dvůr EU se spíše ve své judikatuře vyjadřuje k obecným otázkám nekalých obchodních praktik (její aplikovatelnosti – srov. např. C-391/12, C-59/12 nebo C-559/11), aplikovatelnosti generální klauzule nekalých obchodních praktik (srov. např. C-435/11) a nepřipustnému rozšiřování výčtu vždy nepřipustných nekalých obchodních praktik dle tzv. černé listiny (srov. např. C-206/11, C-522/08, C-343/12 apod.).

Do doby vytvoření konstantní rozhodovací praxe Soudního dvora EU pro jednotlivé body černé listiny směrnice 2005/29 tak bude kvalitní výklad na soudech jednotlivých členských států EU.

Aby systém potírání klamavých obchodních praktik byl dostatečně efektivní, je nezbytné, aby dostatečně fungoval systém ukládání a vymáhání sankcí za takové jednání.⁵³ Komise EU ve své Zprávě o provádění směrnice 2005/29⁵⁴ výslovně apeluje na členské státy EU, aby sankce uvalené při nedodržování směrnice nebyly nikdy nižší než zisk plynoucí z praktiky, která je považována za nekalou.

✦ Autorka je advokátkou a odbornou asistentkou na katedře obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Tento příspěvek vznikl v rámci řešení grantu GA ČR „Vliv evropského práva na českou úpravu nekalých obchodních praktik“ č. GA14-20147S.

Výpočet nemajetkové újmy



JUDr. Ing. KAREL NEDBÁLEK, Ph.D.

1. Úvod

Pojem „nemajetková újma“ dosud není v odborných kruzích velmi rozšířen a velká absence a neochota je hlavně při rozhodování soudů s tímto termínem se řádně vypořádat. Jedná se de facto o abstraktní pojem.

Za nemajetkovou újmu v právu je v obecném pojetí možné považovat jakoukoli újmu, která pro poškozeného neznamená přímou ztrátu na majetku. Typicky se jedná o zásah do zdraví, cti a soukromí osoby. Při hledání styčných bodů mezi náhradami škody na majetku a nemajetkové újmy v právu se neubráníme určité analogii, která nás přivádí až do virtuálního světa.

Zahraniční prameny někdy místo nemajetkové újmy užívají termín „nefinanční škody“ nebo „nemateriální škody“,^{1,2} což možná vystihuje podstatu, že nemajetková škoda je nemajetková újma vyjádřená v penězích. V komentáři k nemateriální škodě při náhradě podle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží^{3,4} je zvyrazněna úloha spokojenosti při vyhraném soudním sporu, odškodnění za újmu na goodwill a náhrada za „eticky zkažené“ zboží, např. vyráběné dětmi nebo vězni. Taková škoda může být nemajetková a zahrnuje například fyzické utrpení nebo emocionální úzkost.

Nejvyšší soud shodně s nálezem Ústavního soudu⁵ konstatuje, že poškozený žalobce dosáhne satisfakce uložením povinnosti škůdci nahradit mu nemateriální újmu, anebo poskytnout mu morální satisfakci, popř. dosáhne konstatování porušení práva.

Stať je výsledkem a shrnutím autorových předchozích akademických prací na toto téma. **V žádné odborné literatuře není dosud podrobný návod či způsob, jak by měl soud postupovat při výpočtu nemajetkové újmy.** Existuje pouze metodika pro určení bolestného a náhrady za ztížení společenského uplatnění. Je také zpracována metodika Nejvyššího soudu, jakou mají soudy poskytovat satisfakci v průtazích řízení. Po diskusi byla nakonec metodika deklarována tak, že se nejedná o metodiku Nejvyššího soudu, ale o soukromou iniciativu několika soudců Nejvyššího soudu. **Článek naznačuje, jak by se mělo postupovat, aby byla zachována co největší míra objektivity.**

2. Pojetí škody a nemajetkové újmy a její náhrada

Při určení výše škody na věci se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, co poškozený musí k obnově nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit dle § 2969 zákona číslo 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen o. z.). Pojem škody je definován tak, že jde o majetkovou újmu, tedy o újmu, která nastala v majetkové sféře poškozeného. Po-

vinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění neboli škody (dle § 2894 o. z.). Přitom majetková újma může existovat jen tehdy, lze-li ji objektivně vyjádřit penězi. Pokud takto charakterizovaná majetková újma nevznikne, nevznikne ani odpovědnost za škodu v občanském právu.

Při újmě se rozeznává:

- **škoda na majetku skutečná** (zmenšení majetku),
- **ušlý zisk** (nezvětšení majetku při reálné ztrátě doložitelného ušlého zisku),
- **hypotetický ušlý zisk** (nezvětšení majetku při nemožnosti doložit konkrétní ušlý zisk),
- **nemajetková újma** (zejména porušením osobnostních práv, průtahy v řízení atd.), za kterou má nastoupit satisfakce.

O ekonomické, etické a právně-politické nutnosti restituovat poškozenému nejen škodu skutečnou, ale i ušlý zisk, hypotetický ušlý zisk a nemajetkovou újmu se dá sotva rozumně pochybovat, že není v souladu se spravedlností a právem. Značné nejasnosti však nepochybně mohou vzniknout zejména u hypotetického, eventuálně abstraktního ušlého zisku, ze zmařených příležitostí, nezrealizovaných podnikatelských záležitostí. Újmu můžeme vymezit jako ztrátu, kterou někdo utrpí na statku chráněném právem, tedy takovou ztrátu, kterou právo uzná za hodnou nápravy. Újmou je jak újma na osobě, tak i na majetku.

Škoda je pojímána jako újma na majetku, kterou lze vyjádřit v penězích. Oproti škodě nelze **nemajetkovou újmu objektivně finančně kvantifikovat**, nelze ji změřit nebo zvážit. Narušení osobního statku (zdraví, důstojnosti, citového vztahu k věci apod.) totiž nevede vždy ke snížení majetku poškozeného.⁶

3. Současná legislativa újmy a škody

Nový občanský zákoník užívá pro majetkovou újmu pojem „škoda“ a pro jinou újmu pojem „nemajetková újma“.

Povinnost nahradit způsobenou škodu je dána ve všech případech. Povinnost nahradit nemajetkovou újmu je dána jen v případech, kdy ji zvlášť stanoví zákon, nebo jestliže byla výslovně sjednána. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu (§ 2894 o. z.). Případy povinnosti nahradit nemajetkovou újmu sta-

1 Non-pecuniary damages, „immaterial“ damages.

2 Schlechtriem, P.: Non-Material Damages – Recovery Under the CISG?, 19 Pace International Law Review, Spring 2007/1, str. 90.

3 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva, CISG-AC).

4 Schlechtriem, P.: Non-Material Damages – Recovery Under the CISG?, 19 Pace International Law Review, Spring 2007/1, str. 89-102.

5 Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1310/09, ze dne 5. 8. 2009.

6 Bezouška, P.: Co je to škoda a co je to újma, PRK Partners [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupný na internetu: <<http://www.prkpartners.cz/rekodifikace/legislativni-novinky/395-co-je-to-skoda-a-co-je-to-ujma>>.

noví přímo nový občanský zákoník šířeji a pro určité případy může být stanovena jinými zákony. Povinnost náhrady škody bez ohledu na zavinění nastupuje jen v případech stanovených zvlášť zákonem (§ 2895 o. z.). **Náhrada nemajetkové újmy se poskytuje formou tzv. zadostiučinění, které může mít celou řadu podob.** Občanský zákoník zdůrazňuje, že má být zvoleno takové řešení, které má potenciál způsobenou újmu dostatečně účinně odčinit. Jestliže takové zadostiučinění není možné zvolit, má být poskytnuto v penězích (§ 2951 o. z.).

Předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu bude i nadále protiprávní jednání. Nový občanský zákoník rozlišuje smluvní a mimosmluvní porušení povinnosti. Způsobí-li smluvně zavazaná strana porušením povinnosti škodu, vznikne poškozenému právo na její náhradu bez zřetele na škůdcovo zavinění. Povinnost nahradit škodu tak vzniká na objektivním principu se zaviněním, nezáleží na zaviněném nebo nezaviněném porušení závazku.

Nový kodex spojuje vznik náhrady škody, způsobené porušením určité právní povinnosti, se zaviněním.⁷ Jedná se o povinnost nahradit škodu způsobenou porušením dobrých mravů (§ 2909 o. z.), kdy úmysl musí být prokázán a důkazní břemeno spočívá na žalujícím. Pokud poškozená strana je schopna splnit důkazní břemeno ohledně škody s dostatečnou jistotou, má důkazní břemeno o rozsahu škod, ale nemusí to být s matematickou přesností. Musí pouze poskytnout podklad, ze kterého soud může rozumně odhadnout rozsah škod. Poškozená strana to může udělat například prostřednictvím znalecké výpovědi, hospodářských a finančních údajů, průzkumů a analýzy trhů, nebo obchodních záznamů podobných podniků. Tento požadavek vytváří rovnováhu mezi potřebou důkazů, na které mohou soudy založit přiznání náhrady škody, dle stanoviska k výpočtu náhrady škody na základě článku 74 CISG.⁸

Pod pojmem dobré mravy se rozumí základní požadavky na chování a jednání každé osoby, které jsou nutné k soužití ve vzájemných vztazích fyzických a právnických osob.

Mezi základní předpoklady odpovědnosti za škodu se řadí vznik škody. Podle dřívější ustálené judikatury, pokud škoda spočívá v povinnosti poškozeného uhradit určitou částku, vzniká škoda až skutečným zaplacením této částky, a nikoliv již vznikem či splatností příslušné pohledávky. Tento závěr podle nové úpravy neobstojí. Z ustanovení § 2952 o. z. vyplývá, že **skutečná škoda může spočívat rovněž ve vzniku dluhu.** V takovém případě se stanoví právo poškozeného požadovat na škůdci, aby jej dluhu zprostil, nebo mu poskytl náhradu.⁹

7 Tomsa, M.: Náhrada způsobené újmy (škody) a bezdůvodné obohacení v úpravě nového občanského zákoníku, *Obchodní právo*, 2013, č. 1, str. 2-10.

8 Gotanda, J. Y., CISG-AC Opinion No. 6, Calculation of Damages under CISG Article 74, Villanova University School of Law, Villanova, Pennsylvania, USA.

9 Vrajík, Michal: *Judikatura Nejvyššího soudu z pohledu nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích*, 1. vyd., Anag, Olomouc 2014, str. 691.

10 Vlasák, M.: Vybrané otázky práva civilních deliktů v novém občanském zákoníku na pozadí PETL, *Právní rozhledy*, 2012, č. 15-16, str. 561-567.

11 Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění.

12 Mervartová, J.: Náhrada újmy v novém občanském zákoníku, *Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference PRACOVNÍ PRÁVO 2013*, Třešť.

Náhrada při újmě na přirozených právech člověka

Nový občanský zákoník upravuje povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozených právech (§ 2956 o. z.). Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka a jeho zdraví. Škůdce nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil, a jako nemajetková újma se odčíní i způsobené duševní útrapy.

Speciálně je upravena náhrada při ublížení na zdraví a při usmrcení. Při ublížení na zdraví odčíní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy. Škůdce nahradí i ztížení společenského uplatnění, vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného (§ 2958 o. z.). Při usmrcení nebo zvlášť závažném ublížení na zdraví odčíní škůdce duševní útrapy manžela, rodičů, dětí nebo jiné osoby blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení (§ 2959 o. z.). Nelze-li výši náhrady v těchto případech takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

Zásady slušnosti jsou vágním kritériem, a proto při stanovení výše náhrady nemajetkové újmy bude třeba přihlížet k dalším kritériím, která vyjádřil Ústavní soud. Jsou jimi závažnost způsobené škody na zdraví, možnost vyléčení či eliminace způsobené škody a míra zavinění nedbalosti škůdce.¹⁰

Při stanovení výše nemajetkové újmy na zdraví nebo náhrady při usmrcení již nebudou závazné tabulky náhrad, které stanovil podzákoný předpis.¹¹ Nový občanský zákoník ponechává určení výše nemajetkové újmy zcela na volné úvaze soudců, mohou se sice řídit doporučenou metodikou, bude však na ně kladena velká odpovědnost za spravedlivé rozhodnutí v konkrétním případě. Rozhodnutí musí spočívat na racionální argumentaci při vyplnění mezery v právu. Musí dbát na to, aby přiznaná výše náhrady byla založena na objektivních a rozumných důvodech, a aby mezi přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou újmu existoval vztah přiměřenosti.¹²

Ve způsobu náhrady škody se jako významná změna jeví preference náhrady škody uvedením do předešlého stavu před peněžítým odškodněním (§ 2951 o. z.). Není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích. Volba je jednostranným právem poškozeného, dohoda je samozřejmě možná. Koncepční změna je překvapující, neboť se týká nejen náhrady majetkové, ale také i nemajetkové újmy, kde se má přistoupit k peněžité náhradě jen tehdy, nelze-li tuto újmu odčinit jinak.

Nemajetková újma se odčíní přiměřeným zadostiučiněním, které musí být poskytnuto v penězích, jestliže jiný způsob nezajistí skutečně a dostatečně účinné odčinění odškodnění způsobené újmy. Pro náhradu při újmě na přirozeném chráněném zájmu platí speciální ustanovení (§ 2956 a další o. z.).

Co se týče rozsahu náhrady škody, nový občanský zákoník vychází ze stávající koncepce, podle které se zásadně hradí majetková újma, zatímco nemajetková újma jen v případech zvlášť stanovených zákonem. Hradí se veškerá způsobená škoda, což znamená jak škoda skutečná, tak i to, co poškozenému ušlo (§ 2952 o. z.).

Nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud (§ 2955 o. z.). Zásadně se vždy hradí škoda, která vznikla porušením právní povinnosti, v plné výši. Soud má však právo z důvo-

dů zvláštního zřetele hodných náhradu škody přiměřeně snížit (§ 2953 o. z.). Toto moderační právo má soud obecně, ale náhradu škody nelze snížit, byla-li škoda způsobena úmyslně.

Náhrada při ublížení na zdraví a usmrcení

Občanský zákoník ruší dosavadní úpravu náhrady škody na zdraví včetně jejího výpočtu (tabulky náhrad, bodový systém). Nově se újma na zdraví (vytrpěná bolest, překážka lepší budoucnosti, ztížení společenského uplatnění) nahrazují podle pravidel slušnosti, tedy spravedlivě, přiměřeně, a se zřetelem ke všem okolnostem případu. O. z. také ruší ve starém zákoně stanovenou výši náhrady odškodnění za usmrcení pro příbuzné. Nově tedy pro požadovanou náhradu za usmrcení neplatí žádný limit, soud ji stanoví podle zásad slušnosti. Uvedené se netýká jen pozůstalých při usmrcení, ale také přímých příbuzných těžce zraněných, kteří byli poškozeni protiprávním jednáním.¹³

Výše jednorázových náhrad za bolest a za ztížení společenského uplatnění byla dříve určena vyhláškou Ministerstva zdravotnictví ČR (č. vyhlášky 440/2001 Sb., resp. před ní č. vyhlášky 32/1965 Sb.), která však byla k 1. lednu 2014 zrušena, a nově tak jejich výše závisí jen na úvaze soudce. Zákon pro jejich určení, podobně jako v případě jednorázových náhrad pozůstalým, stanoví pouze kritérium plného vyvážení vytrpěných bolestí a dalších nemajetkových újem, resp. kritérium zásad slušnosti.

Ministerstvo spravedlnosti iniciovalo jednání ohledně problematiky odškodňování nemateriálních újem na zdraví podle § 2958 (o. z.). Předmětem jednání bylo zejména projednání návrhu na vytvoření nového znaleckého odvětví v rámci oboru zdravotnictví.

V zájmu zachování právní jistoty a očekávatelnosti soudního rozhodování podle § 13 (o. z.) se několik soudců Nejvyššího soudu spolu se Společností medicínského práva pokusilo připravit nezávaznou metodiku pro určení bolestného a náhrady za ztížení společenského uplatnění „**Metodika k odškodňování nemateriální újmy**“.¹⁴

Pomyslná hodnota zmařeného (byť neskončeného) lidského života při 100% vyřazení ze všech sfér společenského zapojení (základní rámcová částka) byla stanovena na 400 násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy v národním hospodářství za kalendářní rok předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní stav poškozeného; pro rok 2014 tedy tato hodnota činí **10 051 200 Kč**.¹⁵

Nelze neuvést průlom v dříve udávané 100% příčinné souvislosti mezi škodou a způsobem léčeni. S odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu¹⁶ je možné dovodit, že znalci uváděná pravděpodobnost 70 % až 80 % je pro závěr o příčinné souvislosti mezi nesprávným postupem žalovaného a úmrtím poškozeného dostačující.¹⁷

4. Způsoby oceňování ve veřejném právu

Ne vždy je škoda způsobena na (pouze) statcích chráněných soukromým právem. Musím upozornit na jednu skutečnost, pokud dochází k porušení veřejného práva, při odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup nebo nezákonné rozhodnu-

zí, tedy při uplatňování škody, která může soukromému subjektu vzniknout, mají subjekty práva stát a subjekt, kterému vznikla škoda, stejné postavení, a tím jakoby se odstranil rozdíl mezi veřejným a soukromým právem.

Nicméně jsou určitá specifika, která odlišují uplatňování škody v případech odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup nebo nezákonné rozhodnutí. Dále budeme hlavně řešit otázky při porušení zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále „ZOS“).

Soudy prvních stupňů i soudy odvolací jsou nejednotné v rozhodování o otázkách, jak **posoudit celkovou dobu řízení**, v němž mělo dojít k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věty druhé a třetí či § 22 odst. 1 věty druhé a třetí ZOS v případě nevydání rozhodnutí v přiměřeně lhůtě. **Jaká kritéria je nutno vzít v úvahu při posouzení přiměřenosti celkové doby řízení? Jak postupovat při stanovení formy a výše přiměřeného zadostiučinění ve smyslu § 31a odst. 3 ZOS? Jak posuzovat výši zadostiučinění v řízení, která ještě nebyla pravomocně skončena?** Je nutné postupovat též v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vztahující se k čl. 6 odst. 1 Úmluvy,¹⁸ jak na poli hodnocení přiměřenosti délky řízení, tak při určování výše zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu.

Stanovisko Nejvyššího soudu

- 1. Při úvaze o celkové době řízení není možné odhlížet od té jeho části, která se odehrála předtím, než se Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod stala závaznou pro ČR.**
- 2. Při úvaze o celkové délce řízení je nutno přihlížet i k té jeho části, v níž jako účastník vystupoval právní předchůdce osoby, která vstoupila do řízení jako jeho dědic apod.**
- 3. Nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí a § 22 odst. 1 věty třetí ZOS je třeba potvrdit, není-li úspěšně popřena, anebo, nepostačuje-li konstatování porušení práva, přizná se za ni zadostiučinění v penězích.**

13 Šustek, P.: Náhrada při ublížení na zdraví a usmrcení. [online]. [cit. 2014-11-23]. Dostupný na internetu: < <http://projekty.rozhlas.cz/obcanskyzakonik/?okruh=12>>.

14 Metodika byla krátkou dobu publikována pod č. 63/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a dostupná na webových stránkách soudu. Nejvyšší soud v tiskové zprávě ale uvedl, že ve skutečnosti totiž kolegium přijalo jenom usnesení s formulací: „materiál byl vzat na vědomí.“ Vzetí na vědomí není doporučením. Na základě těchto uvedených informací byl z webových stránek Nejvyššího soudu materiál pod č. 63/2014 odstraněn.

15 Mališ, D.: Nová metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví – zatím zčásti nehotová, ale velmi užitečná 94311, [epravo.cz](http://www.epravo.cz/online), [online]. [cit. 2014-11-17]. Dostupný na internetu: < <http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-metodika-nejvyssiho-soudu-k-nahrade-nemajetkove-ujmy-na-zdravi-tatim-zcasti-nehotova-ale-velmi-uzitecna-94311.html> >.

16 Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1919/2008, ze dne 12. 8. 2008.

17 Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1628/2013, ze dne 31. 7. 2014.

18 Předpis č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

4. Při úvaze o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je třeba přihlížet k celkové době, po kterou řízení trvalo, nikoliv tedy jen k době, po kterou docházelo k průtahům ve smyslu nečinnosti.
5. Přiměřené zadostiučinění lze přiznat i tehdy, jestliže řízení, v němž došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí a § 22 odst. 1 věty třetí ZOS, nebylo doposud pravomocně skončeno.
6. Při určování výše přiměřeného zadostiučinění nelze vycházet z toho, že přiznaná peněžní náhrada musí být nižší než částka, která je ve smyslu § 444 odst. 3 obč. zák. stanovena jako jednorázové odškodnění pozůstalým za smrt osoby blízké.
7. Výše přiměřeného zadostiučinění za porušení práva na přiměřenou délku řízení u právnických osob nemusí být vždy nižší, než je tomu u osob fyzických.
8. V případě řízení, v němž vystupovalo více účastníků žádajících náhradu nemajetkové újmy za jeho nepřiměřenou délku, je možno podle okolností částku odškodnění, náležející každému z nich, přiměřeně snížit oproti částce, jež by byla poškozenému přiznána v případě, že by se řízení na jedné straně účastnil sám.
9. Odůvodnění výše přiznaného zadostiučinění musí obsahovat hodnocení, v němž se vychází ze základní částky stanovené násobkem celkové doby řízení v letech či měsících a částky přiznávané za jednotku času řízení s následným připočtením či odečtením vlivu skutečností vyplývajících z kritérií obsažených v § 31a odst. 3 písm. b) až e) ZOS.
10. Poškozený má právo na úrok z prodlení ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění uplatnil postupem podle § 14 ZOS.¹⁹

Určení délky řízení

Aby bylo možno uzavřít, že účastník má právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, je třeba nejprve vyřešit otázku, zda vůbec v konkrétním případě došlo k porušení práva na přiměřenou délku řízení, tedy zda řízení skutečně bylo nepřiměřeně dlouhé. Je nutné přihlídnout k níže uvedeným kritériím:

- a) složitosti případu,
- b) chování poškozeného,
- c) postupu příslušných orgánů,
- d) významu předmětu řízení pro poškozeného.

ad a) Složitost případu. Je jednou z možných objektivních příčin prodloužení řízení. Je zde možné přihlídnout jak k procesním komplikacím, tak i skutkové či hmotněprávní složitosti daného případu. Vždy by se ale mělo přihlížet k tomu, jak si v konkrétním případě počínal rozhodující orgán, neboť obecně platí, že ten by měl mít k dispozici takové procesní nástroje a takové schopnosti, aby se v co nejkratším čase vypořádal i s náročnějším případem.

ad b) Chování poškozeného. Je subjektivním kritériem, které může na celou délku řízení působit jak negativně, tak i pozitivně.

1. Na jednu stranu může poškozený jako účastník řízení přispět k nárůstu jeho délky svou nečinností (např. nereagováním na výzvy soudu) nebo naopak svou aktivitou ryze obstrukčního charakteru (např. opakované činění nejasných podání, navrhování provedení mnoha důkazů, četné změny žalobních návrhů atd.), a to jak úmyslným, tak i nedbalostním jednáním; zde jde pak o „průtahy“ vedoucí k prodloužení řízení ve smyslu § 31a odst. 3 písm. c) ZOS jím způsobené.

2. Na druhou stranu může poškozený jakožto účastník řízení vyvíjet činnost alespoň teoreticky směřující ke zkrácení délky řízení, v což lze zahrnout i využití dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení způsobené nečinností rozhodujícího orgánu.

ad c) Postup orgánu veřejné moci. Během řízení může být kvalifikován buď jako snaha rozhodnout ve věci v co nejkratším možném čase, a to při zachování zákonem předepsaných procesních postupů, nebo na druhé straně jako bezdůvodná nečinnost, svévole či neschopnost vedoucí ke zbytečným prodávám ve vyřizování případu (tzv. průtahy v řízení).

Obecné vyjádření žádoucího postupu je ostatně obsaženo např. v § 6 o. s. ř., tedy, že „v řízení postupuje soud v součinnosti se všemi účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly spolehlivě zjištěny“. Podobně § 6 odst. 1 věta první správního řádu stanoví, že „správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů“. Toto pravidlo je po jisté modifikaci uplatnitelné ve všech soudních řízeních i v řízeních před jinými orgány veřejné moci v České republice.

Pod pojem nesprávnosti postupu orgánu veřejné moci je třeba zahrnout i takové případy, v nichž dojde ke zrušení rozhodnutí soudu nižšího stupně jen proto, že soud nižšího stupně nerespektoval závazný právní názor soudu vyššího stupně či nález Ústavního soudu, který mu byl z jeho úřední činnosti znám, popř. byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení.²⁰ Ve zrušovacím rozhodnutí musí být ale zřetelně uvedeno, že rozhodnutí soudu nižšího stupně je zrušováno právě z důvodu nerespektování právního názoru soudu vyššího stupně. Podobným případem je i situace, kdy rozhodnutí soudu nižšího stupně bylo zrušeno výlučně z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti nebo procesní vady soudu nižšího stupně.

ad d) Význam řízení pro poškozeného. Je velmi důležitým objektivním kritériem, jemuž je třeba věnovat obzvláště velkou pozornost. Je možné určitým zobecňujícím postupem kvalifikovat jednotlivé druhy případů, a to podle předmětu řízení, čili podle práva či oprávněného zájmu, jichž se řízení dotýká.

1. trestní řízení, je-li omezena osobní svoboda účastníka,
2. ochranu osobnosti,
3. rodinněprávní vztahy, ve věcech péče o nezletilé a věci výživného,
4. určení osobního stavu,
5. pracovněprávní spory,
6. plnění ze strany státu (sociální dávky, dávky důchodového pojištění, dávky zdravotního pojištění, podpora v nezaměstnanosti atd.).

¹⁹ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky Cjpn 206/2010 ze dne 13. 4. 2011.

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1637/2009, ze dne 20. 10. 2010.

Stanovení výše přiměřeného zadostiučinění

ESLP dospěl k závěru, že celková výše přiměřeného zadostiučinění přiznaného vnitrostátním orgánem smluvního státu nemusí dosahovat takové výše, kterou by ve svém rozhodnutí přiznal sám soud, jestliže celková výše zadostiučinění nebude nepřiměřeně nízká. K podobnému závěru dospěl i Nejvyšší soud jen za podmínek, že příslušná rozhodnutí musí být v souladu s právní tradicí a životním standardem naší země.²¹

Každé řízení přitom nějakou objektivně nutnou dobu musí trvat a samotná tato doba z logiky věci není nepřiměřená. Přiznané odškodnění by proto mělo odpovídat této době „navíc“, nikoliv celkové délce řízení jako takové, byť jinak jde nepochybně o kritérium relevantní pro závěr, že došlo k porušení práva. Přiměřeně zadostiučinění lze přiznat i tehdy, jestliže řízení, v němž došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí a § 22 odst. 1 věty třetí ZOS, nebylo doposud pravomocně skončeno.

Odůvodnění výše přiznaného zadostiučinění musí obsahovat hodnocení, v němž se vychází ze základní částky stanovené násobkem celkové doby řízení v letech či měsících a částky přiznávané za jednotku času řízení s následným připočtením či odečtením vlivu skutečností vyplývajících z kritérií obsažených v § 31a odst. 3 písm. b) až e) ZOS.

Z rozhodnutí velkého senátu ESLP ve věci Apicella a nálezu Ústavního soudu,²² je možné též dovodit, že soud považuje za přiměřené, pokud je vnitrostátním orgánem přiznáno poškozenému asi 45 % částky, kterou by přiznal sám.

Ministerstvo spravedlnosti při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění vychází z částky 15 000 Kč za rok řízení. J. Kmec uvádí, že „částky přiznávané stěžovatelům v rozsudcích proti České republice z titulu morální újmy způsobené porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě se pohybují řádově v tisících euro. Průměr se pohybuje okolo 5 000 euro.“²³ Tato částka je za celou dobu řízení.

Z pohledu těchto údajů pak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pro poměry České republiky je přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, pohybuje v rozmezí mezi 15 000 Kč až 20 000 Kč za jeden rok řízení, tj. 1 250 Kč až 1 667 Kč za jeden měsíc řízení. Nejvyšší soud přitom ale považuje za nezbytné zohlednit také to, že jakékoliv řízení vždy nějakou dobu trvá. Bylo by proto nesprávné, jestliže by i počáteční doba řízení, kterou by bylo možno považovat ještě za přiměřenou, byla odškodňována ve stejné výši jako doba ji přesahující.

1-2 roky (Kč)	3 roky (Kč)
7 500 až 10 000	15 000 až 20 000
za 1 měsíc	za 1 měsíc
625 až 833	1 250 až 1 666

Tabulka 1: Základní částka roční újmy

Pro účely vypořádání se s touto problematikou tak Nejvyšší soud pokládá za rozumné, jestliže první dva roky řízení (resp. prvních 24 měsíců) budou ohodnoceny částkou o polovinu nižší, to je za jeden rok pak 7 500 Kč až 10 000 Kč.²⁴

Částku, k níž se dospěje součinem základní částky za jeden

rok řízení (modifikované za prvé dva roky řízení) a celkové doby řízení počítané v letech či měsících, lze následně upravovat v důsledku působení jednotlivých faktorů uvedených pod písmeny b) až e) § 31a odst. 3 ZOS podle kritérií, která jsou však neuzavřeným výčtem okolností, k nimž lze v konkrétní věci při stanovení konečné výše odškodnění přihlídnout, a základní částku je možné přiměřeně zvýšit či snížit. Dle názoru Nejvyššího soudu by přitom mělo být v obecné rovině dostatečné zvýšení či snížení nepřesahující 50 %, aby byl zachován vztah přiměřenosti mezi utrpěnou újmou a za ni poskytovaným odškodněním. S přihlídnutím k okolnostem konkrétní věci však lze ve výjimečných případech uvažovat o zvýšení či snížení i ve větším rozsahu.

V tab. č. 2 je modelový příklad, kdy soud dovodil, že řízení bylo extrémně dlouhé, to je 10 let (asi pětkrát delší, než by bylo možno vzhledem k okolnostem případu očekávat), neboť se nejednalo o věc složitou ani po skutkové, ani po procesní stránce. Vycházel proto ze základní sazby nemajetkové újmy ve výši 18 000 Kč za jeden rok soudního řízení. Základní částku zvýšil o 10 % vzhledem k jednoduchosti projednávané věci, o dalších 10 % z důvodu, že poškozený se na prodloužení doby řízení nepodílel, o dalších 10 % pro neodůvodněné průtahy v řízení na straně soudu.

řízení extrémně dlouhé 10 let	
základní sazby nemajetkové újmy ve výši 18 000 Kč za jeden rok soudního řízení	18 000 Kč
zvýšil o 10 % vzhledem k jednoduchosti projednávané věci	19 800 Kč
o dalších 10 % z důvodu, že poškozený se na prodloužení doby řízení nepodílel	21 780 Kč
o dalších 10 % pro neodůvodněné průtahy v řízení na straně soudu	23 958 Kč
snížil o 10 %, protože řízení pro žalobce nemělo zásadní význam	21 780 Kč
první dva roky	21 780 Kč
dalších 8 let	174 240 Kč
celkem nemajetková újma	196 020 Kč

Tabulka 2: Modelový výpočet nemajetkové újmy

Celková výše nemajetkové újmy je tak vyčíslena na 196 020 Kč. Výše uvedená nemajetková újma zohledňuje řadu dílčích aspektů, ale dle názoru autora má dosti zásadní nedostatky. Zvyšování koeficientů, v tomto případě o deset procent, je značně ovlivněno subjektivním dojmem, i když jakoby mělo zdání objektivnosti. **Daleko více vyplyne vnitřní rozporuplný stav, když začneme porovnávat velikost škody a délku trvání působení škůdce. Uvedený výpočet by bylo vhodné rozšířit o tento ukazatel.** Tento výpočet je ale vhodný jenom pro stanovení nemajetkové újmy v případě, že nevznikne škoda snížení nebo zvýšení majetku, ale jenom v průtazích řízení.

21 Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1145/2009, ze dne 20. 5. 2009.

22 Nález Ústavního soudu č. j. I. ÚS 192/11 ze dne 28. 3. 2011.

23 Kmec, J.: K výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení, Právní zpravodaj, 2006, č. 8, str. 12.

24 Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky Cpjn 206/2010 ze dne 13. 4. 2011.

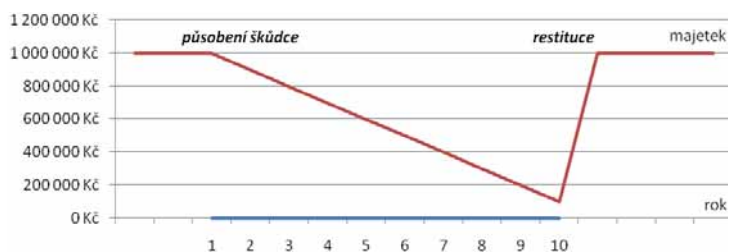
5. Úvahy de lege ferenda nemajetkové újmy

Při náhradě nemajetkové újmy, co se týče úpravy de lege ferenda, by mělo být uplatňováno moderační právo soudu při posouzení celkové velikosti újmy vyjádřené v penězích a délkou působení škůdce, eventuálně délkou řízení. Uplatňování tohoto práva v ČR a SR by vyžadovalo větší legislativní změny.^{25, 26}

Zadostiučinění má tři základní složky:

- náhradu materiální újmy,
- náhradu nemajetkové újmy,
- náhradu nákladů řízení.

Náhrada materiální újmy v praxi přejde do institutu ztráty reálných šancí (příp. příležitostí) v souvislosti s očekávaným nebo hypotetickým ziskem, který by nastal. Ve francouzštině „perte de chance“²⁷ (zmařená šance) nebo v angličtině „lost of opportunity“²⁸ (ztráta příležitosti).



Graf 1: Zmenšení majetku vlivem škůdce

Na grafu č. 1 je modelový příklad, kdy škůdce působil na majetku jeden milion korun po dobu deseti let. Je vidět, jak hodnota majetku klesá a po určité době může dosáhnout hodnotu nula. V oblasti českého práva lze náhradu za tzv. zmařenou příležitost nebo ztrátu reálné šance uplatnit prostřednictvím náhrady škody v podobě ušlého zisku.²⁹ Po restituci, to je po úhradě finančních prostředků, které dorovnávají původně snížený majetek, trvá určitou dobu, formou oprav, než majetek získá původní hodnotu. Nároky na náhradu ušlého zisku i skutečné škody byly doposud v českém právu řešeny dle § 442 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku.

Uznáváme-li, že náhrada škody má určité společenské funkce, především preventivní a restituční, můžeme právní úpravu, resp. její interpretaci, poměřovat tím, jak k naplňování těchto funkcí přispívá, nebo jak je oslabuje. Stejně jako ve smluvním právu můžeme pozorovat věčný spor mezi liberalismem a protekcionismem ve prospěch slabší smluvní strany.

25 Nedbálek, K.: Metodický návod výpočtu hypotetického ušlého zisku, Bulletin advokacie online, viz < <http://www.bulletin-advokacie.cz/metodicky-navod-vypocet-hypotetického-usleho-zisku>, publikováno 20. 1. 2014.

26 Nedbálek, K.: Metodický návod výpočtu hypotetického ušlého zisku s komparací v SR a ČR, Bulletin slovenskej advokácie, č. 1-2 /2014, ročník XX.

27 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 7. 2006 ve věci stížnosti č. 77575/01 Farange S. A. proti Francii, § 49.

28 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 1. 2007 ve věci stížnosti č. 60682/00 Young proti Spojenému království, § 48.

29 Nedbálek, K.: Výpočet abstraktního ušlého zisku z rentability při škodě v daňovém řízení, Právník č. 3/2011, str. 294.

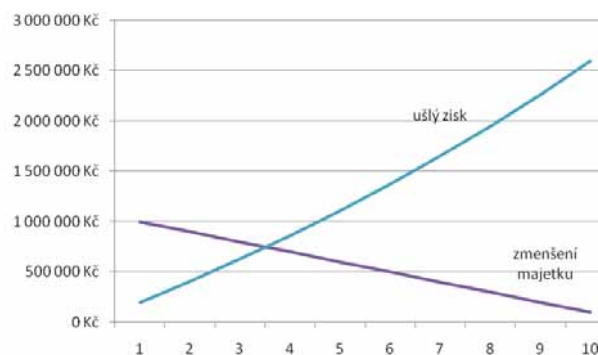
30 Bejček, J.: Poznámka ke vztahu ušlého zisku a tzv. zmařených příležitostí, Obchodní právo č. 4/2005, str. 2-3.

rok	Mk	Bk
1	1 000 000 Kč	1 100 000 Kč
2	1 100 000 Kč	1 210 000 Kč
3	1 210 000 Kč	1 331 000 Kč
4	1 331 000 Kč	1 464 100 Kč
5	1 464 100 Kč	1 610 510 Kč
6	1 610 510 Kč	1 771 561 Kč
7	1 771 561 Kč	1 948 717 Kč
8	1 948 717 Kč	2 143 589 Kč
9	2 143 589 Kč	2 357 948 Kč
10	2 357 948 Kč	2 593 742 Kč

Tabulka 3: Kapitál zvyšovaný o 10 % ročně

V tabulce č. 3 je modelový případ ušlého zisku počátečního kapitálu 1 mil. Kč, a ročně zvyšujeme hodnotu kapitálového majetku o 10 %, po deseti letech se zvýšila nominální hodnota víc než 2,5 krát. I v reliktním právu odpovědnosti za škodu je hranice konsenzu a představ o správných proporcích mezi svobodou a rovností pohyblivá.³⁰

V grafu č. 2 je na modelovém příkladu vidět tendence zvyšování škody, a to zmenšováním majetku vlivem působení škůdce. Na druhé křivce tohoto grafu je exponenciální nárůst ušlého zisku, který by za normálních podmínek tento majetek, resp. kapitál vložený do tohoto majetku, generoval.



Graf 2: Celková škoda

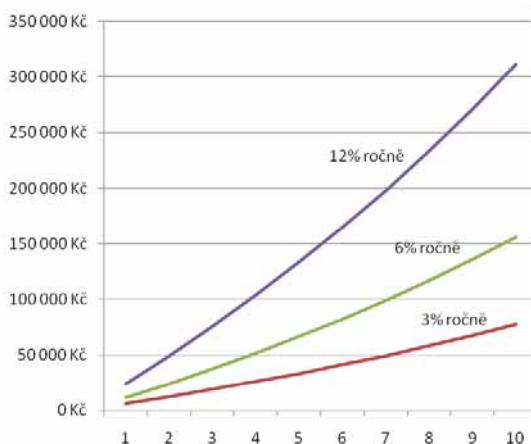
rok	škoda	3%	6%	12%
1	200 000 Kč	6 000 Kč	12 000 Kč	24 000 Kč
2	410 000 Kč	12 300 Kč	24 600 Kč	49 200 Kč
3	631 000 Kč	18 930 Kč	37 860 Kč	75 720 Kč
4	864 100 Kč	25 923 Kč	51 846 Kč	103 692 Kč
5	1 110 510 Kč	33 315 Kč	66 631 Kč	133 261 Kč
6	1 371 561 Kč	41 147 Kč	82 294 Kč	164 587 Kč
7	1 648 717 Kč	49 462 Kč	98 923 Kč	197 846 Kč
8	1 943 589 Kč	58 308 Kč	116 615 Kč	233 231 Kč
9	2 257 948 Kč	67 738 Kč	135 477 Kč	270 954 Kč
10	2 593 742 Kč	77 812 Kč	155 625 Kč	311 249 Kč

Tabulka 4: Roční úroky ze škody

Priměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu by podle autorova názoru mělo být takové procento, které nějakým způsobem vyjadřuje a kompenzuje nemajetkovou újmu. Vzhledem k tomu, že celková škoda roste exponenciálně, pak do tří let by měla být 1 % za měsíc, do šesti let 0,5 % za měsíc, a více než 6 let se jeví ideální 0,25 % z celkové škody za měsíc působení škodné události.

Dále dle § 31 ZOS je nárok na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu také bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Graf č. 3 zobrazuje predikované možnosti úroků z celkové škody. Jedná se o roční úroky 3 %, 6 % a 12 %. Z toho může být odvozen třetí prvek celkové škody vyjádřen v penězích, respektive nemajetkovou újmu, což bylo cílem této práce.



Graf 3: Úroky ze škody

Paušální náhrada nemajetkové újmy

Tento institut v českém právu neexistuje, hojně se používá v anglosaském právu. V mezinárodním obchodě je velmi rozšířený institut tzv. *liquidated damages*, tedy volným překladem dohodnutá – smluvní paušalizace náhrady škody.³¹

Můžeme zde aplikovat systém dispozitivní volby práv a povinností, na kterém je z velké části budováno soukromé právo, na rozdíl od menší části omezujících kogentních ustanovení, a to příkazujících nebo zakazujících norem v občanském, obchodním, respektive korporativním zákoně.

Dohodou smluvních stran můžeme dospět ke konsenzu paušální hodnoty nemajetkové újmy. Vychází se ze škody zmenšení majetku, ušlého zisku, nebo hypotetického zisku. Z těchto hodnot se stanoví určitá procentuální hodnota, a ta se násobí jednotlivými roky působení škůdce. Vzhledem ke smluvní svobodě nelze stranám bránit, aby škodu paušalizovaly jakkoliv jinak, pokud k tomu jejich vůle směřuje, a i to, jak nazvou uvedenou nemajetkovou újmu, je věcí těchto subjektů.

Paušalizační funkci si lze jednoduše představit podle obdoby v české smluvní pokutě, pokud je sjednána jako paušalizační, tedy pokud konzumuje nárok na náhradu škody vzniklé z porušení stejné povinnosti. Na rozdíl od smluvní pokuty však nemůže mít trestní povahu, nemá sloužit jako sankce za porušení. **Liquidated damages mají důsledně fun-**

govat jako vzájemně dohodnutý, v dobré víře učiněný odhad rozsahu škod, které mohou potenciálně vzniknout. Jde pouze o snahu co nejpřesněji odhadnout a stanovit rozsah náhrady škody již dopředu. Smysl takového postupu je zřejmý, a to zjednodušení následné situace, která nastane po porušení. Odpadá nutnost zjišťovat a prokazovat výši skutečně vzniklé škody. Při porušení automaticky nastává povinnost zaplatit dohodnutou částku.

Vzhledem ke spekulativní nejisté povaze potenciálních škod poskytuje tento institut povinnému relativně velmi vysokou míru jistoty o velikosti případných nákladů kontraktu a umožňuje při ekonomickém uvažování kalkulovat s exaktními čísly.³²

6. Závěr vyhodnocení škody a nemajetkové újmy

Částka za nemajetkovou újmu se zdá velmi malá, pokud se bere v úvahu goodwill společnosti, a také fakt, že se společnost nemohla zúčastňovat veřejných zakázek. Při porovnání s ušlým hypotetickým ziskem, škodou a dobou škůdceva jednání by měla nemajetková satisfakce vyjádřená v penězích být průměrem předcházejících škod, jako základ výpočtu v této části. Tímto je zohledněna doba působení škůdce například 0,25 % za každý kalendářní měsíc, co působil škůdce, z celkové újmy vyjádřené v penězích.

Shrnutím můžeme konstatovat, že nemajetková újma se u každého subjektu a v každém případě musí posuzovat individuálně z několika aspektů:

1. brát v úvahu celkovou výši škody, a to zmenšení majetku,
2. dále jak se majetek neztvrdil, i když mohl, kdyby pokračoval normální přirozený běh událostí, nebyť zásahů škůdce,
3. doba působení škůdce, než došlo k saturaci restitučního nároku.

Po zodpovězení těchto aspektů můžeme stanovit spravedlivě velikost nemajetkové újmy, a taky celkovou nemajetkovou škodu vyjádřenou penězi.

Když porovnáme celkovou výši nemajetkové újmy ve veřejném právu a soukromém právu, dojdeme k zajímavým závěrům. U veřejného práva 24 000 Kč jako základní roční sazba odpovídá celkové škodě, zmenšení a zvětšení majetku v soukromém právu přibližně asi 200 000 Kč. To ukazuje na 1 % měsíční úrokové sazby z celkové škody, jak jsem se snažil modelově a pomocí grafů odvodit.

Použití nemajetkové satisfakce součtem škod, jako základ výpočtu a 0,25 % – 1 % za každý kalendářní měsíc, co působil škůdce z výše uvedené částky, je naprosto reálné a spravedlivé.

✦ Autor článku, advokátní koncipient ve Slušovicích, přednáší právo na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a je rozhodcem u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

31 M. Kavěna, M.: Exemplační náhrada škody v angloamerických a kontinentálních právních řádech, Parlamentní institut, Studie č. 5. 268, Parlament České republiky, Praha 2007, 18 stran, [online], duben, 2007, [cit. 2011-08-30]. Dostupný na internetu: < <http://www.psp.cz/kps/pi/PRACE/pi-5-268.pdf> >.

32 Šilhán, J.: Náhrada škody v obchodních vztazích a možnosti její smluvní limitace, 1. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, str. 89.

Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení



Mgr. ZDENA PINKAVOVÁ

1. Úvodem

„Soud rozhoduje na základě zjištěného stavu věci“,¹ a jelikož nebyl rozhodným událostem přítomen, tento skutkový

stav zjišťuje prostřednictvím procesu dokazování. Vzhledem k tomu, že „za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci“,² stojí soud před těžkou úlohou, kdy v rámci hodnocení důkazů musí také vyhodnotit jejich věrohodnost.

Nelze v této souvislosti opomenout, že nejčastěji používaným důkazním prostředkem v civilním řízení, kterému se článek věnuje, je svědecká výpověď, a právě s tímto důkazním prostředkem se problematika „hodnocení věrohodnosti“ nejvíce pojí.

Také anglický právní slovník „Legal Dictionary“ uvádí u definice věrohodnosti (credibility) premisu, v níž stojí: „Hlavní použití věrohodnosti v právu souvisí se svědeckou či účastnickou výpovědí v průběhu soudního řízení.“³ Posuzování věrohodnosti výpovědi svědka či účastníka soudního řízení je jeden z nejtěžších úkolů soudce. „Základem soudcova hodnotícího postupu by kromě lidských a odborných zkušeností měla být pravidla logického myšlení formulovaná v základních logických zásadách.“⁴

Situace je o to těžší, jedná-li se o výpověď svědka o skutečnostech, které se dozvěděl pouze z doslechu (anglicky označováno jako „hearsay“). Tato odvozená svědecká výpověď není v českém právním prostředí a priori vyloučená, avšak je třeba k ní přistupovat s veškerou opatrností. Žádný právní předpis nestanoví pravidla hodnocení důkazů, což se týká také tohoto důkazního prostředku, avšak určitá vodítka můžeme najít v soudní judikatuře, neboť nelze přehlédnout fakt, že nemůžeme hodnotit stejně výpověď svědka, který rozhodné události vnímal přímo svými smysly, a výpověď člověka, který se o těchto rozhodných událostech dozvěděl pouze zprostřed-

kovaně, kdy mu je sdělil někdo jiný, který však v daném řízení jako svědek nepůsobí. Některé právní slovníky „hearsay“ (odvozené důkazy) definují jako klepy, drby, pomluvy, což jsou sice hodně zjednodušené výrazy, avšak také leccos napoví o povaze tohoto druhu důkazního prostředku.

Článek si klade za cíl zejména formulaci kritérií věrohodnosti, a to tak, aby bylo dosaženo co možná největší předvídatelnosti soudního rozhodnutí. Jestliže totiž budeme schopni odhadnout soudcův způsob hodnocení provedených důkazů, můžeme lépe reagovat na nastalou situaci a přizpůsobit jí naši důkazní aktivitu tak, abychom byli schopni unést důkazní břemeno a zvítězit ve sporu.

2. Kritéria ovlivňující věrohodnost svědka

Soudní judikatura se již několikrát vyjádřila ke kritériím, která by měl vzít soudce v úvahu v souvislosti s hodnocením věrohodnosti svědecké výpovědi. Opakovaně však opisuje de facto stále stejnou poučku, která je sice tu a tam doplněna jednotlivými slovy, avšak jedná se o víceméně nepodstatné výrazy, které mají za úkol dotvořit již zavedenou premisu.

Uvedená poučka zní: „Soud vyhodnocuje věrohodnost výpovědi svědka nejen z toho hlediska, jaký má svědek vztah k účastníkům řízení a k projednávané věci, ale též s přihlédnutím k tomu, jaká je jeho rozumová a duševní úroveň, ke způsobu reprodukce skutečností, o nichž vypovídá, a k chování při výslechu, tj. zda je svědek přesvědčivý, zda vypovídá s jistotou, plynule a zda je ochoten odpovídat na otázky. Závěr o věrohodnosti svědka tak soud může učinit jen poté, kdy tohoto svědka sám vyslechné a posoudí, jaký má vztah k účastníkům, k věci, zda vypovídá přesvědčivě, s jistotou, nebo naopak zmateně, váhavě apod.“⁵ Z uvedeného vyplývá nutnost dodržení zásady bezprostřednosti, neboť jen tak může soud svědomitě posoudit a vzít v potaz vliv skutečností, které se objektivně nedají zachytit písemně v protokolu o úkonu. Dalším neodmyslitelným faktorem poukazujícím na pravdivost, resp. věrohodnost svědecké výpovědi, je míra souladnosti tohoto důkazu s dalšími důkazními prostředky.⁶ Posledně uvedené hledisko však poukazuje na věrohodnost jakéhokoliv důkazu, netýká se jen svědecké výpovědi, avšak je nutné také svědeckou výpověď, která by se jevila jako velmi věrohodná, podrobit testu, kdy ji vezmeme v úvahu v souvislosti s dalšími v řízení provedenými důkazy.

Pro zhodnocení věrohodnosti lze za nejvýznamnější považovat kritérium chování svědka při výslechu. Pod tímto hlediskem si lze představit celou škálu jednotlivých komponentů vystoupení svědka před soudem, jako např. plynulost řeči, jistota, přesvědčivost, tón hlasu, mimika, gesta, ochota odpovídat na doplňující dotazy, oční kontakt, nadměrná potivost a nebála bych se přiřadit sem také způsob reprodukce skutečností, jenž je však ve výše uvedené citaci rozhodnutí Nejvyš-

1 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (§ 153).

2 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (§ 125).

3 Právní slovník [online]. legal-dictionary, [cit. 29. 8. 2015]. Dostupné na <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com>>. „The major legal application of the term credibility relates to the testimony of a witness or party during a trial.“

4 Drápal L., Bureš J., a kol.: Občanský soudní řád I.: komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 914.

5 Např. rozsudek NS ČR ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 32Cdo 2795/2009, rozsudek NS ČR ze dne 6. 3. 2006, sp. zn. 21 Cdo 731/2006, rozsudek NS ČR ze dne 20. 12. 2007, sp. zn. 21 Cdo 360/2006.

6 Rozsudek NS ČR ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.

šího soudu uveden samostatně. Právě tyto „psychologické“ faktory svědecké výpovědi nejspolehlivěji lživá tvrzení odhalí.

Naopak jako nejslabší hledisko ovlivňující věrohodnost svědecké výpovědi můžeme hodnotit rozumovou a duševní úroveň vypovídající osoby, neboť toto kritérium má, dle mého názoru, význam pouze v případech, kdy má o tom, co vnímala svými smysly, vypovídat osoba, jež není plně svéprávná, tedy nezletilec či osoba trpící duševním onemocněním. Sice se může zdát, že se v praxi jedná o častý případ, avšak opak je pravdou. V situaci, kdy vypovídá plně svéprávný člověk, uvedené hledisko nehraje roli. Nelze například poukazovat v této souvislosti na dosažené vzdělání svědka, kdy bychom považovali vysokoškoláka za nejpravdomluvnějšího, středoškoláka za střed a člověka, který dosáhl pouze základního vzdělání za osobu s největším sklonem ke lži. Naopak si myslím, že jde-li o člověka vzdělaného, je třeba být při hodnocení jeho výpovědi obezřetnější, neboť právě on může do svého líčení skutečností či následných odpovědí na doplňující otázky promítnout nějaký svůj „kalkul“.

Soudní judikatura také v souvislosti s poukazem na věrohodnost svědecké výpovědi spojuje fakt, zda byl či nebyl svědek poučen o trestněprávních následcích křivé výpovědi.⁷ Jedná se o hledisko, které je velmi rozšířené také v zemích anglo-amerického právního systému,⁸ zde se však uplatňuje určitá modifikace, a to taková, že roli nehraje poučení o trestněprávních následcích křivé výpovědi, ale fakt, že bylo svědectví poskytnuto pod přísahou. V této souvislosti se však jedná v podstatě o totéž. Soudce v uvedených případech navenek deklaruje svou autoritu. Jestliže však toto hledisko můžeme považovat za určující, je otázkou. Dle mého názoru čím dál tím méně. Mnohem účinněji, než hrozba trestněprávních sankcí či nátlak ve formě přísahy, působí snaha o zachování obyčejné lidské vlastnosti – hrdosti, kdy lidé raději řeknou pravdu, než aby byli veřejně zostuzeni nachytáním při lži. Schopný soudce by svými doplňujícími dotazy měl být schopen případnou lež odhalit, přičemž již samotná hrozba takového odhalení na svědka preventivně působí takovým způsobem, že raději vypoví pravdivě.

Je třeba také zmínit, že i když v citaci uvedené aspekty ovlivňují věrohodnost svědecké výpovědi, nelze existenci některého atributu signifikujícího lež, považovat automaticky za lež. Například nelze tvrdit, že „*příbuzenský či jiný vztah svědka k účastníkovi řízení bez dalšího znamená nevěrohodnost svědka či jeho nezpůsobilost svědčit.*“⁹ Při výskytu atributu poukazujícího na možný vliv na pravdivost výpovědi je však třeba pozorně a pečlivě přihlídnout k dalším okolnostem výslechu.

Co se týče způsobu hodnocení kritérií ovlivňujících věrohodnost, lze zde, tak jako v jiných případech důkazního hodnocení, vycházet z ustanovení § 132 o. s. ř., kdy nejprve zhodnotíme každý aspekt jednotlivě (zvláště), následně však také všechny ve vzájemných souvislostech. Bude-li tudíž například svědek zároveň příbuzným strany soudního sporu, v němž má podat svědectví, nelze pouze z tohoto holého faktu hodnotit jeho výpověď jako lživou, čili nevěrohodnou. Je třeba vzít v úvahu také další hlediska, zejména jeho chování a reakce při výslechu.

3. Odvozená svědecká výpověď

Výpověď o okolnostech, o kterých se vypovídající dozvěděl od jiného, nazýváme také svědeckou výpovědí, i když ten, kdo

vypovídá, definici svědka, jako osoby, která rozhodné skutečnosti vnímala svými smysly, nespĺňuje. **Svědectví z druhé ruky je v našem právním řádě, jakožto prostředek, jímž lze zjistit stav věci, obecně přípustný, avšak při hodnocení jeho pravdivosti, resp. věrohodnosti, je třeba postupovat ještě obezřetněji, než je tomu v případě svědecké výpovědi přímé.**

V USA jsou takovéto důkazy obecně nepřipustné, kdy hlavními důvody pro tento krok jsou – (1) nemožnost podrobit původce důkazu křížovému výslechu, a to zejména pro doplnění, upřesnění či uvedení na pravou míru některých vyjádření zmíněných ve svědecké výpovědi, u nichž je takovéto upřesnění potřeba, ale také (2) nemožnost zohlednit některá výše uvedená kritéria věrohodnosti, jako např. schopnost vnímat, zapamatovat si a reprodukovat, psychologická hlediska týkající se původního svědka události při sdělení informací prostředníkově, okolnosti, které provázely vnímání skutečnosti atd. Ze tří hlavních faktorů poukazujících na věrohodnost svědka, kterými jsou pozorovací smysl (v širokém slova smyslu), objektivita, pravdomluvnost (čestnost),¹⁰ mohou být všechny zkráceny již původcem důkazu a dále pak následně ještě sdělením u soudu vypovídajícího prostředníka. Každý člověk je schopen totiž vnímat stejnou okolnost či událost odlišně, a to nejen co se týče fyzických schopností (zrak, sluch, vyjadřovací schopnosti), ale také může výslednou situaci jinak pochopit a tím vše jinak dále prezentovat. V souvislosti se zprostředkovanou svědeckou výpovědí vyvstává ještě další riziko. Člověk, který má nyní vypovídat u soudu a rozhodným událostem nebyl přítomen, přičemž mu je tlumočila pouze jiná osoba, mohl nesprávně pochopit slova, kterými původce důkazu vše popsal. Jako příklad této situace mohou zmínit uvedení přezdívky, která může v druhém člověku vyvolat mylný závěr o subjektu vystupujícím v mimosoudním prohlášení. Např. přezdívka „Matka“ evokuje třetí osobě dojem, že se jedná o skutečnou maminku osoby, která učinila prohlášení, a vůbec jej nenapadne, že jde o člověka, který není vůbec s původcem důkazu příbuzný, má pouze takovouto familiární přezdívku.

3.1 Věrohodnost odvozené svědecké výpovědi

Odvozená výpověď je tedy z pohledu „hodnocení věrohodnosti“ nesrovnatelně „rizikovější“ než výpověď osoby, která skutečnosti, o nichž svědčí, vnímala přímo svými smysly. Judikatura tento problém řeší zcela minimálně, neboť většinou vnitřní úvahy soudce při hodnocení důkazů nejsou v tomto směru nikterak v odůvodnění rozhodnutí řešeny či alespoň zmíněny. Nejpravděpodobnějším důvodem pro absenci bližšího rozboru hodnocení odvozené svědecké výpovědi může být to, že se jedná o jasnou záležitost, kdy se zcela samozřejmě nabízí logický názor, že takováto výpověď nemá stejnou „váhu či hodnotu“ jako svědecká výpověď přímého účastníka

7 Rozsudek NS ČR ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.

8 Walz, Jon R., Park Roger C.: Evidence: Law Summaries, Thomson BarBric, Chicago 2005, str. 135.

9 Rozsudek NS ČR ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 133/2011.

10 Walton, Douglas: Witness Testimony Evidence: Argumentation, Artificial Intelligence, and Law, University of Winnipeg, Cambridge University Press, New York 2008, str. 49.

projednávané události. S tímto lze souhlasit a soudce, jakožto vzdělaný, zkušený a jak lidsky, tak morálně hodnotný člověk, musí k uvedenému závěru dospět také a tím pádem tyto své úvahy promítnout do konečného rozhodnutí.

3.2 Podmínky použitelnosti odvozené svědecké výpovědi dle ESLP

ESLP dokonce v jednom svém rozhodnutí formuloval podmínky, za kterých je použití svědecké výpovědi z druhé ruky ospravedlněno a také žádoucí. Jedná se sice o rozhodnutí v trestněprávní věci, avšak je, dle mého názoru, použitelné také v právu civilním. Uvedené rozhodnutí mimo jiné uvádí: „*V každém případě, kdy vyvstane otázka spravedlivosti řízení s ohledem na použití výpovědi nepřítomného svědka, je třeba zkoumat, zda zde byly dostatečně vyvažující faktory, včetně opatření, která by umožnila korektní a spravedlivé zhodnocení spolehlivosti (pravdivosti, věrohodnosti) takového důkazu.*“¹¹

Pro použití takového důkazu je žádoucí splnění následujících podmínek: „*Zprvče, skutečnost, že nebyl vyslechnut pří-
mý svědek, je důsledkem nemožnosti tohoto svědka najít, musí být zjištěno, že skutečně došlo k aktivnímu pátrání; zadržet, sporná výpověď nemůže v žádném případě představovat jediný důkaz, na němž soudní rozhodnutí spočívá.*“¹² Co se týče prvně zmíněné podmínky, zřejmě se zde nejedná pouze o případ, kdy nelze svědka najít, čili, kdy se jedná o svědka nezvěstného, může jít také o svědka zemřelého, neschopného výpovědi z důvodu nemoci či osoby, která vypovídat odmítla. Zkrátka **jakákoliv objektivní překážka znemožňující postavení před soud člověka, který danou záležitost přímo vnímal svými smysly, a následné podrobení ho výslechu a konfrontaci se stranami sporu, aprobejše užití svědecké výpovědi z druhé ruky.**

Co se týče druhé podmínky, pak ta poukazuje na podpůrnou povahu tohoto typu důkazů. Vzhledem k zásadě bezprostřednosti nemůže být pochyb o tom, že měli-li bychom k dispozici obě možnosti, a to jak výslech svědka přímého, tak „odvozeného“, vybereme si prvně zmíněnou možnost, přičemž druhá zmíněná padá v úvahu jen, je-li vyslechnutí původního svědka nemožné, resp. je to možné, avšak s nepoměrnými obtížemi. Jde-li však o pouhou podpůrnou povahu odvozené výpovědi, toto v našem civilně procesním právu neplatí. Není-li k dispozici jiný důkaz, je klidně možné postavit rozhodnutí pouze na důkazech z doslechu, přičemž se tak běžně děje, a to zejména v souvislosti s případy, kdy přímí svědci již nežijí. Záleží pouze na tom, zda soudce v rámci celkového hodnocení důkazů uzná důkazní břemeno za unesené a tvrzené skutečnosti za prokazané, či nikoliv. Jestliže následně své úvahy přesvědčivě uvede v odůvodnění rozhodnutí, není důvod, proč by měl rozhodnout odlišně jen z důvodu neprovedení přímých důkazů. Jinými slovy, soudce má v civilních

sporech v našem právním prostředí v tomto ohledu zcela volnou ruku a záleží pouze na jeho úvaze.

Typickým příkladem, užití svědeckých výpovědi z druhé ruky jsou případy, kdy původce důkazu již zemřel, avšak před smrtí sdělil rozhodné skutečnosti jiné osobě, která má o tomto sdělení svědčit. Tato osoba sama tedy potřebnými informacemi disponuje jen v té podobě, rozsahu a obsahu, jaký jí byl sdělen nyní zemřelou osobou. Zde je však často použití těchto méně spolehlivých důkazů ospravedlněno objektivní nemožností získat potřebné informace z jiných zdrojů (důkazů), a to vzhledem k velké časové prodlevě.¹³

V naší judikatuře můžeme přímo nalézt také zmínky o tom, že odvozená svědecká výpověď má nižší hodnotu, než je tomu u výpovědi původní. Vyjádřena je takto skutečnost např. jazykovým výkladem, kdy textace rozhodnutí soudu uvádí v souvislosti s odvozenou výpovědí výraz „pouze“ či „jen“, např. „*ostatní svědkyně mají o věci vědomost jen z doslechu*“¹⁴ nebo „*toto tvrzení bylo vyvráceno výpovědí svědka K., který vypovídal po řádném poučenísvědkyně W., P. a H. pak vypovídaly pouze o tom, co slyšely z doslechu, a nikdo z nich se blíže nevyjádřil k tomu, že by mu bylo známo, že žalobkyně žije s panem K. ve společné domácnosti.*“¹⁵ Z posledně zmíněného rozhodnutí dokonce vyplývá také fakt, že soudce rozhodující tento konkrétní případ postavil při hodnocení důkazů jednu přímou svědeckou výpověď hierarchicky výše než tři svědecké výpovědi odvozené.

3.3 Rozsudek NS ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006

Před českým soudem se také (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR padlo v této věci v roce 2008) objevil **případ, kdy vystupoval v řízení jako svědek advokát, který v tomtéž řízení působil jako zástupce účastníka.** Měl vypovídat o skutečnostech, které se od svého klienta – účastníka daného řízení dozvěděl v rámci výkonu svého povolání. K tomuto účelu byl zproštěn mlčenlivosti. Odhlédneme-li od všech dalších diskutabilních aspektů a zaměříme-li se pouze na charakter a věrohodnost této výpovědi, je třeba uzavřít, že se jednoznačně jedná o výpověď odvozenou – advokát se rozhodně okolnosti dozvěděl od svého klienta, nebyl jim tedy fyzicky přítomen.

Hodnocení věrohodnosti takovéto svědecké výpovědi se, dle mého názoru, vymyká všem pravidlům hodnocení věrohodnosti výpovědi kteréhokoliv jiného svědka. Nejen, že lze předpokládat, že je advokát perfektně připraven zdolat i dříve zmíněná psychologická kritéria hodnocení věrohodnosti, věrohodnost jeho výpovědi je narušena také další okolností, kterou je existence smluvního vztahu s klientem. Nejvyšší soud v předmětném rozhodnutí konstatoval: „*Vypovídá-li advokát po zbavení povinnosti mlčenlivosti v řízení jako svědek, je sice poučen o trestních následcích křivé výpovědi, ale ani tato okolnost nemění nic na tom, že zároveň trvají jeho povinnosti vyplývající zejména z ustanovení § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Nelze proto bez dalšího očekávat, že by vypovídal v neprospěch svého klienta (porušil by tím princip důvěry v advokáta). Z uvedeného vyplývá, že, vypovídá-li advokát, zástupce účastníka řízení, v tomtéž řízení jako svědek o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb*

11 Kmec, Jiří: Evropský soud pro lidská práva – prosinec 2011, Soudní rozhledy, 2015, č. 2, str. 76.

12 Kmec, Jiří: Evropský soud pro lidská práva – prosinec 2011, Soudní rozhledy, 2015, č. 2, str. 76.

13 Např. náleží ÚS ČR ze dne 3. 6. 2003, sp. zn. I. ÚS 177/01.

14 Rozsudek NS ČR ze dne 13. 11. 2003, sp. zn. 29 Odo 212/2013.

15 Rozsudek KS v Ústí nad Labem ze dne 5. 1. 2004, sp. zn. 10 Co 150/2004.

tomuto účastníku řízení, je věrohodnost jeho výpovědi již z důvodu existence smluvního vztahu o zastoupení mezi účastníkem řízení a advokátem výrazně oslabena a soud při hodnocení tohoto důkazu musí k této okolnosti přihlížet; zpravidla bude takovýto důkaz jen součástí logického důkazního řetězce, který nenarušuje, nikoli důkazem rozhodujícím.“¹⁶

Dle mého názoru je obecně tento postup nepřijatelný, neboť klient se na advokáta obrátí s plnou důvěrou a spoléhá na jeho povinnost mlčenlivosti. Navíc se v předmětném případě nejednalo o žádný závažný trestný čin, ale „pouze“ o neplatné rozvázání pracovního poměru. Jak jsem však zmínila výše, nevhodnost takového postupu nechám pro tuto chvíli bez komentáře. Jak v této situaci Nejvyšší soud správně uvedl, může se jednat pouze o podpůrný důkaz, nikoliv důkaz jediný či stěžejní. Oproti jiným důkazům z doslechu zde navíc působí další prvek, který věrohodnost svědecké výpovědi narušuje, a to je právě existence smluvního vztahu mezi advokátem a jeho klientem, kdy opravdu v reálném případě nelze očekávat, že by advokát proti klientovi vypovídal, nehledě na fakt, že jednání klienta je často důsledkem rady advokáta, a tím pádem by vypovídal také sám proti sobě, neboť by (jako například v tomto případě) musel přiznat určité pochybení při poskytování svých právních rad. Co se týče argumentace nižších soudů, kdy uváděly, že výpověď věrohodná je, neboť byla poskytnuta po poučení o trestněprávních následcích křivé výpovědi, k tomu lze pouze znovu zopakovat, že je tato hrozba sankcí velmi diskutabilní již tehdy, když se jedná o „obyčejného“ svědka – laika, natož pak svědka – odborníka – právníka. Zaprvé o tomto následku již před samotným poučením zcela jistě ví, zadruhé zde vstupuje do hry mnohem silnější argument, kterým je právě jeho profesionalita. Ani po hrozbě trestněprávních sankcí nelze očekávat, že by advokát riskoval ztrátu klienta, důvěry či prestiže. Závěrem je třeba dodat, že se zde nejedná o případ, kdy by věrohodnost důkazu byla narušena jeho „odvozeností“ (nepřesnost, nemožnost podrobit původce výslechu atd.), ale spíše jinými aspekty, které byly zmíněny výše.

3.4 Rozsudek NS ze dne 15. 5. 2007, sp. zn. 21 Cdo 688/2006

Při studiu soudních rozhodnutí týkajících se odvozených svědeckých výpovědí je možno narazit na další velmi diskutabilní případy. Na tomto místě uvedu jeden z nich. Ke skutkovému stavu postačí krátce uvést pouze, že se jednalo o případ, kdy se „žalobkyně domáhala určení, že důvody jejího vydědění jejím otcem, který zemřel dne 15. 9. 1997, uvedené v listině o vydědění ze dne 24. 7. 1993 (doplněné dne 14. 8. 1995), nejsou dány.“¹⁷ Mezi svědky vypovídajícími v rámci řízení byl také cizinec, který byl sice rozhodným událostem fyzicky přítomen, avšak obsah rozhovorů mu byl vždy tlumočen žalobkyní. Podotýkám, že bližší informace o státní příslušnosti či obsahu jednotlivých situací, které mu byly tlumočeny a o nichž měl následně svědčit, nebyla v rozhodnutí ani zmínka.

V této souvislosti však vyvstaly spekulace ohledně věrohodnosti takovéto svědecké výpovědi. Je sporné, zda výpověď cizince v uvedeném případě hodnotit jako výpověď odvozenou či výpověď původní. Soudy obou stupňů si jako při ping-pon-

gu případ přehazovaly mimo jiné s tím, že soud prvního stupně tvrdil, že výpověď cizince byla z důvodu neznalosti českého jazyka nevěrohodná. Argumentoval také tím, že žalobkyně mohla tlumočit lživě či jinak nepřesně. Odvolací soud naopak v této souvislosti tvrdil, že je výpověď této osoby stejně věrohodná jako každého jiného svědka, neboť byl rozhodným událostem přítomen a vnímal je svými smysly. Při uplatněném dovolání se Nejvyšší soud formulování jednoznačného závěru v této souvislosti zcela vyhnul, neboť pouze oba výše uvedené názory ve svém odůvodnění konstatoval, avšak dále je nikterak nerozebíral. Zřejmě z toho důvodu, že se jedná spíše o teoretický problém, nemající v řešeném případě většího dopadu na výsledek sporu, a to především proto, že v řízení vystupovalo svědků více. Umím si však představit situaci, kdy by se jednalo o důkaz jediný či stěžejní, v takovém případě by soudce stál před nelehkou úlohou, jak se v rámci hodnocení důkazů s takovýmto důkazem vypořádat.

Co se týče nastolené otázky, zda se jedná o důkaz odvozený a v tom případě také méně věrohodný, či o důkaz původní, kdy je svědek schopen podat věrohodné svědectví, půjde (alespoň v tomto případě) o důkaz původní. Správně bylo sice uvedeno, že se cizinec dozvěděl o obsahu hovorů zprostředkovaně, prostřednictvím tlumočení žalobkyně, v jejíž prospěch následně vypovídal, avšak nelze odhlédnout od faktu, že i když ničemu nerozuměl, rozhodným skutečností přítomen byl. Prožil dané situace, zaznamenal okolní atmosféru, viděl veškeré reakce, je schopen si o nich vytvořit vlastní názor a tento následně reprodukovat. Tlumočení ze strany žalobkyně pouze dotvořilo či upřesnilo svědkův výsledný efekt a mělo tak jen podpůrnou funkci a nelze jej nikterak přeceňovat. Jestliže bychom takto zpochybňovali věrohodnost a tím hodnotu důkazu svědecké výpovědi cizince, mohli bychom dojít ke stejnému názoru také v případě slepce, hluchého svědka apod. Zcela jistě je třeba přistupovat k hodnocení takovéto výpovědi s větší pečlivostí a dávat si pozor na určité maličkosti, které v případě „klasického“ svědka není třeba, avšak nelze principiálně výpověď v této souvislosti „handicapovaného“ svědka považovat automaticky za méně věrohodnou. V uvedeném případě se nadto nejednalo pouze o jednu situaci, která by byla cizinci tlumočena, šlo naopak o určitý delší časový úsek, kdy žil pod jednou střechou s vyděděnou žalobkyní a zůstavitelem, je proto nepravděpodobné, že by si žalobkyně neustále upravovala překlad k vlastnímu obrazu.

Také právní teorie zastává tento názor, když např. v Hendrychově „Právnickém slovníku“ nalezneme u definice odvozeného důkazu premisu, že se jedná o důkaz, který se v řízení získává z prostředněného pramene (např. opis listiny či výpověď svědka o tom, co sám nepozoroval, ale pouze slyšel).¹⁸ Výkladem *argumentum a contrario* tedy dojdeme k závěru, že jestliže svědek informace, které mají být obsahem výpovědi, pouze neslyšel, naopak je sám pozoroval, nejedná o důkaz odvozený. Půjde tedy o důkaz původní. Je třeba však mít stále na paměti, že při hodnocení takového typu důkazů musí být k jeho zvláštnímu charakteru přihlédnuto, a také nelze zapo-

16 Rozsudek NS ČR ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.

17 Rozsudek NS ČR ze dne 15. 5. 2007, sp. zn. 21 Cdo 688/2006.

18 Hendrych Dušan a kol.: Právní slovník, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2009.

minat, že jako každá jiná svědecká výpověď se musí nakonec zhodnotit také ve vzájemných souvislostech s důkazy dalšími, proto, jestliže s nimi tvoří kompatibilní celek, není důvodu o věrohodnosti výpovědi cizince pochybovat.

4. Závěr

Závěrem lze konstatovat, že původní důkazy by měly mít v procesu dokazování před prostředními vždy přednost, a to především s ohledem na jejich věrohodnost. Nelze však a priori důkazy z doslechu z přípustnosti při dokazování vyloučit, neboť i ony mohou být pro následné rozhodování soudci přínosem. V našem civilně-právním prostředí je nadto možné, aby byly dokonce jedinými v řízení provedenými důkazy a rozhodnutí bylo postaveno výhradně na tomto typu důkazů, které common law nazývá „hearsay“ a jsou v civilním řízení USA obecně vyloučeny. K těmto situacím bude však docházet spíše ve výjimečných případech.

Jak již bylo výše uvedeno, mezi kritéria věrohodnosti patří zejména schopnost osoby vnímat, zapamatovat si a reprodukovat to, co vnímala svými smysly. Z uvedeného tedy jednoznačně vyplývá, že osoba, která byla situací přítomna, je schopna podat „kvalitnější“ zprávu o této věci, než je tomu u toho, kdo se o ní dozvěděl pouze zprostředkovaně. Nemusí to být však vždy pravda, proto je třeba v každém konkrétním případě zvážit veškeré další okolnosti.

I přesto je však závěrem nutné konstatovat, že i když určitá kritéria věrohodnosti zformulujeme, nelze se stoprocentní jistotou počítat, kolik svědků a jaké „kvality“ postačuje k unesení důkazního břemene a tím k výhře ve sporu. Hodnocení důkazů je totiž ve výhradní kompetenci rozhodujícího orgánu a vzhledem k tomu, že se jedná o jeho niternou záležitost, je nemožné paušalizovat jej.

✦ Autorka je advokátní koncipientka a interní doktorandka katedry soukromého práva a civilního procesu PF UP v Olomouci.

Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz



JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M.

Dne 5. června 2015 byla v Úředním věstníku Evropské unie pod číslem L141 (řada L značí právní předpisy) publikována nová evropská legislativa týkající se praní špinavých peněz.¹

Konkrétně se jedná o „nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015, o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006“,² a „směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování tero-

rismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES“.³

Po dvou letech tak byly dokončeny práce na této nové právní úpravě, která si dala za cíl, oproti té stávající, posílit pravidla a přiblížit se mezinárodním standardům (především revidovaným tzv. čtyřiceti doporučením Finančního akčního výboru FATF⁴ z roku 2012 s názvem „Mezinárodní standardy v boji proti praní špinavých peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení“⁵).

Nové nařízení, které ruší současně „nařízení č. 1781/2006 ze dne 15. listopadu 2006, o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků“,⁶ stanoví pravidla pro informace o plátcích a příjemcích doprovázející převody peněžních prostředků v jakékoli měně za účelem předcházení, odhalování a vyšetřování praní peněz a financování terorismu v případech, kdy je alespoň jeden z poskytovatelů platebních služeb, zapojených do daného převodu peněžních prostředků, usazen v Evropské unii.

Nová směrnice má naopak za cíl předcházet využívání finančního systému Evropské unie k praní peněz a financování terorismu mj. tím, že zakotvuje hloubkovou kontrolu klienta a oznamovací povinnost.

Oba předpisy vstoupily v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie, tj. **26. června 2015. Nařízení, které je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech, se v souladu se svým čl. 27 použi-**

1 Viz <http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=cs>

2 Viz http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.141.01.0001.01.CES

3 Viz http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.141.01.0073.01.CES

4 FATF je mezinárodní mezivládní organizace se sídlem v Paříži.

5 Doporučení Finančního akčního výboru jsou k dispozici v českém jazyce na webových stránkách Ministerstva financí ČR: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/mezinarodni-spoluprace-a-institute>

6 Viz <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ.L:2006:345:0001:0009:CS:PDF>

je ode dne 26. června 2017, což je termín, do kdy by měly členské státy transponovat předmětnou směrnici.

Ministerstvo financí ČR, které má tuto problematiku v gesci, již pracuje na návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, kterým by měla být předmětná směrnice transponována do českého právního řádu.

Již proběhlo i vnější připomínkové řízení k tomuto návrhu zákona, jehož lhůta skončila 24. července 2015. Následně proběhlo vypořádání připomínek a do konce září byl materiál předložen vládě ČR. Navržená účinnost novely je k 1. červenci 2016, tento termín by měl být dle aktuálních informací dodržen.

Nová směrnice EU

Tato v pořadí již čtvrtá směrnice navazuje na předchozí evropskou legislativu proti praní špinavých peněz. Historie sahá do roku 1991, kdy byla přijata první „směrnice o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz“. Následovala druhá směrnice z roku 2001, která původní směrnici novelizovala. Třetí směrnice z roku 2005 (dosud platná a účinná), druhou směrnici zrušila a rozšířila působnost o financování terorismu – viz i její název – „směrnice o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu“.

Nejnovější, čtvrtá směrnice ruší tzv. třetí směrnici a zavádí některé změny oproti současné právní úpravě. Některé vybrané hlavní změny jsou přibliženy níže.

Zahrnutí daňových trestných činů do definice trestné činnosti

Oproti třetí směrnici nová právní úprava rozšiřuje definici trestné činnosti o daňové trestné činy související s přímými a nepřímými daněmi (viz čl. 3 bod 4, písm. f). Směrnice však daňové trestné činy nedefinuje, záleží tedy na vymezení ve vnitrostátním právu jednotlivých členských států. Jedná se o daňové trestné činy, „za něž je možné uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody, jehož horní hranice přesahuje jeden rok, nebo v členských státech, jejichž právní systém stanoví pro trestné činy dolní hranici, všechny trestné činy, za něž je možné uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody v trvání nejméně šesti měsíců“.

Informace o skutečném majiteli

Kapitola III předmětné směrnice obsahuje nová ustanovení o informacích o skutečném vlastnictví. Dochází též ke zpřesnění definice skutečného vlastníka – zatímco v případě třetí směrnice se pro splnění kritéria ovládnutí považoval za dostatečný podíl 25 % plus jedna akcie v případě fyzických osob, čtvrtá směrnice toto již považuje pouze za indikátor. V rámci transpozice směrnice by však nemělo dojít v tomto směru k žádným změnám.

U společností lze dále za skutečného vlastníka považovat (při splnění vyjmenovaných podmínek) osoby ve vrcholném vedení. Nově je též pojem „vrcholné vedení“ definován.

Členské státy by měly zajistit, aby byly informace o skutečném vlastnictví právnických osob uchovávány v centrálním re-

gistru mimo danou společnost. Členské státy mohou k tomuto účelu použít centrální databázi shromažďující informace o skutečném vlastnictví, obchodní rejstřík nebo jiný centrální registr. V ČR tak bude nutné v souvislosti s transpozicí nové směrnice novelizovat nejen zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nýbrž také zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Aktuálně se tak řeší varianty zřízení nového samostatného rejstříku skutečných majitelů či využití stávajících rejstříků, především pak obchodního rejstříku. Na základě vyhodnocení nákladů a přínosů se pravděpodobně využijí spíše stávající struktury v podobě jejich nadstavby a rozšíření.

Směrnice dále určuje, aby údaje byly přístupné jednak příslušným orgánům, zpravodajským jednotkám a povinným osobám, a dále i kterékoli osobě, nebo organizaci, která může prokázat oprávněný zájem. Dle podkladových materiálů Ministerstva financí ČR je pravděpodobné, že vybrané informace o skutečných majitelích budou neveřejné a ostatní budou veřejné. Konkrétně se navrhuje, aby neveřejnými informacemi byly upřesněny datum narození (den, resp. rodné číslo) a trvalý pobyt, případně skutečný pobyt, pokud se liší od trvalého a veřejnými informacemi byly jméno, měsíc a rok narození (nikoli den), státní příslušnost, země pobytu, povaha a rozsah vlastnických práv skutečného majitele.⁷ Neveřejné informace by bylo pro povinné osoby možné získat na základě předchozí registrace v online režimu.

Další otázkou, kterou bude třeba vyjasnit, je rozsah právnických osob, na které se bude vztahovat povinnost zapisovat do příslušného rejstříku údaje o skutečném majiteli. Na základě hodnocení dopadů budou mít pravděpodobně tuto povinnost subjekty zapisované do veřejného rejstříku, tedy obchodní společnosti a ostatní právnické osoby, na něž se vztahuje zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících.

Je třeba však dodat, že informace o skutečném majiteli se nevztahují pouze na právnické osoby, nýbrž i na svěřenský fond nebo obdobné právní uspořádání. Návrh novely zákona tak nově počítá i s definicí skutečného majitele u svěřenského fondu nebo obdobného právního uspořádání.

Snížení limitu hotovostních plateb

Mezi povinné osoby zahrnuje třetí směrnice i osoby obchodující se zbožím, pokud jsou platby v částce 15 000 EUR nebo vyšší prováděny v hotovosti. Nově je tento limit snížen ve čtvrté směrnici na 10 000 EUR. Navíc je definice upřesněna a zahrnuje nejen platby, které jsou prováděny, ale i platby, které jsou přijímány.

Poskytovatelé služeb hazardních her

Okruh povinných osob je čtvrtou směrnicí rozšířen o poskytovatele služeb hazardních her, a to oproti současnému znění třetí směrnice, které zahrnuje pouze kasina. Čtvrtá směrnice obsahuje i novou definici „služby hazardních her“. Na rozhodnutí členských států však zůstává, zda vyloučí některé hazardní hry. Dle navrženého § 2 odst. 1 písm. c) návrhu zákona

⁷ Závěrečná zpráva RIA, Návrh novely zákona č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících, str. 7.

se provozovatelem hazardní hry rozumí všichni provozovatelé hazardní hry podle zákona upravujícího hazardní hry s výjimkou provozovatele peněžité, věcné, okamžité anebo číselné loterie, hry bingo nebo tomboly.

Politicky exponované osoby

Čtvrtá směrnice upřesňuje definici „politicky exponované osoby“ tím, že **nově vyjmenovává, koho je nutné považovat za politicky exponovanou osobu**. Tento výčet však není taxativní, nýbrž pouze demonstrativní.

Oproti současně platné směrnici dochází i ke změně, pokud jde o okruh politicky exponovaných osob. Čl. 13 třetí směrnice, upravující zesílenou hloubkovou kontrolu klienta, dopadá mj. i na obchodní vztahy s politicky exponovanými osobami. V tomto případě se však jedná pouze o osoby, které mají bydliště v jiném členském státě či ve třetí zemi. Toto omezení se již v nové směrnici neuplatní a nově tedy zákon č. 253/2008 Sb. bude dopadat i na české politicky exponované osoby. Obdobně budou muset povinné osoby zavést monitorování těchto politicky exponovaných osob.

Článek 22 nové směrnice dále stanoví, že *„pokud politicky exponovaná osoba již nezastává významnou veřejnou funkci v členském státě, třetí zemi nebo mezinárodní organizaci, musí povinné osoby alespoň po dvanáct měsíců zohledňovat trvající riziko představované touto osobou a uplatňovat vhodná opatření při zohlednění míry rizika, dokud se nemá za to, že tato osoba již nepředstavuje žádné další riziko specifické pro politicky exponované osoby.“*

Tak jako u třetí směrnice se v případě politicky exponovaných osob uplatní zesílená hloubková kontrola klienta⁸ – konkrétní povinnosti povinných osob jsou vymezené v čl. 20 a násl. čtvrté směrnice.

Posouzení rizik

Nový oddíl 2 čtvrté směrnice se věnuje posouzení rizik. Evropská komise bude muset vypracovat zprávu, v níž rizika identifikuje, zanalyzuje a vyhodnotí. Tato zpráva by měla být vyhotovena do 26. června 2017 a bude obsahovat i rizika související s každým příslušným odvětvím.

V souladu s čl. 8 čtvrté směrnice budou muset povinné osoby podniknout vhodné kroky k identifikaci a posouzení rizik praní peněz a financování terorismu s přihlédnutím k rizikovým faktorům, jako jsou faktory týkající se jejich klientů, zemí nebo zeměpisných oblastí, produktů, služeb, transakcí nebo distribučních kanálů. Posouzení rizik musí být doloženo, aktualizováno a k dispozici relevantním příslušným orgánům a dotčeným orgánům stavovské samosprávy. Povinné osoby musí mít zavedeny strategie, kontroly a postupy, se kterými musí vyslovit souhlas jejich vrcholné vedení.

V rámci opatření hloubkové kontroly klienta je pak vyžadováno, aby povinné osoby při posuzování rizik zohlednily rizikové proměnné, jejichž demonstrativní výčet je součástí přílo-

hy č. 1 čtvrté směrnice. Tyto proměnné, které zahrnují např. účel účtu nebo obchodního vztahu, či délku trvání obchodního vztahu, musí povinné osoby zohlednit při určování toho, do jaké míry uplatnit opatření hloubkové kontroly klienta.

Vztah ke třetím zemím

Nový oddíl 3 čtvrté směrnice upravuje politiku ve vztahu ke třetím zemím a ukládá Evropské komisi identifikovat jurisdikce třetích zemí *„které mají ve svých vnitrostátních režimech pro boj proti praní peněz a financování terorismu strategické nedostatky představující významnou hrozbu pro finanční systém Unie“*. V návaznosti na to pak bude v souladu s čl. 18 nové směrnice **nutné, aby při jednání s osobami usazenými v třetích zemích, které Evropská komise označí za vysoce rizikové třetí země, povinné osoby uplatňovaly opatření zesílené hloubkové kontroly klienta s cílem náležitě řídit a zmírnit uvedená rizika**.

Nové sankce

Nová směrnice zavádí seznam sankcí, které zahrnují např. veřejné oznámení, odnětí či pozastavení povolení, zákaz výkonu vedoucích funkcí či správní pokuty. Členské státy jsou v souladu s jejím čl. 60 povinny zajistit, aby příslušné orgány zveřejnily na svých oficiálních internetových stránkách rozhodnutí o uložení správní sankce nebo opatření za porušení vnitrostátního předpisu přijatého k provedení této směrnice.

Zprostředkovaná identifikace klienta a převzetí identifikace

V rámci transpozice směrnice do českého právního řádu se zvažuje možnost, aby zprostředkovaná identifikace klienta byla rozšířena o možnost zprostředkované identifikace, které by nově prováděla i kontaktní místa veřejné správy CzechPOINT.

Dále se rozšiřuje i možnost převzetí identifikace klienta – podle nově navrženého § 11 odst. 2 návrhu zákona, *„povinná osoba nemusí provést identifikaci klienta, zjištění informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu a zjištění vlastnické a řídicí struktury klienta a jeho skutečného vlastníka, pokud tyto úkony byly provedeny osobou stejného typu působící na území státu, který jí ukládá v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva Evropské unie a v němž je vůči ní uplatňován dozor na úrovni odpovídající právu Evropské unie.“* **Tato změna umožní advokátům přebírat identifikaci klienta od zahraničních advokátů, což byl doposud problém, neboť zahraniční klienti museli cestovat do České republiky za účelem provedení identifikace.**

Finanční analytický úřad

Aktuální novela zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, provedená zákonem č. 166/2015 Sb. s účinností od 1. října 2015, má za cíl posílit nezávislost Finančního analytického útvaru na Ministerstvu financí ČR, což je i požadavek vyplývající z hodnocení ČR Výborem MONEYVAL Rady Evropy, tedy „Výborem expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu“.⁹ Poslední hodnotící zpráva ČR tohoto Výboru byla publiková-

8 I nadále je rozlišována hloubková kontrola klienta (customer´s due diligence), zjednodušená hloubková kontrola klienta a zesílená hloubková kontrola klienta.

9 V červenci 2015 byla publikována výroční zpráva MONEYVAL, která je dostupná v anglickém jazyce na: https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Activities/2014_AnnualReport_en.pdf.

na v roce 2011,¹⁰ další hodnocení se očekává až v roce 2017.¹¹

Stávající zákon č. 253/2008 Sb. ve svém § 18 stanoví, že oznámení podezřelého obchodu přijímá Ministerstvo financí ČR prostřednictvím Finančního analytického útvaru, který je jeho součástí (je jedním z jeho odborů). Nově od 1. října 2015 dojde k posílení nezávislosti tím, že se zakotvuje parlamentní kontrola činnosti.

Přestože citovaná novela zákona nezávislost Finančního analytického útvaru posílí, teprve až v rámci transpozice nové směrnice (konkrétně čl. 32 směrnice) dojde ve vztahu k Finančnímu analytickému útvaru k zásadní změně – **připravovanou novelou zákona by měl totiž být zřízen Finanční analytický úřad jako zpravodajská jednotka pro Českou republiku. Tento správní úřad bude mít sídlo v Praze a bude podřízen Ministerstvu financí ČR.** Pouze pro zajímavost lze uvést, že již důvodová zpráva k zákonu č. 166/2015 Sb. obsahuje zmínku, že byly zvažovány i možnosti zřízení Finančního analytického útvaru jako samostatného úřadu, ale k této variantě nebylo tehdy přistoupeno z důvodů zvýšených nákladů.

Rada evropských advokátních komor (CCBE) a legislativa proti praní špinavých peněz

Rada evropských advokátních komor (CCBE) dlouhodobě sleduje evropskou legislativu proti praní špinavých peněz a společně s bruselskými zástupci jednotlivých národních advokátních komor, včetně ČAK, soustavně lobbowała během vyjednávání evropských legislativních textů ohledně této problematiky.

Jedním z cílů bylo i zachování ustanovení, jež umožňuje advokátům, kteří vedou účty klientů, aby nemuseli uplatňovat hloubkovou kontrolu klientů, tak, jak to upravuje současná třetí směrnice ve svém čl. 11 odst. 2, písm. b). Současně znění směrnice totiž zakotvuje výjimku z hloubkové kontroly klienta ve vztahu ke skutečným vlastníkům sdružených účtů vedených mj. i advokáty.

Nová směrnice již takové ustanovení neobsahuje, na základě kontinuální lobby se však **podařilo prosadit ustanovení, které umožňuje určit členským státům oblastí s nižším rizikem a tudíž možnost povinným osobám uplatnit zjednodušenou hloubkovou kontrolu.**

Nová směrnice tak zachovává ve svém čl. 15 ustanovení o zjednodušené hloubkové kontrole klienta a nově nechává na uvážení členským státům, zda povinným osobám povolí, aby uplatňovaly opatření zjednodušené hloubkové kontroly klienta. S tím je však spojené riziko, že některé členské státy v rámci transpozice směrnice k takovému kroku nepřistoupí. Tato situace aktuálně nastala v Rakousku, kde hrozí, že advokáti nebudou do režimu zjednodušené kontroly zahrnuti. Rakouská advokátní komora ÖRAK tak aktuálně lobbuje ve spolupráci s CCBE o zahrnutí advokátů do režimu zjednodušené kontroly.

Dle návrhu novely zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, však bude ustanovení vztahující se na advokáty v českém právním řádu zachováno. **Zjednodušená kontrola klienta by tedy měla být zachována i do budoucna za podmínek, že klient je z kategorie klientů s potenciálně nižším rizikem zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti, a klient je skutečným majitelem peněžních prostředků uložených na účtu advokáta.**

V nové směrnici je dále v recitálu obsaženo identické usta-

novení o povinnosti profesní mlčenlivosti, jako ve třetí směrnici: *„Na právníky definované členskými státy by se měla vztahovat tato směrnice, jestliže se podílejí na finančních nebo podnikových transakcích, včetně poskytování daňového poradenství, v oblastech s největším rizikem, že služeb těchto právníků může být zneužito k praní výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Měly by však existovat výjimky z povinnosti oznamovat informace získané před zahájením soudního řízení, v jeho průběhu či po jeho skončení nebo v průběhu zjišťování právního postavení klienta. Právní poradenství by mělo i nadále podléhat povinnosti profesní mlčenlivosti s výjimkou případů, kdy se právník podílí na praní peněz či financování terorismu, právní poradenství je poskytováno za účelem praní peněz či financování terorismu nebo právník si je vědom toho, že klient vyhledal právní poradenství za účelem praní peněz či financování terorismu.“*

Nadále směrnice též stanoví že *„pro určité povinné osoby by členské státy měly mít možnost určit vhodný orgán stavovské samosprávy jako orgán, který bude v první řadě informován namísto finanční zpravodajské jednotky“.* Nově však je ve čtvrté směrnici výslovný odkaz na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (ESLP), konkrétně v ustanovení recitálu, jmenovitě ustanovení 39, které stanoví, že *„v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva představuje způsob, kdy je jako první informován orgán stavovské samosprávy, důležitou zárukou, jak chránit základní práva, pokud jde o oznamovací povinnost vztahující se na právníky. Členské státy by měly stanovit prostředky a způsob, jak zajistit ochranu profesní mlčenlivosti, důvěrnosti a soukromí.“* Nově je také ve směrnici definován i pojem orgán stavovské samosprávy.

Směrnice tak reaguje na judikaturu ESLP ve věci Michaud v. Francie z roku 2012. ESLP v této věci jednomyslně rozhodl, že povinnost advokátů oznamovat podezření z praní špinavých peněz nepředstavuje nepřiměřený zásah do povinnosti mlčenlivosti, a to mj. i z důvodu, že v daném případě zde je existence ochranného filtru, pokud jde o ochranu mlčenlivosti: francouzští advokáti nepodávají hlášení přímo finanční zpravodajské jednotce, nýbrž předsedovi advokátní komory, ve které jsou zapsáni.

ČAK má tento ochranný filtr zakotvený v usnesení představenstva ČAK č. 2/2008,¹² konkrétně v čl. 7, který mj. stanoví, že oznamovací povinnost splní advokát oznámením učiněným ČAK prostřednictvím člena kontrolní rady ČAK.

Přestože nová směrnice zavádí některé zásadní změny, jako například centrální registr skutečných vlastníků, transpozice směrnice by neměla přinést pro advokáty žádné nové zásadní povinnosti a v některých případech by měla dokonce umožnit snadnější výkon povinností (viz převzetí identifikace klienta od zahraničních advokátů).

✦ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M., Ph.D.,
vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

¹⁰ Viz http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Countries/Czech_en.asp.

¹¹ Viz kalednář: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Global-assessment-calendar.pdf>.

¹² Usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku ze dne 11. září 2008, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokátů a postupu kontrolní rady ČAK ve vztahu k zákonu o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Nabytí nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka

Je porušením práva na spravedlivý proces, pokud se při posuzování otázky nabytí nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka soud nezabýval otázkou dobré víry nabyvatele.

**Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2015,
č. j. IV. ÚS 402/2015**

Odůvodnění:

I.

1. Ústavní stížností podanou podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelka s odkazem na porušení jejího práva na ochranu majetku a na spravedlivý proces, zaručeného čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, domáhala zrušení v záhlaví citovaných rozhodnutí.

2. Ústavní soud zjistil, že Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem č. j. 18 C 132/2000-597 ze dne 10. 11. 2009 v řízení o žalobě o určení vlastnictví se vzájemným návrhem strany žalované rozhodl, že žaloba na určení, že vedlejší účastnice je vlastníkem domu č. p. X1 na pozemku p. č. X2, pozemku p. č. X2 a pozemku p. č. X3, vše v k. ú. Dejvice, zapsané na LV č. X4 u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, Katastrálního pracoviště Praha (dále jen „Nemovitosti“), se zamítá (výrok I.), určil, že stěžovatelka je výlučným vlastníkem Nemovitostí (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení, včetně nákladů řízení státu (výroky III. až V.). K odvolání vedlejší účastnice Městský soud v Praze rozsudkem č. j. 39 Co 243/2010-726 ze dne 14. 11. 2011 rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku I. tak, že se určuje, že vlastníkem Nemovitostí je vedlejší účastnice (výrok I.), ve výroku II. tak, že se zamítá žaloba, že stěžovatelka je výlučným vlastníkem nemovitostí (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů, včetně nákladů řízení státu (výroky III. a IV.). K dovolání stěžovatelky Nejvyšší soud rozsudkem č. j. 30 Cdo 1228/2012-779 ze dne 24. 4. 2013 rozsudek odvolacího soudu č. j. 39 Co 243/2010-726 ze dne 14. 11. 2011 zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud následně v záhlaví označeným rozsudkem znovu rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku I. tak, že se určuje, že vlastníkem Nemovitostí je vedlejší účastnice (výrok I.), ve výroku II. tak, že se zamítá žaloba, že stěžovatelka je výlučným vlastníkem Nemovitostí (výrok II.), a rozhodl o nákladech řízení před soudy všech stupňů, včetně nákladů řízení státu (výroky III. a IV.). Dovolání stěžovatelky Nejvyšší soud v záhlaví uvedeným usnesením odmítl (výrok I.) a rozhodl o nákladech dovolacího řízení (výrok II.).

II.

3. Stěžovatelka v ústavní stížnosti uvádí, že ve věci není spor, že stěžovatelka uzavřela kupní smlouvu o převodu Nemovitostí s p. H. v dobré víře, že jedná s vlastníkem Nemovitostí zapsaným v katastru nemovitostí, v němž nebyla zapsána žádná poznámka spornosti a ani z jiných okolností nevyplývalo nic, co by dobrou víru stěžovatelky narušovalo. S vedlejší účastnicí a jejími tvrzeními byla podle ústavní stížnosti stěžovatelka poprvé konfrontována až v době po uzavření předmětné smlouvy a poté, kdy bylo její vlastnické právo již zapsáno do katastru nemovitostí, když byla stěžovatelka kontaktována vedlejší účastnicí s tvrzením, že ona je ve skutečnosti pravým vlastníkem Nemovitostí, které zdědila po p. Z., a že podpis na kupní smlouvě uzavřené mezi p. Z. a p. H. je padělaný.

4. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že dovolání stěžovatelky proti ústavní stížnosti napadenému rozhodnutí Městského soudu v Praze (dále jen „Městský soud“) bylo Nejvyšším soudem jeho ústavní stížností napadeným usnesením odmítnuto s odvoláním na právní názor velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „velký senát Nejvyššího soudu“) vyjádřeného v paralelně probíhajícím soudním řízení v rozsudku sp. zn. 31 Cdo 1168/2013 ze dne 12. 11. 2014, v němž Nejvyšší soud nerespektoval právní názory Ústavního soudu vyjádřené v jeho nálezech sp. zn. I. ÚS 2219/12 ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 165/11 ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 143/07 ze dne 25. 2. 2009 a dalších, ani závaznou precedenční povahu jeho nálezu, a setrval na argumentaci vyjádřené již v předchozích (Ústavním soudem překonávaných) rozhodnutích Nejvyššího soudu, např. v rozsudcích sp. zn. 30 Cdo 2433/2013 ze dne 23. 10. 2013 a sp. zn. 30 Cdo 2017/2013 ze dne 8. 10. 2013. Takový postup je však podle stěžovatelky protiústavní a bylo jím porušeno základní právo stěžovatelky na spravedlivý proces. Rozhodnutí Městského soudu pak podle stěžovatelky nabytí vlastnického práva v dobré víře od osoby, která byla zapsána jako nepochybný vlastník nemovitosti ve veřejné evidenci, zcela pominulo.

5. Stěžovatelka dále namítá, že s výjimkou právní otázky „nabytí vlastnického práva k nemovitosti od nevlastníka nabyvatelem v dobré víře“, dovolací soud chybně ostatní dovolací argumentaci posoudil paušálně tak, že směřuje pouze do skutkových zjištění, nikoliv do právních otázek, a dovolání stěžovatelky odmítl.

6. Stěžovatelka dále uvádí, že pokud se Nejvyšší soud ve svém zrušovacím rozhodnutí věnoval otázce důkazního břemene a dospěl k závaznému právnímu názoru, že to je vedlejší účastnice (nikoliv stěžovatelka), kdo v řízení nese důkazní břemeno, měl tím na mysli povinnost tvrdit a zejména prokázat, že p. H. předmětnou kupní smlouvu padělal. S přihlédnutím k opakovaně znalecky zjištěné pravosti podpisu p. Z. na kupní smlouvě i potvrzení o převzetí kupní ceny by podle stěžovatelky muselo být prokázáno, že p. H. kupní smlouvu padělal jiným způsobem než napodobením podpisu, avšak žádná z těchto skutečností v řízení prokázána nebyla a vedlejší účastnice žádné důkazní návrhy k této věci v průběhu řízení nenavrhla. Odvolací soud podle stěžovatelky namísto toho, aby vedlejší účastnicí vedl k tvrzení a pro-

kázání rozhodných skutečností v souladu se závaznými pokyny dovolacího soudu, v obnoveném odvolacím řízení jen znovu zhodnotil (přehodnotil) již v dřívějším řízení provedené důkazy (respektive jejich část) a na základě jejich přehodnocení dospěl k jinému závěru o skutkovém stavu, než ve svém předchozím, Nejvyšším soudem zrušeném, rozhodnutí. Odvolací soud tedy podle stěžovatelky v ústavní stížnosti napadeném rozhodnutí formálně předstíral, že respektuje závazné pokyny Nejvyššího soudu, ale ve skutečnosti tyto závazné pokyny nerespektoval a jeho napadený rozsudek je aktem libovůle, když na základě nezměněného skutkového stavu dospěl k odlišným skutkovým zjištěním oproti předchozímu skutkovému zjištění „neunesení důkazního břemene stěžovatelkou“ a nově dospěl k závěru o „unesení důkazního břemene vedlejší účastnicí“, přičemž neprovedl, s výjimkou dvou důkazů, z nichž však žádné nové skutečnosti nezjistil, ve věci žádné nové, dříve neznámé důkazy. Městský soud podle stěžovatelky při nezměněném skutkovém stavu pouze „přizpůsobil“ své hodnocení skutkového stavu tak, aby mohl rozhodnout shodně jako ve svém předchozím, dovolacím soudem zrušeném, rozhodnutí. Odvolací soud tedy podle ústavní stížnosti neprovedl důkazní řízení v souladu se závazným pokynem dovolacího soudu a ve věci rozhodl, aniž by byla skutečnost tvrzeného padělání kupní smlouvy jakkoliv tvrzena, prokázána a objasněna, když však měl, v souladu se závazným pokynem dovolacího soudu naopak rozhodnout tak, že důkazní břemeno ve věci neunesla vedlejší účastnice, a podanou žalobu zamítnout. Stěžovatelka považuje provedeným dokazováním za prokázané, že kupní smlouva uzavřená mezi p. Z. a p. H. vyjadřuje pravou, vážnou a svobodnou vůli p. Z., přičemž tato skutečnost vyplývá shodně s pokynem dovolacího soudu závazným pro odvolací soud již ze samotného předložení předmětné listiny a prokázání (početnými znaleckými posudky) pravosti podpisu p. Z. na této listině. Odvolací soud pak podle ústavní stížnosti v odůvodnění napadeného rozhodnutí zcela pominul potvrzení o předání kupní ceny panem H. pánovi Z., když se v odůvodnění svého rozhodnutí s touto listinou nijak nevypořádal, stejně jako pominul část dalších podstatných skutečností, jako např. závěry trestního řízení ve věci či rozpory ve svědeckých výpovědích.

7. Postup odvolacího soudu při vydání ústavní stížnosti napadeného rozhodnutí je tak podle stěžovatelky možné charakterizovat jako formalistický postup za použití v podstatě sofistikovaného odůvodňování zřejmě nespravedlnosti a jeho rozhodnutí v sobě nese prvky libovůle. Ačkoliv pak podle ústavní stížnosti právě popsanou libovůli odvolacího soudu stěžovatelka uvedla jako jeden z důvodů dovolání a formulovala konkrétní právní otázky, které odvolací soud ve svém rozhodnutí chybně vyřešil, dovolací soud se s touto námitkou nevypořádal.

III.

8. Ústavní soud si k ústavní stížnosti vyžádal vyjádření Nejvyššího soudu a Městského soudu v Praze jako účastníků řízení a vyjádření vedlejší účastnice řízení V. V. P. H., označený stěžovatelkou jako vedlejší účastník řízení

o ústavní stížnosti, toto postavení jakožto vedlejší účastník řízení před obecnými soudy (§ 93 o. s. ř.) nemá, a proto s ním Ústavní soud jako s vedlejším účastníkem v řízení o ústavní stížnosti nejednal.

9. Za Nejvyšší soud vyjádření zaslal předseda senátu 30 Cdo JUDr. Pavel Vrcha. Nejvyšší soud ve vyjádření předně zcela odkázal na odůvodnění jeho v záhlaví označeného rozhodnutí. Nad rozsah tohoto odůvodnění uvedl, že po vydání nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 2219/12, v němž byl poprvé formulován nový způsob nabytí nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka nabyvatelem jednajícím v dobré víře v zápis do katastru nemovitostí, senátu 30 Cdo napadla věc původně vedená pod sp. zn. 30 Cdo 1168/2013, v níž byla k řešení právní otázka nabytí nemovitosti od nevlastníka. Senát 30 Cdo, který se podle vyjádření seznámil s výše uvedeným nálezem Ústavního soudu, neprodleně věc předložil k rozhodnutí velkému senátu Nejvyššího soudu, když se chtěl odklonit od dosavadní judikatury dovolacího soudu s ohledem na závaznost předmětného nálezu Ústavního soudu a v něm (vy)řešené otázky mj. i s ohledem na jeho plenární judikaturu ve věcech sp. zn. Pl. ÚS 75/04 a sp. zn. Pl. ÚS 78/06, na kterou Ústavní soud navazoval a prohluboval ji. Jak podle vyjádření bylo vyloženo v odůvodnění ústavní stížnosti napadeného usnesení dovolacího soudu, velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku sp. zn. 31 Cdo 1168/2013 ze dne 12. 11. 2014 zaujal právní názor, že přisvědčuje výše citované plenární judikatuře Ústavního soudu a i nadále zaujímá právní názor, že v poměrech předchozí civilní úpravy nebylo možné – mimo zákonem stanovené způsoby – nabytí vlastnické právo k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka, a zdůraznil rovněž, že tříčlenné senáty Nejvyššího soudu nemohou samy o sobě změnit svou judikaturu prostým převzetím názoru vyplývajícího z nálezu Ústavního soudu, vydaného rovněž tříčlenným senátem. Senát 30 Cdo tedy podle vyjádření v naznačené procesní situaci postupoval zákonem předvídaným způsobem (§ 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb.) a v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu. Za této situace podle vyjádření proto senát 30 Cdo při rozhodování o dovolání v projednávané věci vycházel ze shora označeného rozhodnutí velkému senátu Nejvyššího soudu, který se vyjádřil i k dosavadní judikatuře Ústavního soudu a vyložil, proč nereflektuje judikaturu připouštějící shora popsany nový způsob originárního nabytí vlastnického práva, aniž by tak učinil zákonodárce.

10. Nejvyšší soud dále uvádí, že v nálezu sp. zn. I. ÚS 2219/2012 ze dne 17. 4. 2014 se na straně jedné konstatuje, že předchozí právní úprava neobsahovala institut nabytí nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka na základě dobré víry nabyvatele v zápis v katastru nemovitostí, na straně druhé se ovšem takový způsob tímto nálezem zavádí, jako by tak činil zákonodárce, to vše v situaci, kdy úprava materiální publicity obsažená v ust. § 11 zákona č. 265/1992 Sb. byla Ústavním soudem v jeho předcházející judikatuře shledána jako nedostatečná. V plenárním nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97 ze dne 17. 12. 1997 se podle Nejvyššího soudu mj. uvádí, že „*Akceptace i dalších právních otázek kromě práva psaného (zejména obecných právních principů), evokuje otázku jejich poznatelnosti. Jinými slovy evokuje otázku, zda je jejich formulování věcí libovůle, nebo zda lze*

stanovit při jejich formulování do určité míry objektivizovatelné postupy.“ A Ústavní soud na tuto otázku podle vyjádření odpověděl v tom směru, že „V systému psaného práva má přítom obecné právní pravidlo (obecný právní princip) charakter samostatného pramene práva pouze preater legem.“ V souvislosti s otázkou přijetí nové skutkové podstaty nabytí nemovité věci od nevlastníka, mimo zákonem předvídané způsoby, pak podle Nejvyššího soudu lze poukázat na další plenární nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/08 ze dne 7. 4. 2009, v němž se uvádí, že „Podle čl. 2 odst. 1 Ústavy je zdrojem veškeré státní moci lid a vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Z ústavního vymezení zákonodárné moci (čl. 15 odst. 1 Ústavy) plyne pro zákonodávce široký prostor pro rozhodování o tom, jak ten který institut konkrétně upraví. Není tedy ve svých úvahách vázán stanoviskem aplikační praxe. Rozhodne-li se změnit nějaké pravidlo, byť je v povědomí právní veřejnosti zažito, nese za takové rozhodnutí leda politickou odpovědnost. Navrhovatel si musí uvědomit, že justice je realizátorem jednotné, normativně vyjádřené státní vůle. Jinak než vahou svých odborných argumentů na podobu zákona působit nemůže. A nemůže tak činit ani Ústavní soud, který je pouze negativním zákonodárcem, a to jen v souvislosti s kontrolou ústavnosti zákona, nikoliv též jeho doktrinární čistoty.“

11. Podle vyjádření Nejvyššího soudu velký senát Nejvyššího soudu zdůraznil, že z plenárních nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 75/04 a sp. zn. Pl. ÚS 78/06 vyplývá, že pouze zákonem stanovené způsoby nabytí vlastnického práva jsou ústavně souladné, což je plně uplatnitelné i pro případy, kdy dojde (po právu) k odstoupení od převodní smlouvy mezi A a B poté, co B převedl své vlastnické právo na nabyvatele C, případně došlo-li v dané posloupnosti k dalším převodům, přičemž Ústavní soud (ve věci sp. zn. Pl. ÚS 78/06) zdůraznil, že dříve, než došlo k odstoupení od smlouvy mezi A a B, převodce B v souladu s právem mohl převést vlastnické právo na nabyvatele C atd., takže případně následné odstoupení jednoho z účastníků převodní smlouvy mezi A a B již nemůže ovlivnit věcné právní vztah náležející subjektu C, D atd., jenž v mezidobí předmětný nemovitý majetek řádně nabyl, a proto jej nemůže pozbyt.

Nejvyšší soud uvádí, že popsany model je podle velkého senátu Nejvyššího soudu třeba důsledně odlišovat od situace, kdy převodní smlouva je již od samého začátku absolutně neplatná, když velký senát Nejvyššího soudu nesdílí závěr, že soudem založená nová právní norma – nabytí nemovitosti od nevlastníka nabyvatelem jednajícím v důvěře v zápis do katastru nemovitostí – představuje „prohloubení“ této judikatury (viz bod 53 nálezu sp. zn. I. ÚS 2219/2012), nýbrž naopak, že je s touto plenární judikaturou (v přímém) rozporu, a proto pro velký senát Nejvyššího soudu je i nadále relevantní právě ona plenární judikatura při řešení uvedené právní otázky. Nejvyšší soud dále uvádí, že pokud velký senát Nejvyššího soudu bude i nadále zachovávat tento právní názor, zatímco některé tříčlenné senáty Ústavního soudu budou zase zaujímat právní názor vyplývající z nálezu sp. zn. I. ÚS 2219/2012, že jde o prohloubení této plenární judikatury, pak bez předložení věci plénu Ústavního soudu tato judikatorní oscilace nemůže mít konce, pokud nebudou pravomocně rozsouzeny stovky dalších, dosud trvajících soudních

sporů v dané materii. Senát 30 Cdo pak podle vyjádření Nejvyššího soudu buď bude v konkrétní věci vázán právním názorem vyplývajícím z přísl. kasačního rozhodnutí Ústavního soudu, a v ostatních případech, pokud v pozdějších rozhodnutích Ústavního soudu bude reagováno na zmíněný rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu, bude muset opět podle ust. § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. věc předložit velkému senátu Nejvyššího soudu k rozhodnutí, který zřejmě opět rozhodne stejně, jako ve věci sp. zn. 31 Cdo 1168/2013.

12. Navíc podle Nejvyššího soudu i zákonodávce např. v důvodové zprávě k novému katastrálnímu zákonu č. 256/2013 Sb., stejně jako právní doktrína, zcela jasně uvedl, že dosavadní právní úprava nabytí nemovitosti od nevlastníka nabyvatelem jednajícím v důvěře v zápis v katastru nemovitostí neumožňovala.

13. S přihlédnutím k výše uvedenému lze podle Nejvyššího soudu vyslovit názor, že nálezem sp. zn. I. ÚS 2219/2012 ze dne 17. 4. 2014 došlo k posunutí hranice od výkladu a aplikace platných a účinných právních norem skrze ústavněprávní principy a ideu spravedlnosti, k formování nového pravidla chování, jehož skutková podstata je s odůvodněním na tyto principy – mimo stávající právní předpisy – nově vytvářena, což komentované rozhodnutí činí značně problematickým, jakkoliv Ústavní soud sledoval zjednaní nápravy v oblasti týkající se převodů nemovitého majetku a problémů plynoucích z polovičaté zásady materiální publicity.

14. Za Městský soud zaslal vyjádření k ústavní stížnosti předseda senátu 39 Co JUDr. Jiří Cidlina. Stěžovatelka podle něho shrnuje v ústavní stížnosti argumenty uplatněné v průběhu řízení vztahující se k hodnocení provedených důkazů a doplňuje důvody, pro které je podle ní neústavním jak rozhodnutí odvolacího, tak dovolacího soudu. Pokud jde o hodnocení provedených důkazů, odkazuje odvolací soud na odůvodnění svého rozhodnutí. V rámci dokazování i při hodnocení důkazů se podle vyjádření odvolací soud snažil postupovat způsobem, aby k porušení ústavních práv účastníků, zejména práva na spravedlivý proces, nedošlo, tedy způsobem plynoucím z právních předpisů. Totéž podle vyjádření platí i pro vyhotovené rozhodnutí, v němž se odvolací soud vypořádával s námitkami účastníků. Podle názoru Městského soudu tak k porušení ústavních práv stěžovatelky nedošlo.

15. Vedlejší účastnice V. V. podle jejího vyjádření s ústavní stížností stěžovatelky a jejími argumenty nesouhlasí a plně se ztotožňuje s ústavní stížností napadeným rozsudkem Městského soudu a usnesením Nejvyššího soudu.

16. Vedlejší účastnice podle vyjádření souhlasí se závěrem odvolacího soudu, že se jí podařilo unést důkazní břemeno o tom, že k uzavření kupní smlouvy mezi p. Z. a p. H. způsobem popsáním p. H. a svědkem p. S. nemohlo dojít, stejně jako souhlasí se skutkovým závěrem odvolacího soudu, že uvedená kupní smlouva nebyla řádně v písemné formě uzavřena. Vedlejší účastnice dále uvádí, že v průběhu dokazování byly zjištěny okolnosti, za nichž stěžovatelka uzavřela kupní smlouvu s vedlejším účastníkem p. H., které jsou natolik zvláštní, že při běžné míře bedlivosti či opatrnosti musely vyvolat vážné pochybnosti o poctivém nabytí vlastnictví stěžovatelky. Vedlejší účastnice v době, kdy mělo dojít k uzavření kupní smlouvy ohledně Nemovitostí mezi stěžovatelkou a p. H., podle vyjádření nevěděla o existenci ani jedno-

ho z nich a považovala se za univerzální dědičku na základě závěti, kterou v její prospěch učinil p. Z.

17. Vedlejší účastnice podotýká, že pokud se stěžovatelka domáhá v rámci ústavní stížnosti toho, aby jí byla poskytnuta ochrana jako nabyvatelce, která v dobré víře jako další v pořadí nabyla i přes absolutní neplatnost původní smlouvy Nemovitosti od nevlastníka zapsaného ve veřejné evidenci s poukazem na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2219/12 ze dne 17. 4. 2014, je nezbytné respektovat závěr tohoto nálezu, který poukazuje na nutnost sledovat všechny okolnosti jednotlivého případu s tím, že střet dotčených práv by měl být řešen dle tohoto nálezu v souladu s obecnou ideou spravedlnosti, respektive obecným principem. Podstatnou podmínkou nabytí od nevlastníka je podle vedlejší účastnice vždy dobrá víra nabyvatele s tím, že kdo věděl nebo alespoň měl mít důvodné pochybnosti o oprávnění svého předchůdce věc zcizit, není hoden ochrany, což podle vyjádření platí v případě stěžovatelky. Vedlejší účastnice naopak požaduje, aby ochrana ve smyslu čl. 11 Listiny byla poskytnuta jí, neboť zůstavitel p. Z. žádnou kupní smlouvu s p. H. neuzavřel, a tedy ona se stala oprávněnou osobou, která Nemovitosti nabyla od svého vlastnictví na základě usnesení v dědickém řízení.

18. Vedlejší účastnice podle vyjádření z výše uvedených důvodů souhlasí s právním posouzením odvolacího soudu a s jeho závěrem, že na základě zjištěného skutkového stavu stěžovatelka nenabyla předmětné nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od neoprávněného vlastníka, neboť ochrana dobré víry stěžovatelky nemůže předcházet právům vlastníka. Vedlejší účastnice se rovněž ztotožňuje s ústavní stížností napadeným usnesením Nejvyššího soudu, dle kterého dovolání stěžovatelky bylo odmítnuto z důvodu, že dovolací soud neshledal, že by odvolací soud ve svém rozsudku postupoval v rozporu s judikaturou dovolacího soudu, a dospěl k závěru, že dovolacímu soudu nepřísluší v dovolacím řízení posuzovat hodnocení důkazů odvolacím soudem a nezjistil, že zvolené hodnocení důkazů odvolacím soudem by bylo nesprávné. Vedlejší účastnice nesouhlasí se stěžovatelkou, že Nejvyšší soud vyřešil v projednávané věci otázku nabytí vlastnického práva v dobré víře od osoby, která byla zapsána jako nepochybný vlastník nemovitosti, v rozporu s právním názorem Ústavního soudu, vyjádřeným v nálezu sp. zn. I. ÚS 2219/12 ze dne 17. 4. 2014, neboť Nejvyšší soud rozhodoval o předmětném dovolání stěžovatelky v době, kdy již byl vydán rovněž rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1168/2013 ze dne 12. 11. 2014, na jehož závěry, které zaujal velký senát Nejvyššího soudu, Nejvyšší soud ve svém napadeném rozhodnutí o dovolání plně odkázal. V citovaném rozsudku sp. zn. 31 Cdo 1168/2013 podle vedlejší účastnice s přihlédnutím k dosavadní judikatuře Ústavního soudu, vztahující se k dané materii, vyložil Nejvyšší soud právní názor, že neshledal důvod ke změně judikatury obecných soudů, podle nichž se další kupující nestává vlastníkem nemovitosti jen na základě toho, že při uzavření další kupní smlouvy jednal v dobré víře v zápis do katastru nemovitostí, neboť opačný výklad by negoval celou platnou úpravu vydržení v občanském zákoníku. Velký senát Nejvyššího soudu podle vedlejší účastnice v citovaném rozhodnutí uvedl ohledem na nález Ústavního soudu I. ÚS 2219/12 ze dne

17. 4. 2014, že za dané procesní situace byl povolán opětovně k řešení předmětné otázky, a dospěl k závěru, že i nadále je nutné vycházet z plenárních nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 75/04 a sp. zn. Pl. ÚS 78/06, tedy přisvědčil plenární judikatuře Ústavního soudu, jež je nadřazena i rozhodování malých senátů Ústavního soudu. Na základě těchto závěrů byl podle vyjádření vedlejší účastnice vydán výše citovaný rozsudek sp. zn. 31 Cdo 1168/2013 ze dne 12. 11. 2014, dle kterého dle právního řádu platného a účinného do 31. 12. 2013 nemohlo – vyjma zákonem stanovených způsobů – dojít k tomu, že by oprávněný držitel mohl při pouhé dobré víře v zápis do katastru nemovitostí nabýt vlastnické právo k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka. Vedlejší účastnice uvádí, že dle velkého senátu Nejvyššího soudu by opačný názor představoval nepřijatelný zásah do právní jistoty a byl by v rozporu s rozhodovací praxí pléna Ústavního soudu, přičemž stejného názoru je podle vedlejší účastnice i zákonodárce, jak vyplývá z odůvodnění důvodové zprávy k zák. č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, v níž se uvádí, že dosavadní úprava umožňuje skutečnému vlastníkovi nemovitosti, aby se domohl vlastnického práva i na osobě, která nabyla vlastnické právo od osoby, která byla v katastru nemovitostí zapsána jako vlastník.

19. Vedlejší účastnice dále uvádí, že stěžovatelka jinak odůvodňuje svoji ústavní stížnost pouze argumenty, které byly již skutkově hodnoceny obecnými soudy, vedlejší účastnice s těmito argumenty nesouhlasí, považuje je za nedůvodné, poukazuje na ústavní princip nezávislosti soudů, z kterých vyplývá i zásada volného hodnocení důkazů, a soudy podle ní v napadených rozhodnutích rozhodovaly na základě skutečností, které byly v dokazování relevantní.

20. Vedlejší účastnice tak s ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti má za to, že nedošlo k žádnému porušení základních práv stěžovatelky, a navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatelky odmítl.

21. Vyjádření Nejvyššího soudu, Městského soudu a vedlejší účastnice bylo zasláno k replice stěžovatelce. Ta Ústavnímu soudu repliku nezaslala.

22. Ústavní soud rozhodoval v souladu s ust. § 44 zákona o Ústavním soudu bez nařízení ústního jednání, neboť od tohoto jednání nebylo lze očekávat další objasnění věci a Ústavní soud neprováděl dokazování.

IV.

23. Ústavní soud přezkoumal v záhlaví citované rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

24. Ústavní soud opakovaně judikuje, že není vrcholem soustavy obecných soudů (čl. 81 a čl. 91 Ústavy ČR) a není ani řádnou další odvolací instancí a že postup v soudním řízení včetně provádění a hodnocení důkazů, interpretace a aplikace právních předpisů a vyvození skutkových a právních závěrů, je záležitostí obecných soudů. Proto není v zásadě oprávněn zasahovat bez dalšího do rozhodování těchto soudů. Tato maxima je prolomena pouze tehdy, pokud by obecné soudy na úkor stěžovatele vykročily z mezí daných rámcem ochrany ústavně zaručených základních práv či svobod [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ČR]. K tomu však v pro-

jednáváním případě podle náhledu Ústavního soudu došlo.

25. Základem ústavněprávní argumentace stěžovatelky je tvrzení, že obecné soudy jejich v záhlaví citovanými rozhodnutími porušily základní práva stěžovatelky jednak nerespektiváním právního názoru Ústavního soudu, vyjádřeného v ústavní stížnosti specifikovaných rozhodnutích, a posouzením věci v rozporu s tímto právním názorem, jednak nevypořádáním se s argumentačními tvrzeními a důkazy uplatněnými stěžovatelkou, a konečně i z důvodu formalistického zhodnocení věci Nejvyšším soudem a účelovým zhodnocením věci Městským soudem.

26. Za stěžejní námitku považuje Ústavní soud námitku posouzení věci odvolacím i dovolacím soudem v rozporu s judikaturou Ústavního soudu, když Ústavní soud se obdobnou problematikou, jako je věc projednávaná, již zabýval např. i v nálezech sp. zn. I. ÚS 2219/11 ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 165/11 ze dne 11. 5. 2011 a sp. zn. I. ÚS 143/07 ze dne 25. 2. 2009, na které též správně poukazuje stěžovatelka.

27. V nálezu sp. zn. II. ÚS 165/11 ze dne 11. 5. 2011 je podrobně vyjádřen zásadní právní význam institutu „dobré víry“ v našem právním řádu a zároveň, na základě zde citovaných dalších náleží Ústavního soudu, i zásadní přístup Ústavního soudu k této problematice se závěrem, že je nutno respektovat celý koncept právní jistoty a ochrany nabytých práv, tedy těch, která byla nabyta v dobré víře, kdy dobrá víra vystupuje jako korektiv obecně platný pro občanské právo.

28. Ústavní soud odkazoval i na nálezy sp. zn. I. ÚS 143/07 ze dne 25. 2. 2009, v němž mimo jiné k problematice zápisu do katastru nemovitostí uvedl, že „vlastnické právo dalších nabyvatelů, pokud své právo nabyli v dobré víře, požívá ochrany a nezaniká, což je v souladu s čl. 11 Listiny a s ústavními principy právní jistoty a ochrany nabytých práv. Interpretace opačná, podle níž dodatečným odpadnutím právního důvodu, na základě kterého nabytí vlastnictví kterýkoliv z právních předchůdců vlastníka, tento vlastník pozbývá vlastnické právo, ač mu čl. 11 Listiny a ustanovení § 123 občanského zákoníku poskytují ochranu, narušuje celý koncept právní jistoty a ochrany nabytých práv. To platí pochopitelně jen u těch práv, která byla nabyta v dobré víře, kdy dobrá víra vystupuje jako korektiv obecně platný pro občanské právo. Akceptování výkladu, že zánikem kupní smlouvy (ať již z jakéhokoliv důvodu), která byla uzavřena v řadě jako první, by si vlastník, který nabytí vlastnictví derivativně, nikdy nemohl být jist svým vlastnictvím, zjevně neodpovídá pojetí materiálního právního státu.“ Podle tohoto nálezu lze závěry plynoucí z judikatury Ústavního soudu týkající se odstoupení od smlouvy „vztáhnout i na případ, kdy první kupní smlouva nebo jiný nabyvací titul byla zrušena z jiného důvodu než odstoupením.“ Tímto jiným důvodem zrušení kupní smlouvy byla přítom její absolutní neplatnost dle ust. § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Ústavní soud uzavřel, že pokud se za dané situace obecné soudy otázkou dobré víry stěžovatele nezabývaly, porušily ve vztahu k němu čl. 11 Listiny, neboť nerespektivaly závěr, že vztah mezi smluvními stranami nemůže mít vliv na řádně nabyté vlastnické právo třetích osob. Z tohoto nálezu plyne široká ochrana dobré víry nabyvatele, jež musí být vždy pečlivě zkoumána vzhledem k individuálním okolnostem daného případu. Ústavní soud v citovaném nálezu rovněž podtrhl skutečnost, že přes kritiku tohoto nálezu Nejvyšším

soudem není rozhodovací praxe Ústavního soudu v rozporu s právní úpravou, která je typická pro vyspělé demokratické země, v jejichž právní úpravě princip právní jistoty, ochrany vlastnického práva a práv nabytých v dobré víře vede k tomu, že je obvykle poskytována ochrana nabyvateli vlastnického práva (např. v Německu, Holandsku nebo Rakousku).

29. V nálezu sp. zn. I. ÚS 2219/11 ze dne 17. 4. 2014 pak Ústavní soud mimo jiné uvedl, že „Pokud obecné soudy k hodnocení naplnění dobré víry nabyvatele nemovitosti vůbec nepřistoupí - s tím, že jelikož nevládník vlastnické právo na jiného platně nepřevést nemůže, ani tento nabyvatel vlastnické právo takto platně nabyt nemůže, nehledě na svou případnou dobrou víru - dopouštějí se porušení práva na spravedlivý proces potenciálně dobrověrného nabyvatele. Při popsání postupu totiž dochází k neopodstatněnému upřednostnění principu, že nikdo nemůže na jiného převést více práv, než sám má, před principem ochrany dobré víry a důvěry v akty státu. Tento postup tak fakticky představuje aplikaci nesprávné právní normy, respektive opomenutí jiného pravidla, jež na danou věc obecně také dopadá. Není-li toto pravidlo, tím spíše jde-li o pravidlo vyplývající z ústavních principů, vzato v úvahu, jedná se o svévoli, rozpornou i s principy spravedlivého procesu. Nadto v důsledku se pak konečně právní závěry soudu ocitají v extrémním rozporu s účinnými skutkovými zjištěními, jelikož z těchto nevyplývá neexistence nabyvatelovy dobré víry či naopak přítomnost konkrétních individuálních okolností odůvodňujících upřednostnění vlastnického práva původního vlastníka před právem na ochranu majetku dobrověrného nabyvatele v konkrétním případě; tyto skutečnosti totiž vůbec v řízení před soudem zjišťovány nejsou.“

Dále Ústavní soud uvedl, že, „i podle úpravy účinné do 31. 12. 2013 bylo možné nabytí vlastnické právo k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí od nevládníka, a to na základě dobré víry nabyvatele v zápis v katastru nemovitostí. Tato dobrá víra nabyvatele totiž musí obecně požívat totožné ústavní ochrany jako vlastnické právo původního vlastníka, neboť vychází z fundamentálních principů právní jistoty a ochrany nabytých práv a souvisí též s nezbytnou důvěrou jednotlivců v akty veřejné moci. Dochází tak v takových případech ke kolizi dvou základních práv, a to práva dobrověrného nabyvatele na ochranu majetku ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Evropské úmluvě a vlastnického práva původního vlastníka dle čl. 11 Listiny. Nelze-li v konkrétním případě zachovat maximum z obou základních práv, je třeba tuto kolizi řešit v souladu s obecnou ideou spravedlnosti, přičemž je nezbytné zvažovat jak obecné souvislosti tohoto typu kolize základních práv (případy dobrověrného nabytí nemovitosti evidované v katastru nemovitostí od nevládníka), tak individuální okolnosti konkrétního rozhodovaného případu.“ a že „Posuzování dobré víry nabyvatele má tedy v takových případech v řízení před soudem zásadní význam. Je nezbytné, aby obecné soudy zvažovaly existenci dobré víry nabyvatele a z toho vyplývající možnost jeho nabytí sporného vlastnického práva nejen tehdy, pokud se toho nabyvatel (účastník řízení) konkrétně a výslovně dovolává, ale i tehdy, pokud z dalších okolností případu či tvrzení účastníků řízení vyplývá, že by nabyvateli mohla svědčit dobrá víra. Pokud za takové situace obecné soudy k hodnocení naplnění dobré víry nabyvatele vůbec nepřistoupí, dopouští se porušení práva na spravedlivý proces potenciálně dobrověrného nabyvatele (čl. 36 odst. 1 Listiny).“

30. V posledně citovaném nálezu pak Ústavní soud vyjá-

dřil i názor, že obecný soud je povinen respektovat vyložene a aplikované nosné právní pravidlo, o něž se opíral výrok nálezu Ústavního soudu, při rozhodování následujících skutkově obdobných případů s tím, že odmítnout respektovat právní názor vyjádřený v nálezu Ústavního soudu může výjimečně v případě, že je z opodstatněných a důkladně vysvětlených důvodů přesvědčen o tom, že je nutno právní závěry prezentované Ústavním soudem revidovat. Tento postup ale již nelze použít v případě, že Ústavní soud navrhovanou konkurující úvahu odmítl. Ve dříve citovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 165/11 ze dne 11. 5. 2011 Ústavní soud konstatoval, že „Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby. Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu pak zavazují i samotný Ústavní soud (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 11/02, N 87/30 SbNU 309). Není přitom závazný jen výrok nálezu, ale i odůvodnění, resp. ty jeho části, jež obsahují „nosné“ důvody (viz nálezy sp. zn. Pl. ÚS 2/03, N 41/29 SbNU 371, sp. zn. Pl. ÚS 41/02, N 10/32 SbNU 61, sp. zn. Pl. ÚS 45/04, N 60/36 SbNU 647).“ Obdobné závěry vyslovil Ústavní soud i v mnoha nálezech dalších.

31. V nyní projednávané věci se odvolací ani dovolací soud otázkou dobré víry na straně stěžovatelky v podstatě vůbec nezabýval. Tyto soudy tedy ani nevážily možnost působení dobré víry stěžovatelky ve smyslu (nejen) výše uvedených nálezu Ústavního soudu a naplnění dobré víry stěžovatelky s ohledem na všechny okolnosti případu nehodnotily. Již tímto jejich postupem tak došlo k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces a na ochranu majetku.

32. Právní posouzení věci uvedenými soudy pak nelze s ohledem na shora uvedené skutečnosti hodnotit jinak, než za rozporné se závaznou judikaturou Ústavního soudu, a tedy za porušení principu závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu, čímž taktéž došlo k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces a v důsledku i práva na ochranu majetku.

33. V návaznosti na svoji výše uvedenou judikaturu a argumentaci Nejvyššího soudu a vedlejší účastnice Ústavní soud zdůrazňuje, že Ústavní soud netvrdil, že dobrá víra je jedním ze způsobů nabytí vlastnictví, a nevytvořil tedy nový způsob nabytí vlastnického práva, jak je mu podsouváno. Ústavní soud pouze argumentoval, že dobré víře je třeba dát přednost před tvrzenými nároky předchozích vlastníků, resp. tyto záležitosti poměřovat (k tomu viz např. i Nejvyšším soudem citovaný nálezy sp. zn. Pl. ÚS 75/04 ze dne 13. 6. 2016).

34. Ve vztahu k argumentaci Nejvyššího soudu a vedlejší účastnice považuje Ústavní soud za nezbytné podotknout též tu skutečnost, že nálezy Ústavního soudu mají podle čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR stejnou závaznost bez ohledu na to, zda se jedná o nálezy plenární či senátní, tedy obě tyto kategorie nálezu Ústavního soudu stojí na stejné úrovni a není pravdou, že by snad plenární nálezy byly nadřazeny senátním. Stejně tak je zcela mylná a nemající ústavní či zákonnou oporu úvaha o tom, že by snad názor vyjádřený v rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu byl nadřazen názoru vyjádřenému v senátním nálezu Ústavního soudu, resp. že by rozhodnutím velkého senátu Nejvyššího soudu bylo možno (již jen proto, že se jedná o rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu) nerespektovat (při rozhodování následujících skutkově obdobných případů) názor vyjádřený v senátním nále-

zu Ústavního soudu a že tento konflikt je možno řešit pouze předložením věci plénu Ústavního soudu, nebo že by (tříčlenné) senáty Nejvyššího soudu nemohly (samy bez rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu) změnit svou judikaturu prostým převzetím názoru vyplývajícího z nálezu Ústavního soudu vydaného rovněž (tříčlenným) senátem. K poslední uvedené jsou (tříčlenné) senáty Nejvyššího soudu, stejně jako sám velký senát Nejvyššího soudu, dokonce povinny.

35. Vzhledem k tomu, že již výše uvedená pochybení obecných soudů jsou dostatečným důvodem pro kasaci v záhlaví citovaných rozhodnutí, a s ohledem na princip minimalizace zásahů Ústavního soudu do rozhodovací činnosti obecných soudů, se Ústavní soud k meritorním otázkám, které byly předmětem řízení před obecnými soudy, stejně jako k dalším konkrétním tvrzením a námitkám stěžovatelky v této fázi řízení nijak nevyslovuje s tím, že je na stěžovatelce, aby je, pokud tak již neučinila, v novém řízení uplatnila, a dále je na obecných soudech, aby se jimi odpovídajícím způsobem zabývaly a vypořádaly se s nimi.

36. S ohledem na výše popsany zásah do práv stěžovatelky na ochranu majetku a na spravedlivý proces zaručených čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy Ústavnímu soudu nezbylo, než ústavní stížností napadená rozhodnutí podle ust. § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušit. Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR jsou právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu vázány všechny orgány i osoby.

✦ Právní věta redakce.

 **ČERMÁK a spol.**
advokátní a patentová kancelář
law and patent office

Čermák a spol. tel.: 296 167 111
Elišky Peškové 15 fax: 224 946 724
150 00 Praha 5 info@apk.cz

Advokátní a patentová kancelář Čermák a spol., se sídlem Elišky Peškové 15, 150 00 Praha 5, jejíž hlavní specifikací je právo duševního vlastnictví, přijme do pracovního poměru

KONCIPIENTA

do našeho právního oddělení. Podmínkou přijetí je **výborná znalost německého anebo anglického jazyka slovem i písmem**. Žádáme předložení certifikátu o zkoušce z německého anebo anglického jazyka. Své nabídky a životopisy prosím zasílejte na info@apk.cz.

Děkujeme a těšíme se na spolupráci

Čermák a spol.
JUDr. Karel Čermák jr., Ph.D., LL.M.

www.cermakapol.cz

Z judikatury ESLP

Článek 5 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost)

FRANÇOIS v. France
Rozsudek z 23. dubna 2015 č. 26690/11

Zadržení advokáta, člena pařížské advokátní komory, poté, co poskytl právní služby nezletilému, který byl zajištěn na policejní stanici.

V noci 31. prosince 2002 byl stěžovatel povolán na policejní služebnu v Aulnay-sous-Bois, aby poskytl právní služby nezletilému, který byl zadržen policií. Při podání písemné žádosti, aby byl jeho klient podroben lékařskému vyšetření, se stěžovatel dostal do ostrého sporu s policejní důstojnicí. Ta posléze tvrdila, že se stěžovatel choval agresivně a rozhodla o jeho zadržení. Zároveň nařídila jeho tělesnou prohlídku a test na alkohol, který byl negativní. Stěžovatel, který popíral tvrzení policistky, podal proti rozhodnutí o zadržení stížnost. Ve stejné době Národní komise pro etiku a bezpečnost vydala stanovisko poté, co vyslechla stěžovatele a policistku. Doporučila sestavit v rámci ministerstva spravedlnosti a ministerstva vnitra pracovní skupinu, jejímž úkolem bylo prověřit některé skutečnosti týkající se stěžovatelova zadržení. Dne 6. listopadu 2008 pařížský odvolací soud potvrdil rozhodnutí vyšetřovacího soudce ze dne 10. dubna 2008 o zastavení řízení zahájené stěžovatelem s tím, že nebyl žádný důvod zpochybňovat verzi skutkového stavu tak, jak jej popsala policistka, nebo se domnívat, že by uvedla prokurátora v omyl. Podle názoru soudu tělesná prohlídka a test na alkohol byly odůvodněny rozčilením, jež potvrdili policejní důstojníci, navíc k incidentu došlo během silvestrovské noci. Stěžovatel podal dovolání, které bylo zamítnuto 20. října 2010 Kasačním soudem.

Před ESLP stěžovatel namítal, že v jeho případě bylo porušeno ustanovení článku 5 odst. 1 Úmluvy.

ESLP se zabýval otázkou, zda zbavení svobody stěžovatele bylo zákonné a nesvévolné a zda policejní opatření bylo nezbytné a přiměřené. Kládl důraz na dvě okolnosti. Jednak na skutečnost, že se stěžovatel dostavil na policejní služebnu jako právní zástupce zadržené osoby, a jednak na to, že policejní důstojnice, která tvrdila, že se jí osobně dotklo jeho chování, se sama rozhodla stěžovatele zadržet a podrobit ho tělesné prohlídce a testu na alkohol, když její rozhodnutí nebylo objektivně odůvodněno. ESLP zejména podotkl, že v dotčené době neplatilo žádné zákonné ustanovení, které by povolovalo tělesnou prohlídku, a test na přítomnost alkoholu byl proveden přesto, že nic nenaznačovalo, že se stěžovatel dopustil trestného činu pod vlivem alkoholu. Skutečnost, že byl rozrušený a vše se událo během silvestrovské noci, nebylo podle názoru ESLP dostatečným ospravedlněním. To, že byl stěžovatel zadržen a podroben dotčeným opatřením, přesáhlo požadavek bezpečnosti. Šlo o úmysl, který nebyl objektivně odůvodněn. ESLP v této souvislosti podotkl, že jak v rozhodnutí vyšetřovacího soudce z 10. dubna 2008, tak ve stanovisku Komise pro etiku a bezpečnost zazněly výhrady k tomu, že rozhodnutí zadržet stěžovatele

bylo vydáno policejní důstojnicí, která tvrdila, že je osobně dotčena jeho chováním. Komise navíc výslovně doporučila vyšetřit okolnosti, které byly v dané věci sporné. Neomezovala se na pouhou připomínku určenou policii, že nařízení provedení testu na přítomnost alkoholu by bylo opodstatněno pouze tehdy, pokud by se zdálo, že byl trestný čin spáchán pod jeho vlivem. Její stanovisko bylo vedeno i snahou novelizovat trestní řád tak, aby lékařské vyšetření zadržené osoby bylo vždy provedeno, pokud o to právní zástupce požádá. Konečně, ESLP uvedl, že provedení tělesné prohlídky bylo upraveno zákonem č. 2011-392 ze 14. dubna 2011. S ohledem na tyto okolnosti judikoval, že zadržení stěžovatele nebylo ani opodstatněné, ani přiměřené a že jeho zbavení svobody nebylo slučitelné s požadavky uvedenými v článku 5 odst. 1 Úmluvy.

Článek 6 (právo na spravedlivý proces)

VAMVAKAS proti Řecku
Rozsudek z 9. dubna 2015 č. 2870/11

Odmítnutí dovolání v důsledku nevysvětlené nepřítomnosti právního zástupce.

V červnu 2009 stěžovatel podal dovolání proti rozsudku odvolacího trestního soudu, kterým byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce sedmi let za spáchání trestného činu podvodu a falšování listin ke škodě banky. V lednu 2010, na žádost stěžovatele, který si v té době již odpykával trest, mu předseda Kasačního soudu ustanovil právního zástupce pro účely kasačního řízení. Rozsudkem vydaným v únoru 2010 Kasační soud stěžovatelovo dovolání odmítl s tím, že se stěžovatel, který byl řádně a včas předvolán k ústnímu jednání, k soudu nedostavil. Stěžovatel namítal, že z věznic kontaktoval soudem ustanoveného advokáta, který jej ujistil, že se jednání zúčastní. Nicméně, ani před jednáním, ani po něm o důvodech své nepřítomnosti stěžovatele neinformoval.

Před ESLP stěžovatel namítal, že v kasačním řízení došlo k porušení jeho práv zaručených článkem 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy.

ESLP konstatoval, že Kasační soud ustanovil stěžovatelí advokáta *ex officio*, aby jej před ním zastupoval. Připomněl, že advokát, zejména pokud je takto ustanoven, musí jednat rychle, pokud se rozhodne od případu odstoupit nebo jestliže se nemůže soudního jednání účastnit. V takovém případě musí informovat orgán, který jej ustanovil, a dokončit všechny neodkladné úkony, aby ochránil práva a zájmy svého klienta. V daném případě však advokát stěžovatele nikterak nenaznačoval, že by neměl v úmyslu se jednání u Kasačního soudu zúčastnit. V případech, kdy právní řád neumožňuje změnit rozhodnutí o nepřítomnosti dovolání, bylo na Kasačním soudu, aby zkoumal důvody, pro které se advokát na jednání nedostavil, a ujistit se, že zájmy stěžovatele budou chráněny. Nevysvětlená absence advokáta v soudním jednání, které se konalo měsíc a tři dny po jeho ustanovení, aniž by z jeho strany byla podána žádost o odročení nebo aniž by byla učiněna nesprávně, jak to tvrdil stěžovatel, zakládá situaci „zjevného nedostatku“, žádající přijetí pozitiv-

ního opatření ze strany kompetentních orgánů. Kasační soud měl tak spíš jednání odročit, aby situaci vyjasnil, než dovolání odmítnout. Ať už byly okolnosti jakékoli, bylo na kompetentním soudu, aby zajistil konkrétně a účinně práva na obhajobu stěžovatele. To však soud neučinil. ESLP judikoval, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy.

Článek 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence)

VINCI CONSTRUCTION A GTM Génie CIVIL A SERVICE proti Francii Rozsudek z 2. dubna 2015 č. 63629/10 a 60567/10

Domovní prohlídka a zabavení počítačových údajů společnosti, jejichž e-mailové vzkazy byly součástí vztahu důvěrnosti mezi advokátem a jeho klientem.

V říjnu 2007 soudce povolil Ředitelství konkurence, spotřeby a boje proti podvodům provedení domovní prohlídky v prostorách několika společností, včetně obou stěžovatelek, v rámci vyšetřování nezákonných dohod. Během nich bylo zabaveno velké množství dokumentů a počítačových souborů, jakož i veškerá elektronická pošta několika zaměstnanců obou společností. Stěžovatelky předložily soudci žádosti o vrácení nezákonně zabavených dokumentů. Tvrdily zejména, že zabavení počítačových souborů bylo masové a že zabavené dokumenty s vyšetřováním nijak nesouvisely, nebo se na ně vztahovala výjimka vyplývající ze vztahu advokáta a jeho klienta, navíc nebyl sepsán řádný seznam, které dokumenty byly zabaveny. Namítaly též, že jim nebylo umožněno seznámit se s obsahem dokumentů před jejich zabavením a bránit se jejich zabavení. Soudce stížnosti obou stěžovatelek zamítl a Kasační soud odmítl jejich odvolání.

ESLP judikoval, že domovní prohlídka a zabavení elektronických dat, zejména e-mailů, spadajících do vztahu důvěrnosti mezi advokátem a jeho klientem, jsou zásahem do práv zaručených článkem 8 Úmluvy. Konstatoval, že zásah byl zákonný a směřoval k nalezení důkazů o existenci nezákonných dohod. Sledoval tedy zároveň legitimní cíl „hospodářské spokojenosti země“ a „předcházení trestným činům“, neboť domovní prohlídky měly vést k nalezení důkazů praktik nedovolené soutěže, kterých se stěžovatelky mohly dopustit, a nezdály se tak nepřiměřené ve smyslu článku 8 Úmluvy. Kromě toho řízení na národní úrovni poskytovalo řadu procesních záruk. Vyšetřovatelé se snažili omezit svá šetření a nezabavili než relevantní dokumenty. Uvedli je do seznamu, který byl dostatečně přesný a podrobný. Nebylo tedy možné říci, že šlo o zabavování „masivní“.

Zabavené dokumenty však obsahovaly mnoho počítačových informací. Dokumenty a e-mailová korespondence zahrnovaly určité množství souborů a informací, které podléhaly důvěrnosti, jež musí být ve vztahu advokáta a jeho klienta zachovány. Ředitelství konkurence, spotřeby a boje proti podvodům se před soudcem nebránilo vrácení těchto dokumentů. Během domovní prohlídky stěžovatelky neměly možnost zjistit jejich obsah, ani předložit námitku proti jejich zabavení. Vzhledem k tomu, že stěžovatelky dopře-

du o plánované domovní prohlídce nevěděly a nemohly tak označit dokumenty, které podléhaly důvěrnému vztahu mezi advokátem a jeho klientem, mohly využít opravného prostředku podle článku 4504 obchodního zákoníku, aby jim dotčené dokumenty byly vráceny. Bylo na soudci, aby o jejich námitkách rozhodl. ESLP však konstatoval, že ačkoli stěžovatelky odvolání využily, soudce posoudil pouze formální správnost provedení domovní prohlídky a zabavení dokumentů včetně počítačových dat, aniž by zkoumal jejich obsah. Za těchto okolností bylo zabavení dokumentů náležejících stěžovatelkám nepřiměřené vzhledem k cíli, k němuž směřovalo.

DRAGOJEVIĆ proti Chorvatsku Rozsudek z 15. ledna 2015 č. 68955/11

Nedostatečné garance proti svévolnosti při aplikaci ustanovení o tajném sledování.

V roce 2007 byl stěžovatel podezříván, že byl zapojen do obchodování s drogami. Na žádost prokurátora vyšetřující soudce povolil tajný odposlech stěžovatelova telefonu. V roce 2009 byl stěžovatel shledán vinným ze spáchání trestných činů obchodování s drogami a praní špinavých peněz a odsouzen k odnětí svobody v délce devíti let. Jeho odsouzení potvrdil odvolací soud.

Před ESLP stěžovatel namítal porušení článku 8 Úmluvy v souvislosti s nařízením telefonních odposlechů.

Podle vnitrostátního práva musel použití tajného odposlechu vždy předcházet souhlas kompetentního orgánu. Avšak v případě stěžovatele byly odposlechy nařizeny vyšetřujícím soudcem jen na základě žádosti prokurátora a tvrzení, že „vyšetřování nemohlo být dokončeno jiným způsobem“, bez jakékoli informace o tom, zda byla možná méně invazivní opatření. Takový přístup byl potvrzen Nejvyšším soudem a Ústavním soudem. V citlivé oblasti, jakou je používání tajného sledování, ESLP může jen stěží takový výklad vnitrostátního práva akceptovat. Obcházení požadavku řádného přezkoumání okolností dané situace vnitrostátními soudy otvírá dveře ke svévolnosti a nemůže poskytnout adekvátní a dostatečné záruky proti zneužití. V případě stěžovatele trestní soudy omezily posouzení použití tajného odposlechu toliko na přípustnost důkazního materiálu, který takto mohl být získán, aniž by šly do podstaty požadavků stanovených Úmluvou, týkajících se arbitrárnosti zásahu do stěžovatelových práv ve smyslu článku 8 Úmluvy. Vláda přitom neposkytla žádnou informaci o opravných prostředcích, které bylo možno ve stěžovatelově případě použít. Za daných okolností vnitrostátní právo tak, jak bylo vykládáno a aplikováno, nebylo dostatečně jasné, pokud šlo o rozsah a způsob výkonu rozhodovací pravomoci svěřené státním orgánům, a neposkytovalo adekvátní ochranu proti možnému zneužití. ESLP vyjádřil názor, že řízení o nařízení a dozorování implementace odposlechu stěžovatelova telefonu neodpovídalo požadavkům zákonnosti a nebylo možné říci, že zásah do stěžovatelova práva na respektování soukromého života a korespondence bylo „nezbytné v demokratické společnosti“. Článek 8 Úmluvy tak byl porušen.

Článek 10 Úmluvy (svoboda projevu)**KINGSES proti Maďarsku**
Rozsudek z 27. ledna 2015 č. 66232/10**Disciplinární řízení advokáta za pomlouvačné poznámky vůči soudci, uvedené v námitce podjatosti.**

V březnu 2003 stěžovatel, který zastupoval lovecké sdružení v občanskoprávním řízení, namítl podjatost soudce, jež byla věc přidělena. Tvrdil, že soudce projevoval profesní nekompetentnost a osobní odpor vůči odpůrci. V důsledku toho v dubnu 2003 bylo proti stěžovateli zahájeno disciplinární řízení pro narušení důstojnosti soudnictví, které skončilo uložením pokuty ve výši 170 000 maďarských forintů disciplinární komisí advokátní komory. V následném řízení vedeném před krajským soudem v Budapešti bylo stěžovatelovo odvolání proti disciplinárnímu rozhodnutí zamítnuto. Soud konstatoval, že výroky stěžovatele uvedené v jeho námitce pro podjatost byly urážlivé jak vůči soudci, tak soudu jako instituci. Rozhodnutí odvolacího soudu bylo potvrzeno v dubnu 2010 Nejvyšším soudem, který doplnil, že důvodem pro uložení disciplinárního opatření nebylo znevažování soudce, nýbrž tón, který použil a který snižoval důstojnost institutu soudnictví.

Před ESLP stěžovatel namítal, že disciplinární potrestání zasáhlo do jeho práva na svobodu projevu zaručenou článkem 10 Úmluvy.

ESLP konstatoval, že výroky stěžovatele nebyly pouze kritikou odůvodnění rozsudku, ale snižovaly i profesní schopnosti soudce a naznačovaly, že dotčený soud obešel zákon. S ohledem na poznámky, které stěžovatel učinil, jež byly částečně sarkastické a částečně útočné, posouzení věci disciplinárními orgány nebylo nerozumné. Navíc zde nebylo nic, co by opodstatňovalo názor, že stěžovatel nemohl podstatu své kritiky vyjádřit bez použití útočných výroků. ESLP dodal, že pokuta byla stěžovateli uložena advokátní komorou pro porušení etických pravidel právní profese. Stěžovatel jako advokát byl vázán pravidly profesního chování a podle názoru ESLP bylo legitimní od něho očekávat, že přispěje k řádnému výkonu spravedlnosti a tedy udrží důvěru veřejnosti v soudnictví.

Konečně, při posuzování přiměřenosti dotčeného zásahu ESLP podotkl, že pokuta, která byla stěžovateli v neveřejném disciplinárním řízení uložena, nebyla vysoká a neměla nepřiměřené negativní důsledky na další výkon jeho právníckého povolání. Daný případ tak bylo třeba odlišit od případu *Nikula proti Finsku*, ve kterém byla stěžovateli uložena trestní sankce, i když byla mírná. Soud vyjádřil názor, že důvody, o které disciplinární komise a vnitrostátní soudy opřely uložení disciplinární sankce, byly dostatečné a náležité, aby opodstatnily daný zásah, a že sankce nebyla nepřiměřená vůči sledovaným cílům. Judikoval, že nedošlo k porušení článku 10 Úmluvy.

✦ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ,
vedoucí česko-estonsko-ukrajinského
oddělení Kanceláře ESLP

Článek 3 Úmluvy (zákaz mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení)**TORREGGIANI and Others v. Italy**
Rozsudek z 8. 1. 2013 č. 43517/09**Evropský soud pro lidská práva vyzval Itálii k řešení přeplněnosti italských věznic, neboť podmínky, které zde pánují, představují porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, pročež odsouzeným osobám náleží nárok na odškodnění.**

Dne 8. ledna 2013 vynesl¹ Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, v rámci tzv. procedury pilotního rozsudku,² rozsudek v problematice přeplnění italských věznic. Evropský soud pro lidská práva vyzval Itálii k řešení neúnosného stavu přeplněnosti italských věznic. Stížnost podalo několik odsouzených, kteří po delší dobu (v řádu několika let) vykonávali trest odnětí svobody v podmínkách, které štrasburský soud shledal v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), resp. s čl. 3 Úmluvy (zákaz mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení). Italský stát byl odsouzen k finančnímu odškodnění stěžovatelů.

Stěžovatelé (odsouzení) napadli podmínky v italských věznicích Busto Arsizio a Piacenza, když sdíleli celou velikost 9 m². Každý vězeň měl svůj osobní prostor o velikosti 3 m². Předmětem stížnosti dále byly nevyhovující podmínky spočívající v nedostatku horké vody a v některých případech neadekvátní osvětlení cel či špatná ventilace.

Evropský soud pro lidská práva konstatoval porušení článku 3, když shledal velikost cely, vzhledem k počtu osob v ní vězněných, za zcela nepřijatelnou. Soud dal za pravdu stěžovatelům i v tom, že velikost prostoru byla ještě navíc zhoršena podmínkami, kterými byl nedostatek horké vody po dlouhou dobu a neadekvátní osvětlení a ventilace. Evropský soud pro lidská práva při posuzování velikosti cely poukázal mimo jiné na standardy Výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, když na základě těchto standardů je vhodný prostor pro vězněného v cele 4 m².

Soud dále konstatoval, že pokud osoba byla vězněna v nedůstojných podmínkách a bylo s ní zacházeno nelidským či ponižujícím způsobem, přísluší této osobě právo na odškodnění. Itálie tedy musela vyplatit stěžovatelům soudem určené odškodnění.

Dle dostupných informací Itálie vydala, jako reakci na zmíněný rozsudek, dne 21. 2. 2014 zákon, který nese název „Svu-

1 Dostupný na [www: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{„item id“:\[„001-115860“\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{„item id“:[„001-115860“]}).

2 Procedura „pilotního rozsudku“, umožňuje Evropskému soudu pro lidská práva efektivněji se vypořádat se situacemi, kdy v některém smluvním státě Úmluvy existuje v oblasti lidských práv systémový či strukturální problém. V jednoduchosti lze říct, že v případech, kdy již ESLP o určité otázce vůči jednomu státu vydal větší množství odsuzujících rozsudků nebo je proti jednomu státu podáno mnoho prima facie důvodných stížností a tato situace naznačuje, že v dané otázce existuje v předmětném státu systémový či strukturální problém, ESLP na pozadí jedné vybrané stížnosti posoudí nejen individuální situaci daného stěžovatele, ale i daný obecný problém. V rozsudku pak státu uloží kromě opatření týkajících se daného stěžovatele i přijetí obecných opatření k odstranění závažného stavu a poskytnutí nápravy dotčeným osobám. K tomu stanoví odsouzenému státu lhůtu.

ota Carceri“ (tedy vyprazdňování věznic“).³ Zákon se snaží situaci řešit např. zavedením alternativních trestů, elektronických náramků nebo stanovením podmínek odkladu a prominutí zbylého trestu.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva je sice téměř tři roky starý, ale problematika přeplněnosti věznic je stále aktuální v mnoha evropských zemích, včetně České republiky. Lze diskutovat o tom, zda problém v České republice byl dočasně vyřešen amnestií prezidenta republiky v roce 2013, či nikoliv, každopádně trestní politiku státu je zapotřebí změnit bez ohledu na zmiňovanou amnestii. Aktuální čísla, která jsou k dispozici, dokazují, že je otázkou času, kdy i u nás bude přeplněnost věznic a tím i související nevyhovující podmínky také řešeny na půdě Evropského soudu pro lidská práva. Dle posledních statistik⁴ je v České republice uvězněno 20 448 osob z celkové kapacity 20 456, tedy obsazenost věznic činí v současné době 99,96 %.

Co se týče jiných evropských zemí, velmi aktuální je **případ Maďarska, které bylo v březnu 2015 odsouzeno též Evropským soudem pro lidská práva⁵ k zaplacení odškodného pro šestici vězňů, kteří Maďarsko zažalovali kvůli umístění v přeplněných a stísněných celách.** Odškodné se pohybuje od 3 400 do 26 000 eur. Proti Maďarsku je nyní u Evropského soudu pro lidská práva podáno 450 podobných stížností.⁶

S těmito problémy se potýkají i země jako např. Švýcarsko či Norsko, kde jsou věznice též zaplněné z více než 100 %.⁷

Cílem tohoto textu nebylo podání návrhu řešení přeplněnosti věznic v České republice, je však třeba na tento problém upozornit. V tomto ohledu lze tedy jistě podpořit snahy Ministerstva spravedlnosti o zavedení alternativních trestů,

jako např. elektronický monitoring odsouzených k domácímu vězení prostřednictvím elektronických náramků.

✦ Zpracovala Mgr. KAMILA HÁJÍČKOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK.

3 Dostupné na www.leggioggi.it/2014/02/19/il-decreto-svuota-carceri-2014-e-legge-dello-stato-testo-e-novita/.

4 Dostupné na www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/ informace k 18. 9. 2015.

5 Dostupné na [www://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-152784#{"item id":\["001-152784"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-152784#{)
Varga and Others v. Hungary, No. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13, and 64586/13.

6 Dostupné na [www://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["003-5032416-6183669"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{).

7 Dostupné na [www://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-63330470-svycarsko-ma-preplnene-veznice-chce-odsouzenec-prevezet-do-zahranici](http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-63330470-svycarsko-ma-preplnene-veznice-chce-odsouzenec-prevezet-do-zahranici).

C. H. BECK DOPORUČUJE



Silvia Mancelová

**Loajalita a péče
řádného hospodáře
v akciové společnosti**

2015, brožované, 152 stran
cena 290 Kč, obj. číslo EPI85

Objednávejte na www.beck.cz

inzerce

SKARTACE BEZ KOMPROMISŮ DAHLE MHP-Technology®



Německou značku **DAHLE**, která je již **85 let na trhu**, nesou speciální skartovací přístroje. Pod tímto jménem naleznete skartovače vhodné jak pro malé kanceláře, tak i stroje určené pro střední a velké administrativní celky. Vývojové oddělení německé společnosti emco Group, kde nové generace skartovačů DAHLE vznikají, se zaměřuje na skupinu strojů určených pro náročné administrativní provozy. Takto vznikla **revoluční řada skartovačů označovaná číselnou řadou 5**. Díky klasickému nábytkářskému materiálu, ze kterého je skříň přístroje vyrobena, i speciálnímu uložení motoru s řeznými válci na silentbločích, jsou tyto skartovače i při plném vytížení **velmi tiché**.

Ovšem zcela **jedinečné jsou samotné řezné válce**. Zde byla použita nová a **patentovaná technologie**

Matrix- High-Performance. Jedná se o technologii výroby válců ze speciální kompozitní oceli doplněné o **ojedinelý způsob čištění válců**. A co to v praxi znamená? Pro samotného uživatele jde o velmi zásadní změnu, neboť **řezné válce již není třeba mazat olejem**, jak to vyžadují starší řady přístrojů. O **kvalitě výrobků** značky DAHLE svědčí i **záruka**, která je poskytována na řezné válce, **35 let při správném používání**. Hlavním cílem výrobků DAHLE je **technická dokonalost s maximálním účinkem při likvidaci dokumentů**. Skartovače řady 5 získaly certifikát NBÚ o bezpečnostní způsobilosti technického prostředku **typu 2**. V pozadí nezůstává ani samotný uživatel, pro kterého je **ovládání přístroje velmi intuitivní a uživatelsky příjemné**. Nová generace skartovačů značky DAHLE tak přispívá ke zdokonalení a zjednodušení procesů v náročné administrativě.

Skartovače značky DAHLE zakoupíte na českém trhu ve vybraných velkoobchodech s kancelářskou technikou.

Více informací na: www.novus.cz



Výrobce: NOVUS Česko s.r.o.,
člen Skupiny emco Group



Jan Dědič, Jan Lasák, Josef Kříž a kol.:

Obchodní společnosti. Judikatura k rekonstrukci

Wolters Kluwer, a. s., Praha, 2015,
416 stran, 650 Kč.

Od účinnosti nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích uplynulo již více než 20 měsíců, během nichž byly na téma rekonstrukce soukromého práva publikovány komentáře, vysokoškolské učebnice a bezpočet odborných článků. Lze jen uvítat, že odborná literatura věnující se rekonstruovanému právu obchodních korporací je nově obohacena i o **přehled judikatury obchodních společností, sestavený zkušeným autorským kolektivem** pod vedením prof. JUDr. J. Dědiče, JUDr. J. Lasáka, LL.M., a Mgr. Josefa Kříže.

Cílem autorů bylo vybrat z existující judikatury týkající se obchodních společností ta soudní rozhodnutí, která jsou relevantní i po 1. 1. 2014 a mohou pomoci při interpretaci ustanovení o právnických osobách v občanském zákoníku či ustanovení o obchodních společnostech v zákoně o obchodních korporacích.

Celkem autoři do přehledu zařadili úctyhodný počet **1008 judikátů**. Jejich úsilí se zaměřilo výhradně na obchodní společnosti a s ohledem na rozsah publikace nechali stranou pozornosti právní úpravu družstva. Přehled sice obsahuje několik soudních rozhodnutí týkajících se družstva, ale jen tehdy, jsou-li závěry z nich vyplývající relevantní i pro obchodní společnosti.

Judikáty jsou přehledně uspořádány do tří částí. První část je věnována obecné problematice obchodních společností. Druhá část pojednává o osobních společnostech a třetí, nejrozsáhlejší část, se týká kapitálových společností. První část je zaměřena na obecné otázky, jako je obchodní firma, sídlo, založení, vznik a neplatnost obchodní společnosti, základní kapitál a vklady, obchodní vedení, zastoupení, odpovědnost členů volených orgánů, koncernové právo a zrušení, likvidace a zánik obchodní společnosti. Druhá část se ve dvou kapitolách věnuje specifickým aspektům veřejné obchodní a komanditní společnosti. Do třetí



části pak autoři zařadili vybrané judikáty zabývající se otázkami kapitálových společností. V celkem 14 kapitolách najdeme judikáty týkající se cenných papírů vydávaných akciovou společností, finanční asistence, squeeze-outu, podílu a zániku účasti ve společnosti s ručením omezeným, valné hromady, jednočlenné společnosti, změn základního kapitálu a členů volených orgánů: vzniku a zániku funkce, odměňování, zákazu konkurence a souběhů funkcí.

S ohledem na rozsah publikace byla ze soudního rozhodnutí vybrána toliko pasáž s právními závěry soudu ke zkoumané otázce. Odůvodnění nebyla a ani s ohledem na vysoký počet soudních rozhodnutí nemohla být zařazena. Převážná většina rozhodnutí je z nultých let, významná část pak z let desátých. Oceňuji, že autoři do přehledu začlenili i nejnovější soudní rozhodnutí.

Uživatelsky velmi přívětivé je nejen věcné a velmi přehledné rozřazení judikátů a jejich očíslování, ale i přesné vystihnutí podstaty řešené právní otázky v označení každého soudního rozhodnutí. Samozřejmě nechybí ani odkazy na zákonná ustanovení občanského zákoníku či zákona o obchodních korporacích, při jejichž výkladu lze dané rozhodnutí použít při zohlednění odborné diskuse zabývající se judikaturními závěry, existuje-li. Některá rozhodnutí jsou opatřena vysvětlujícími nebo doplňujícími poznámkami, což rovněž zvyšuje hodnotu publikace.

Pro další vydání doporučuji autorům zvážit, zda u jednotlivých rozhodnutí neuvádět vedle identifikačního čísla judi-

kátu v ASPI i kategorii, do níž rozhodnutí zařadil Nejvyšší soud v jím vedené databázi soudních rozhodnutí, neboť jde o relevantní informaci pro posouzení významnosti soudního rozhodnutí. K uvážení rovněž předkládám, zda nerozšířit po vzoru zahraniční praxe citaci soudních rozhodnutí i o uvedení obchodní firmy společnosti, již se věc týkala. Věřím, že by pojmenování soudního rozhodnutí podle účastníka přispělo k větší zapamatovatelnosti nejen právních závěrů, ale i skutkových okolností konkrétního případu, protože řečeno slovy klasika ne číslo (rozuměj spisovou značku), ale jméno mám ve své moci.¹

V neposlední řadě oceňuji, že publikace je opatřena velmi dobře zpracovaným věcným rejstříkem.

Vydání této publikace lze jen přivítat, protože díky ní se čtenářům přibližuje velmi přehledným způsobem relevantní judikatura týkající se obchodních společností. Vřele doporučuji tuto knihu nejen pozornosti soudců a advokátů, ale i ostatním praktikujícím právníkům, protože jde o znamenitou pracovní pomůcku, která může být při řešení právních problémů velmi užitečná.

❖ JUDr. KATEŘINA EICHLEROVÁ, Ph.D.,
odborná asistentka na katedře obchodního
práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy

¹ „Stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus. Někdejší růže je tu už jen co jméno, jen pouhá jména držíme ve své moci.“ Eco, U.: Jméno růže. Překlad Zdeněk Frýbort, 2. vyd., Odeon, Praha 1988, str. 481.

Pavel Vrcha:

Nabytí nemovitosti (zapsané v katastru nemovitosti) od nevlastníka

Leges, Praha 2015, 208 stran,
290 Kč.

Nakladatelství Leges vydalo v letošním roce v edici „Praktik“ publikaci nazvanou „Nabytí nemovitosti (zapsané v katastru nemovitosti) od nevlastníka“ od autora JUDr. Pavla Vrchy.

Publikace je rozdělena do pěti hlavních částí (nepočítaje seznam použí-

té literatury) a dohromady obnáší 208 stran. V první části je obecně pojednáno o nabytí vlastnického práva k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí podle zákona č. 40/1964 Sb., a to včetně judikatury Ústavního a Nejvyššího soudu k otázkám důsledků odstoupení od převodní smlouvy a uplatnění námítky relativní neplatnosti a jejich vlivu na nabytí dobrověrné třetí osoby.

Zde se jedná o problematiku, která byla aktuální zejména v první polovině 90. let 20. století a která otevřela otázku dobré víry jako okolnosti mající vliv na nabývání vlastnického práva. Druhá část je věnována problematice nabytí vlastnického práva k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevládníka v případě absolutně neplatné převodní smlouvy z pohledu judikatury soudů. Třetí a čtvrtá část je pak náhledem do nové právní úpravy obsažené v občanském zákoníku a katastrálním zákoně. V páté části lze nalézt právní věty vybraných významných rozhodnutí soudů.

Otázka nabytí nemovité věci od nevládníka (resp. neoprávněného) je otázkou složitou, v níž se protínají právní principy ochrany vlastnického práva, ochrany dobré víry a právní jistoty, a to tím spíše, že judikatura obecných soudů a doktrína nikdy nepochybovaly o tom, že v poměrech zákona č. 40/1964 Sb. nebylo nabytí od neoprávněného (až na výslovné zákonné výjimky) možné a samotná dobrá víra nebyla dostačující, aby sanovala nedostatek oprávnění převodce k převodu vlastnického práva. Komu poskytnout ochranu (zda původnímu vlastníku, či dobrověrnému nabyvateli) je pak nejen otázkou právní, ale i filozofickou a politickou. O složitosti a nejednoznačnosti problematiky svědčí i rozdílné náhledy na tuto otázku v judikatuře Nejvyššího a Ústavního soudu, zejména pokud jde o ochranu dobrověrného nabyvatele v případě, že převodce nenabyl vlastnické právo vzhledem k absolutní neplatnosti převodní smlouvy. Do současného stavu odborné diskuse vnese nový prvek občanský zákoník, který zavedl zásadu materiální publicity veřejných seznamů a tím ochranu tzv. veřejné víry, resp. dobré víry osob spoléhajících se na správnost zápisu (zejména ustanovení § 980 – § 986 zákona č. 89/2012 Sb.).

Dosavadní judikatura Nejvyššího a Ústavního soudu k nabytí nemovitos-



ti od nevládníka je velmi bohatá, a proto může být pro praktikujícího právníka poměrně problematické se v ní orientovat. Publikace uceleně shrnuje a vysvětluje dosavadní judikaturní vývoj, rozhodnutí časově chronologizuje a systematizuje. Poskytuje přehled o vývoji jednotlivých názorů, z rozhodnutí na vhodných místech činí výtahy a nejpodstatnější pasáže cituje. Obsahuje i pojednání o neaktuálnějších judikaturních vývoji, a to až po náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2219/2012 a rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1168/2013, kdy na jedné straně Ústavní soud ochránil nabytí na základě „pouhé“ dobré víry nabyvatele a na straně druhé Nejvyšší soud konstatoval, že mimo zákonem stanovené případy nemovitost od nevládníka nabytí nelze. Ani těmito rozhodnutími se však problematika zasahující do poměrů zákona č. 40/1964 Sb. nevyčerpala, jak o tom svědčí např. náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 402/15.

Rozdílné posuzování otázky ze strany Ústavního a Nejvyššího soudu by měla odklidit nová právní úprava, o které je v knize stručně pojednáno. Je však zřejmé, že některé v knize uváděné názory ve vztahu k nové právní úpravě mohou být názorově sporné a budou nahlíženy i jinak, než je v knize prezentováno. Zejména to, zda lze třetí osobu (nabyvatele) chránit v režimu § 984 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, i tehdy, pokud nabyla vlastnické právo od neoprávněného na základě absolutně neplatné smlouvy. Naopak se již ob-

jevily názory, podle kterých je platný právní titul nabytí nutnou podmínkou nabytí od neoprávněného,¹ když v případě absolutně neplatné smlouvy nelze nabytí vlastnické právo ani od vlastníka. Neplatnost smlouvy přitom nepůsobí, že převodce neměl dostatek oprávnění vlastnické právo převést (§ 1760 zákona č. 89/2012 Sb.). Smyslem a účelem právní úpravy nabytí od neoprávněného totiž nesmí být sanace vad převodní smlouvy, ale jen nedostatku oprávnění převodce převést věcné právo. Spornou je nepochybně i otázka, zda se nová právní úprava materiální publicity vztahuje i na ty převody nemovitostí, které byly učiněny před 1. lednem 2015, a to vzhledem k poměrně zavádějící formulaci § 3064 zákona č. 89/2012 Sb.; domníváme se, že nikoliv.

Závěrem lze konstatovat, že publikace „Nabytí nemovitosti (zapsané v katastru nemovitostí) od nevládníka“ je dilem přínášejícím utřídění dosavadní judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu. Judikatura je zde přehledně a pečlivě seřazena a doplněna autorovými postřehy a poznámkami. Publikaci tak lze doporučit zejména právníkům praktikujícím v soudnictví a advokacii, ale i zástupcům z řad široké odborné veřejnosti, kteří mají o danou problematiku zájem. Ve vztahu k výkladu dané problematiky v poměrech nové občanskoprávní úpravy je však nutno prezentované názory nahlížet s vědomím, že se jedná o názory autora, které nejsou v odborné literatuře sdíleny jednotně, přičemž se lze setkat i s argumentací opačnou.

✦ Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D.,
soudce Nejvyššího soudu

✦ JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, LL.M.,
asistentka soudce Nejvyššího soudu
a doktorandka na katedře
občanského práva PF MU v Brně

¹ Dobrovolná, E. In Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Věcná práva, C. H. Beck, Praha 2013, str. 368; jakož i Tégl, P.: Některé teoretické problémy nabývání od neoprávněného, Právní rozhledy, 2009, č. 10, str. 351.

Jiří Jelínek, Jaroslav Ivor a kol.:

Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky

Leges, Praha 2015, 384 stran, 690 Kč.

Na rostoucí mezinárodní spolupráci evropských států, a to především pak v rámci Evropské unie, je nutné reagovat též v oblasti práva trestního, neboť postupná integrace nepřináší jen výhody, ale též řadu rizik. Aktuálnost potřeby zabývat se trestněprávní úpravou v nadnárodním kontextu pak zdůrazňuje též současná situace v Evropě, která se musí potýkat nejen s kriminalitou probíhající v rámci evropského prostoru, ale též s hrozbami zvenčí. Stačí si vzpomenout na nedávné teroristické útoky v Paříži či na vzrůstající působení Islámského státu a s tím související příliv imigrantů přicházejících do schengenského prostoru. Je Evropská unie skutečně prostorem svobody, bezpečnosti a práva? A jakými prostředky v oblasti trestního práva usiluje o sblížení národních úprav členských států k tomuto účelu?

Představovaná **kolktivní monografie Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky** vznikla jako společné vědecké dílo odborníků z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Fakulty práva Panevropské vysoké školy v Bratislavě, a to Jiřího Jelínka, Jaroslava Ivora, Jozefa Záhory, Michala Tomáška, Richarda Pomahače, Jiřího Herczega, Tomáše Grívný, Jany Navrátilové a dalších. Recenzovaná publikace navazuje na již vydanou monografii *Trestní právo Evropské unie* (J. Jelínek a kol., Leges, Praha 2014), přičemž poskytuje podrobnější vhled do zkoumané problematiky, a to se zaměřením na vliv unijního práva na českou a slovenskou vnitrostátní úpravu a také na jejich komparaci. Na zkoumanou problematiku pak přináší pohled práva mezinárodního, evropského, resp. práva Evropské unie, a vnitrostátního, tedy práva České a Slovenské republiky, a to též ve světle judikatury Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva, přičemž analyzuje



nejen současný stav právní úpravy, ale přináší též náměty *de lege ferenda*. Recenzovaná monografie obsahuje dvacet sedm kapitol a je rozčleněna do čtyř částí.

První část se věnuje **obecným otázkám vlivu evropského práva na právní řády České a Slovenské republiky**, a to nejprve otázce samotné existence trestního práva Evropské unie a souvisejícímu pojmosloví. Oblast trestního práva byla vždy především vnitřní záležitostí každého státu, avšak s ohledem na neustále se prohlubující integraci je třeba, aby členské státy spolupracovaly též v této oblasti. Od 1. prosince 2009 se justiční a policejní spolupráce stala sdílenou pravomocí Evropské unie, a to jako součást prostoru svobody, bezpečnosti a práva dle čl. 4 SFEU. Pozornost publikace je dále zaměřena na vymezení vlivu práva Evropské unie na vnitrostátní úpravu práva trestního a správního. Rozebrána je též judikatura Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva, zabývající se úzkou souvislostí správního a soudního trestání. Dvě z kapitol se pak zamýšlejí nad principem *ne bis in idem* a zásadou vzájemného uznávání rozhodnutí justičních orgánů.

Druhá část recenzované monografie je zaměřena na problematiku **policejní spolupráce ve věcech trestních** mezi členskými státy Evropské unie, neboť v prostoru s volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu se pohybují též pachatelé, důkazy a výnosy z trestné činnosti. Orgány činné v trestním řízení jednotlivých členských států tak nutně musejí spolupracovat při boji proti trestné činnosti, která jed-

noduše získává nadnárodní rozměr. Další kapitoly publikace pak analyzují jednotlivé formy policejní spolupráce. Pozornost je věnována institutu evropského zatýkacího rozkazu a evropského důkazního příkazu, a to především s ohledem na otázky vzájemné přípustnosti důkazů, resp. jejich procesní použitelnosti, a to z důvodu odlišných vnitrostátních úprav. Mezinárodní policejní spolupráci v trestních věcech dále umožňují společné vyšetřovací týmy, do nichž mohou být zapojeny též osoby z nečlenských států Evropské unie. Zmíněna je dále úloha veřejné žaloby v evropském právním kontextu a aktuální vývoj připravovaného projektu Úřadu evropského veřejného žalobce za účelem ochrany finančních zájmů Evropské unie, jehož praktické fungování zatím vyvolává řadu otázek.

Třetí část publikace pojednává o **unijním trestním právu hmotném**, přičemž je dále rozčleněna do čtyř oddílů. První z nich je zaměřen na problematiku praní špinavých peněz a ochranu měny. Pozornost je věnována unijním i vnitrostátním právním nástrojům boje proti kriminalitě spočívající v praní peněz, resp. legalizaci výnosů z trestné činnosti, která je nepochybně spjata též s terorismem a jeho financováním. V návaznosti na zavedení jednotné měny euro v některých členských státech bylo třeba přijmout též opatření k její ochraně proti padělání, a to též ve státech, které euro dosud za svou národní měnu nepřijaly. Další z oddílů pojednává o právní úpravě ochrany před terorismem v unijním a národním kontextu, přičemž se podrobně zaobírá též náměty *de lege ferenda*. Zmíněna je též protiteroristická politika EU a role Eurojustu a Europolu v této oblasti, včetně analýzy statistických dat. Rozebrán je dále trestněprávní postih služby v cizích ozbrojených silách. Pozornost dalšího oddílu je zaměřena na otázky trestněprávní úpravy ochrany životního prostředí a postihu korupce a kyberkriminality v evropském kontextu. Zmíněny jsou též otázky trestní odpovědnosti právnických osob. Poslední z oddílů této části publikace se pak věnuje problematice sexuálního zneužívání a obchodování s lidmi, a to nejen jejich trestněprávnímu postihu, ale také postavení poškozených a obětí. Představována je rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva k otázkám rasismu a xenofobie.

Poslední, čtvrtá část monografie, se pak zabývá vybranými aspekty **unijního trestního práva procesního**, a to vlivem Listiny základních práv Evropské unie na zajištění spravedlivého trestního procesu, včetně související judikatury, dále pak vlivem unijního práva na vnitrostátní úpravu adhezního řízení.

Recenzovaná publikace tak ve svém celku představuje podrobný vhléd do evropského trestního práva, neboť analyzuje právo Evropské unie a jeho působení v kontextu české a slovenské vnitrostátní úpravy, přičemž se věnuje též konkrétním formám harmonizace v trestněprávní oblasti. Na danou problematiku pak nahlíží nejen z pohledu práva mezinárodního, evropského a národního, ale obsahuje zároveň i komparaci právních řádů dvou sousedících členských států, které byly dříve státem jedním, a jsou tak vhodným objektem pro porovnání vlivu unijního práva na jejich vnitrostátní úpravu. Monografie tak poslouží nejen pro účely obecné orientace v dané problematice, ale též při potřebě jejího podrobnějšího zkoumání. Ocení ji jistě nejen studenti právnických fakult, ale též právníci, kteří se zabývají trestním právem v rámci své profese. Svě využití může publikace najít rovněž v aplikační praxi, neboť orgány činné v trestním řízení jsou povinny postupovat v souladu s evropským právem. Rozbor současné právní úpravy a náměty de lege ferenda pak mohou být inspirací též pro praxi legislativní.

✦ Mgr. IVONA BERKOVÁ, asistentka soudce Městského soudu v Praze

**Miloslav Macela,
Daniel Hovorka, Adam Křístek,
Klára Trubačová,
Zuzana Zárasová:**

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář

Wolters Kluwer, a. s., Praha 2015,
912 stran, 1 800 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer vydalo komentář zákona o sociálně-právní ochraně dětí, který reflektuje obsah jednotlivých ustanovení zákona ve znění k 1. 1.



2015 a představuje rozbor zákona v celkovém kontextu zásadních změn právní úpravy v oblasti soukromého práva v ČR a zejména v kontextu přijetí nového občanského zákoníku.

Charakteristickým rysem, a současně nepochybnou předností komentáře, je komplexní pojetí výkladu, které v návaznosti na charakter ustanovení zákona důvodně kombinuje předmětný výklad s výňatky z důvodových zpráv, popisem historických souvislostí, právní úpravou dané problematiky v zahraničí nebo mezinárodním právem, judikaturou, odkazem na literaturu a popisem konkrétních postupů (metod) sociální práce.

Jednotlivým prvkem komentáře je důsledné sledování logických vazeb zákona a nového občanského zákoníku (zdůrazňované zejména v souvislosti se změnami zákona vyvolanými zákonem č. 401/2012 Sb.) na jedné straně, a vyvození důsledků z ustanovení zákona v kontextu dalších zákonů a prováděcích právních předpisů při aplikaci zákona.

První aspekt je zřetelný ve všech částech, a to od komentáře vysvětlujícího míru veřejnoprávní regulace rodinně-právních vztahů uskutečňovanou zákonem (§ 1), dále v rozboru uvádějícího pojem „dítě“ do souvislosti s po-

skytováním sociálně-právní ochrany dětí plně svéprávně nezletilé osobě (§ 2) nebo v rámci výkladu pravidel poskytované péče (zejména v části páte zákona).

Druhé zaměření komentáře se zákonitě promítá zejména do interpretace ustanovení zákona, která zakotvují pravidla činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí a jiných subjektů v sociálně-právní ochraně. Tak např. při vysvětlení opatření na ochranu dětí dle § 14 jsou popsány vztahy se zákonem o zvláštních řízeních soudních, občanským soudním řádem nebo zákonem o zdravotních službách a výklad je doveden do úrovně postupů pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí v rámci modelových příkladů.

Publikace je doplněna prováděcí vyhláškou k zákonu a směrnicí o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a o stanovení rozsahu evidence a obsahu spisové dokumentace v oblasti náhradní rodinné péče (již neopatřenými komentářem).

Komentář proto v obecné rovině přispívá k vnímání zákona o sociálně-právní ochraně dětí v mezích současné koncepce úzce vymezené sociálně-právní ochrany dětí a systému ochrany dětí. Současně představuje fundovanou, přehlednou a srozumitelnou pomůcku určenou zejména pracovníkům orgánů sociálně-právní ochrany dětí, justice nebo neziskových organizací působících v oblasti ochrany dětí, kteří řeší právní problémy vznikající při každodenní aplikaci zákona.

✦ PhDr. Mgr. MONIKA PUŠKINOVÁ, Ph.D.,
poradkyně a konzultantka

PRACOVNÍ PRÁVO, ODŠKODŇOVÁNÍ ÚRAZŮ A NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ



- rozsáhlá novela zákona o zaměstnanosti
- zcela nové nařízení vlády o **odškodňování** pracovních úrazů a nemocí z povolání
- nová hodnota bodu, nové bodové ohodnocení
- odbory, kolektivní vyjednávání
- celkem 32 předpisů v aktuálním znění

Sagit

více informací na www.pra.sagit.cz

inzerce

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 9/2015

JUDr. Ľuba Berezňaninová,
Dip. Mgmt.:

K prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141 a OSP, II. časť

V predkladaném príspevku se autorka opätovne zabýva problémom výkladu a aplikácie § 202 odst. 3 písm. g) OSP (zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů – pozn. red.). V druhej časti prináša analýzu a komparáciu novej judikatury Najvyššieho soudu SR k interpretácii § 202 odst. 3 písm. g) OSP. Na jednej strane sú rozhodnutia vychádzajúce z väčšinového prístupu, ktorý autorka podrobne popísala v prvej časti príspevku. Na druhej strane je dosud jediné rozhodnutie Najvyššieho soudu, ktoré naznačuje inú, podľa autorčiny názoru zcela logickou a pragmatickou cestu výkladu predmetného ustanovenia. V príspevku sa ďalej zabýva myšlienkou diametrálne odlišných výkladů

zákonů podávaných Nejvyšším soudem ve skutkové i právně podobných věcech a důvody existence tohoto fenoménu.

Mgr. Simona Klučiarová: Nad rozhodnutím všeobecných súdov o odovzdaní

Rozhodovanie všeobecných súdů o extradici v podmienkach súčasne platnej úpravy tr. rádu môžu viesť i k tomu záveru, že sa evropský zatýkací rozkaz neprovede a vyžadaná osoba sa nevydá vyžadujúcimú štátu, a to nejen z dôvodů uvedených v § 23 odst. 1 písm. d) zák. č. 154/2010 Z.z., o evropském zatýkacím rozkaze, ale i z humanitárných dôvodů vyplývajúcich z čl. 3 odst. 1, 9 odst. 1 a 18 odst. 1 Úmluvy OSN o právech dieťaťa, ktorý má prednosť pred vnútroštátnou implementáciou Rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002, o evropském zatýkacím a postupech vydávania osôb medzi členskými štátmi.

JUDr. Štefan Zeman: Restoratívna justícia ako aktuálna výzva pre trestný systém a niektoré možnosti inšpirácie

Druhou polovicu 20. storočia môžeme označiť z hľadiska výkonu trestnej justície za obdobie hľadania nových foriem spravodlnosti, ktoré by nahradili alebo aspoň doplnili niektoré tradičné, avšak už do jistej miery nepružné postupy v trestnom řízení. V 80. rokoch 20. storočia tak postupne

vzniká v USA, Kanade, Novém Zélandu a v západnej Európe nová trestne-politická koncepcia spravodlnosti, zvaná restoratívna justícia, ako logický dôsledok neúmerneho nárastu kriminality v uvedených zemích a negatívnych následků s tým spojených. Jejich východiská sú založená na presvedčení, že pokiaľ má pachateľ prevziť skutočnou osobnú a ne pouze formálnu trestnoprávnú zodpovednosť za to, čo svojim trestným činom spôsobil, musí si najprv plne uvědomiť, priznať si a pochopiť své jednání v jeho širších sociálnych a faktických súvislostiach, nejen v ryze trestnoprávných dôsledkoch. Koncepcia restoratívnej justície sa opiera o alternatívne riešenie trestných vecí, k ktorým podstatne patrí zejména snaha individualizovať trestný postih, pozitívne motivovať pachateľa trestného činu k životu v súlade so zákonom, k prevzatí zodpovednosti za svůj čin, aktívne ho zapojiť do řešení věci osoby poškozené trestným činom, obnoviť vzťahy narušené trestným činom, a to s akcentom na skutočnosť, že trestný čin nepredstavuje jen porušení veřejného zájmu, překročení práva a útok na stát, ale že jde především o konflikt mezi konkrétním pachatelem trestného činu a jeho konkrétními oběti. Restoratívna justícia proto vidí primární účel systému trestnej spravodlnosti práve v kompenzácii poskytovanej individuálnym obetiam. Pretože jde v mnoha ohledech o revoluční myšlenky, ze zahraničních zkušeností můžeme už dnes konstatovat, že restoratívna a retributívna model sa navzájom potrebujú a není možné je stavět proti sobě. Naopak, budoucnost je v jejich komplexní kooperaci.

Bulletin advokacie online

V posledných dňoch byli na Bulletinu advokacie online www.bulletin-advokacie.cz publikované tieto exkluzívne články:

- Zákon o obchodných korporáciách a bytová družstvá
- Opäť k souběhu funkcí
- Odštepny závod zahraniční osoby, přetrvávající výkladové problémy a problémy v praxi
- Azylové právo a právo týkající se migrace
- Odvolací řízení před Rozhodčím soudem pro sport (CAS)
- Právo veřejných zakázek aneb kdy je možné aplikovat § 66 odst. 1 písm. g) správního řádu?
- Výkon zadržovacího práva





Dnes, pane Bušku, čehos zvíš, čili romance o konci rudého člověka

Vyjděme z předpokladu, že k indoktrinaci (ideologické formaci) většiny z nás dochází v prvních pěti letech základní školní docházky. Teď trochu statistiky.

V Německu byl indoktrinován nacismus zhruba 10 let (1935-1945), v Čechách komunismus nějakých 40 let (1950-1990). Odhadem vyjde, že v r. 1945 bylo třeba denacifikovat 10 milionů Němců (12,5 % obyvatelstva) a v r. 1990 dekomunizovat 5 milionů Čechů (50 % obyvatelstva). Zbytky byly jen ovce zblblé propagandou. Jak to dopadá v r. 2015, to ať vypočítají odborníci. Stejně jim nebudeme věřit, a tak si můžeme rovnou tipnout, že na dedoktrinaci pořád čeká asi 5 % Němců, hlavně bývalých enderáků, a neměnných 50 % Čechů v čele s naší nejvyšší politickou garniturou. Na Slovensku to není o moc lepší. Hromy divo bijú. Nemáme ale politikům nic za zlé. Oni za to nemohou, že se na základce tak dobře učili, hodně četli Malého Bobše a Temno, zpívali Katušu, mávali praporky, tančili kováček a jedli pirožky se zelím.

Řádně indoktrinovaný nácek byl v r. 1945 přesvědčen o tom, že neexistuje rovnost lidí v jejich lidské důstojnosti. Důstojnost člověka je dána jeho příslušností k rase. Nejvyšší lidská rasa je rasa arijská a jejím předvojem jsou Němci. Ostatní lidské rasy je třeba deportovat a izolovat v přísně uzavřených, odlehklých územích, případně ty nejnižší rasy, jako Židy a Cikány, fyzicky co nejúspěšněji zlikvidovat. Čistá arijská rasa pak ze svého středu vyprodukuje elitu, což bude Übermensch čili nadčlověk. Nadlídi budou vládnout tomuto světu.

Naštěstí, jak už jsme řekli, denacifikovat je třeba už sotva 5 % Němců, protože ti kdysi indoktrinovaní na základce dílem umřeli a dílem ve své krizi středního věku svou dávnou indoktrinaci sami opustili. Ten zbytek se indoktrinoval sám, a to mnohem později, popletenou četbou Mein Kampf a souvislé literatury. Až dospějí, sami toho nechají, a ty, co ne, snad napraví německá justice.

Naproti tomu řádně indoktrinovaný komouš byl v r. 1989 taky přesvědčen, že lidé jsou si ve své lidské důstojnosti nerovni, a to podle své příslušnosti k třídě. Pokrokovou třídou je proletariát, buržoasie je třída zpátečnická. Předvojem proletariátu je strana, v čele strany stojí vůdce, v čele ruské strany vůdce všech vůdců, jehož jméno končí na - in, a sídlí v Moskvě. Proletariát s buržoasií zápasí v třídním boji. Účelem boje je vyhlazení třídního nepřítele. K tomu se vyžaduje, aby naši bojovníci byli tvrdí, nesmlouvaví a nemilosrdní. A už jsme zase u deportací, mučení a vraždění.

Ale indoktrinace komunismem trvala moc dlouho. U nás v Čechách zasáhla bezmála tři generace. Jsou to dnešní třicátníci, padesátníci i sedmdesátníci. Je to těch už zmíněných 50 % oby-

vatelstva. Stav jejich dedoktrinace je různý a sociologická studie o tom žádná neexistuje, protože i sociologové jsou postiženi indoktrinací. Všechny indoktrinované dnes spojuje jediná myšlenka. Lidská důstojnost je rozdílná, mezi různými důstojnými probíhá trvalý boj a je jedno, jde-li o boj rasový, třídní, národní, konkurenční, politický nebo právní. Hlavní je, aby byl bojovník patřičně tvrdý, nesmlouvavý a nemilosrdný. Nepřítel musí být zneuctěn, poražen a zničen.

Praktické projevy indoktrinace násilí nabývají v Čechách tragikomických poloh. Kníže Václav byl srab. Ještě že ho dal bratr Boleslav oddělat. Dobří byli husité. Natřeli to Evropě, zimní král zase Habsburkům. Lipany, Bílá Hora a Mnichov - intelektuálové zaprodali vlast. Kompaktáta a církevní restituce - podělanost před flandáky. Michaláková - na Nory poslat drony a velvyslankyni do tepláků. Migranti - střelít u žiletkových plotů na hranicích. Kvóty - trestní oznámení na evropskou komisi, evropský zatykač na Junckera. Kamarádi - LePenová, Farage, Bachmann a jeho Pegida, Okamura, Asad, Putin. Milosrdenství - jo, ale hlídat si mobil. Krym - kolébka moskevské Rusi. Sýrie - kolébka ruského pravoslaví. Neposkytnutí pomoci - trestat jen u automobilistů. Eurodotace a norské fondy - málo a pokořující. Suverenita - nic než já. Kyblíček a lopatička - nikomu nepůjčovat, cizí bábovičky rozšlapat. Hr na ně, bijte je, nikoho neživte!

Mohli bychom pokračovat. Indoktrinace komunismem nás postihla hluboce. Ale zoufat si nemusíme. Sedmdesátníků přece jenom časem ubude a třicátníci se z toho hodně vyhrabou ve svých krizích středního věku. Nejhuř jsou na tom padesátníci. Mláď pryč a do důchodu daleko, jestli vůbec. Nějaké kurzy gramotnosti jsou jim na nic. Mindráky se agresivitou nevyhlídí. Důstojnost člověka není přímo úměrná hulvátství a agresivitě. Třeba to i oni zkusí sami se sebou. Přejme jim úspěch.

Co na to vše Nerudův Karel Čtvrtý?

„Eh, vezu révu z Burgund sem a takovouhle peluň mně z ní svede ta velebená česká zem!“

Rozčiloval se, ale nakonec i on byl Čech, alespoň po mamince. Inu, a tak se „vopil“, ne-li vopil, a o bakaláři práv Chovancovi pak prohlásil, že „má duši zvláštní“ a že „kvete po svém v osobité kráse“.

Nakonec už si jen povzdechl „ba, je to bída“ a romance o konci rudého člověka skončila.

„Nuž, dej sem zlaté číše, páže!“

Škoda, že o konci rudého člověka musela nakonec napsat Běloruska Světlana Alexijevičová. I tu nobelovku za literaturu nám třídní nepřítel nakonec ukradl. Aspoň že jsme měli Seiferta.

Říjen 2015

✿ KAREL ČERMÁK

seriál:



Děni v regionech



Advokáti na Střední Moravě



JUDr. LENKA VIDOVIČOVÁ, LL.M.,
regionální zástupce ČAK v regionu
Střední Morava

„Služebně“ nejmladší region

Česká advokátní komora jako stavovská organizace původně zřídila regionální střediska, která prakticky vycházela z dnes již

zrušeného krajského uspořádání. V oblasti Moravy tedy působila tradičně regionální střediska pro severní Moravu (obsáhlo území bývalého Severomoravského kraje) a pro jižní Moravu (obsáhlo území bývalého Jihomoravského kraje). S novým krajským uspořádáním, se snahou přiblížit činnost Komory místním advokátům, souvisela i snaha rozdělit dva velké moravské regiony a vyčlenit Olomoucký a Zlínský kraj do dalšího samostatného regionu.

Tuto myšlenku uskutečnil bývalý předseda České advokátní komory JUDr. Vladimír Jirousek, nadšený podporovatel aktivit, které přispívají k rozvoji advokátního stavu, a jmenoval mne oficiálně dne 6. 2. 2006 regionální představitelkou pro olomoucký a zlínský region. Tímto datem tedy oficiálně můžeme psát historii nejmladšího regionu (pro který se spíše vžila zkratka region Střední Morava) a já jsem si až při psaní tohoto příspěvku uvědomila, že v tomto roce vlastně slavíme desetileté výročí existence. Ve svém příspěvku se tedy mohu zaměřit na hodnocení tohoto období.

Vzdělávací akce

V prvních letech po vzniku regionu jsem se zaměřila na konání vzdělávacích akcí. Situace byla poměrně odlišná od dnešního stavu. Kvalitní vzdělávací akce se konaly většinou v Praze (a tudíž byly pro místní advokáty hůře dostupné), na Moravě jich bylo pořádáno mnohem méně. Navíc komerční vzdělávací

akce byly cenově méně dostupné. Vzdělávací akce regionu byly pořádány jednak v Olomouci, jednak ve Zlíně (za pečlivé spolupráce tehdejší zástupkyně regionální představitelky pro Zlínský kraj, advokátky JUDr. Aloisie Jurkovičové). Návštěvnost seminářů a vzdělávacích akcí byla zejména v prvních pěti letech existence regionu nadprůměrná. Tím byla jen potvrzena původní idea, že v těchto regionech chybělo zaměření na vzdělávání. Za dobu působení regionu se na vzdělávacích akcích vystřídalo velké množství kvalitních lektorů, které není možné všechny vyjmenovat, nicméně mnozí byli a jsou na vyžádání advokátů zvaní opakovaně, což jen potvrzuje jejich kvalitu.

Ve snaze zprostředkovat advokátům i mezinárodní souvislosti působení advokátů v Evropské unii jsme si troufli i na zorganizování úspěšných mezinárodních akcí – mezinárodního informačního semináře k právní spolupráci v EU, který se konal v Bruselu (2008), a na návštěvu advokátů v Evropském parlamentu a u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku (2007).

Nadšení cestovatelé – advokáti se vydali i na neoficiální akce do vzdálenějších destinací, kde se věnovali vedle studia přírodních krás i návštěvě advokátních komor nebo soudních institucí – namátkou můžu jmenovat nezapomenutelnou cestu na Island (2011), o které jsem obsáhle informovala v Bulletinu advokacie (č. 7-8/2011, str. 88-90 – pozn. red.), nebo na Srí Lanku (2012). Na těchto akcích bylo sympatické zejména to, že spojily advokáty „napříč regiony“, kteří byli ochotni společně trávit mnoho času společně – účastnili se zejména advokáti regionu střední a severní Moravy, jihočeského a východočeského regionu.

V posledních (zejména třech) letech však pozoruji, že zájem o vzdělávací akce opadá. O tomto problému jsem diskutovala i ostatními regionálními představiteli na letošním pravidelném ročním setkání regionálních představitelů a shledala jsem, že situace je i v ostatních regionech podobná. Ačkoli jsou pořádány kvalitní vzdělávací akce s kvalitními lektory v regionech za dostupné ceny, jejich návštěvnost klesá. Je to pro mne překvapivé, zejména v době, kdy se stále ještě zce-

la nezažila nová právní úprava občanského zákoníku a ostatních nových právních norem. I tento vývoj je však výzvou – a možná se ukáže, že region má ve svém působení směřovat do jiných sfér.

Sportovní akce

Vlajkovou lodí a nejvýznamnější sportovní akcí regionu je **badmintonový turnaj „O střevíc regionální zmocněnkyně“**, který se koná tradičně ve sportovním areálu OMEGA CENTRUM SPORTU A ZDRAVÍ v Olomouci. Duchovními otci, nadšenými organizátory a neúnavnými účastníky tohoto turnaje jsou zejména olomoučtí advokáti JUDr. Erik Orlet, Mgr. Michal Zahnáš, Mgr. Jana Klosová a JUDr. Jaroslav Klimeš. Letos v dubnu se konal již 6. ročník tohoto turnaje. Na tuto sportovní akci jsou tradičně zváni i milovníci tohoto rychlého sportu z řad justice a státních zástupců. Již tradičně toto klání začíná lítými boji na hřišti a tvrdými střety mezi příslušníky všech složek širší justice, končí však vždy podáním ruky, gratulací vítězům a společenským setkáním všech účastníků. Letos v říjnu se také poprvé konal turnaj ve střelbě na skeet a bude záležet na zájmu advokátů, zda i tato akce založí podobně úspěšnou tradici, jako turnaj v badmintonu.

Informativní právní porady

Základní informativní porady ve smyslu ustanovení článku 18 odstavec 1 Pravidel profesionální etiky od vzniku regionu probíhají tak, že jako regionální představitelka ustanovují těm žadatelům, kteří splňují podmínky pro poskytnutí porady, konkrétního advokáta pro tuto poradu. I v této oblasti došlo k výrazné změně – informativní porady jsou nárokovány ve stále větším množství a tyto porady žádají i ti uchazeči, pro které tato forma pomoci není vhodná, nebo i ti, kteří mají dostatek prostředků na sjednání právní služby. Mnohdy jsou to žadatelé, kteří nechtějí za službu zaplatit, neboť se jim jeví, že lze takto získat něco „zadarmo“. Je to v neposlední řadě proto, že veřejnost je lépe informována o činnosti regionálních středisek, a to nejen z oficiálních míst, jako je web České advokátní komory nebo úřad ombudsmana, ale i z anonymních odkazů na internetu, kde bohužel tyto odkazy lze nalézt pod pojmem „bezplatné právní služby“ bez dalšího kontextu. Vzhledem k tomuto trendu vyjednávám s Magistrátem města Olomouce o poskytnutí vhodných prostor, kde by mohli advokáti tyto informativní porady poskytovat určený den v týdnu, tak jako je tomu v jiných regionech. Doufám, že i tímto opatřením se dostane nevhodným žadatelům okamžitého poučení a vhodným žadatelům rychlého zprostředkování základní orientace v daném problému.



Sportovní areál Omega centra sportu a zdraví v Olomouci – tradiční dějiště badmintonového turnaje.



Účastníci 6. ročníku badmintonového turnaje „O střevíc regionální zmocněnkyně“ – duben 2015.

Zástupci regionální představitelky

Do roku 2013 jsem měla jako regionální představitelka pouze jednu zástupkyni (zejména pro Zlínský kraj), již výše zmiňovanou zlínskou advokátku JUDr. Aloisii Jurkovičovou, která již utlumila své aktivity v advokacii. Od roku 2015 je zástupcem regionální představitelky jmenován olomoucký advokát Mgr. Michal Zahnáš, který byl již zmiňován v souvislosti se sportovními aktivitami a který bude mít na starosti fungování centra pro poskytování informativních právních porad. Na posledním zasedání představenstva ČAK v říjnu 2015 byl schválen návrh na jmenování druhého zástupce regionální představitelky, JUDr. Jany Rejzkové, advokátky ze Zlína. V tomto novém složení může tým regionu Střední Moravy zahájit další desetiletí své činnosti, které bude – doufejme – stejně úspěšné a přínosné jako dosud.

Střední Morava	regionální představitel JUDr. Lenka Vidovičová Zámečnická 3a 772 00 Olomouc tel.: 585 208 801, fax: 585 208 805 e-mail: vidovicova@akvidovicova.cz	zástupci Mgr. Michal Zahnáš tř. Svobody 654/2 779 00 Olomouc tel.: 585 220 042 e-mail: zahnas@orlet-zahnas.cz	JUDr. Jana Rejzková Vodní 5178 760 01 Zlín tel.: 605 277 715 e-mail: judr.rejzkova@email.cz

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát poté, kdy poskytoval právní služby rodičům k poměrům jejich nezletilých dětí, začne ve věci týkající se těchto nezletilých dětí poskytovat právní služby jednomu z nich proti druhému.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. K 87/2013

Kárně obviněná Mgr. D. Ch. D., advokátka,

se dopustila kárného provinění tím,

že ačkoliv v období od listopadu 2011 do května 2012 poskytovala rodičům nezletilých dětí právní služby týkající se poměrů k jejich nezletilým dětem a v souvislosti s tím získala od nich informace o jejich rodinných poměrech, významných pro úpravu poměrů k jejich nezletilým dětem, dne 9. 7. 2012 převzala právní zastoupení otce ve věci týkající se poměrů k jejich nezletilým dětem, přičemž otce zastupuje jako žalobce v řízení vedeném u okresního soudu o určení otcovství a o úpravu poměrů k nezletilým dětem proti matce a jejím dvěma nezletilým dětem jako žalovaným,

tedy

- nechránila práva a oprávněné zájmy klienta,
- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala Pravidla profesionální etiky, ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- neodmítla poskytnutí právních služeb, jestliže
 - v téže věci nebo ve věci související již poskytla právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá,
 - by informace, kterou má o bývalém klientovi, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit,
 - v průběhu vyřizování věci hrozil vznik rozporu v jejich zájmech,

čímž

porušila ust. § 16 odst. 1,2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 7 odst. 3 Pravidel profesionální etiky a § 19 odst. 1 písm. a), c) zákona o advokacii.

Za to se jí ukládá podle § 32 odst. 3 písm. c) kárné opatření

pokuta ve výši 100 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře částku 3 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náklady jsou splatné ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK, jako kárný žalobce, podal dne 22. 8. 2013 na kárně obviněnou kárnou žalobu, kterou byla kárně obviněná viněna z toho, že ačkoliv poskytovala právní služby matce nezletilých dětí, postupovala pak způsobem uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí a porušila tak povinnosti advokáta podle uvedených ustanovení.

Kárně obviněná se vyjádřila ke stížnosti i ke kárné žalobě.

Ve svých rozsáhlých vyjádřeních uvedla, že byla stížností velmi zaskočena, neboť stížnost považovala za zcela bezdůvodnou z toho důvodu, že zejména z komunikace mezi stranami nemohla být vnímána jako výhradní právní zástupkyně stěžovatelky. Při svém jednání se stranami postupovala jako „mediátor“ s cílem přimět obě strany k uzavření dohody ohledně otcovství a výživného k nezl. dětem účastníků. Kárně obviněná dále uvedla, že její jednání, které je obsahem stížnosti, nebylo vedeno jejím prospěchem, ale zájmy nezl. dětí účastníků.

Kárně obviněná stěžovatelku nepovažuje za svou klientku, protože stěžovatelka nepodepsala kárně obviněné žádnou plnou moc, naopak navrhla stěžovatelce společné zastoupení účastníků, pokud budou schopni uzavřít dohodu ohledně péče, styku a výživného na nezl. děti účastníků.

Kárně obviněná je toho názoru, že informace získané od stěžovatelky nevyužila v následném soudním řešení věci péče o nezl. děti účastníků, v němž zastupuje otce nezl. dětí, nicméně účastníky považuje za „strany konfliktu“. Kárně obviněná považuje stížnost za snahu stěžovatelky zdiskreditovat kárně obviněnou před předsedkyní opatrovníckého senátu, v níž se projednává věc nezl. dětí účastníků.

Ve vyjádření také kárně obviněná připustila, že v květnu 2012 jí stěžovatelka uhradila za služby určitou částku, čímž se, dle vyjádření kárně obviněné, stěžovatelka snažila vytvořit iluzi, že jí kárně obviněná poradenství poskytovala.

Kárně obviněná na závěr vyjádření uvedla, že je toho názoru, že jednala čestně a svědomitě a v souladu se zákonem, a že nikterak nesnížila důstojnost advokátního stavu. Navrhla, aby byla kárně žaloby zproštěna, neboť nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který byla kárná žaloba podána.

Při nařízeném jednání ve věci kárně obviněná na své obhajobě, uvedené v již citovaných vyjádřeních, setrvala a odkázala na jejich písemné vyhotovení.

K dotazům uvedla, že ji zpočátku kontaktovala stěžovatelka, která měla zájem uzavřít dohodu s otcem nezl. dětí. V momentě, kdy kárně obviněná zjistila, že takovou dohodu nebude možné uzavřít, sdělila účastníkům, že nemá povinnost kteréhokoliv z nich zastupovat v případném sporu. Prvních pět měsíců mezi rodiči vystupovala jako mediátor, informace získávala od obou stran. Částku, kterou vyúčtovala, uhradil nakonec otec nezl. dětí. Pravidla neměla dohodnutá ani s jedním z účastníků. Věc, ve které později převzala zastoupení otce, byla identická, jednalo se opět o styk otce s dětmi a výživné. V průběhu jednání mezi účastníky se spíše řídila pokyny otce, matka (stěžovatelka) byla o pokynech, které vydával otec, kárně obviněnou informována. Matka byla od počátku informována, že kárně obviněná nebude zastupovat pouze ji. Oběma účastníkům sdělila stejnou hodinovou sazbu. Vyúčtování připravila pro otce, účastníci se však

ve věci nedohodli, uvedli také, že si každý zaplatí tu část, kterou pro ně kárně obviněná dělala. Stěžovatelka ji demonstrativně poslala určitou částku, kterou ji kárně obviněná zaslala zpět. Kárně obviněná nepopírá, že s oběma účastníky pět měsíců jednala, dohodu připravovala, nezneužila žádné informace, protože od stěžovatelky žádné informace neměla. Otec ji kontaktoval velmi brzy po úvodním rozhovoru s matkou, v rozmezí několika dní.

Kárný senát provedl důkazy listinami založenými ve spise, a to výpisem z matriky, stížností a jejím doplněním, e-mailovou korespondencí, žalobou a protokolem o jednání u okresního soudu, vyjádřením ke stížnosti, plnou mocí, dopisy.

Z e-mailové korespondence mezi stěžovatelkou a kárně obviněnou v rozmezí 23. 12. 2011 – 24. 5. 2012 kárný senát zjistil, že nejméně od listopadu 2011 poskytovala kárně obviněná stěžovatelce právní rady, zejména ohledně výživného na nezl. děti, nejméně od 3. 1. 2012 byla však v kontaktu i s otcem nezl. dětí, radila stěžovatelce, jak postupovat a jak se chovat v jednání s ním, ta v ní vkládala důvěru, že její věc bude k její spokojenosti vyřízena, kárně obviněná sdělila stěžovatelce, že pokud by došlo ke sporu, raději by zastupovala ji a děti. Otec požadoval po kárně obviněné, aby v případném sporu zastupovala jeho, dle tvrzení kárně obviněné byla tato podmínka pro ni neakceptovatelná. Kárně obviněná považovala jednání s účastníky za mediaci, proto kárně obviněná a stěžovatelka spolu komunikovaly o odměně pro kárně obviněnou, kárně obviněná zaslala stěžovatelce předběžný soupis hodin od ledna do března 2012 a později vyúčtování za období listopad 2011 – 9. 5. 2012 a výpis z jí odeslané e-mailové pošty. V květnu 2012 již docházelo k rozporům mezi kárně obviněnou a stěžovatelkou zejména ohledně úhrady služeb kárně obviněné.

Z výpisů z účtu bylo prokázáno výše uvedené poukázání a vrácení peněz ve dnech 21. 5. 2012 a 29. 5. 2012.

Ze žaloby podané dne 1. 10. 2012, bylo zjištěno, že se jedná o žalobu na určení otcovství a návrh otce na úpravu poměrů k nezl. dětem, z protokolu o jednání ve výše označené věci bylo zjištěno, že se jednání zúčastnila mj. i právní zástupkyně žalobce – kárně obviněná.

Z dopisu ze dne 27. 3. 2013 kárný senát zjistil popis celé situace očima otce nezl. dětí, který považoval kárně obviněnou zprvu za mediátorku, kterou zajistila stěžovatelka za účelem uzavření jejich dohody ohledně výchovy a výživného jejich nezl. synů. Na prvním jednání s D. T. A. uvedla kárně obviněná, „že si na základě svého uvážení vyhrazuje právo zastupovat v řízení následujícím po mediaci jednoho z rodičů...“, od ledna do dubna 2012 strávil mnoho hodin jednáním s kárně obviněnou, mediační jednání proběhlo řádným způsobem, kárně obviněná poskytla oběma stranám stejné množství času, aby vyjádřily svůj postoj a cíle, k uzavření dohody mezi rodiči nedošlo, z toho důvodu požádal o podání opatrovnícké žaloby kárně obviněnou proto, že byla s případem obeznámena, za její profesionální pomoc jí je vděčný.

Z e-mailové komunikace mezi účastníky ze dne 17. 4. 2012 kárný senát zjistil, že otec nezl. dětí sdělil stěžovatelce, že je připraven participovat na odměně pro kárně obviněnou, participace je však podmíněna uzavřením dohody ohledně nezl. synů účastníků, že strávil minulého dne hodně času jednáním s kárně obviněnou a té slíbil, že si čas na práci s ní udělá v květnu.

Z výpisů z matriky kárný senát zjistil, že kárně obviněná je advokátkou od 28. 5. 1998 se zaměřením na obchodní právo, zadávání veřejných zakázek fúze a akvizice, právo USA, bankovní právo a kapitálové trhy, nemá žádné koncipienty ani zaměstnance, v matrice není evidováno žádné kárně řízení kárně obviněné.

Kárně obviněná navrhla doplnění důkazního řízení o provedení důkazu výsledkem stěžovatelky, výsledkem svědka D. T. A. a soudním spisem. Tyto důkazní návrhy kárný senát zamítl vzhledem k tomu, že je považoval pro rozhodnutí ve věci za nadbytečné.

Ke svým majetkovým poměrům kárně obviněná uvedla, že je zdravá, její příjmy za předchozí rok činí 150 000 Kč – 200 000 Kč měsíčně, možná i víc, žije v řadovém domku se svým nezletilým synem a stará se o svou matku.

Po provedeném dokazování kárný senát došel k názoru, že je potřeba upravit skutkovou větu tak, jak je uvedeno ve výrokové části rozhodnutí, což učinil. Totožnost skutku zůstala zachována. Z provedených důkazů a z vyjádření kárně obviněné vzal kárný senát za prokázané, že se kárně obviněná dopustila kárného provinění.

Činnost advokáta se kromě zákona o advokacii, který upravuje podmínky, za nichž mohou být poskytovány právní služby, řídí také usnesením představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. 10. 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů ČR (etický kodex). Etický kodex zavazuje všechny advokáty, zapsané v seznamu advokátů ČAK.

Byť se kárně obviněná ve svých rozsáhlých vyjádřeních ke stížnosti i kárně žalobě a nakonec i při jednání před kárným senátem snažila kárný senát přesvědčit o skutečnosti, že pro stěžovatelku neposkytla právní služby, což odůvodňovala zejména poukazem na skutečnost, že s ní neměla uzavřenu plnou moc a smlouvu o poskytování právních služeb, kárný senát došel k názoru, že kárně obviněná stěžovatelce nejméně od listopadu 2011 do poloviny května 2012 právní služby poskytovala. Stěžovatelka kárně obviněnou jednoznačně za svou právní zástupkyni považovala, jako s takovou s ní jednala a svěřovala jí informace důležité pro poskytování právní pomoci.

Současně však kárně obviněná poskytovala v téže věci právní služby i otci dětí stěžovatelky.

Sama kárně obviněná stav mezi účastníky ohledně vztahů k jejich nezl. dětem považovala za konfliktní a snažila se svým „mediačním“ úsilím dovést je k uzavření dohody. To, že se tato její snaha nakonec minula účinkem, hovoří jednoznačně o hloubce konfliktu mezi účastníky. Mezi účastníky pouze nehrozil vznik rozporu v jejich zájmech tak, jak to předpokládá ust. čl. 7 odst. 3 Pravidel profesionální etiky, ale rozpor v jejich zájmech byl intenzivní již v okamžiku, kdy se kárně obviněná v této věci začala angažovat. Poté, kdy 9. 7. 2012 převzala zastoupení otce nezl. dětí jako protistrany stěžovatelky v soudním sporu a jeho zastoupení neodmítla přesto, že stěžovatelce právní služby prokazatelně poskytovala, došlo kárně obviněnou k porušení povinnosti, uložené ustanovením § 19 zákona o advokacii, které ukládá odmítnout poskytování právních služeb, jestliže by informace, kterou má o bývalém klientovi, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit.

Kárně obviněná se hájila tím, že žádné informace od stěžovatelky neměla, proto je také nemohla zneužít a dopustit se tak kárného provinění.

Toto tvrzení kárně obviněné však nemá oporu v provedeném dokazování, z něhož je zřejmé, že od stěžovatelky měla kárně obviněná mnoho informací ohledně vztahů rodičů a jejich nezletilých dětí, nehledě na skutečnost, že zákon o advokacii nehovoří o zvýhodnění jiného klientem předanou informací, ale za porušení povinnosti je považována už i jen možnost zvýhodnění uvedeným způsobem.

Kárný senát je toho názoru, že kárně obviněná nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když bylo prokázáno, že se kárně obviněná postavila ve vztahu mezi účastníky do role mediátora, což je činnost, která není předmětem výkonu advokacie, právní služby poskytovala současně oběma stranám a v okamžiku, kdy mezi účastníky nedošlo k dohodě, převzala právní zastoupení jednoho z nich proti druhému.

Ze stejného důvodu má kárný senát za to, že kárně obviněná při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě a nechránila práva a oprávněné zájmy klienta.

Kárný senát zjištěný skutkový stav podřadil pod ustanovení, skutkovou podstatu ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 a § 19 odst. 1 písm. a), c) zákona o advokacii a čl. 4 odst. 1 a čl. 7 odst. 3 Pravidel profesionální etiky.

Při rozhodování o uložení kárného opatření vyhodnotil senát okolnosti výše uvedené, vzal v úvahu také osobní a majetkové poměry kárně obviněné a skutečnost, že v matrice není záznam o jiném kárném postihu kárně obviněné.

Protože byla kárně obviněná uznána kárně vinnou, byla jí uložena povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení a stanovena lhůta k jejich splatnosti v souladu s ust. § 34 odst. 5 zákona o advokacii.

Proti tomuto rozhodnutí podala kárně obviněná odvolání.

Odvolací kárný senát odvolací kárné komise České advokátní komory svým rozhodnutím ze dne 21. 10. 2014 toto odvolání zamítl a napadené kárné rozhodnutí potvrdil.

Z odůvodnění:

Proti tomuto rozhodnutí podala včas kárně obviněná odvolání svým podáním ze dne 13. 5. 2014. V podaném odvolání namítá, že rozhodnutí kárného senátu spočívá na nesprávně zjištěném skutkovém stavu, na nesprávném právním posouzení věci, protože nebyly splněny podmínky uvedené v § 24 odst. 1 (předpis není citován, ale velmi pravděpodobně je míněn advokátní kárný řád). Dále namítá, že v kárném řízení nebyla důsledně dodržena všechna pravidla stanovená v advokátním kárném řádu a že napadeným rozhodnutím bylo uloženo kárné opatření, které je vzhledem k hlediskům uvedeným v § 24 odst. 2 nepřiměřeně přísné.

K odvolání kárně obviněné se vyjádřil kárný žalobce svým podáním ze dne 29. 5. 2014. Napadené kárné rozhodnutí považuje za správné a navrhuje, aby odvolací senát odvolání kárně obviněné jako nedůvodné zamítl a rozhodnutí kárného senátu kárné komise potvrdil. Právní služby poskytovala kárně obviněná současně oběma stranám a v okamžiku, kdy mezi účastníky došlo k neshodě, převzala právní zastoupení jedno-

ho z účastníků proti druhému. V takovém jednání je zcela zásadní pochybení kárně obviněné a rovněž zcela zásadní porušení norem, které měla kárně obviněná respektovat. Jedná se o vědomé a závažné porušení povinností advokáta, čemuž odpovídá i uložení kárné opatření, které se jeví spíše mírnější, vzhledem k tomu, že kárně obviněná nebyla dosud řešena v kárném řízení a vzhledem k osobním a majetkovým poměrům kárně obviněné.

Odvolání kárně obviněné bylo projednáno ve smyslu ust. § 27 odst. 1 advokátního kárného řádu bez nařízeného jednání, neboť to nebylo k řádnému posouzení věci nezbytné.

Odvolací kárný senát přezkoumal ve smyslu ust. § 28 advokátního kárného řádu celý výrok odvoláním napadeného rozhodnutí, jakož i správnost kárného řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání kárně obviněné není důvodné.

Kárný senát při zjišťování skutkového stavu vycházel z provedených důkazů listinami, které jsou součástí kárného spisu. Lze konstatovat, že důkazní řízení bylo provedeno v dostatečném rozsahu a skutková zjištění kárného senátu jsou v souladu s formulací skutku ve výroku kárného rozhodnutí. Kárný senát se rovněž zcela přesvědčivým způsobem vypořádal s obhajobou kárně obviněné, kterou uplatnila ve svých vyjádřeních ke stížnosti a kárné žalobě.

Za správné považuje odvolací kárný senát i právní závěry kárného senátu o porušení povinností advokáta kárně obviněnou. V souzené věci jsou posuzovány otázky o povinnosti advokáta poskytnutí právních služeb odmítnout a advokátní etiky v souvislosti s převzetím právních služeb. Převzetí zastoupení a zastupování jedné strany v pokračujícím sporu, z hlediska předmětu sporu a účastníků v téže věci, kde kárně obviněná v předchozí době poskytovala právní služby oběma účastníkům, je chováním advokáta, které je hodnoceno veřejností a zejména stěžovateli, jako druhé strany sporu, jako neetické a způsobilé snížit důstojnost a vážnost advokátního stavu. Takové závažné porušení povinností advokáta je nepochybně kárným proviněním podle ust. § 32 odst. 2 zákona o advokacii.

Za uvedené kárné provinění uložil kárný senát kárně obviněné podle ust. § 32 odst. 3 písm. c) zákona o advokacii kárné opatření pokutu ve výši 100 000 Kč. Při úvaze o ukládání kárného opatření vycházel kárný senát z osobních a majetkových poměrů, které uvedla kárně obviněná ve svém vyjádření při jednání kárného senátu dne 25. 2. 2014 a ve svém vyjádření k podané kárné žalobě (č. l. 46 a č. l. 103), ze závažnosti kárného provinění a z okolností, za nichž byl skutek spáchán. Druh a výše ukládaného kárného opatření zcela odpovídá hlediskům uvedeným v ust. § 24 odst. 2 advokátního kárného řádu, který bezezbytku respektoval i kárný senát při svém rozhodování. Uloženou pokutu ve výši 100 000 Kč při spodní hranici zákonné sazby nelze považovat za nepřiměřeně přísné kárné opatření, a proto i v této části není odvolání kárně obviněné důvodné.

Věcně správný je i výrok napadeného rozhodnutí o nákladech kárného řízení.

S ohledem na shora uvedené proto bylo odvolacím kárným senátem rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

PROGRAM POJIŠTĚNÍ PROFESNÍ ODPOVĚDNOSTI PRO ADVOKÁTY A ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE 2016

WI-ASS ČR PŘINÁŠÍ VŠEM ADVOKÁTŮM A ADVOKÁTNÍM KANCELÁŘÍM EXKLUZIVNÍ PROGRAM POJIŠTĚNÍ PROFESNÍ ODPOVĚDNOSTI S ŠIROKOU VARIABILITOU ROZSAHU POJISTNÉHO KRYTÍ ZA VÝHODNÝCH CENOVÝCH PODMÍNEK. SPRÁVA POJISTNÝCH SMLUV A AKTIVNÍ PODPORA PŘI LIKVIDACI POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ JE SAMOZŘEJMOSTÍ.

- Program pojištění profesní odpovědnosti od WI-ASS ČR je určený pro všechny advokáty zapsané v seznamech vedených Českou advokátní komorou (dále jen „Komora“).
- Podmínky pojištění a rozsah pojistného krytí jsou variabilní a jsou nastaveny tak, aby vyhovovaly vybranému způsobu výkonu advokacie, a dále pak samozřejmě aktuálním a individuálním potřebám pojištěného.
- Pojištění se vztahuje i na zaměstnané advokáty, advokátní koncipienty a zaměstnance advokáta, kterými se dal pojištěný v rámci svého oprávnění zastupovat.

VÝKON ADVOKACIE SAMOSTATNĚ NEBO VE SDRUŽENÍ

WI-ASS ČR vyjednal pro Komoru dlouhodobě výhodné podmínky pojištění profesní odpovědnosti u pojistitele Generali Pojišťovna a. s. pro tzv. hromadné pojištění advokátů, které je určeno pro advokáty vykonávající advokacii samostatně nebo ve sdružení. Tito advokáti se stávají účastníky hromadného pojištění automaticky při zápisu do seznamu Komory.



Rámcová pojistná smlouva stanoví od 1. 1. 2016 základní rozsah pojistného krytí pro minimální limit pojistného plnění **5 000 000 Kč** za roční pojistné ve výši 6 700 Kč, které se hradí na účet Komory dle jejích pokynů, a dále přináší možnosti doplňkových připojištění, jež umožňují jak zvyšovat tento minimální limit pojistného plnění, tak rozšiřovat základní pojistné krytí.

Celkový roční limit pojistného plnění je sjednán ve **dvojnásobku**. Znamená to, že limit pojistného plnění pro jednu pojistnou událost je roven minimálnímu limitu pojistného plnění a limit pojistného plnění pro všechny pojistné události nastalé v ročním pojistném období nesmí přesáhnout dvojnásobek minimálního limitu pojistného plnění.

Spoluúčast na každé pojistné události činí 10 %, min. 10 000 Kč, max. 50 000 Kč, není-li pro některá připojištění dle příslušných doplňkových pojistných podmínek ujednáno jinak.

Pojištění profesní odpovědnosti **lze také sjednat individuálně**. Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží Komoře pojistný certifikát dosvědčující, že je individuálně pojištěn. Rozsah takového individuálního pojištění však nesmí být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nižší, než který stanoví usnesení představenstva Komory pro vybraný způsob výkonu advokacie.



V minimálním limitu pojistného plnění ve výši 5 000 000 Kč v hromadném pojištění profesní odpovědnosti advokátů je také zahrnuto:

- pojistné krytí, které se vztahuje ke **krytí nároků na náhradu škody nebo jiné újmy uplatněné na území Evropy ve smyslu geografickém;**
- povinnost k náhradě škody vzniklé v souvislosti s výkonem advokátní úschovy nebo v souvislosti s nedodržením lhůt, a to v rozsahu podmínek rámcové smlouvy;
- povinnost k náhradě škody nebo jiné újmy vyplývající z vlastnických, nájemních nebo jim obdobných vztahů (např. škody nebo jiné újmy z držby nebo správy objektu, škody způsobené na najatých objektech sloužících pro výkon pojištěné profese, vč. povinnosti k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené technickým vybavením kanceláří včetně zařízení ke zpracování dat);
- povinnost k náhradě škody nebo jiné újmy na věcech třetích osob, tj. odpovědnost pojištěného jako zaměstnavatele za škodu na věcech zaměstnanců, která vznikla zaměstnanci na jeho věci při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, dále na odložených věcech návštěvníků a jiných věcech převzatých a užívaných, které pojištěný nebo za něj jednající osoby převzaly v souvislosti s výkonem profesní činnosti;

- regresní nároky na zdravotní péči zaměstnanců pojištěného vzniklé z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání;
- časový rozsah krytí na **PRINCIPU PŘÍČINY**, který znamená, že pojištění se vztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy vzniklé na základě příčiny škody nebo jiné újmy, k níž došlo v době trvání pojištění.



MOŽNOSTI ZVÝŠOVÁNÍ MINIMÁLNÍHO LIMITU POJISTNÉHO PLNĚNÍ

Pojištění si v navazujícím připojištění dle doplňkových pojistných podmínek hromadného pojištění advokátů může za příplatek zvýšit limit pojistného plnění. Lze ho zvyšovat po celých milionech korun.

- Do výše celkového limitu pojistného plnění 70 000 000 Kč v časovém rozsahu pojištění na principu příčiny lze připojištění sjednat za fixně stanovené roční pojistné.
- Zvýšení limitu pojistného plnění nad 70 000 000 Kč je sjednáváno individuálně na principu **CLAIMS MADE**, kdy skutečnost vedoucí k náhradě škody nebo jiné újmy i k znesení požadavku na náhradu musí nastat za trvání pojištění. Roční pojistné je kalkulováno individuálně.



MOŽNOSTI ROZŠÍŘOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO POJISTNÉHO KRYTÍ

Rámcová pojistná smlouva přináší výhodné podmínky pro tato rozšíření pojistného krytí v rámci minimálního limitu pojistného plnění ve výši 5 000 000 Kč:

- připojištění o navýšení rizika aplikací jiného než českého, slovenského a mezinárodního práva a práva Evropské unie;
- připojištění o navýšení rizika poskytováním právních služeb v oblasti práva Evropské unie, které není součástí českého právního řádu;
- světové pojistné krytí, kromě USA a Kanady;
- hostující nebo usazený euroadvokát na Slovensku;
- aplikace směnečného práva.

V rámci doplňkových pojistných podmínek je dále možné rozsah pojistného krytí rozšířit o tato uvedená připojištění v sublimitech daných rámcovou smlouvou:

- **slovenské pojistné krytí** vztahující se na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy v souvislosti s poskytováním právních služeb ve smyslu zákona o advokacii, v platném znění, na území Slovenské republiky;
- **smluvní pokuty a penále** vztahující se na povinnosti pojištěného k náhradě čistě finanční škody způsobené tím, že v důsledku vady poskytnuté právní služby byly proti poškozenému uplatněny smluvní pokuty nebo penále nebo smluvní úroky z prodlení, anebo se poškozený nedomohl smluvní pokuty nebo penále nebo smluvního úroku z prodlení;

- **aplikaci směnečného práva**, které se vztahuje na čistě finanční škodu z poskytování právních služeb právě aplikací směnečného práva;
- **ztrátu z bezhotovostních převodů**, kdy se pojištění vztahuje na čistě finanční škodu spočívající ve ztrátě peněz vzniklé chybnými převody bezhotovostních plateb v rámci vymezení pojistnými podmínkami;
- pojištění povinnosti k **náhradě škody nebo jiné újmy způsobené na přirozených právech člověka** vzniklé v důsledku výkonu pojištěné činnosti, včetně porušení mlčenlivosti.

INDIVIDUÁLNÍ POJIŠTĚNÍ ADVOKÁTŮ

Pojištění profesní odpovědnosti lze také sjednat individuálně dle aktuálních potřeb advokáta nebo advokátní kanceláře. Jsme připraveni realizovat výběrové řízení na pojistitele skrz celý pojistný trh.

WI-ASS ČR vyjednal a exkluzivně nabízí zvýhodněný rozsah pojištění individuálně uzavíraných pojistných smluv pro:

- advokáty, kteří jsou účastni hromadného pojištění dle rámcové smlouvy;
- společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti;
- zahraniční advokáty;
- advokáty, kteří vykonávají činnost jako společníci zahraniční společnosti;
- zahraniční společnosti;
- usazené evropské advokáty;
- veřejné obchodní společnosti;
- advokáty, kteří vykonávají advokacii ve sdružení, pro případ vzniku povinnosti pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy, k níž jsou povinni z důvodu solidární odpovědnosti;
- advokáty, kteří vykonávají advokacii ve veřejné obchodní společnosti, pro případ vzniku povinnosti pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy z titulu ručení společníka veřejné obchodní společnosti;
- advokáty, kteří vykonávají advokacii jako komplementáři komanditní společnosti, pro případ vzniku povinnosti pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy z titulu ručení komplementáře komanditní společnosti.

Minimální limity pojistného plnění jsou stanoveny zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a také usnesením představenstva Komory.

VÝKON ADVOKACIE V S. R. O.

Advokát vykonávající advokacii jako společník společnosti s ručením omezeným již není účasten hromadného pojištění advokátů a pojišťuje se tzv. „od nuly“.

Rozsah pojistného krytí je vždy přesně specifikován v každé individuálně uzavřené pojistné smlouvě. Do výše limitu pojistného plnění 70 000 000 Kč je roční pojistné stanoveno fixně **bez nutnosti uvedení obratu nebo vyplňování dotazníku** a lze si vybrat časový princip pojištění příčiny nebo claims made. Pro limit pojistného plnění nad 70 000 000 Kč se pojistné

stanovuje individuálně, a buďto pouze na principu claims made, a nebo v kombinaci s principem příčiny. Lze si rovněž vybrat jednonásobek nebo dvojnásobek limitu pojistného plnění v rámci ročního pojistného období.

Spoluúčast pojistného pro každou pojistnou událost činí 10 %, min. 50 000 Kč, max. 200 000 Kč, není-li v pojistné smlouvě či v doplňkových pojistných podmínkách ujednáno jinak.

OSTATNÍ POJIŠTĚNÍ S VÝHODNÝMI PODMÍNKAMI PRO ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE

- **Pojištění majetku** advokátních kanceláří, které kryje živelní rizika, odcizení, vandalismus, elektronická rizika či provozní odpovědnost.
- **Pojištění firemních vozidel** s výhodnými podmínkami jak povinného ručení, tak havarijního pojištění.
- **Pojištění přerušení provozu** například z důvodu pracovní neschopnosti, kdy pojistné krytí zahrnuje i léčebné pobyty v lázeňských léčebnách, rehabilitačních centrech nebo sanatoriích v rozsahu znění pojistných podmínek.
- **Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti** způsobě-

né nemocí či úrazem, a v jejímž důsledku došlo ke ztrátě výdělku.

- **Pojištění záruk**, které je vhodné pro advokátní kancelář, která se účastní veřejné zakázky, kdy pojištěnou osobou je uchazeč, a oprávněnou osobou, která má nárok na pojistné plnění, je zadavatel.

Rádi se s vámi kdykoliv osobně setkáme, k pojištění poskytneme všechny potřebné informace a připravíme nabídku. Těšíme se na spolupráci s vámi!

Ing. JANA LUNEROVÁ,
ředitelka oddělení odpovědnostního
pojištění WI-ASS ČR

luneroval@wiass.cz
mobil: +420 739 524 298
kancelář: WI-ASS ČR s. r. o.,
Na Florenci 15 110 00 Praha 1

WI-ASS ČR
pojišťovací makléř



inzerce



LIBERIS®

Vše na jednom místě
s unikátním systémem LIBERIS®!



Komentáře autorů odborných publikací k paragrafům



Srovnání problematiky z pohledu různých odborníků



Osvětlení výkladu, souvislostí a pojmů paragrafu



Databáze více než 300 zapracovaných právních titulů

V případě zájmu či dotazů nás neváhejte kontaktovat: klientske.centrum@atlasconsulting.cz

www.codexisadvokacie.cz

+420 596 613 333

Změna ve způsobu ustanovování obhájců v Karviné

Dříve, než se dostanu k meritu věci, rád bych ozřejmil důvody, které mě vedly k níže uvedeným aktivitám. Hnacím motorem totiž nebyl, jak by se mohlo zdát, pocit, že advokáti v naší kanceláři mají nižší nápad ex offio ustanovování v trestních věcech, či že by jiní advokáti dostávali přidělené lukrativnější kauzy. Příčinou nebyl dokonce ani pocit, že by se s přidělováním tzv. ustanovek obhajoby jakkoliv manipulovalo, například pomocí tzv. přeskokování advokátů ve jmenných seznamech pro přidělování obhájce. Jednak nepociťuji, že bych byl jakkoliv obcházen, navíc v rámci trestní agendy u mě převažují spíše obhajoby na základě přímého zplnomocnění klientem. Příčina byla mnohem prozaičtější.

Už mě nebavilo poslouchat, jak se šušká, že k tomu všemu dochází, že buď soudci, nebo policisté, kteří advokátům mnohdy volají s oznámením, že byli právě ustanoveni jako obhájci, přihrávají lukrativnější kauzy svým známým, či z důvodu jiných některé advokáty v seznamu přeskočí tím, že je jen prozvoní ze skrytého čísla, aby pak mohli tvrdit, že dotyčnému advokátovi volali, ale on to nezvedl. Jednoduše mi taková tichá pošta připadala nedůstojná pro advokátní stav a krom toho narušovala, byť asi nijak zásadně, vztahy mezi advokáty a soudci, které by dle mého názoru neměly být podobnými pomluvami stigmatizovány.

Z pohnutek, které jsem uvedl výše, jsem se **v dubnu tohoto roku rozhodl zaslat Okresnímu soudu v Karviné, v jehož soudním okrese působím jako obhájce, žádost o prověření způsobu přidělování obhájců podle seznamu advokátů u daného soudu.** Jak jsem se již zmínil, nesměřoval jsem svou žádost ke konkrétnímu případu, ale spíše k formě, resp. způsobu, jakým jsou obhájci ustanovováni, protože právě tato forma byla předmětem kritik ze strany advokátů.

Jednalo se o výtky, že jsou advokáti často jednorázově prozváněni ze skrytých čísel a že by se mohlo jednat o prozvánění ze strany soudů či policistů, protože právě ti skrytá čísla využívají. Tato zkušenost advokátů pak zřejmě vedla k dalším pochybám a úvahám, zda tímto prozváněním nedochází k přeskokování některých advokátů v rámci abecedních seznamů pro ustanovování obhájců.

Mě osobně jednorázové prozvonění ze skrytého čísla spíše znejistí v tom smyslu, že nevím, zda mi náhodou nevolaly orgány činné v trestním řízení, abych se například rychle dostavil k nějakému úkonu z důvodu zadržení klienta apod. Na skryté číslo totiž nemohu volat zpět a logicky ani nezjistím, kdo volal a v jaké věci. Nicméně k otázce skrytých čísel se ještě dostanu.

Součástí mé žádosti byl návrh na řešení. Zcela jednoduchý a prostý. Pokud bude advokát kontaktován telefonicky za účelem dotazu, zda převezme obhajobu v konkrétním případě, pak **stačí nepoužívat skrytá čísla.** Tím bude advokátovi dána možnost vždy obratem zavolat zpět. Žádné řešení není nikdy absolutní, nicméně toto směřovalo zejména k odstranění výše uvedených pochybností. Pokud někdo bude mít zájem nějakým způsobem volbu obhájců ovlivnit, možná si způsob stejně najde, ale to už je věc jiná.

Mou žádostí se začal okamžitě zabývat jak předseda Okresního soudu v Karviné, tak zejména místopředseda jmenovaného soudu Mgr. Kamil Babušek, kterému tímto děkuji za preciznost, se kterou se této věci věnoval. Soud vyzval advokáty, aby se k této problematice vyjádřili a sdělili své zkušenosti a názory. Následně provedl podrobnou analýzu a zjistil, že zmíněná prozvánění zřejmě nemají žádnou souvislost s ustanovováním obhájců, může se jednat například o aktivitu marketingových společností, kdy čísla uvedená na internetu či jinak zjištěná ověřuje v první fázi automat právě prozvoněním, zda je číslo aktivní.

Podle soudu tedy problém „prozvoňování“ s pravděpodobností hraničící s jistotou nesouvisí s procesem ustanovování obhájců, byť to nelze v ojedinělých případech zcela vyloučit. Aby byly tyto nejistoty odstraněny, rozhodl se Okresní soud v Karviné vyhovět žádosti a dosavadní systém ustanovování obhájců prostřednictvím policie jako nevyhovující změnit.

S účinností od 20. 4. 2015 (podotýkám, že svou žádost jsem posílal 7. 4. 2015) již jsou advokáti, pokud je nutné kontaktování telefonicky, ustanovováni pouze soudními osobami, a to ze dvou konkrétních a předem určených telefonních čísel.

Nadto má advokát nadále možnost zavolat na soud a ověřit si informace ze seznamu advokátů, případně, který advokát je zrovna na řadě pro ustanovení. Aktuální seznam byl zároveň rozeslán všem obhájcům.

Osobně považuji řešení, které soud zvolil, za elegantní a účinné v tom rozsahu, jak výše uvádím. Je mi zřejmé, že tato metoda může přinést orgánům činným v trestním řízení určité komplikace, méně flexibility apod. Je rovněž možné, že s odstupem času a novými zkušenostmi se od této změny upustí a vrátí se zpět původní varianta. Nicméně, v tuto chvíli a za stávajícího stavu je to myslím dobrá cesta a vstřícný krok ze strany Okresního soudu v Karviné, který samozřejmě nemusel nic na stávajícím principu měnit. Postup soudu může být také inspirací pro ostatní soudní okresy či advokáty, pokud se setkávají s podobným problémem.

✿ Mgr. JIŘÍ KLEGA, advokát

Doporučujeme novinku



Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář

Jiří Večeřa



Celý komentář k dispozici také v systému ASPI

www.wolterskluwer.cz

inzerce



Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 12. A 13. ŘÍJNA 2015 SEŠLO NA SVÉ 22. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO PRAVIDELNĚ PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM – ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ (K TOMU VIZ ÚVODNÍK LENKY VIDOVIČOVÉ NA STR. 3 – POZN. RED.).

Člen představenstva ČAK JUDr. Michal Žižlavský informoval, že návrh novely insolvenčního zákona byl LRV ČR vrácen předkladateli (tedy MSp ČR) k dopracování. Představenstvo ČAK pověřilo dr. Žižlavského dalším jednáním v této věci, včetně jeho další účasti na jednání LRV ČR s tím, že zásadně nelze akceptovat řešení, podle něhož by insolvenční správci – advokáti podléhali kárné pravomoci Nejvyššího správního soudu.

Představenstvo ČAK odsouhlasilo novelu etického kodexu, respektive doplnilo tento stavovský předpis č. 1/1997, ust. čl. 17, odstavec 5 následujícím novým zněním: „*Advokát je povinen užívat oděv, který odpovídá povaze poskytovaných právních služeb a nesnižuje důstojnost advokátního stavu; pro jednání před soudem nebo jiným orgánem se tímto oděvem rozumí „společenský oděv“.*“ Tímto zněním není zpochybně předchozí odstavec, zakládající povinnost používat talár ve stanovených případech.

Představenstvo ČAK projednalo materiál odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK k návrhu novely zákona na ochranu spotřebitele, který ještě neprošel všemi stadii legislativního procesu. Materiál byl odeslán kontrolní radě ČAK, legislativní sekci a sekci pro ADR se žádostí o podání návrhu k institucionálnímu řešení povinností založených zákonem o ochraně spotřebitele, pokud nabude účinnosti.

Představenstvo ČAK projednalo informaci o rekodifikaci trestního řádu, včetně odpovědi ministra spravedlnosti na dopis předsedy ČAK stran účasti advokátů na legislativních přípravách rekodifikace trestního řádu. S ohledem na ne zcela jasné vyznění odpovědi ministra byl požádán dr. Čáp, předseda kárné komise a člen komise MSp ČR pro nový trestní řád, o zjištění stavu rozpracovanosti návrhu a zjištění jmen advokátů, kteří se práce v této pracovní komisi účastní.

V této souvislosti členové představenstva ČAK JUDr. Miketa a Mgr. Němec apelovali na to, aby směrem k Ministerstvu spravedlnosti jasně zaznělo vysoké znepokojení nad některými nově navrhovanými změnami trestního řádu, které se dotýkají ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces – např. možnost zadržení obhájce za účelem zajištění účasti při procesním úkonu a dále zavedení pořádkového opatření proti napadání osob zúčastněných v trestním řízení, kde není uvedeno, že takovou osobou může být i obhájce, a navrhuje se vynětí disciplinárního řízení a jeho nahrazení pořádkovými pokutami soudem a dalšími orgány.

Představenstvo ČAK dále jednomyslně schválilo JUDr. Janu Rejškovou, advokátku se sídlem ve Zlíně, jako druhou zastupkyni regionální představitelky v tomto regionu. Představenstvo ČAK projednalo i písemnou zprávu Mgr. Holuba ve věci dalšího postupu ČAK při poskytování právní pomoci migrantům. Bylo uloženo dále v této věci jednat, včetně konzultací s MV ČR.

Dne 13. 11. 2015, s ohledem na uplynutí volebního období funkcionářů představenstva ČAK (předsedy a místopředsedů) volených na dobu dvou let, proběhly nové volby těchto funkcionářů. O výsledku voleb informujeme v tomto BA na str. 4.

Podrobný zápis z 22. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním konci-pientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Tenisové setkání ústeckých advokátů a soudců

Dne 22. 9. 2015 se v odpoledních hodinách uskutečnilo v areálu tenisového oddílu TJ Jiskra Velké Březno tenisové setkání ústeckých advokátů se soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem.



Obě strany sestavily několik deblových párů, které se utkaly mezi sebou. Tým advokátů ve složení JUDr. Pavel Mareček,

JUDr. Luboš Hendrych, JUDr. Michal Vejlupek, JUDr. Zdeněk Grus, Mgr. Patrik Jizera, Mgr. Linda Jeriová, Mgr. Lukáš Hendrych byl více než důstojným soupeřem týmu soudců. V průběhu konání nelítostných, leč sportovně vedených bojů, mezi nás zavítal nový předseda Krajského soudu v Ústí nad Labem Mgr. Luboš Dörfel.

Po skončení tenisových zápasů se všichni účastníci přesunuli do klubovny pořadajícího klubu, kde si navzájem sdělovali nejen tenisové zážitky.

Obě strany tak měly možnost poznat své kolegy v prostředí jiném, než je budova soudu, což bylo smyslem této akce. Společné setkání tak splnilo očekávání příjemného tenisového odpoledne. Na závěr zazněl příslib obou stran na toto setkání opět navázat v roce 2016.

Děkujeme za laskavou podporu České advokátní komory při pořádání této akce.

✿ JUDr. MICHAL VEJLUPEK, zástupce regionálního představitele ČAK pro Severní Čechy

Golfový turnaj české advokacie po osmnácté

Dne 25. září 2015 se jako každoročně konal již 18. ročník golfového turnaje české advokacie. Na greenech golfového resortu Beroun se o Pohár předsedy České advokátní komory utkalo v přátelské atmosféře na padesát hráčů a hráček z řad advokátů a advokátních koncipientů.

Pohár předsedy České advokátní komory si za vítězství v hlavní kategorii (nejlepší brutto výsledek) nakonec odnesl Emanuel Mašín se skóre 81 ran. Turnaj organizovala advokátní kancelář Wolf Theiss za laskavé podpory České advokátní komory a společnosti EPRAVO.CZ, a. s.



Výsledky turnaje:

Best brutto

Pořadí	Jméno	Skóre
1.	MAŠÍN Emanuel	81
2.	NĚMEC Robert	82
3.	ŠAROCHOVÁ Lucie	84
4.	KROBOVÁ Monika	86
5.	MYŠKA Jan	88

Muži HCP 0-18

Pořadí	Jméno
1.	NĚMEC Robert
2.	MAŠÍN Emanuel
3.	PETRUS Viktor

Muži HCP 18,1-36

Pořadí	Jméno
1.	KLIMEŠ Alexander
2.	LÁNSKÝ Lubomír
3.	VLK Martin

Muži HCP 37-54

Pořadí	Jméno
1.	DURĐÁK Ondřej
2.	HANSLIK Erwin
3.	MAJER Richard

Ženy HCP 0-18

Pořadí	Jméno
1.	KROBOVÁ Monika
2.	ŠAROCHOVÁ Lucie

Ženy HCP 18,1-36

Pořadí	Jméno
1.	TUTTEROVÁ Jitka
2.	PROCHÁZKOVÁ Tereza
3.	SYNEK VISLOCKÁ Petra

Ženy HCP 37-54

Pořadí	Jméno
1.	FOLTÝNOVÁ Šárka
2.	DVORÁKOVÁ Kateřina
3.	KOREJZOVÁ Petra

✿ JUDr. JAN MYŠKA, Ph.D., partner AK Wolf Theiss

Mezinárodní výroční kongres AIJA 2015, tentokrát v Londýně

AIJA – MEZINÁRODNÍ ASOCIACE MLADÝCH PRÁVNÍKŮ – JE JEDINOU CELOSVĚTOVOU ORGANIZACÍ PRO ADVOKÁTY A PRÁVNÍKY DO 45 LET. AIJA POŘÁDÁ MNOHO ODBORNÝCH KONFERENCÍ, SEMINÁŘŮ, KURZŮ A DALŠÍCH AKCÍ, Z NICHŽ NEJVÝZNAMNĚJŠÍ JE PŘÁVĚ JEJÍ VÝROČNÍ KONGRES.

Poté, co výroční kongres Mezinárodní asociace mladých právníků (AIJA) v roce 2014 hostila Praha – a to mj. i za podpory České advokátní komory – letos převzal pomyslné žezlo Londýn. Tého významné mezinárodní akce, která se konala 1. až 5. září 2015, se zúčastnilo přes 700 zahraničních advokátů a právníků z více než 60 zemí celého světa. Na letošní kongres tak zavítalo historicky nejvíce účastníků.

V průběhu londýnské valné hromady se novou prezidentkou AIJA stala maďarská advokátka Orsolya Gorgenyi, která ve funkci nahradila Dirka Nuytse z Belgie. Orsolya je první prezidentkou v historii AIJA, která pochází ze střední a východní Evropy. Její slova o roli AIJA a mladých právníků obecně dávají podnět k zamyšlení: „Akce pořádané AIJA nabízí jedinečnou příležitost pro vzdělávání a získávání kontaktů všem kariéru budujícím právníkům, kteří působí na mezinárodní scéně, a jsou zásadní pro propagaci právní kultury a pro posílení spolupráce a přátelství mezi právníky z celého světa. Současná nestabilita globálního klimatu činí naši povinnost udržovat a pěstovat mezinárodní komunikační kanály. Dnešní mladí právníci jsou zítřejšími lidry a sehrávají tak důležitou úlohu v šíření morální, právní a podnikatelské kultury.“

Odborný program

Jak bývá na odborných akcích AIJA zvykem, pořadatelé londýnské konference účastníkům nabídli desítky hodin velice kvalitního odborného programu zaměřeného na různá právní odvětví.



INTERNATIONAL ASSOCIATION OF YOUNG LAWYERS

Kongresu vždy předchází samostatný jednodenní tzv. **Pre-congress seminar**, a nejinak tomu bylo i letos. Organizátoři tentokrát zvolili obor dopravního práva a věnovali se aktuálnímu tématu námořního pojištění.

Následující tři dny byly naplněny nepřeberným množstvím různorodých přednášek a workshopů z rozličných právních odvětví. Účastníci si mohli vybrat například z těchto zajímavých seminářů: Ochrana (zájmů) zaměstnavatele po skončení pracovních smluv; Podplácení a korupce; Forum shopping v insolvenčním řízení; Převládající role americké právní kultury v evropských fúzích a akvizicích a svět obchodu; Distribuce farmaceutik a zdravotnických zařízení; Ochrana osobnostních práv a média.

Velmi originální byl seminář věnovaný právu umění, který se příznačně uskutečnil v londýnské Národní galerii. Věnován byl problematice graffiti, kte-

rou přiblížili i dva slavní graffiti umělci – „Shok-1“ a „STIK“.

Následoval workshop se zaměřením na hotelové a realitní projekty a analýzu klíčových faktorů pro zahraniční investory. Přednášející se snažili o srovnání a sdílení přístupů různých jurisdikcí s ohledem na typy transakcí, situaci na konkrétním trhu a právní aspekty. Sezení zakončila diskuse o dopadech finanční krize na hotelovou branži.

V rámci přednášky na téma „Snaha o prosazování zájmů společnosti“ se řečníci věnovali očekáváním společníků, zaměstnanců či věřitelů společnosti a jejich změnám v průběhu její existence. Poukázali na skutečnost, že usilování o dosažení cílů společnosti vyvolává v různých obdobích života korporace různé otázky, se kterými je potřeba se vypořádat.

Pozornost účastníků si získal i workshop ohledně práv menšinových společníků, jehož cílem bylo najít řešení ochrany práv minoritů proti jejich vyloučení z korporace. Ideálním kompromisem by měla být harmonizace práv všech společníků tak, aby nedošlo ke konverzi ochrany minoritních společníků v jejich kontroly nad korporací.



Speed dating

V mezidobí probíhala zasedání jednotlivých výborů – letos poprvé se uskutečnilo také zasedání nově vzniklého Výboru pro veřejné právo.

Velice zajímavá byla i slavnostní přednáška, kterou tradičně organizuje Výbor pro lidská práva, tentokrát na téma „svoboda projevu“, což je mj. i téma, které si vybrala Rada evropských advokátních komor (CCBE) pro svůj druhý ročník Evropského dne advokátů, který proběhne opět 10. prosince.¹ Během této přednášky vystoupili např. i představitelé mezinárodní neziskové organizace se sídlem v Bruselu „Advokáti bez hranic“ (Avocats sans frontières),² kteří přiblížili činnost této organizace. Poutavý příspěvek měl kolega advokát z Egypta, který posluchače seznámil s aktuálním problematickým stavem v této zemi, a to především ve vztahu k pronásledování

a stíhání novinářů a bohužel i advokátů, jehož je sám svědkem.

Společenský program

Tradičně zcela první společenskou událostí, která následuje hned po pre-congress semináři, je tzv. **Speed dating**. Nejedná se však – jak by mohl naznačovat název – o seznámení s cílem nalézt životního partnera (i když i to se může stát), nýbrž o profesní seznámení a vzájemné představení kanceláří, ve kterých jednotlivci působí. Speed dating je vhodný především pro nové účastníky, ale přístupný je samozřejmě všem. I pravidelní účastníci AIJA kongresů se mohou spolehnout, že se vždy seznámí s někým novým.

Na druhý kongresový den organizátoři připravili **zahajovací ceremonii**, která se konala v nádherném středověkém sále londýnské radnice. Svým projevem k slavnostní atmosféře tohoto večera přispěl i britský ministr spravedlnosti Michael Gove.

Hlavní atrakcí každého výročního kongresu bývá především tzv. **Home hospitality dinner**, neboli večere organizovaná místními právníky u nich doma. Tato již dlouholetá tradice umožňuje zahraničním účastníkům kongresu zažít alespoň během jednoho večera autentickou atmosféru domovů svých kolegů, a vzhledem k tomu, že se většinou jed-

ná o malé skupinky, umožňuje navázat i hlubší kontakty a poznat kolegy blíže. Variace home hospitality dinner je různorodá – od klasických rodinných večeří přes rauty v domech a bytech, výjimečně i v advokátních kancelářích.

Neméně populární je i páteční **Day out**, kdy se všichni účastníci kongresu vydají společně na výlet, většinou mimo město, kde se kongres koná. Letos tak zavítali na slavné dostihové závodiště v Kempton Parku, funkční již od roku 1878.

Londýnský výroční kongres byl zakončen **gala večerem** s příznačnou tematikou Jamese Bonda. Pánové ve smokinzích a dámy ve večerních róbach se ve víru tance pomalu loučili s dalším nepochybně úspěšným kongresem AIJA. Nyní se mohou těšit na opětovné setkání v hojném počtu v srpnu 2016 na kongresu v Mnichově.

Podrobné informace o členství v asociaci AIJA a o jejich aktivitách lze získat na webových stránkách www.aija.org, případně je možné kontaktovat přímo Mgr. Denisu Molnár na: molnar@giese.cz.

- ✦ Mgr. DENISA MOLNÁR, národní zástupkyně AIJA pro Českou republiku
- ✦ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M., Ph.D., členka výkonného výboru AIJA



Čeští účastníci kongresu.

¹ Viz str. 12-13 a speciální banner na www.cak.cz.

² <http://www.asf.be/>

informace a zajímavosti



Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 26. listopadu 2015

Přestupkové právo v judikatuře Nejvyššího správního soudu

Lektor: doc. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S.J.D., soudce Nejvyššího správního soudu

doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., katedra občanského práva Masarykovy univerzity v Brně, členka výboru pro financování a legislativu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace

ve čtvrtek 3. prosince 2015

Nájem bytů a dalších prostor v novém občanském zákoníku

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí právního oddělení v odboru politiky bydlení Ministerstva pro místní rozvoj ČR, spoluautorka zákonů a autorka a spoluautorka publikací v oblasti bydlení

ve čtvrtek 21. ledna 2016

Dopady nového občanského zákoníku na rozhodovací praxi soudů v oblasti věcných práv (aktuální judikatura Nejvyššího soudu)

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 10. prosince 2015

1. Vybrané otázky vypořádání společného jmění manželů v NOZ
2. Modifikace společného jmění manželů rozhodnutím soudu
3. Společné jmění manželů a odklony peněz při vypořádání SJM
4. Aktuální judikatura Nejvyššího soudu ke společnému jmění

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 28. ledna 2016

Katastrální zákon a právní úprava nemovitostí v souvislostech

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí kanceláře ředitele Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu

ve čtvrtek 11. února 2016

Judikatura Nejvyššího soudu a Soudního dvora EU v oblasti mezinárodního práva soukromého a přeshraničních arbitrází

Lektoři: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu
JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát

ve středu 16. prosince 2015

Etika a kárná odpovědnost advokáta

Lektor: JUDr. Bohuslav Sedlatý, předseda odvolací kárné komise ČAK, lektor advokátní etiky

ve čtvrtek 24. března 2016

Veřejné seznamy a nabývání od neoprávněného, sousedská práva v NOZ a určování hranic pozemků, včetně aktuální judikatury Nejvyššího soudu

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 14. ledna 2016

Nové spolkové právo nejen v aktuální judikatuře (rejstříkových) soudů

Lektoři: JUDr. Josef Holejšovský, předseda senátu Vrchního soudu v Praze, externí spolupracovník a doktorand PF ZČU, specialista na právo obchodních korporací a dalších právnických osob

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v pondělí 30. listopadu 2015

Náhrada nemajetkové újmy, náhrada škody na zdraví

Lektor: JUDr. Jaroslav Svejkovský, advokát, člen Legislativní rady vlády od roku 2006 do roku 2014

ve středu 2. prosince 2015

Vlastnictví bytů a nebytových prostorů

Lektor: JUDr. Adam Zítek, Ph.D., advokát

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.
Telefonické informace: 542 514 401 – pí Tereza Quittová.

Užívání zpravodajské techniky v souvislosti se vztahem advokáta a klienta

PŘEDSEDA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SE OBRÁTIL NA BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBU (DÁLE JEN „BIS“) S DOTAZY TÝKAJÍCÍMI SE POUŽÍVÁNÍ ZPRAVODAJSKÉ TECHNIKY V SOUVISLOSTI SE VZTAHEM ADVOKÁTA A KLIENTA, KDYŽ DŮVĚRNOST TOHOTO VZTAHU TVOŘÍ JEDEN ZE ZÁKLADNÍCH PILÍŘŮ SPRAVEDLIVÉHO PROCESU.

Předmětem dotazů bylo konkrétně to, zda BIS při použití zpravodajské techniky zasahuje do důvěrnosti vztahu advokáta a klienta, dále, zda je při povolání použití zpravodajské techniky rozhodné, že má být použita právě ve vztahu ke komunikaci mezi advokátem a klientem, a v poslední řadě, zda v případě zjištění zásahu do důvěrnosti tohoto vztahu jsou získané informace nadále využívány.

V odpovědích na předložené dotazy BIS uvedla, že zpravodajská technika – a její eventuální používání – spadá do oblasti specifických prostředků získávání informací v rámci plnění úkolů zpravodajských služeb. Zákon¹ proto BIS ukládá, aby zpravodajskou techniku používala utajovaným způsobem a ochraňovala ji před vyzrazením. Podobnou ochrannou funkci ve vztahu ke zpravodajským službám plní také zákon o svobodném přístupu k informacím, když ukládá po-

vinnému subjektu neposkytnout informace o plnění úkolů zpravodajských služeb, a dále i prováděcí nařízení k zákonu o ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti, které v seznamu utajovaných informací v působnosti zpravodajských služeb České republiky výslovně uvádí „formy, metody, zásady a směrnice pro zpravodajskou činnost“, a také „zpravodajské a specifické prostředky, včetně jejich ochrany“.²

V obecné rovině tak BIS pouze konstatovala, že **použití zpravodajské techniky není ve vztahu ke státem uloženým či uznaným povinnostem mlčenlivosti výslovně upraveno**. Absenci této výslovné úpravy částečně zhojuje Ústavní soud, který dospěl k závěru,³ že „zpravodajské odposlechy nedosahují garančních kvalit, které vyžaduje trestní řád“ a vyloučil v zájmu ochrany principů právního státu jejich použití jako důkazu v trestním řízení. Lze tedy uzavřít, že **zmíněnou ochranu spravedlivého procesu je třeba spatřovat především v omezené použitelnosti poznatků získaných nasazením zpravodajské techniky, nikoli v jednotlivých aspektech povolování použití této techniky**.

Závěrem BIS doplnila, že zpravodajskou techniku lze podle zákona použít pouze za předpokladu, že by odhalování nebo dokumentování činností, pro něž má být použita, bylo jiným způsobem neúčinné nebo podstatně ztížené nebo v daném případě nemožné a její použití nesmí zasahovat do práv a svobod občanů nad nezbytně nutnou míru.⁴ Je nepochybné, že vztah ke státem uloženým či uznaným povinnostem je okolností, kterou je nutné při posuzování míry zásahu do práv a svobod občanů vzít v potaz.

1 Srov. § 7 odst. 2 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.

2 Srov. § 1 odst. 1 písm. r) a přílohu č. 18 nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací.

3 Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. I. ÚS 3038/07 ze dne 29. února 2008.

4 Srov. § 9 odst. 1 a 2 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.

✿ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
místopředseda ČAK

asociace insolvenčních správců **Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář na téma**

Aktuální otázky insolvenčního řízení

Přednáší: JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu Nejvyššího soudu

Datum konání: 11. prosince 2015 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

Přihlašujte se na www.asis.cz v sekci Školení.



Pozvánka na XIV. turnaj advokátů a advokátních koncipientů v bowlingu

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

dovolte nám, abychom vás pozvali na **XIV. turnaj advokátů a advokátních koncipientů v bowlingu**.

Vzhledem k tomu, že letošní rok bude jubilejním **XX. ročníkem** turnaje ve squashu, rozhodli jsme se pořádat tento turnaj v jiném termínu, tedy nikoliv oba společně, jak tomu bývalo v minulých letech.

V úvodu ještě je třeba zmínit výherce loňských turnajů. V bowlingu to byla za ženy **Mgr. Lucie Bělohradská**, v mužích zvítězil **Mgr. Daniel Macek**. Ve squashu zvítězila **Mgr. Markéta Cibulková** a za muže si odnesl prvenství **Mgr. Filip Svoboda**.

Turnaj v bowlingu se uskuteční v pátek **4. 12. 2015 od 17 do 20 hodin** v bowlingovém sportovním klubu **RADAVA SC** na adrese **Milady Horákové 37, Praha 7** (u Strossmayerova nám).

Účastnický poplatek na turnaj v bowlingu je ve výši **450 Kč** za jednu osobu. Výsledky budou vyhlášeny po jeho skončení.

Závazné přihlášky do turnaje v bowlingu, prosím, zasílejte s uvedením jména, roku narození a sídla vaší AK či zaměstnavatele **nejpozději do středy 2. 12. 2015** buď na adresu AK JUDr. Petra Meduny - meduna@akmeduna.cz, nebo na adresu JUDr. Marka Bánského - marek.bansky@akbansky.cz.

Dále si dovoluji viceprezidenti sdělit, že **dlouho očekávaný XX. ročník turnaje ve squashu se uskuteční v březnu 2016 jako celodenní turnaj**, na který budou pozváni všichni dosavadní vítězové a dále několikanásobný mistr republiky, jehož jméno bude překvapením pro všechny účastníky. Po tomto turnaji organizátoři slibují neméně zajímavý a překvapivý kulturní program. Podrobnosti se dozvíte v únorovém dvojčísle Bulletinu advokacie.

Za organizační výbor se na vás jako vždy těší

JUDr. Petr Meduna & JUDr. Marek Bánský
viceprezident viceprezident

Pozvánka na Krakonošův pohár 2016

Dobrý den, vážení závodníci tradičního Krakonošova poháru,
dovolte mi vás pozvat na 32. ročník naší sportovní a společenské kratochvíle na běžkách.

Závod KRAKONOŠŮV POHÁR 2016 se koná v sobotu 6. února 2016 od 11.00 hodin ve Špindlerově Mlýně.

Prezence závodníků na osmikilometrovou trasu stopy BUĎ FIT (poblíž restaurace Myslivna) započne o 20 minut dříve, tj. od 10.40 hodin.

Nově bude vyhlášení výsledků kategorií na začátku společného večera od 17.30 hodin.

Závod je určen pro **advokáty/advokátky a advokátní koncipienty/koncipientky zapsané na seznamu ČAK**, popř. jejich rodinné příslušníky.

Ostatní závodníci jsou vítáni, nicméně se mohou zúčastnit pouze mimo soutěž.

Chcete-li přijet, uhradte **startovné ve výši 200 Kč/osoba** na účet Mileny Zeithamlové číslo 221442101/0100 u Komerční banky Praha 10, s použitím variabilního symbolu „0602“.

Ubytování pro tento ročník nabízí na páteční a sobotní noc 5. 2. a 6. 2. 2016 VZ Bedřichov s rezervací do 7. prosince 2015.

ČAK přispěje „věrným“ (nejméně již pětkrát závodícím a včas přihlášeným) zájemcům příspěvek na ubytování v hotelu **VZ Bedřichov** na sobotní noc 6. 2. 2016 (popř. na páteční noc 5. 2. 2016) ve výši 500 Kč/na noc a závodníka.

Rezervace ubytování v uvedených cenách je možná pouze vyplněním **přihlášky on-line** a musí být zpětně potvrzena (více na přihlášce).

Přihlášku i další informace najdete na: <http://www.action-m.com/krakonosuvpohar/>

Přihlášku, prosím, odešlete nejpozději **do 16. ledna 2016!** Nezapomeňte informovat a pozvat i kolegy.

Za organizátory Milena Zeithamlová

Agentura Action M, Vršovická 68, 101 00 Praha 10, mobil 602 324951, tel. 267 312 333, www.action-m.com

XV.

Reprezentační ples Městského soudu v Praze

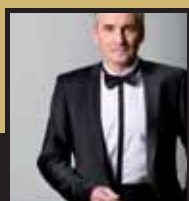
Zveme Vás na

15. Reprezenční ples Městského soudu v Praze,

12. 12. 2015, Palác Žofín, 19:00 hod.

Účinkují

Jan Čenský, Petra Janů, Petr Kolář, David Uličník & Jiří Škorpík, SoFine band,
DJ Sláva Šmíd, Septet Orchestra Dalibora Kaprase a jeho sólisté



Objednávky: vstupenky@plessoudu.cz nebo na telefonu +420 226 517 505

Pořádá: Městský soud v Praze a agentura CRS

www.PlesSoudu.cz

Právníkovy zápisky

Při lázeňském pobytu vyhledávám i kulturní zážitky a pokládám je za součást léčby. Zejména to platí o divadelních veselohrách, neboť každé vydatné zasmání nám prý prodlouží život o tři minuty. Proto jsem z Velkých Losin zajel do Šumperku, kde tamní divadlo dávalo komedii Antonína Procházky nazvanou „S tvojí dcerou NE“. Nepočítal jsem, kolikrát jsem si při představení protřepal bránci, ale určitě to vydalo na do-datečnou hodinu mé existence. Další vedlejší efekt mi nabídl i sešitek s programem. Režisér představení Czernecki tam zmínil manželskou krizi středního věku a uvažoval o nezřetelné hranici mezi komedií a tragédií. Svému textu předeslal motto: *Asociace jsou přímo úměrné stupni edukace a demoralizace*. Stal jsem se pak vnímavějším k proudům svých asociací, jak bude patrné z následujících řádek, které se budou zprvu týkat edukace.



Základem léčby ve Velkých Losinách je pravidelné cvičení v bazénu s termální vodou, při němž se uplatní i fyzikální zákon (Archimédův, pokud se nemýlím) o tom, že a jak je nadlehčováno těleso ponořené do kapaliny. Sám takto ponořen a nadlehčen i myšlenkově, jsem si připomenul příhodu mé příbuzné. Se svým synkem procvičovala zmíněný fyzikální zákon a takto mu domlouvala: *Honzíku, těleso ponořené do kapaliny je nadlehčováno silou, která se rovná... No tak, Honzíku, pokračuj...Jakou silou je nadlehčováno? Už jsme si to říkali...No přece silou, silou, která se rovná... Hošík už nevydrží takový pedagogický tlak a vyhrkne: Silou vůle. Matka se rozčílí, dá klukovi pohlavek, jenž by se dal označit za důrazné pohlazení, a zvolá: *Já ti ukážu sílu vůle!**

Rodiče a učitelé musí vůbec prokazovat značné volní úsilí, včetně síly sebeovládání, aby z potomků a svěřenců vykřesali znalosti potřebné pro školní prospěch i pro život, aby je vedli k řádnému chování. Takový úkol jim často komplikuje problematičtější chápání lidských práv. Vybavil jsem si pak jiný dialog mezi rodičem a školákem: *Už jsi se učil angličtinu? - Já se ji nebudu učit. - Zítřejší bude zkouška. Musíš se učit - Nic nemusím, žijeme přece ve svobodné společnosti. Dospělý již nenaléhal a jen podotkl: *Když chceš cestovat a být svobodný v tom, že se nikde ve světě nedomluvíš, tak se neuč...*Jak myslíš. Kluk si ještě nějakou hodinu užíval svou svobodu a pak sám od sebe otevřel učebnici angličtiny.*

Slova o cestování u mne vyvolala další asociaci. Školák ze zámožné rodiny byl často uvolňován z výuky, aby se mohl s rodiči vypravit tu na Mallorku a jindy na Maledivy. Když to pak u něj vypadalo bledě se školním prospěchem, vypravil se jeho otec do školy a ptal se třídní učitelky: *Tak co s těmi známkami uděláme?* Učitelka odpověděla: *Což*

opakovat si s chlapcem učivo na pláži, až zase poletíte na Maledivy? To by snad s jeho školními výsledky mohlo udělat velké divy. Pán nepochopil ironii a okamžitě reagoval: *Chtěla byste se toho ujmut?! Zařídím vám uvolnění.* Učitelka nabídku nepřijala a další osud toho případu mi není znám. Víím však, že osobní komunikace mezi rozumnými rodiči a rozumnými učiteli je často prospěšnější než „poznámková válka“. O jedné takové mi vyprávěl soudce, když naznačoval problematičnost trestů, které přicházejí s velkým časovým odstupem. Kluk přinesl poznámku v žákovské knížce: *O velké přestávce v 10 hodin povykoval na chodbě. Otec odpověděl rovněž prostřednictvím žákovské knížky: *Pohlavek v 16 hodin nic neřeší.* Možná ovšem, že onen otec si osoboval právo udělit synovi příležitostný výchovný pohlavek hraničící s důrazným pohlazením a toto právo delegaloval na učitele.*



Další z lázeňských procedur ve Velkých Losinách se jmenovala „cvičení na lavičkách“ a měla narovnávat páteř, nahrbenou stálým zíráním na obrazovku počítače. Jednalo se však spíše o cvičení na židličkách či sedačkách, leč slovo „lavičky“ mne vedlo k dalším asociacím edukačního i morálního rázu. V novinách jsem se dočetl, že vysokoškolačka navrhla lavičku, která uživatelům dovoluje, aby si na ní dobýjeli svůj mobil. Jako školní tvořivý úkol bych to pochválil. Přičila se mi však představa, že takto pojeďnané lavičky by se měly stát běžným jevem i v zákoutích parků. Byl by to jen další krok k tomu, aby technika potlačovala lidskou přirozenost a ve svých důsledcích vedla k vymírání evropské civilizace. Připomenul jsem si oblíbenou písničku mých mladých let se slovy: *„Kéž lavičko, kéž bys promluvíla, vždyť ty dávno patříš k nám.“* Autor textu se dokonce přiznával, že do té lavičky ryl srdce a v něm monogram. Takové jednání by ovšem někdo označil za škodlivé a vše, co mu předcházelo či po něm následovalo, za nemorální. Znam ovšem činy, které si spíše zaslouží takové záporné hodnocení. Lidové noviny z 2. 10. 2015 přinesly zprávu, že na okraji Mladé Boleslavi, u hlučné Průmyslové ulice, mají unavení chodci možnost si sednout dvaasedmdesátkrát na jinou z laviček, které byly zbudovány za vydatného přispění EU.

Nu, ale abych skončil něčím veselejší. Slovo „lavičky“ v lázeňském cvičebním programu mi připomenulo starší Renčinův vtip, který nabyl novou aktuálností. V té kresbě se ke dvěma pánům seniorského věku tulí výrazně mladší ženy. Jeden z dědečků pak vysvětluje kolemjdoucímu: *„Nedivte se, ony se dočetly, že se nám mají zvyšovat důchody.“*

✿ prof. PETR HAJN



Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- advokáty neměl v oblibě meziválečný starosta Čáslavě? Vyplývá to z článku *Drahé hledání práva*, který byl publikován v třebečském týdeníku *Horácko*. Krasomluva článku vrcholí v těchto dvou větách: „Dnes však má právo advokát dřít svého klienta bez nože“ a „Padnouti jim do ruky, jest rozhodně horší, než potkat Babinského o půlnoci v lese.“ Poté, kdy advokátní komora požádala redakci týdeníku, aby oznámila konkrétní případ, který zavedl důvod k napsání článku, byla odkázána právě na čáslavského starostu „pana K. Cibneku“. „Jmenovaný pán byl proto zdvořile požádán, aby sdělil určitý případ, který byl podnětem zmíněného článku, aby komora mohla proti provinivšímu se advokátu zavést příslušné řízení. Zmíněný pán, ač byl znovu vyzván, dosud neodpověděl, takže případ zůstává nevyřízen. Chování pana starosty Čáslavě odsuzuje se ovšem samo a jest příkladem, jaké pojmy ovládají mysl naší veřejnosti,“ uzavřel autor redakčního článku v časopise *Česká advokacie* z r. 1926.

- od 1. ledna 1926 byl u Pařížské advokátní komory zapsán český advokát? Otakar Flanderka po studiích v Praze dostudoval práva v Paříži poté, kdy obhájil dizertační práci na téma *Le controle de la Constitutionnalité des Lois en Tcheco-*

slovaquie (Kontrola ústavnosti zákonů v Československu). Advokátní kancelář otevřel Flanderka na adrese 88, Rue de la Pompe v 16. pařížském obvodu. I jako pařížský advokát si Otakar Flanderka ponechal československou státní příslušnost. Kontakt s kolegy ve vlasti udržoval prostřednictvím svého bratra, pražského advokáta Bedřicha Flanderky. Advokát z Československa usazený v zahraničí však nebyl zcela ojedinelý. V Hamburku tou dobou působil bývalý pražský advokát Rudolf Feldmann, zapsaný rovněž jako „přísežný tlumočnick československého jazyka u hamburského senátu.“

- i v meziválečné Jugoslávii byl vydán almanach advokátů? Pod názvem *Advokatski Dnevnik* jej vydal v Novém Sadu soudce tamějšího odvolacího soudu Bohdan Gjukič. Českoslovenští advokáti se mohli nechat do almanachu zapsat, pokud prostřednictvím Živnostenské banky poukázali Jugoslavenké banke zápisné 50 dinárů. „Účelem almanachu má býti umožnění vzájemného substituování advokátů československých a jugoslávských v záležitostech soudních i mimosoudních u soudu a úřadů.“ *Advokatski Dnevnik* se prodával za 120 dinárů.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Lenka Vidovičová: Wie zu entscheiden?	3
--	---

Aktuelles

Was soll Man mit dem legislativen Wirbelsturm zu tun Robert Némec.....	4
Martin Vychopeň wurde zum Präsidenten der Tschechischen Rechtsanwaltskammer wiedergewählt	4
Kontrollbericht der Mehrwehrsteuerzahler betrifft auch die Rechtsanwälte Monika Novotná.....	5
Konferenz über die aktuellen Probleme der Verteidigung Hana Rýdlová	6
Information über den Galaabend des Juristen des Jahres 2015 icha.....	10
Information über den Europäischen Tag der Rechtsanwälte 2015 Tereza Tupá	12
Einladung zur Konferenz über die Schweigepflicht der Rechtsanwälte	12
Aktuell im Recht Hana Rýdlová.....	14
Information über die Pflichtgebühren der Anwälte für das Jahr 2016	16

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Gesetz über die Opfer der Straftaten – seine Mängel und Lösungsmöglichkeiten Jiří Jelínek, Vladimír Pelc	19
Wie soll das Wegerecht definiert werden Karel Svoboda.....	24
Betrügerische Geschäftspraktiken nach der sogenannten schwarzen Liste der Richtlinie Nr. 2005/29/EG Dana Ondřejová.....	27
Berechnung des Nichtvermögensschadens Karel Nedbálek.....	35
Bewertung der Glaubwürdigkeit der Zeugenaussage im Zivilprozessverfahren Zdena Pinkavová.....	42
Eine neue Richtlinie über die Vorbeugung der Benutzung des Finanzsystems zur Geldwäsche Eva Indruchová.....	46

Aus der Judikatur

Erwerb der Immobilie, die im Grundbuchamt vom Nicht-Eigentümer eingetragen ist.....	50
Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte	56

Aus der Fachliteratur

Jan Dědič, Jan Lasák, Josef Kříž und Koll.: Handelsgesellschaften. Rechtsprechung zur Rekodifizierung (Kateřina Eichlerová).....	60
Pavel Vřcha: Erwerb einer Immobilie (eingetragen im Grundbuchamt) vom Nicht-Eigentümer (Michal Králík, Eva Dobrovolná).....	60
Jiří Jelínek, Jaroslav Ivor und Koll.: Das Strafrecht der Europäischen Union und sein Einfluss auf die Rechtsordnung der Tschechischen Republik und der Slowakischen Republik (Ivona Berková)	62
Miloslav Macela, Daniel Hovorka, Adam Křístek, Klára Trubačová, Zuzana Zárasová: Gesetz über den sozialrechtlichen Kinderschutz.	
Kommentar (Monika Puškinová).....	63
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt	64

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Heute, Herr Bušek, was erfährst du, also Romanze über das Ende des roten Menschen.....	65
--	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Das Geschehen in den Regionen: Rechtsanwälte in Mittelmähren Lenka Vidovičová	66
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka.....	68
Programm der Haftpflichtversicherung für Rechtsanwälte und Anwaltskanzleien 2016 Jana Lunerová	71
Änderung in der Art der Bestellung der Verteidiger in Karviná Jiří Klega	74
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	75
Tennis-Treffen der Aussiger Anwälte und Richter Michal Vejlupek	76
Golfturnier der tschechischen Rechtsanwaltschaft zum achtzehnten Mal Jan Myška	76

Aus Europa

Internationaler Jahreskongress AIJA 2015, diesmal in London Denisa Molnár, Eva Indruchová.....	77
--	----

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwörter in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer.....	79
Verwendung der Nachrichtentechnik im Zusammenhang mit der Beziehung zwischen dem Rechtsanwalt und dem Klienten Robert Némec	80
Einladung zum Seminar „Aktuelle Fragen des Insolvenzverfahrens“	81
Einladung zum XIV. Bowling-Turnier der Rechtsanwälte und Rechtsanwörter.....	81
Einladung zum Rübzahl-Pokal 2016.....	82

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn	83
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	84
Wissen Sie, dass... Stanislav Balik.....	84

Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87



**BIBELRIETHER
BRÁZDILOVÁ**
Advokáti · Rechtsanwälte
Partnerschaft mbB

Právní služby v Německu

Česky hovořící němečtí advokáti nabízejí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5	tel.: 0049 851 33403
94032 Passau/SRN	00420 910 259 869
	fax: 0049 851 34327

www.advokatinemecko.cz info@advokatinemecko.cz

Jiří Jelínek, Vladimír Pelec: Gesetz über die Opfer der Straftaten – seine Mängel und Lösungsmöglichkeiten

Der Artikel widmet sich ausführlich den Mängeln des Gesetzes über die Opfer der Straftaten und analysiert die Möglichkeiten deren Lösungen, und zwar sowohl auf der Ebene der Interpretation und der Anwendung als auch auf der Ebene der Gesetzgebung (Ansicht „de lege ferenda“). Die Autoren fassen in der Einleitung die wichtigsten Vorteile des Gesetzes über die Opfer der Straftaten zusammen. Ferner widmen sie sich eingehend den terminologischen Ungenauigkeiten und der Frage der fehlenden Definition des Zwecks dieses Gesetzes. Die Autoren beschäftigen sich dann über den Rahmen der bisherigen Erkenntnisse der Lehre hinaus mit der Problematik der Realisierung des Rechts des Opfers einer Straftat auf Informationen, die in der Praxis die größten Schwierigkeiten verursacht. In der Regelung des Rechts auf Informationen, auch mit Rücksicht auf das Recht der Europäischen Union, schlagen die Autoren fundamentale Konzeptänderungen vor, die einerseits darin bestehen, dass ausdrücklich ermöglicht wird, dass das polizeiliche Organ in bestimmten begründeten Fällen das Opfer einer Straftat nicht bei dem ersten Kontakt belehrt, und andererseits darin, dass es zur grundsätzlichen Vereinfachung und Strukturierung der Rechtsregelung dieses Institutes kommt. Der Artikel beschäftigt sich ebenfalls mit den größten Problemen, die durch das Gesetz über die Opfer der Straftaten verursacht werden, das direkt bzw. indirekt die Strafprozessordnung novelliert hat. Das Wichtigste von ihnen ist in Bezug auf das Prinzip der materiellen Wahrheit die Einführung der Pflicht, dem Geschädigten auf sein Verlangen die Abschrift des Beschlusses über die Einleitung der Strafverfolgung zuzusenden.

Karel Svoboda: Wie soll das Wegerecht definiert werden

Der Artikel bietet eine Anleitung an, wie der Klageantrag formuliert werden soll, wenn der Kläger die Errichtung des Rechts auf Nutzung eines Weges über das Grundstück des Nachbarn begehrt. Er weist auf die Unterschiedlichkeiten des Klageantrags hin, für den Fall, dass das Wegerecht als persönliche oder sachliche Dienstbarkeit, oder lediglich als Verbindlichkeit zwischen den Verfahrensbeteiligten errichtet werden soll. Er behandelt die Frage, wie konkret der Klageantrag formuliert werden muss, damit er vollstreckbar ist.

Dana Ondřejová: Betrügerische Geschäftspraktiken nach der sogenannten schwarzen Liste der Richtlinie Nr. 2005/29/EG

Betrügerische Geschäftspraktiken stellen eine wesentliche Gefahr für die reguläre Geschäftswahl des Verbrauchers dar, und daher werden diese auf der europäischen Ebene geregelt, und zwar durch die Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates 2005/29/EG. In den nationalen Rechtsordnungen der Mitgliedsstaaten der Europäischen Union ist das Verbot im Recht bzgl. unlauteren Wettbewerbs geregelt, in einer Sonderrechtsregelung, die die betrügerischen Geschäftspraktiken reglementiert (verbietet), oder in allgemeinen Kodexen, durch die die Verbraucher geschützt werden. Gegenstand dieses Artikels ist eine ausführlichere kasuistische Beschreibung aller Teilhandlungen, die als betrügerische Geschäftspraktiken in der Anlage der Richtlinie 2005/29 (genannt als „schwarze Liste“) bezeichnet sind.

Karel Nedbálek: Berechnung des Nichtvermögensschadens

Der Nichtvermögensschaden ist Bestandteil der Menge des Gesamtschadens. Es handelt sich de facto um einen abstrakten Begriff. Die Genugtuung für einen Nichtvermögensschaden kann die Form einer Entschuldigung, aber auch die Form eines finanziellen Ausgleichs haben, und erst durch die Quantifizierung eines finanziellen Wertes hört er auf, ein abstrakter Begriff zu sein. Die Berechnung des quantifizierten Nichtvermögensschadens kann auf viele Art und Weisen erfolgen. Eine von ihnen ist der Ausdruck des Schadens im finanziellen Wert für einen bestimmten Zeitabschnitt, multipliziert durch die Zeit der Wirkung Schädigers. Beim Vergleich mit dem direkten Schaden am Eigentum sollte der Nichtvermögensschaden, laut der durch die Analyse am Hintergrund der Rechtsprechung untermauerte Erwägung des Autors, ca. 0,25% vom Schaden für jeden Monat bei langfristiger Wirkung des Schädigers betragen. Zum Beispiel beim Nichtvermögensschaden des Ersatzes eines

Menschenlebens stellt die Genugtuung meistens das Vielfache von 400 des Durchschnittsverdienstes dar. Das Vielfache von 400 stellt 400 Monate des Produktalters, also 33,33 Jahre dar, die für den ungekürzten Anspruch in der Rentenversorgung notwendig sind. Der Schluss des Artikels beschäftigt sich mit der Betrachtung eines pauschalen (vertraglichen) Nichtvermögensschadens, der aus der Verletzung einer bestimmten Vertragspflicht entstanden ist. „Liquidated damages“ sollen konsequent als gegenseitig vereinbarte, im guten Glauben durchgeführte Schätzung des Schadensumfangs funktionieren.

Zdena Pinkavová: Bewertung der Glaubwürdigkeit der Zeugenaussage

Die Bewertung der Beweise ist die Schlussetappe des Prozesses der Beweisführung und auch eine sehr komplizierte Aufgabe, mit der sich der Richter vor dem Erlass der Entscheidung auseinandersetzen muss. Im Rahmen der Gesamtbewertung der Beweise muss das Gericht vor allem deren Glaubwürdigkeit auswerten, wobei diese Eigenschaft sich meistens mit dem Beweismittel Zeugenaussage verbindet. Der Artikel formuliert insbesondere Kriterien der Glaubwürdigkeit, die zwar in keiner Rechtsvorschrift explizit angeführt sind, allerdings können einige Aspekte durch die Analyse der Rechtsprechung nachvollzogen werden. Durch die Formulierung der allgemeinen Kriterien der Glaubwürdigkeit können dann Gedankengänge des entscheidenden Organs bei der Bewertung der Beweise und damit auch der Wortlaut der endgültigen Entscheidung besser vorausgesehen werden. Wenn wir uns in diesem Zusammenhang vorstellen können, wie entschieden wird, so können wir auf die entstandene Beweissituation besser reagieren und unsere Aktivität bei der Beweisführung korrigieren.

Eva Indruchová: Eine neue Richtlinie über die Vorbeugung der Benutzung des Finanzsystems zur Geldwäsche

Der vorliegende Artikel hat zum Ziel, die Leser über die neue „Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates (EU) 2015/849 vom 20. Mai 2015 über die Vorbeugung der Benutzung des Finanzsystems zur Geldwäsche oder zum Finanzieren des Terrorismus, über die Änderung der Verordnung des Europäischen Parlaments und des Rates (EU) Nr. 648/2012 und über die Aufhebung der Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates 2005/60/EG und der Richtlinie der Kommission 2006/70/EG“ zu informieren. Diese – bereits vierte Richtlinie – hebt die sogenannte dritte Richtlinie auf und führt einige Änderungen gegenüber der gegenwärtigen Rechtsregelung ein. Der Artikel konzentriert sich lediglich auf einige ausgewählte Hauptänderungen, die darin ausführlicher erläutert werden. Der Artikel informiert auch kurz über die Tätigkeit des Rates der europäischen Rechtsanwaltskammern (CCBE) im Zusammenhang mit der Gesetzgebung gegen die Geldwäsche.

Jiří Jelínek, Vladimír Pelec: Victims of Crime Act – Its shortcomings and potential solutions

The article deals in detail with shortcomings of the Victims of Crime Act and outlines potential solutions to these shortcomings both at the interpretation and application levels, and the legislative level (a de lege ferenda view). The introduction summarizes the main benefits of the Victims of Crime Act. Moreover, the authors deal in detail with terminological inaccuracies and the issue of absent specification of the Act's purpose. Furthermore, the authors deal, beyond the existing knowledge, with the issue of implementation of the victims' right to information, which causes the greatest difficulties in practice. As far as the right to information is concerned, the authors propose, also with regard to the EU law, major conceptual changes consisting in expressly allowing police authority not to advise a victim during the first contact in some justified cases and in fundamental simplification and clarification of regulation of this institution. The article also addresses major problems caused by the Victims of Crime Act that were directly or indirectly amended by the Code of Criminal Procedure. The most important of these is, in relation to the principle of material truth, undoubtedly the introduction of an obligation to send to the victim, at his or her request, a copy of a resolution on the commencement of criminal prosecution.

Karel Svoboda: How to define the right of way

The article provides instructions how to formulate the prayer for relief where the plaintiff seeks to establish a right of way across his or her neighbour's land. It draws attention to differences of the claim in the case the right of way is to be established as a personal servitude or servitude in rem, or only as an obligations between parties to the proceedings. It deals with the question of how exactly a claim should be formulated to be enforceable.

Dana Ondřejová: Unfair commercial practices according to the black list of Directive 2005/29/EC

Unfair commercial practices pose a significant threat to the proper business choices of a consumer; therefore they are also regulated at the European Union level, specifically by the Directive of the European Parliament and of the Council 2005/29/EC. In national legal systems of EU Member States, prohibition of such practices is regulated in unfair competition law, specifically in special legislation governing (prohibiting) unfair commercial practices and in general codes protecting consumers. The subject of this article is a detailed casuistic description of all conducts identified as unfair business practice in the annex to the Directive 2005/29 (the black list).

Karel Nedbálek: Calculation of non-material harm

Non-material harm is part of total harm. In fact, it is an abstract concept. Satisfaction for non-material harm may take the form of an apology but also the form of financial compensation, and it ceases to be an abstract concept only after being quantified by a financial amount.

Non-material harm may be quantified in various ways. One of them is expression of harm as a financial amount over a specific time period multiplied by the time of the wrongdoer's actions. In comparison with direct damage to property, non-material harm should be, in the author's opinion based on an analysis with a confrontation of case law, around 0.25 % of damage for each month in the case of long-term actions of the wrongdoer. For example, in the case of non-material harm in compensation of a human life, satisfaction is usually 400 fold the amount of average earnings. The 400 fold the amount represents 400 months of productive age, i.e. 33.33 years necessary for full entitlement to pension. The conclusion of the article is contemplation about lump-sum (contractual) non-material harm arisen out of breach of a certain contractual obligation. Liquidated damages should consistently work as a mutually agreed, good faith estimate of the extent of damage.

Zdena Pinkavová: Evaluation of the credibility of testimony in civil proceedings

Weighing of evidence is the final stage in the evidence proceedings and a very complex task the judge must tackle before issuing a decision. In the context of the overall weighing evidence, the court must weight mainly its credibility, and this property is most often associated with testimonial evidence. The article formulates criteria of credibility, which are not explicitly stated in any legal regulation but some aspects may be traced by analysing case law. By formulating general criteria of credibility, one can subsequently better predict the mental processes of the decision-making authority in weighing evidence, and therefore also the content of the final decision. If we can imagine, in this context, the decision, we can also better respond to the evidentiary situation and correct our activity in evidence proceedings.

Eva Indruchová: New directive on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering

The present article aims to inform the reader about the new "Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC". This – already fourth – directive repeals the third directive and introduces some changes in comparison with the current legislation. The article focuses only on selected major changes, which are explained in more detail. The article also briefly informs about the activities of the Council of Bars and Law Societies in Europe (CCBE) in connection with the money laundering legislation.

Leading Article

Lenka Vidovičová: How to decide?	3
---	---

Current News

What to do with legislative whirlwind Robert Němec	4
Martin Vychopeň reelected the CBA Chairman	4
Inspectional reports of VAT Payers applies to legal professionals as well Monika Novotná	5
Conference on the current issues in defence Hana Rýdlová	6
Information about the Lawyer of the Year 2015 gala evening icha	10
Information about the European Lawyers day 2015 Tereza Tupá	12
Invitation to conference on professional secrecy of legal professionals	12
Currently in law Hana Rýdlová	14
Information about lawyers' mandatory payments for 2016	16

Legal Theory and Practice**Articles**

Victims of Crime Act—Its shortcomings and potential solutions Jiří Jelínek, Vladimír Pelc	19
How to define the right of way Karel Svoboda	24
Unfair commercial practices according to the black list of Directive 2005/29/EC Dana Ondřejová	27
Calculation of non-material harm Karel Nedbálek	35
Evaluation of the credibility of testimony in civil proceedings Zdena Pinkavová	42
New directive on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering Eva Indruchová	46

Judicial Decisions

Acquisition of real property entered in the Land Register from a person other than the owner	50
ECHR Judicial Decisions	56

Professional Literature

Jan Dědič, Jan Lasák, Josef Kříž et al.: Business companies. Case law for recodification (Kateřina Eichlerová)	60
Pavel Vrcha: Acquisition of real property entered in the Land Register from a person other than the owner (Michal Králík, Eva Dobrovolná)	60
Jiří Jelínek, Jaroslav Ivor et al.: EU criminal law and its influence on the legal order of the Czech Republic and the Slovak Republic (Ivona Berková)	62
Miloslav Macela, Daniel Hovorka, Adam Křístek, Klára Trubačová, Zuzana Zárasová: The law on social and legal protection of children. Commentary (Monika Puškinová)	63
Bulletin of the Slovak Bar Association brings...	64

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

Today, Bušek, you shall see something, or A Romance about the end of a red man	65
--	----

Czech Legal Profession

Events in the Regions: Lawyers in Central Moravia Lenka Vidovičová	66
Disciplinary Practice Jan Syka	68
A programme of insurance of professional liability for lawyers and law firms 2016 Jana Lunerová	71
Change in the manner of appointing defence lawyers in Karviná Jiří Klega	74
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	75
Tennis meeting of lawyers and judges from Ústí Michal Vejlupek	76
18th year of the Czech legal profession golf tournament Jan Myška	76

Europe

AJJA 2015 international annual congress, this time in London Denisa Molnár, Eva Indruchová	77
--	----

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	79
Use of intelligence technology in the context of the relationship between lawyer and client Robert Němec	80
Invitation to seminar „Current issues of insolvency proceedings“	81
Invitation to the 14th tournament of lawyers and lawyer's apprentices in bowling	81
Invitation to the Rüberzahl Cup 2016	82

Finally

Lawyer's Diary Petr Hajn	83
Drawing by Lubomír Lichý	84
Did you know that... Stanislav Balík	84

Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung/Summary	86
Table of Contents	87



„KLÍČEM K DOSAŽENÍ
ÚSPĚCHU V ADVOKACII
JE SKVĚLÝ TÝM
PRÁVNÍKŮ“



DO NAŠEHO TÝMU HLEDÁME UCHAZEČE NA POZICE ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA A ADVOKÁT/KA.

NABÍZÍME

- možnost stát se členem přátelského kolektivu rostoucí advokátní kanceláře
- práci s významnou národní i mezinárodní klientelou
- motivující platové ohodnocení

POŽADUJEME

- vysokou úroveň odborných znalostí, samostatnost a logické myšlení
- motivaci k osobnímu i profesnímu rozvoji
- dobrou znalost anglického jazyka (znalost německého jazyka výhodou)
- proaktivní přístup, komunikativnost, schopnost práce v týmu

CHCETE-LI SE STÁT SOUČÁSTÍ NAŠEHO TÝMU, ZAŠLETE VÁŠ ŽIVOTOPIS
SPOLU S MOTIVAČNÍM DOPISEM NA E-MAILOVOU ADRESU : info@urbanhejduk.cz

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice



ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

<p>Kandidát by měl splňovat následující požadavky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ velmi dobrá znalost platného práva ■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení ■ výborná znalost anglického jazyka ■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou 				
<p>Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com</p>				
	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICCE (Chambers Europe 2013, 2009, 2008)</p>			
	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ (epravo.cz 2015, 2013, 2012, 2011) a současně PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Nejlepší klientské služby (epravo.cz 2014, 2012) ■ Fúze a akvizice (epravo.cz 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Právo hospodářské soutěže (epravo.cz 2014) ■ Řešení sporů a arbitráže (epravo.cz 2015, 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Telekomunikace a média (epravo.cz 2008) 			
	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&A (Financial Times/Mergermarket 2011, 2007)</p> <p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE (International Financial Law Review/Euromoney 2011, 2006, 2004)</p> <p>NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (International Law Office 2008)</p>			

PwC Legal

International
Full Service
Law Firm

pwc

87 Countries

2,500 Lawyers globally

Czech Republic offices:

- Prague
- Brno
- Ostrava

Managing Associate

The international law firm PwC Legal is looking for a **Managing Associate** (vedoucí advokát) with expertise in M&A, Real Estate and IP/IT to expand its Prague and Brno team.

We require:

- A minimum of six years technical and/or professional experience after receiving law degree in a wide range of legal issues in field of M&A, Real Estate or IP/IT.
- Demonstrated excellent legal negotiation skills.
- Proven ability to lead a team, plan and carry out responsibility with minimum direction.
- Demonstrated effective interpersonal, verbal, and written communication skills.
- Direct client-facing experience.
- Ability to work on a diverse range of projects, and in a diverse work environment.
- Fluent English /German, Russian or Chinese advantage.
- Highly developed work ethic manifested by academic and work-related success.
- Willingness to go the extra mile in a team environment.

We offer:

- Interesting work in a dynamic and growing international multi-disciplinary firm.
- Unique exposure to tax, corporate finance, and consultancy services.
- Work for international clients and ability to regularly speak foreign languages.
- Excellent professional experience and training.
- Secondment abroad.
- Career advancement.

Please send your CV in both Czech and English to legal.info@pwclegal.cz